

Jan Lyngstad, Randi Kjeldstad og Erik Nymoen

Foreldreøkonomi etter brudd
Omsorgsforeldres og
samværsforeldres økonomiske
situasjon 2002

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, september 2005
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-6834-6 Trykt versjon
ISBN 82-537-6835-4 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
05.01

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/258

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Jan Lyngstad, Randi Kjeldstad og Erik H. Nymoen

Foreldreøkonomi etter brudd

Omsorgsforeldres og samværsforeldres økonomiske situasjon 2002

Rapporter 2005/21 • Statistisk sentralbyrå 2005

Nye regler for beregning av underholdsbidrag for barn av skilte og enslige foreldre ble gjennomført i 2003. Forut for disse endringene hadde det pågått en lang debatt om hvem av foreldrene som kom best ut økonomisk etter de gamle reglene; den som har den daglige omsorgen for barnet, "omsorgsforelderen", det vil oftest si barnets mor, eller "samværsforelderen", det vil oftest si barnets far. Tidligere undersøkelser på feltet har gitt motstridende svar på dette spørsmålet. Det har dels å gjøre med at datamaterialene som har vært benyttet, har bestått av forskjellige opplysninger om inntekt og samvær og forskjellige kjennetegn ved personene i utvalgene, dels med at undersøkelsene har lagt forskjellige forutsetninger til grunn for de økonomiske beregningene.

Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 er gjennomført med sikte på å gi et mer omfattende og helhetlig bilde av begge foreldres økonomiske situasjon etter brudd enn det som er fremkommet tidligere. Den er dessuten ment å skulle danne basis for eventuelle senere analyser av endringer i foreldrenes økonomiske situasjon etter innføring av nye bidragsregler. Datamaterialet omfatter opplysninger innhentet både fra spørreskjema og registre og har flere fortrinn sammenlignet med tidligere undersøkelser. Blant annet gir det mulighet til å anslå hver enkelt samværsforelders kostnader og hver enkelt omsorgsforelders besparelser knyttet til samværsforelders samvær med barnet/barna og mulighet for å sammenkoble opplysninger om begge parter i en og samme bidragsrelasjon.

Rapporten beskriver inntektsnivå og inntektsfordeling for foreldre i brutte relasjoner, først på gruppenivå ved å sammenligne grupper av henholdsvis omsorgs- og samværsforeldre med ulike kjennetegn og ulik livssituasjon, og deretter på parnivå ved å sammenligne partene i en og samme foreldre- eller bidragsrelasjon, også disse i lys av varierende kjennetegn og livssituasjon. Vi benytter fem forskjellige indikatorer på inntekt/økonomisk velferd: *Ukorrigert individuell inntekt etter skatt*, som måler hvor store ressurser hver enkelt samværsforelder og omsorgsforelder har direkte kontroll over, *korrigert individuell inntekt etter skatt*, det vil si individuell inntekt etter skatt korrigert for de direkte utgiftene hver av foreldrene antas å ha for felles barn, *korrigert ekvivalentinntekt*, som måler den enkeltes samlede økonomiske velferd når vi tar hensyn til både forpliktelser overfor egne barn i den brutte foreldrerelasjonen og eventuelle andre omsorgs- og forsørgelsespliktelser samt andre husholdningsmedlemmers inntekter, *inntektsfattigdom*, der vi måler andelen som bor i en husholdning med korrigert ekvivalentinntekt under et visst nivå, og *mottak av sosialhjelp*, målt ved andel sosialhjelpsmottakere.

Analysene viser at svar på spørsmål om hvem av partene og hvilke foreldregrupper som kommer best eller dårligst ut økonomisk, varierer avhengig av hvilke inntektsbegrep og hvilke mål vi benytter. Hovedmønsteret, både når vi ser på grupper av foreldre og partene i ett og samme par, er at omsorgsforelderen har høyest gjennomsnittlig ukorrigert individinntekt og at samværsforelderen har høyest korrigert individinntekt, mens den gjennomsnittlige ekvivalentinntekten er så godt som lik for de to gruppene. I ett av fem par har partene tilnærmet lik inntekt, og i ett av fem par er det betydelige inntektsforskjeller partene imellom. Inntektsfattigdom og sosialhjelp er tilnærmet like utbredt, men sosialhjelp er likevel mest vanlig for samværsforeldre. I de relativt få tilfellene der far er omsorgsforelder har omsorgsforelderen høyest inntekt på alle inntektsmålene. Det har sammenheng med hans betydelig høyere ukorrigerte inntekt i utgangspunktet, først og fremst yrkesinntekt, men også i noen grad med et hyppigere samværsmonster når samværsforelderen er mor og ikke far. Samlet sett ser likevel spørsmålet om yrkestilknytning eller ikke, og graden av yrkestilknytning, ut til å være den faktoren som veier tyngst når det gjelder forskjeller i inntektsnivå mellom foreldregruppene og partene imellom i samme foreldrerelasjon. Det gjelder ikke bare den individuelle ukorrigerte inntekten, men også når vi tar hensyn til samvær med barnet og partenes nåværende samlivs og familiesituasjon.

Prosjektstøtte: Arbeidet er finansiert av Barne- og familiedepartementet

Innhold

1.	Bakgrunn og problemstilling.....	15
1.1.	Endringer i bidragsreglene.....	15
1.2.	Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002	15
1.3.	Tidligere undersøkelser: Hvem kommer best ut, bidragspliktige eller bidragsmottakere?	15
1.4.	Problemstillinger og undersøkelsesopplegg	17
1.5.	Noen sentrale begreper: Barneknstnader, inntekt og økonomisk velferd	17
2.	Om undersøkelsen	19
2.1.	Utvalg	19
2.2.	Datainnsamling	19
2.3.	Svarprosent	19
2.4.	Utvalgsskjjevhet og vekter	20
2.5.	Inntektsopplysninger fra register	20
2.6.	Opplysninger om mottatt og betalt bidrag	21
3.	Kjennetegn ved de ulike foreldregruppene	22
3.1.	Hvor gamle er foreldrene?	22
3.2.	Foreldrenes utdanningsnivå	22
3.3.	Landsdel	23
3.4.	Yrkesaktivitet og hovedsakelig virksomhet	23
3.5.	Yngste barns alder	24
3.6.	Antall barn	24
3.7.	Tidligere samlivsstatus	24
3.8.	Delt daglig omsorg	25
3.9.	Reisetid mellom barn og samværsforelder	25
3.10.	Samvær siste måned	25
3.11.	Feriesamvær	26
3.12.	Antall bidragsrelasjoner	26
3.13.	Nytt samliv og nye barn	26
4.	Noen sentrale begreper: Barneknstnader, inntekt og økonomisk velferd.....	27
4.1.	Økonomisk velferd og kontroll over egen økonomi	27
4.2.	Inntektsbegrep	28
4.3.	Ekvivalensskalaer og ekvivalentinntekt.....	30
4.4.	Kostnader ved barn	31
4.5.	Fordeling av utgifter mellom foreldrene.....	31
4.6.	Ekstrakostnader ved at barnet "bor" to steder	33
4.7.	Lavinntekt og sosialhjelp som indikatorer på "fattigdom"	34
5.	Omsorgsmødrene har høyere ukorrigert inntekt etter skatt enn samværsfedrene.....	36
5.1.	Yrkesaktivitet viktig for samværsfedrenes inntekter	36
5.2.	Stor forskjell i individuell inntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre med mange barn	37
5.3.	Foreldre som ikke har bodd sammen, har lav inntekt.....	38
5.4.	Samværsfedre med lite samvær har lav inntekt	39
5.5.	Hva betyr flere bidragsrelasjoner og nye samliv?	40
5.6.	Sammenfatning.....	42
6.	Korrigert individuell inntekt: Barneknstnadenes betydning for fordelingen.....	44
6.1.	Barneknstnadene viktig for fordelingen. Samværsfedrene har høyere korrigert individinntekt enn omsorgsmødrene	44
6.2.	Hva betyr utdanning?.....	45
6.3.	Yrkesaktivitet og arbeidstid avgjørende	46
6.4.	Omsorgsmødre med flere barn har lav korrigert individinntekt	47
6.5.	Tidligere samlivsstatus	48
6.6.	Jo lengre tid siden bruddet, desto lavere barneknstnader for samværsfedrene	49
6.7.	Barneknstnadene reduserer forskjellen i individinntekt mellom samværsfedre som har og dem som ikke har delt daglig omsorg	50
6.8.	Hva betyr reiseutgiftene for samværsforeldrenes og omsorgsforeldrenes barneknstnader?	51

6.9.	Barnekostnadene utjevner inntektsforskjellene mellom samværsfedre med høyt og lavt samvær	52
6.10.	Både blant dem som har og blant dem som ikke har inngått nytt samliv, har samværsfedre høyere korrigert individinntekt enn omsorgsmødre	54
6.11.	Sammenfatning.....	55

7. Korrigert ekvivalentinntekt: Betydningen av nytt samliv og nye omsorgsforpliktelser ...57

7.1.	Har samværsfedre og omsorgsmødre det like bra økonomisk?	57
7.2.	Alt er ikke like lett å telle eller måle	59
7.3.	Ingen store forskjeller i korrigert ekvivalentinntekt etter alder, utdanning og bosted.....	61
7.4.	Samværsfedre som ikke arbeider heltid, kommer dårligst ut.....	62
7.5.	Jo flere bidragsbarn, desto lavere korrigert ekvivalentinntet både blant samværsfedre og omsorgsmødre.....	63
7.6.	Lav korrigert ekvivalentinntekt blant samværsfedre og samværsforeldre som ikke har bodd sammen med den andre forelderen og blant dem med kort tid siden bruddet	64
7.7.	Omsorgsmødre med lang reiseavstand til barnefarene har lav korrigert ekvivalentinntekt.....	66
7.8.	Lavest korrigert ekvivalentinntekt når samværsforelderen ikke har kontakt med barnet.....	67
7.9.	Omsorgsmødre forbedrer sin økonomiske velferd ved å etablere seg med ny partner	68
7.10.	Sammenfatning.....	70

8. Inntektsnivå og inntektsforskjeller mellom mor og far i samme bidragsrelasjon71

8.1.	Par som analyseenhet	71
8.2.	Hva kjennetegner partene i bidragsforholdene?	72
8.3.	Inntekt og inntektsforskjeller på parnivå	74
8.4.	Variasjon i inntektsnivå og -forskjeller etter partenes bakgrunnskjenntegn	75
8.5.	Kjennetegn ved bidragsforholdet og inntektsforskjeller mellom partene	81
8.6.	Kjennetegn ved nåværende samlivs/familiesituasjon og inntektsforskjeller mellom partene.....	86
8.7.	Hvem av partene mottar sosialhjelp og/eller er inntektsfattige?	88
8.8.	Sammenfatning.....	90

Litteratur91

Vedlegg

A.	Vedleggstabeller.....	93
B.	Teknisk vedlegg.....	154

Tidligere utgitt på emneområdet.....163

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter164

Figurregister

4.	Noen sentrale begreper: Barnekostnader, inntekt og økonomisk velferd	
4.1.	Husholdningsinntekt tilsvarende en ekvivalentinntekt på 100 000 kroner for ulike husholdninger og ekvivalensskalaer	30
4.2.	Hver forelders kostnad per barn etter ulike beregningsalternativer og etter hvor stor andel av tiden barnet tilbringer sammen med vedkommende forelder. Kostnad uttrykt som forbruksvekt.....	32
4.3.	Samlet barnekostnad og hver av foreldrenes andel av samlet barnekostnad gruppert etter samværsforelders samvær med barnet. Kostnad uttrykt som forbruksvekt	34
5.	Omsorgsmødrene har høyere ukorrigert inntekt etter skatt enn samværsfedrene	
5.1.	Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter hovedsakelig virksomhet. 2002. Kroner	37
5.2.	Gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Kroner	38
5.3.	Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter tidligere samliv. 2002. Kroner	39
5.4.	Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter reiseavstand til den andre forelderen. 2002. Kroner	39
5.5.	Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Kroner.....	41
6.	Korrigert individuell inntekt: Barnekostnadens betydning for fordelingen	
6.1.	Gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter yrkesaktivitet og ukentlig arbeidstid. 2002. Kroner	46
6.2.	Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Kroner	47
6.3.	Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter tidligere samliv. 2002. Kroner	48
6.4.	Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall dager samvær mellom far og barn siste måned. 2002. Kroner.....	53
6.5.	Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Kroner.....	54
7.	Korrigert ekvivalentinntekt: Betydningen av nytt samliv og nye omsorgsforpliktelser	
7.1.	Gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt etter skatt og gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter yrkesaktivitet og ukentlig arbeidstid. 2002. Kroner	62
7.2.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter yrkesaktivitet og ukentlig arbeidstid. 2002. Kroner	63
7.3.	Gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Kroner	64
7.4.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall år siden bruddet. 2002. Kroner	65
7.5.	Gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt etter skatt og gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Kroner	68
7.6.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Kroner.....	69
7.7.	Gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt etter skatt og gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall andre barn i husholdningen. 2002. Kroner.....	69
8.	Inntektsnivå og inntektsforskjeller mellom mor og far i samme bidragsrelasjon	
8.1.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar. 2002. Kroner	75
8.2.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter omsorgsforelders kjønn. 2002. Kroner	76
8.3.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes alder. 2002. Kroner	77
8.4.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes utdanning. 2002. Kroner	77
8.5.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes bosted. 2002. Kroner ...	78
8.6.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes hovedsakelige virksomhet. 2002. Kroner	79

8.7.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes yrkesaktivitet og arbeidstid. 2002. Kroner	80
8.8.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes hovedinntektskilde. 2002. Kroner	81
8.9.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter yngste barns alder. 2002. Kroner	81
8.10.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter tid siden brudd/yngste barns fødsel. 2002. Kroner	82
8.11.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter antall barn. 2002. Kroner	82
8.12.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter tidligere samliv. 2002. Kroner	83
8.13.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter om barnet/barna har delt bosted. 2002. Kroner	83
8.14.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter reisetid mellom barn og samværsforelder. 2002. Kroner	84
8.15.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter antall dager samvær mellom samværsforelder og barn siste måned. 2002. Kroner	85
8.16.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter feriesamvær mellom samværsforelder og barn siste år. 2002. Kroner	85
8.17.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter antall bidragsrelasjoner. 2002. Kroner	86
8.18.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Kroner	87
8.19.	Forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom partene i bidragspar gruppert etter antall andre barn i husholdningen. 2002. Kroner	88

Tabellregister

3.	Kjennetegn ved de ulike foreldregruppene	
3.1.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter alder, utdanningsnivå og bosted. 2002. Prosent.....	22
3.2.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter hovedsakelig virksomhet, vanlig ukentlig arbeidstid og hovedinntektskilde. 2002. Prosent.....	23
3.3.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent.....	24
3.4.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter ulike kjennetegn ved relasjonen mellom barn og samværsforelder. 2002. Prosent	25
3.5.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter om de har andre forsørgelsesplikter. 2002. Prosent.....	26
4.	Noen sentrale begreper: Barnekostnader, inntekt og økonomisk velferd	
4.1a.	Inntektsregnskap for samværsfedre og omsorgsmødre. Gjennomsnitt og andel som har beløp på den enkelte inntektspost. 2002. Kroner og prosent.....	29
4.1b.	Inntektsregnskap for samværsødre og omsorgsfedre. Gjennomsnitt og andel som har beløp på den enkelte inntektspost. 2002. Kroner og prosent.....	29
4.2.	Ekvivalensskalaer	30
5.	Omsorgsmødrene har høyere ukorrigert inntekt etter skatt enn samværsfedrene	
5.1.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	37
6.	Korrigert individuell inntekt: Barnekostnadenes betydning for fordelingen	
6.1.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	45
7.	Korrigert ekvivalentinntekt: Betydningen av nytt samliv og nye omsorgsforpliktelser	
7.1.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	57
7.2.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent.....	58
Vedlegg		
A2.1.	Fordeling av individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre, omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. Bruttoutvalg og nettoutvalg. 2002. Prosent.....	93
A5.1.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjenntegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	94
A5.2.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjenntegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	95
A5.3.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	96
A5.4.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	97
A5.5.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter kjenntegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	98
A5.6.	Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter kjenntegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	98
A5.7.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter egen alder og yngste barns alder. 2002. Prosent.....	99
A5.8.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus i dag og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent.....	99
A6.1.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjenntegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	100
A6.2.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjenntegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	101
A6.3.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	102

A6.4.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	103
A6.5.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	104
A6.6.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	104
A6.7.	Samværsfedre og omsorgsmødre som bodde sammen og som ikke bodde sammen ved eldste barns fødsel etter hvor mange barn de har i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent	105
A6.8.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden brudd og antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Prosent	105
A6.9.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden brudd og antall dager samvær mellom far og yngste barn siste måned. 2002. Prosent	105
A6.10.	Samværsfedre og omsorgsmødre med og uten delt daglig omsorg etter hvor mange barn de har i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent	105
A6.11.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter reisetid mellom foreldrene og antall barn i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent	106
A6.12.	Fordeling av reiseutgifter en veg ved barns besøk hos samværsforelder blant samværsfedre og omsorgsmødre. 2002. Prosent inklusive og eksklusive ubesvart	106
A6.13.	Fordeling av reiseutgifter ved barns besøk hos samværsforelder mellom foreldrene. Svar fra alle, fra samværsfedre og fra omsorgsmødre. 2002. Prosent inklusive og eksklusive ubesvart	106
A6.14.	Fordeling av reiseutgifter ved barns besøk hos samværsforelder mellom foreldrene etter størrelsen på reiseutgiftene en veg. Alle tilfeller med reiseutgifter. 2002. Prosent	107
A6.15.	Feriesamvær mellom samværsfar og barn etter reiseavstand mellom foreldrene. Opplysninger fra samværsfedre og omsorgsmødre. 2002. Gjennomsnittlig antall feriedager siste år.	107
A6.16.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall dager samvær mellom far og barn siste måned og etter antall barn i foreldrerelasjonen. 2002. Prosent	107
A6.17.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall ferier med samvær mellom far og barn siste år og etter antall samværsdager i ferien. 2002. Prosent	107
A6.18.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall ferier med samvær mellom far og barn siste år og etter antall barn i foreldrerelasjonen. 2002. Prosent	108
A6.19.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus i dag og antall dager samvær mellom far og yngste barn siste måned. 2002. Prosent	108
A6.20.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus i dag og etter antall barn i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent	108
A6.21.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og antall nye barn i husholdningen. 2002. Prosent	109
A6.22.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall nye barn i husholdningen og antall dager samvær mellom far og yngste barn siste måned. 2002. Prosent	109
A7.1.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjenetegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	110
A7.2.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjenetegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	111
A7.3.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	112
A7.4.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	113
A7.5.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant samværsfedre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs/ familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	114
A7.6.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant omsorgsmødre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner	114
A7.7.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjenetegn. 2002. Prosent	115
A7.8.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjenetegn. 2002. Prosent	116
A7.9.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent	117
A7.10.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent	118
A7.11.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent	119
A7.12.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant omsorgsmødre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent	119

A7.13.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre gruppert etter samlivsstatus i dag og etter antall andre yrkestilknyttede personer enn intervjupersonen i husholdningen. 2002. Prosent.....	120
A7.14.	Fordeling av korrigeret ekvivalentinntekt blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. Bare de med en bidragsrelasjon. 2002. Prosent.....	120
A7.15.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter om de har ny samboer eller ektefelle med særkullsbarn som bor i intervjupersons husholdning. 2002 Prosent	120
A7.16.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter om de har ny samboer eller ektefelle med særkullsbarn i annen husholdning. 2002 Prosent	120
A7.17.	Fordeling av ukorrigeret ekvivalentinntekt blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent	121
A7.18.	Fordeling av korrigeret ekvivalentinntekt blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. Bare de tilfellene hvor vi er sikre på at vi har fullstendige opplysninger om husholdningsinntekt. 2002. Prosent	121
A7.19.	Andel inntektsfattige blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. Bare de tilfellene hvor vi er sikre på at vi har fullstendige opplysninger om husholdningsinntekt. 2002. Prosent.....	121
A7.20.	Fordeling av ukorrigeret ekvivalentinntekt (OECD-skalaen) blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent.....	122
A7.21.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre etter om de samtidig innehar mer enn en foreldrestatus. 2002. Prosent.....	122
A7.22.	Samværsforeldre og omsorgsforeldre med mer enn en bidragsrelasjon etter om de samtidig innehar mer enn en foreldrestatus. 2002. Prosent.....	122
A7.23.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre i grupper etter egen yrkesaktivitet og antall andre yrkestilknyttede personer enn intervjupersonen i husholdningen. 2002. Prosent	123
A7.24.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødre og omsorgsfedre i grupper etter egen yrkesaktivitet og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent	123
A7.25.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter alder på yngste barn og antall andre yrkestilknyttede personer enn intervjupersonen i husholdningen. 2002. Prosent.....	123
A7.26.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent.....	124
A7.27.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og samlivsstatus idag. 2002. Prosent.....	124
A7.28.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og antall andre yrkestilknyttede i husholdningen (enn intervjupersonen). 2002. Prosent	124
A7.29.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter tidligere samlivsstatus og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent.....	124
A7.30.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter tidligere samlivsstatus og samlivsstatus i dag. 2002. Prosent.....	124
A7.31.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter tidligere samlivsstatus og antall andre yrkestilknyttede i dagens husholdning i husholdningen (andre enn intervjupersonen). 2002. Prosent	125
A7.32.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden bruddet og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent.....	125
A7.33.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden bruddet og samlivsstatus i dag. 2002. Prosent.....	125
A7.34.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden bruddet og antall andre yrkestilknyttede i dagens husholdning i husholdningen (andre enn intervjupersonen). 2002. Prosent	126
A7.35.	Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter reisetid mellom barn og samværsforelder og samlivsstatus i dag. 2002. Prosent	126
A7.36.	Fordeling av korrigeret ekvivalentinntekt blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner.....	126
A7.37.	Andel inntektsfattige og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Prosent.....	126
A8.1.	Fordeling av ukorrigeret individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike bakgrunnskjenneegn. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent	127
A8.2.	Fordeling av ukorrigeret individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjenneegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	128
A8.3.	Fordeling av ukorrigeret individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjenneegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent	129
A8.4.	Ukorrigeret individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike bakgrunnskjenneegn. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent	130
A8.5.	Ukorrigeret individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjenneegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	131
A8.6.	Ukorrigeret idividuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjenneegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent	132

A8.7.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt . Bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	133
A8.8.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	134
A8.9.	Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt. Bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	135
A8.10.	Korrigert individuell inntekt etter skatt. Bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	136
A8.11.	Korrigert individuell inntekt etter skatt. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	137
A8.12.	Korrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	138
A8.13.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	139
A8.14.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	140
A8.15.	Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent.....	141
A8.16.	Korrigert ekvivalentinntekt blant bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	142
A8.17.	Korrigert ekvivalentinntekt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	143
A8.18.	Korrigert ekvivalentinntekt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent.....	144
A8.19.	Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene er inntektsfattige. Bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn. 2002. Prosent.....	145
A8.20.	Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene er inntektsfattige. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. 2002. Prosent.....	146
A8.21.	Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene er inntektsfattige. Bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent.....	147
A8.22.	Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene mottok sosialhjelp i 2002. Bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn. Prosent.....	148
A8.23.	Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene mottok sosialhjelp i 2002. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Prosent.....	149
A8.24.	Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene mottok sosialhjelp i 2002. Bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Prosent.....	150
A8.25.	Gjennomsnittlig inntekt for partene i bidragspar med ulike bakgrunnskjenne- tegn og forskjell i inntekt mellom partene i gjennomsnitt (omsorgsforelders inntekt minus samværsforelders inntekt). 2002. Kroner.....	151
A8.26.	Gjennomsnittlig inntekt for partene i bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet og forskjell i inntekt mellom partene i gjennomsnitt (omsorgsforelders inntekt minus samværsforelders inntekt). 2002. Kroner.....	152
A8.27.	Gjennomsnittlig inntekt for partene i bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon og forskjell i inntekt mellom partene i gjennomsnitt (omsorgsforelders inntekt minus samværsforelders inntekt). 2002. Kroner.....	153
B1.1.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register. Gjennomsnitt og andel som betaler eller mottar. 2002. Kroner og prosent.....	155
B1.2.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre etter om de svarer at de har betalt/mottatt bidrag. 2002. Prosent.....	156
B1.3.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra spørreskjema. Gjennomsnitt og andel som betaler eller mottar. 2002. Kroner og prosent.....	156
B1.4.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register for alle og for dem med bare en bidragsrelasjon. Gjennomsnitt og andel som betaler eller mottar. 2002. Kroner og prosent.....	157
B1.5.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register for alle og bare for dem som inngår i et fullt par. Gjennomsnitt. 2002. Kroner....	157
B1.6.	Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre etter om omsorgsforelder har bidragsgjeld eller ikke. 2002. Prosent.....	158
B1.7.	Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsøstere og omsorgsfedre etter ulike kombinasjoner av betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register. Andel som betaler eller mottar. 2002. Prosent.....	158

Forord

Denne rapporten kartlegger inntekt og økonomi blant foreldre som ikke lever sammen. Analysen er basert på Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, en spørreundersøkelse som ble gjennomført blant omsorgsforeldre (enslige foreldre) og samværsforeldre høsten 2002. Undersøkelsen er et ledd i evalueringen av de nye reglene for beregning av barnbidrag som ble vedtatt sommeren 2002 med virkning fra 1. oktober 2003. Den gir et bilde av foreldrenes samvær med barn og deres økonomiske situasjon omtrent ett år før de nye reglene trådte i kraft. En ny spørreundersøkelse ble gjennomført høsten 2004. Sammen gir de to datamaterialene grunnlag for å studere eventuelle endringer i foreldres samvær og økonomi fra ett år før til vel ett år etter at de nye reglene ble innført.

Det er tidligere publisert en del resultater fra Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 i en tabell- og dokumentasjonsrapport, i en analyserapport og i tre artikler i Statistisk sentralbyrås tidsskrift Samfunnsspeilet. Alle disse publikasjonene omhandler temaet omsorg og samvær. Foreliggende rapport er den første publisering fra undersøkelsen som omhandler foreldrenes inntekt og økonomi. Parallelt med denne er det under utarbeiding en rapport nummer to om samvær som belyser endringer i samvær og omsorg basert på datamaterialet fra 2002 og 2004.

Jan Lyngstad har vært prosjektleder for inntektsanalysen og står for utarbeidelsen av størstedelen av den foreliggende rapporten (kapittel 1-7). Randi Kjeldstad har vært ansvarlig for paranalysen og har skrevet kapittel 8. Erik H. Nymoen har bidratt med metode- og datakompetanse og har utført datakjøringer til kapittel 8. Liv Hansen har laget figurer og redigert tabeller.

1. Bakgrunn og problemstilling

1.1. Endringer i bidragsreglene

Et nytt system for beregning av underholdsbidrag for barn ble vedtatt sommeren 2001 og fullt gjennomført fra 1. oktober 2003. *Det gamle systemet* var bygd på at den bidragspliktige skulle betale "etter evne", det vil si at den bidragspliktige forelderen skulle betale en prosentandel av bruttoinntekten sin til barnet. Prosent-satsene var 11 prosent for ett barn, 18 prosent for to, 21 prosent for tre og 28 prosent for fire eller flere barn.

Det nye systemet tar hensyn til begge foreldrenes inntekter og tar utgangspunkt i kostnadene ved å forsørge barnet. Man har laget anslag over hva det koster å ha barn i ulike aldersgrupper. Basert på modelltall fra Statens institutt for forbruksforskning har man laget sjabloner for underholdskostnader. Overføringer til enslige forsørgere fra folketrygden trekkes fra. Den nettokostnaden som da fremkommer, skal fordeles mellom foreldrene etter hvor stor inntekt hver av dem har. Dersom den bidragspliktige har samvær med barnet, gis det et visst fradrag i bidraget alt etter barnets alder og omfanget av samværet (Barne- og familiedepartementet 2001).

Formålet med endringene var å stimulere samværsforeldrene til mer samvær med barna og til en mer rettferdig fordeling av utgiftene til barnas forsørgelse mellom bidragspliktige og bidragsmottakere.

1.2. Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002

For å kunne få en pekepinn på om og i hvilken grad endringene i reglene for beregning av barnebidrag har hatt de ønskede virkningene, var det behov for å kartlegge situasjonen slik den var før endringene trådte i kraft. Høsten 2002 gjennomførte Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra Barne- og familiedepartementet Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002. Det ble trukket et utvalg av 2 000 *samværsforeldre*, det vil si foreldre som har ett eller flere barn under 18 år som de ikke er registrert bosatt sammen med, men som de likevel kan ha et visst samvær med og 2 000 *omsorgsforeldre* som er registrert bosatt sammen med ett eller flere egne barn som de dermed har den daglige

omsorgen for, men som ikke bor sammen med barnets/ barnas andre forelder.

Intervjupersonene ble tilsendt et spørreskjema i posten der de blant annet ble bedt om å svare på spørsmål om omfanget av samvær mellom barnet/barna og samværsforelderen og om nåværende husholdning. I ettertid ble det koblet til registeropplysninger om inntekt. Undersøkelsen er dokumentert i Sætre 2004a (se også kapittel 2 her). Analyser om samværet er publisert i Kitterød 2004a og 2004b, Lyngstad 2004 og Sætre 2004b. I denne rapporten analyserer vi samværsforeldrenes og omsorgsforeldrenes økonomiske situasjon.

Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 har to fortrinn sammenliknet med tidligere undersøkelser av samværsforeldres og omsorgsforeldres økonomiske situasjon. Undersøkelsen gir detaljerte opplysninger om omfanget av samvær på individnivå, og opplysninger om begge partene i bidragsrelasjonen. Utvalget bestod i utgangspunktet av par av foreldre. Det betyr at den gir mulighet for å kunne studere forholdet mellom par av samværsforeldre og omsorgsforeldre. Ved at den gir opplysninger om samvær og inntekt på individnivå, gir den bedre opplysninger om partenes objektive økonomiske situasjon enn tidligere undersøkelser har kunnet gi. Den gir muligheter for å anslå hver enkelt samværsforelders kostnader knyttet til samværet ved barnet/barna og hver enkelt omsorgsforelders besparelse.

1.3. Tidligere undersøkelser: Hvem kommer best ut, bidragspliktige eller bidragsmottakere?

I forkant av endringene i bidragsordningen pågikk det en lang debatt om hvem som kom best ut med de gamle reglene. Det ble gjennomført en del undersøkelser der man sammenliknet samværsforeldrenes økonomiske situasjon med den økonomiske situasjonen til foreldrene som hadde den daglige omsorgen for barna. Resultatene fra disse undersøkelsene spriker noe, og avhenger blant annet av hvilke forutsetninger som legges til grunn om samvær og hvilke stordriftsfordeler det innebærer å dele husholdning (Melby

1997, Bratberg og Tjøtta 1999, Kirkeberg og Pedersen 2000). Mye tyder på at andelen med dårlig økonomi er relativt høy både blant foreldre med daglig omsorg (enslige forsørgere) (Kirkeberg og Pedersen 2000, Epland 2001, Fløtten 2001, Lyngstad og Epland 2003) og blant samværsfedre (Bratberg og Tjøtta 1999, Kirkeberg og Pedersen 2000, Skevik og Hyggen 2002, Skevik 2004).

Det er mer usikkert hvilken gruppe, samværsforeldrene eller omsorgsforeldrene, som har det best økonomisk etter bruddet og i årene etterpå. Melby (1997) fant i en undersøkelse fra midten av 1990-tallet at bidragsyttere (samværsforeldre) kommer bedre ut økonomisk enn mottakere av barnebidrag (omsorgsforeldre). Ytterhusholdningene og mottakerhusholdningene har tilnærmet like høy husholdningsinntekt, men bidragsmottakerne bor i større husholdninger, og inntekten må derfor forsørge flere personer.

En del samværsforeldre kan ha et betydelig samvær med barnet og kostnader i tilknytning til dette samværet. I disse tilfellene kan omsorgsforeldrene avlastes for en del utgifter de ellers ville ha hatt. I tilfeller hvor foreldrene deler den daglige omsorgen for barnet, kan barnet bo like mye hos far som hos mor. Dermed blir utgiftene til barnets forsørgelse også delt mer likt mellom foreldrene.

Melby tok ikke hensyn til at begge parter kan ha utgifter til barnets forsørgelse. Det har man derimot gjort i to senere undersøkelser, men resultatene fra disse resultatene spriker. Kirkeberg og Pedersen (2000) konkluderer sin undersøkelse med at bidragsyttere har gjennomsnittlig bedre økonomi enn mottakere av barnebidrag, men at det er store variasjoner i inntekt avhengig blant annet av ny familieetablering etter samlivsbruddet. Hvis mor og far har funnet seg en ny partner, stiller de langt sterkere økonomisk enn de enslige bidragsytterne og de enslige forsørgerne. Bratberg og Tjøtta (1999) kom til en noe annen konklusjon. Resultatene deres tyder på at foreldre uten daglig omsorg for barna (samværsforeldre, bidragsyttere) hadde mye lavere inntekt enn foreldre med daglig omsorg (omsorgsforeldre, bidragsmottakere).

De ulike bildene av bidragspliktiges og bidragsmottakeres økonomiske situasjon som disse undersøkelser gir, skyldes at de nytter ulike datakilder og ulike metoder for å beregne husholdningsinntekt. Bratberg og Tjøtta begrenset seg til å undersøke forholdene for tidligere gifte. Kirkeberg og Pedersens utvalg besto av bidragspliktige og bidragsmottakere i Rikstrygdeverkets register. De om lag 10 prosent av barnebidrags-sakene hvor bidragsfogden/trygdekontoret ikke er inne i bildet, ble dermed ikke med i deres undersøkelse. Derimot omfattet utvalget deres både tidligere gifte, tidligere samboere og foreldre som aldri hadde bodd sammen.

Bratberg og Tjøtta bygger sin analyse på registerdata. Opplysningene om nåværende husholdnings sammen- setting er derfor mangelfull. Samboere uten fellesbarn blir for eksempel registrert som to ulike familier (husholdninger). I utvalgsundersøkelsen som Kirkeberg og Pedersen bygger sine analyser på, har man gjennom intervju kartlagt alle husholdningsmedlemmer. I deres analyser vil derfor samboere uten fellesbarn telle som én husholdning, ikke to.

Både Bratberg og Tjøtta og Kirkeberg og Pedersen måler de enkelte bidragsytternes og de enkelte bidragsmottakernes økonomiske situasjon ved å beregne husholdningsinntekt korrigert for husholdningens størrelse og sammensetting (husholdningsinntekt per forbruksenhet eller ekvivalentinntekt). Implisitt forutsetter de da at den samlede husholdningsinntekten fordeles likt på alle husholdningsmedlemmer. Men mens Bratberg og Tjøtta, på grunn av sin bruk av registerdata, bare forutsetter økonomiske bånd og forsørgeransvar mellom familiemedlemmer, men altså ikke mellom samboere uten fellesbarn, forutsetter Kirkeberg og Pedersen økonomiske bånd og forsørgeransvar mellom alle husholdningsmedlemmer, også mellom samboere uten fellesbarn. De fleste forskere som har tilgang til fullstendige husholdningsopplysninger, velger å gjøre som Kirkeberg og Pedersen, å behandle alle husholdningsmedlemmer som én økonomisk enhet, én husholdning, ikke som to økonomiske enheter eller to husholdninger, slik Bratberg og Tjøtta må gjøre.

Verken Kirkeberg og Pedersen eller Bratberg og Tjøtta hadde opplysninger om samvær på individnivå når de anslo den enkelte bidragspliktiges kostnader ved samværet med barna. I begge undersøkelser ble det laget anslag basert på gjennomsnittlig samvær registrert i en tidligere undersøkelse (Jensen og Clausen 1997). Kirkeberg og Pedersen forutsetter at samværsforelderens har en viss utgift (70 kroner i 1997) per dag barnet er på besøk, og at barnet er på besøk åtte dager per måned. På dette grunnlaget beregnet de årlige kostnader ved besøk per barn (6 720 kroner). Beløpet var det samme for alle samværsforeldre. Videre ble det forutsatt at bidragsmottakernes husholdning sparte det samme beløpet. Bratberg og Tjøtta nyttet ekvivalensskalaer justert for samvær for å beregne hva barna koster hver av foreldrene. Denne siste fremgangsmåten har tidligere vært benyttet både blant sosiologer (Maccoby og Mnookin 1991) og sosialøkonomer (del Boca og Flinn 1994).

Man vet mindre om hvordan den bidragspliktiges og bidragsmottakerens økonomiske situasjon varierer innenfor en og samme foreldrerelasjon. Er det rike bidragspliktige som betaler bidrag til fattige bidragsmottakere, fattige bidragspliktige som betaler bidrag til rike bidragsmottakere, eller er det slik at rike betaler til

rike og fattige til fattige? To tidligere undersøkelser basert blant annet på Rikstrygdeverkets registre tyder på at den bidragspliktige har høyest inntekt i flertallet av bidragsparene. Tallene varierer noe, mellom 60 og 70 prosent, alt etter hvilket inntektsbegrep som benyttes (Barne- og familiedepartementet 1999 og 2001).

Debatten har fortsatt etter at de nye reglene ble innført i oktober 2003. Endringene i regelverket kan ha ført til endringer i barnebidragets størrelse, og dermed til endringer i den enkelte bidragspliktiges og bidragsmottakers økonomiske situasjon, dels ved at begge parters inntekter nå skal telle ved fastsettelsen av bidraget, dels ved at bidraget skal justeres etter omfanget av samvær mellom samværsforeldrene og barna. Hvem har fått bedret sin økonomiske situasjon gjennom endringene i regelverket, og hvem har fått det trangere økonomisk. Hvem er "vinnerne" og hvem er "taperne"? Det går vi ikke inn på i *denne rapporten*.

1.4. Problemstillinger og undersøkelsesopplegg

I denne rapporten ønsker vi å gi svar på følgende spørsmål: Hvordan var inntektsnivået og inntektsfordelingen innen og mellom de to foreldregruppene i 2002? Hvem hadde den høyeste inntekten og den høyeste økonomiske velferden, og hvilken gruppe hadde den største andelen med økonomisk dårlige kår? I hvor stor grad er det inntektsmessig og økonomisk likhet mellom samværsforeldre og omsorgsforeldre i samme foreldrerelasjon (bidragsrelasjon, bidragspar), og i hvor stor grad er det økonomisk og inntektsmessig ulikhet dem imellom?

I kapitlene 5 -7 analyserer vi inntektsnivået og forskjeller i inntekt og økonomisk velferd mellom omsorgsforeldrene og samværsforeldrene. I disse analysene er individet analyseenhet, og beregningene er basert på opplysninger om og fra den enkelte mor og far. I kapittel 8 kartlegger vi inntektsnivået og inntektsforskjellene mellom par av foreldre og mellom partene i ett og samme foreldrepår. Enheten i paranalysen er par og ikke individer som foran. I dette kapitlet bygger vi på opplysninger om og fra begge foreldrene i foreldrepåret.

I ni av ti tilfeller er barnet registrert bosatt hos mora (kapittel 3), det vil si at faren er samværsforelder og mora er omsorgsforelder. I alle analysekapitlene 4 - 8 har vi imidlertid gitt tall både for de to store foreldregruppene, samværsfedrene og omsorgsmødrene, og for de to mindre, samværs mødrene og omsorgsfedrene, det vil si de to gruppene hvor barnet er registrert bosatt hos faren. I kapitlene 5 - 7 har vi konsentrert analysen om de to store gruppene og gitt tall for undergrupper av *samværsfedre* og *omsorgsmødre*. For paranalysenes vedkommende (kapittel 8) har vi valgt å analysere undergrupper av *samværsforeldre* og *omsorgs-*

foreldre, det vil si av samværsfedre og samværs mødre under ett og av omsorgsmødre og omsorgsfedre under ett. Dette er gjort blant annet for å unngå få observasjoner i enkelte undergrupper siden antallet analyseenheter da blir redusert til en tredel (fra 2 306 intervjuobjekter til 746 hele par).

Vi presenterer tabeller for bivariate sammenhenger mellom foreldrenes inntekt og økonomiske velferd og kjennetegn ved foreldrene, kjennetegn ved foreldre- (bidrags-) relasjonen og kjennetegn ved partenes nåværende samlivsstatus og forsørgelsesforpliktelser. Det er viktig å minne om at slike tabelloppsett ikke gir grunnlag for entydige slutninger om årsaker og årsakrekkefølge. Til det kreves mer spesifiserte analysemodeller og andre analyseteknikker. I noen grad diskuterer vi likevel mulige sammenhenger og/eller sammenfall mellom flere "forklaringsvariabler" der det synes relevant i teksten.

1.5. Noen sentrale begreper: Barnekostnader, inntekt og økonomisk velferd

For å kunne svare på de spørsmålene vi stilte ovenfor, må vi ta stilling til hvordan vi skal beregne 'kostnader ved barn' for hver av partene etter et samlivsbrudd, både for omsorgsforeldrene, som i de fleste tilfellene har hovedomsorgen for barnet, og for samværsforeldrene, som først og fremst har utgifter til barna i forbindelse med besøk.¹

Vi har i tråd med Bratberg og Tjøtta (1999) valgt å ta utgangspunkt i et relativt begrep for barnekostnader, det vil si at foreldrenes kostnader ved barna varierer med deres inntekter (kapittel 4, avsnitt 4.3 - 4.6). I beregningene er altså ikke barnekostnadene satt til et fast kronebeløp, men til en fast andel av familiens eller husholdningens forbruk. Så langt har vi fulgt den vanlige metoden for sammenlikning av inntekt og økonomisk velferd til personer og husholdninger (Epland 2001, Lyngstad og Epland 2003, Statistisk sentralbyrå 2004).

Et hovedpoeng for oss har vært å fordele disse barnekostnadene mellom foreldrene etter hvor mye av tiden barnet tilbringer sammen med omsorgsforelder og hvor mye av tiden det tilbringer sammen med samværsforelder. Jo mer barnet er sammen med samværsforelder, desto mer av den samlede barnekostnaden faller på ham/henne, og desto mindre på omsorgsforelder. I beregningene har vi tatt hensyn til at omsorgsforelder har en del faste utgifter knyttet til barnet, utgifter som ikke påvirkes av omfanget av samværet mellom barnet og den andre forelder. Når foreldrene har delt daglig omsorg og barnet bor like mye hos hver, vil foreldrenes samlede kostnader trolig være høyere enn om barnet bor

¹ Betalt barnebidrag betraktes i denne sammenhengen ikke som utgift på samværsforelderens hånd. Det er allerede trukket fra i samværsforelderens inntekt (se nedenfor).

mesteparten av tiden hos den ene forelderen og (selvfølgelig) om begge foreldrene og barnet hadde bodd sammen. Dette fordi det i disse tilfellene vil være et "dobbel sett" av faste kostnader knyttet til barneomsorgen. Også dette har vi prøvd å ta hensyn til i beregningene.

I den ordinære inntektsstatistikken er det på grunn av manglende opplysninger om samværsforeldres samvær med sine barn ikke mulig å fordele barnekostnadene på den måten som vi har gjort her. På dette punktet har vi altså skilt lag med den vanlige metoden for sammenlikning av inntekt og økonomisk velferd til personer og husholdninger.

I analysene benytter vi fem indikatorer som legger vekt på ulike aspekter ved foreldrenes økonomiske situasjon. I kapittel 5 tar vi utgangspunkt i (*ukorrigert*) *individuell inntekt etter skatt* for å måle hvor store ressurser hver enkelt samværsforelder og omsorgsforelder har direkte kontroll over. Det dreier seg altså om et rent inntektsmål, hvor vi ikke tar hensyn til partenes forsørgelsesbyrde. I kapittel 6 benytter vi *korrigert individuell inntekt etter skatt*, det vil si individuell inntekt etter skatt korrigert for de direkte utgifter hver av foreldrene antas å ha for felles barn. Denne indikatoren måler hvilket velferdsnivå hver enkelt samværsforelders og omsorgsforelders inntekt gir grunnlag for når man også tar hensyn til at de har ulik grad av forpliktelse og dermed ulike direkte utgifter til felles barn. I kapittel 7 beskrives inntektsfordelingen ved hjelp av *korrigert ekvivalentinntekt* eller samlet husholdningsinntekt etter skatt korrigert for de direkte utgiftene hver av foreldrene antas å ha for felles barn. Denne indikatoren måler den enkeltes samlede økonomiske velferd når man tar hensyn, ikke bare til forpliktelser overfor egne barn i den brutte foreldrerelasjonen, men også til eventuelle andre omsorgs- og forsørgelsespliktelser og andre husholdningsmedlemmers inntekter. I paranalysene i kapittel 8 blir alle tre inntektsbegrepene benyttet.

Ved å sammenlikne fordelingen etter *korrigert ekvivalentinntekt etter skatt* med fordelingen etter *korrigert individuell inntekt etter skatt*, viser vi i hvilken grad nåværende husholdningssituasjon påvirker fordelingen av økonomisk velferd mellom de ulike foreldregruppene. Ved å sammenlikne fordelingen av *korrigert individuell inntekt etter skatt* med fordelingen etter *ukorrigert individuell inntekt etter skatt*, får man et bilde av hvordan omsorg for og utgifter ved felles barn påvirker fordelingen mellom partene i den brutte foreldrerelasjonen.

I tillegg til disse tre indikatorene benytter vi to indikatorer for å vise hvem som i en eller annen forstand har så dårlig økonomisk velferd at de er eller ligger nær opp til å være 'fattige'. Den første av disse indikatorene kaller vi inntektsfattigdom. Å være *inntektsfattig* vil si å bo i husholdning med korrigert ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen (halvparten av median ekvivalentinntekt) for alle personer. Den andre "fattigdomsindikatoren" skiller mellom foreldre som har mottatt og de som ikke har mottatt *sosialhjelp*.

2. Om undersøkelsen²

2.1. Utvalg

Bruttoutvalget til undersøkelsen var på 4 000 personer. Trekkgrunnlaget var alle barn under 18 år per 31.12.2002 som var bosatt i Norge, som bodde sammen med bare én av sine foreldre, og der begge foreldre var bosatt i Norge. Det ble trukket ut 2 000 barn. På grunnlag av dette ble det laget to delutvalg. Det ene bestod av 2 000 foreldre som er registrert bosatt sammen med egne barn under 18 år, men ikke sammen med barnets andre forelder. Det andre bestod av foreldre med barn under 18, men som verken er registrert bosatt sammen med barnet/barna eller den andre forelder. Hver person i det første utvalget har barn sammen med en person i det andre utvalget. Dermed hadde man altså et bruttoutvalg med 2 000 par av potensielle bidragsmottakere og bidragspliktige, i denne rapporten kalt henholdsvis omsorgsforeldre³ og samværsforeldre. I denne rapporten bruker vi i stor grad betegnelsen 'bidragsrelasjonen' om denne brutte foreldrerelasjonen og betegnelsen 'bidragsbarn' om barna som partene i bidragsrelasjonen har sammen.⁴ En del foreldrepar har flere barn sammen. En del foreldre inngår dessuten i flere brutte foreldrerelasjoner (bidragsrelasjoner), dvs. at de har barn sammen med mer enn én tidligere partner. I slike tilfelle ble deltakerne bedt om å kontakte Statistisk sentralbyrå for å få vite hvilken foreldrerelasjon de skulle svare for i undersøkelsen.

I våre analyser har vi valgt å legge til grunn at barna faktisk bor fast hos den av foreldrene som de er registrert bosatt hos. Dette stemmer nok ikke alltid. Barnet kan være registrert bosatt hos mora, men likevel bo hos faren. I slike tilfelle skulle respondentene gå til

avgang (Sætre 2004a), men vi kan ikke se bort fra at enkelte slike tilfelle likevel er kommet med. I en del flere tilfeller er foreldrene blitt enige om delt bosted for barnet. Likevel må barnet være registrert bosatt hos bare en av foreldrene. Disse tilfellene skulle være med i undersøkelsen, men det kan da være tilfeldig hvem av foreldrene de er registrert bosatt sammen med og dermed hvem vi klassifiserer som omsorgsforelder og hvem vi klassifiserer som samværsforelder.

2.2. Datainnsamling

Data ble samlet inn gjennom postale spørreskjema og telefonintervjuer. Alle de uttrukne personene fikk først tilsendt et spørreskjema i posten. De som ikke besvarte dette, eller fylte det ut ufullstendig, ble senere kontaktet per telefon. Spørsmålene var i all hovedsak de samme for begge parter. Samværsforeldrene besvarte spørsmål om sin egen kontakt med barn de ikke bodde fast sammen med, mens omsorgsforeldrene gav opplysninger om samværsforelderens kontakt med barnet/barna. Videre ble de spurt om de betalte eller mottok underholdsbidrag for barna og om ulike kostnader knyttet til barn. Opplysninger om foreldrenes inntekter ble koblet til fra register (avsnitt 2.5 og 2.6).

Opplysninger om inntekt, utdanningsnivå, innvandringsbakgrunn og antall tidligere partnere man har barn sammen med, ble koblet til fra Statistisk sentralbyrås registre. Nærmere omtale av opplegg og gjennomføring av undersøkelsen finnes i Sætre (2004a).

2.3. Svarprosent

94 av de uttrukne personene viste seg å være utenfor målgruppen, døde eller flyttet til utlandet. Disse ble fjernet som avganger. Det relativt høye antallet avganger har sammenheng med at utvalget bestod av par av foreldre. Dersom den ene forelder i et foreldrepar falt utenfor målgruppen, gjaldt dette automatisk også den andre. I det første spørsmålet i skjemaet skulle deltakerne krysse av hvis de ikke hadde barn som ikke bodde sammen med begge foreldrene, dvs. at de mente seg å falle utenfor målgruppen til undersøkelsen. Vi vet ikke om de som krysset av her

² Avsnitt 2.1 - 2.4 bygger på Kitterød (2004b).

³ Kitterød (2004b) har brukt betegnelsen *enslige foreldre* om denne gruppen, mens vi altså har valgt å kalle dem *omsorgsforeldre*, dette for å unngå at de oppfattes som en gruppe som i sin helhet bor alene sammen med sine barn. Dette gjelder bare tre av fem omsorgsforeldre. To av fem bor sammen med annen ektefelle eller samboer (se kapittel 3, tabell 3.5).

⁴ Dette betyr *ikke* at det betales bidrag i alle 'bidragsrelasjoner'. Opplysninger samlet inn gjennom Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 tyder på at det i 10 - 15 prosent av 'bidragsrelasjonene' ikke betales bidrag (se kapittel 4, tabell 4.1a og 4.1b, jf. vedlegg B1).

var reelle avganger eller personer som ikke ønsket å delta. De ble uansett definert som avgang. Etter at avgangene var fjernet, bestod bruttoutvalget av 3 906 personer. I alt fikk man svar fra 2 306 personer, eller 59 prosent av bruttoutvalget.⁵ 1 492 av disse inngikk i hele par (746 par), det vil si par der både omsorgsforelderen og samværsforelderen besvarte spørreskjemaet/intervjuet.

Svarprosenten var høyere blant omsorgsforeldre enn blant samværsforeldre, noe som er vanlig i denne typen undersøkelser (Jensen og Clausen 1997). Omsorgsforeldrene hadde en svarandel på 65 prosent, mens svarandelen blant samværsforeldrene var 54 prosent. Nettoutvalget til undersøkelsen består av 1260 omsorgsforeldre (1 121 mødre og 139 fedre) og 1 046 samværsforeldre (941 fedre og 105 mødre).

2.4. Utvalgsskjevhet og vekter

Det er utarbeidet vekter for å justere for ulik trekk-sannsynlighet blant foreldrene og for skjevheter ved frafallet. Ettersom utvalget av foreldre ble trukket via et utvalg av barn, hadde foreldre med flere barn større sannsynlighet for å bli trukket ut til undersøkelsen enn foreldre med bare ett barn. Utvalgsvekten justerer for dette ved at foreldre med flere barn vektes ned og foreldre med ett barn vektes opp. Det viste seg også at nettoutvalget var skjevt med hensyn til noen sentrale kjennemerker. Som nevnt, var det betydelig høyere svarandel blant omsorgsforeldre enn blant samværsforeldre. Svarprosenten varierte også etter utdanningsnivå, kjønn, alder og enkelte andre kjennemerker. Etter en del testing valgte man å lage en frafallsvekt som korrigerer for ulikt frafall mellom omsorgsforeldre og samværsforeldre og mellom foreldre med ulikt utdanningsnivå. Skjevhetene med hensyn til kjønn ble langt på vei rettet opp ved at det ble vektet for foreldretype. På grunnlag av utvalgs- og frafallsvektene ble det konstruert to personvekter og en parvekt. Beregningen av vektene til undersøkelsen er nærmere beskrevet i Vedø (2004) og i Sætre (2004a).

Vedleggstabell A2.1 viser fordelingen av individuell inntekt etter skatt⁶ for de ulike foreldregruppene i bruttoutvalget og (det uvektede) nettoutvalget. Det går fram av tabellen at frafallet først og fremst bidro til å redusere andelen samværsforeldre med lav inntekt etter skatt. I bruttoutvalget hadde 35 prosent av samværsfedrene og en like stor andel av samværs-mødrene inntekter under 170 000 kroner. I det uvekta nettoutvalget hadde bare 26 prosent i begge grupper samværsforeldre så lav inntekt. Blant

omsorgsforeldrene var endringene fra bruttoutvalget til nettoutvalget mindre. I bruttoutvalget hadde 13 prosent av omsorgsmødrene og 11 prosent av omsorgs-fedrene en individuell inntekt etter skatt på under 170 000 kroner, i nettoutvalget var de tilsvarende andelene 11 og 7 prosent.

Inntekten øker gjerne med utdanningsnivået (avsnitt 5.1, vedleggstabell A5.1 og A5.2). Siden vi i analysene nytter en frafallsvekt som tar hensyn til vedkommendes utdanningsnivå (se foran), er det grunn til å tro at vektingen i hvert fall i noen grad korrigerer for nettoutvalgets skjevhet i inntektsfordeling.

Analysene i denne rapporten er basert på det vektete materialet. I tabellene som gjelder for par av foreldre, er parvekten benyttet. Der det gis tall for alle foreldre sett under ett, er det benyttet en personvekt, mens en annen personvekt er benyttet der man viser fordelinger for bare omsorgsforeldre eller for bare samværsforeldre. Antall observasjoner er gitt ut fra det uvektede materialet.

2.5. Inntektsopplysninger fra register

Opplysninger om foreldrenes individuelle inntekt og øvrige husholdningsmedlemmers inntekt ble koblet til fra Inntektsstatistikken for personer og familier 2002. Denne inntektsstatistikken inneholder alle registrerte inntekter, både slike som beskattes og inntekter som ikke beskattes, men som utbetales av eller registreres av det offentlige. Skattbare inntekter vil for eksempel være yrkesinntekt, kapitalinntekter og pensjoner. Eksempel på inntekter som ikke beskattes, kan for eksempel være barnetrygd, kontantstøtte og sosialhjelp.

I mange analyser har vi bare benyttet omsorgsforeldrenes og samværsforeldrenes *individuelle* inntekter. Vi har da hatt til rådighet fullstendige inntektsopplysninger, i den forstand at vi har hatt opplysninger om alle registrerte inntekter for alle samværsforeldre og alle omsorgsforeldre. I andre analyser bygger vi på opplysninger om *husholdningens* samlede inntekt. For de aller fleste har vi fullstendige opplysninger også om husholdningsinntekt, men for en liten gruppe på 69 respondenter, 37 samværsforeldre og 32 omsorgsforeldre, har vi mangelfulle opplysninger om enkelte husholdningsmedlemmers inntekt. I enkelte analyser, der vi regner med at dette kan påvirke resultatene, har vi derfor gjennomført analysene både med og uten de 69 tilfellene der vi har mangelfulle opplysninger om husholdningsinntekt. Slike 'følsomhetsanalyser' har vist at de mangelfulle husholdningsopplysningene bare unntaksvis påvirker resultatene.

⁵ Dette er tre personer mindre enn det som er angitt i dokumentasjons- og tabellrapporten fra undersøkelsen (se Sætre 2004a). Under analysene viste det seg at tre personer feilaktig var blitt inkludert i nettoutvalget til undersøkelsen. Disse hadde imidlertid ikke besvart noen av spørsmålene i skjemaet og hadde dermed verdien "missing" på samtlige variabler på analysefila. Disse tre er nå fjernet fra analysefila og inngår ikke i analysene i denne rapporten.

⁶ Inntektsbegrepet er nærmere definert i kapittel 4, avsnitt 4.2.

2.6. Opplysninger om mottatt og betalt bidrag

Opplysninger om mottatt og betalt bidrag ble innhentet både gjennom spørreskjema og fra register. Samværsforeldrene ble spurt om de betalte underholdsbidrag for barnet eller barna, mens omsorgsforeldrene ble spurt om de mottok bidrag fra den andre forelder. Slik spørsmålene ble stilt, vil man trolig ikke fange opp bidrag som forskutteres av bidragsfogden fordi samværsforelder ikke har evne og/eller vilje til selv å betale. Vi fikk derfor også koblet på opplysninger om betalt og mottatt bidrag fra register.

Før endringene i reglene for beregning av bidrag som trådte i kraft 1. oktober 2003, var bidraget skattepliktig på bidragsmottakers hånd, mens bidragsbetaler kunne føre betalt bidrag som fradrag på selvangivelsen. For inntektsåret 2002 hadde man derfor gode opplysninger om betalt og mottatt bidrag i ulike registre. I første omgang hentet vi opplysningene fra Inntektsstatistikk for personer og familier 2002. Opplysningene i dette registeret er imidlertid ikke detaljerte nok. Opplysningene om betalt og mottatt bidrag er slått sammen med andre inntektsarter. Det er ikke mulig å skille mottatt bidrag fra føderåd o.l. Videre er betalt bidrag slått sammen med premie til pensjonsordning i arbeidsforhold. Det var derfor nødvendig å gå til kilden til opplysningene om betalt og mottatt bidrag i inntektsstatistikken, det vil si til Selvangivelsesstatistikk 2002. I dette registeret er det mer presise opplysninger om betalt og mottatt bidrag.

Dersom barnet, som det betales bidrag for, har fylt 13 år og har egen arbeidsinntekt, skal barnet levere egen selvangivelse. Da blir ikke bare arbeidsinntekten, men også bidraget, inntektsført på barnet, og ikke på omsorgsforelder. I slike tilfelle har vi hentet opplysningene om mottatt bidrag fra inntektsstatistikken, selv om det ligger en liten feilkilde her (se foran). Bidrag som registreres mottatt på barnet, telles ikke med i omsorgsforelderens individuelle inntekt. Derimot telles det med i husholdningsinntekten.

I vedlegg B1 har vi redegjort nærmere for opplysningene om betalt og mottatt bidrag.

3. Kjennetegn ved de ulike foreldregruppene⁷

I dette kapitlet viser vi hvordan de ulike gruppene av foreldre i undersøkelsen fordeler seg med hensyn til en del utvalgte kjennemerker. Dette er viktig bakgrunnskunnskap for analysene i det følgende. Videre gir det en oversikt over en del likheter og forskjeller mellom de ulike gruppene av foreldre. Vi ser på følgende grupper av foreldre:

- Omsorgsmødre
- Samværsfedre
- Omsorgsfedre
- Samværs mødre

Tabell 3.1. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre etter alder, utdanningsnivå og bosted. 2002. Prosent

	Alle	Samværsfedre	Omsorgsmødre	Samværs mødre	Omsorgsfedre
Alle	100	100	100	100	100
Intervjupersonens alder					
18 - 29 år	11	8	15	9	4
30 - 34 år	19	15	24	15	11
35 - 39 år	25	24	26	34	28
40 - 44 år	23	24	22	29	28
45 år eller eldre	21	28	13	13	29
Utdanningsnivå¹					
Ungdomsskole ²	14	16	12	14	11
Videregående skole	67	70	66	59	71
Universitet/høgskole inntil 4 år	15	11	19	20	14
Universitet/høgskole 5 år eller mer	3	3	3	7	4
Uoppgitt	1	1	1	-	0
Bosted					
Oslo og Akershus	21	21	20	20	22
Østlandet ellers	27	26	27	32	34
Agder og Rogaland	13	12	13	17	15
Vestlandet	16	18	16	9	14
Trøndelag	10	10	10	13	7
Nord-Norge	13	13	14	9	7
Antall (N)	2 306	941	1 121	105	139

¹ I en tilsvarende tabell i Kitterød 2004b er tallene for "Oslo og Akershus" og "Østlandet ellers" byttet om. ² Inklusive dem med lavere eller ingen utdanning. Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

For enkelte av de kjennemerkene vi ser på, er det en del uoppgitte verdier eller "vet ikke"-svar. Vi har valgt å inkludere også disse observasjonene i tabellene i dette kapitlet slik at alle fordelinger summerer til 100 prosent og er basert på det samme antallet observasjoner for hver gruppe av foreldre. I enkelte tilfelle summerer prosentene for et kjennemerke til 99 eller 101, noe som skyldes avrunding. Prosenttallene er basert på det vektete materialet.

3.1. Hvor gamle er foreldrene?

Øverst i tabell 3.1 er de ulike gruppene av foreldre gruppert etter alder pr. 31. desember 2002. Som vi kunne vente, er det store flertallet av foreldre i alderen 30-44 år. Kun 11 prosent er under 30 år, mens 21 prosent er 45 år eller mer. Vi ser at omsorgsmødrene er noe yngre enn samværsfedrene. Hele 39 prosent av omsorgsmødrene er under 35 år, mot bare 23 prosent av samværsfedrene. Det ser dessuten ut til at samværs mødrene er noe eldre enn omsorgsmødrene, med relativt færre under 35 år og relativt flere i aldersgruppen 35-39 år. Ettersom det er såpass få samværs mødre i utvalget, bare 105 stykker, er det imidlertid stor usikkerhet ved prosenttallene for denne gruppen. Også tidligere undersøkelser tyder imidlertid på at samværs mødre på mange måter skiller seg fra omsorgsmødre, blant annet ved at de jevnt over er noe eldre (Jensen og Clausen 1997). Det er imidlertid ingen klare aldersforskjeller mellom samværsfedre og omsorgsfedre.

3.2. Foreldrenes utdanningsnivå

Opplysningene om foreldrenes høyest fullførte utdanning er hentet fra Statistisk sentralbyrås utdanningsregister. Vi skiller her mellom fire kategorier, nemlig ungdomsskolenivå, videregående skole, universitets-/høgskoleutdanning t.o.m. fire år, samt universitets-/høgskoleutdanning utover fire år. Det store flertallet av foreldre har sin høyest fullførte utdanning fra videregående skole. Ser vi alle foreldre under ett, gjelder dette 67 prosent. Denne kategorien omfatter også dem som har påbygning til videregående skole som ikke faller inn under universitets-/høgskole-systemet. 15 prosent av foreldrene har inntil fire års utdanning fra universitet-/høgskole, mens bare 3

⁷ Dette kapitlet bygger i stor grad på kapittel 3 i Kitterød (2004b)

prosent har lengre universitetsutdanning. Det er ikke markerte forskjeller mellom foreldregruppene i fordelingen på ulike utdanningsnivåer. Samværs-mødrene skiller seg ut med en noe høyere andel med lang universitetsutdanning enn de andre foreldrene, men det lave antallet observasjoner i denne gruppen innebærer at tallet er beheftet med stor usikkerhet.

3.3. Landsdel

Om lag halvparten av alle foreldrene i undersøkelsen bor i østlandsområdet. Andelen bosatte på Østlandet (utenom Oslo og Akershus) kan se ut til å være noe høyere blant omsorgsfedre og samværs mødre enn blant omsorgsmødre og samværsfedre, men igjen må vi ta forbehold om statistisk usikkerhet ved tallene.

Tabell 3.2. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre etter hovedsakelig virksomhet, vanlig ukentlig arbeidstid og hovedinntektskilde. 2002. Prosent

	Alle	Sam- værs- fedre	Om- sorgs- mødre	Sam- værs- mødre	Om- sorgs- fedre
Alle	100	100	100	100	100
Hovedsakelig virksomhet¹					
Yrkesaktiv	76	83	69	71	84
Student/skoleelev	6	3	10	6	0
Arbeidsufør/pensjonist	6	6	5	7	8
Hjemmearbeidende	3	0	7	-	1
Arbeidsledig	5	6	5	8	5
Annet	3	3	4	7	0
Uoppgitt	1	1	0	1	1
Vanlig ukentlig arbeidstid					
- 30 timer	13	3	23	16	6
31- 40 timer	43	46	38	48	52
41 timer +	20	31	10	10	20
Ikke yrkesaktiv ²	19	15	23	21	15
Uoppgitt	36	5	7	5	7
Hovedinntektskilde³					
Yrkesinntekt	77	85	68	74	83
Kapitalinntekt	1	1	-	-	3
Overføringer	22	14	31	26	15
Antall (N)	2 306	941	1 121	105	139

¹ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet. ² Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid. ³ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Kapitalinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn yrkesinntekten og overføringene. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

3.4. Yrkesaktivitet og hovedsakelig virksomhet

I undersøkelsen ble foreldrenes yrkestilknytning kartlagt ved å spørre om man utførte inntektsgivende arbeid og hvor mange timer per uke dette eventuelt dreide seg om, og ved å spørre om hovedsakelig virksomhet. Disse målene gir noe ulike bilder. I tråd med praksis i Statistisk sentralbyrås arbeidskraft- og levekårsundersøkelser ble foreldrene spurt om de

utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet "i forrige uke". De som svarte nei, ble spurt om de hadde inntektsgivende arbeid som de var midlertidig borte fra i denne uka. De som svarte bekreftende på ett av disse spørsmålene, ble regnet som yrkesaktive og fikk spørsmål om vanlig ukentlig arbeidstid (gjelder både hovedyrke og eventuelle biyrker). Fordelingen for *Vanlig ukentlig arbeidstid* i tabell 3.2 er basert på disse spørsmålene. De som er kategorisert som "ikke yrkesaktive" her, er altså de som verken utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i uka før undersøkelsen, eller hadde slikt arbeid som de var borte fra.

Ser vi alle foreldre under ett, er det 19 prosent ikke yrkesaktive ut fra denne definisjonen. 13 prosent er yrkesaktive med en vanlig ukentlig arbeidstid inntil 30 timer per uke, mens 63 prosent har en vanlig ukentlig arbeidstid på minst 31 timer per uke. Som vi kunne vente, er det stor forskjell mellom omsorgsmødre og samværsfedre på dette området, noe som er i tråd med tidligere studier (for eksempel Jensen og Clausen 1997). Omsorgsmødre har oftere enn samværsfedre en arbeidstid på inntil 30 timer per uke og er oftere ikke-yrkesaktive. Det store flertallet av samværsfedre er yrkesaktive med en vanlig ukentlig arbeidstid på minst 31 timer. En forholdsvis høy andel, 15 prosent, er imidlertid ikke yrkesaktive. Det kan se ut til at samværs mødrene skiller seg fra omsorgsmødrene ved at de jevnt over har lengre arbeidstid, men igjen må vi ta forbehold på grunn av det lave antallet samværs mødre i undersøkelsen. Det ser også ut til at omsorgsfedrene skiller seg fra samværsfedrene ved at noe færre har lang ukentlig arbeidstid, dvs. minst 41 timer. Dette rimer godt med at de har hovedansvar for barn og dermed kan bruke mindre tid i arbeidsmarkedet. Men også her er det usikkert om forskjellene er reelle ettersom det er få omsorgsfedre i utvalget. Vi ser ellers at omsorgsfedre skiller seg fra omsorgsmødre ved at langt flere er yrkesaktive på heltid, noe som er i tråd med andre analyser (Kjeldstad og Rønsen 2002).

Når foreldrene blir bedt om selv å angi sin hovedsakelige virksomhet, definerer 76 prosent seg som yrkesaktive, seks prosent som studenter, og en tilsvarende andel som arbeidsuføre. Bare 3 prosent definerer seg som hjemmearbeidende, mens 5 prosent er arbeidsledige. Også denne grupperingen viser klare forskjeller mellom omsorgsmødre og samværsfedre ved at færre omsorgsmødre definerer seg som hovedsakelig yrkesaktive, 69 mot 83 prosent. Derimot er det flere omsorgsmødre enn samværsfedre som er studenter, og flere er hjemmearbeidende. Andelene arbeidsuføre og arbeidsledige er omtrent de samme i de to gruppene. Inndelingen etter hovedsakelig virksomhet viser beskjedne forskjeller mellom omsorgsmødre og samværs mødre. Det er imidlertid verdt å merke seg at ingen av samværs mødrene definerer seg som hjemme-arbeidende, mens dette altså gjelder 7 prosent av

omsorgsmødrene. Det er heller ikke store forskjeller mellom samværsfedre og omsorgsfedre i hovedsakelig virksomhet.

Sist i tabell 3.2 viser vi hvordan de ulike foreldregruppene fordeler seg etter hovedinntektskilde. Inndelingen er den samme som ellers blir benyttet i Statistisk sentralbyrå: Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Kapitalinntekten er hovedinntektskilde når den er større enn både yrkesinntekten og overføringene. Overføringene (både skattepliktige og skattefrie) er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten. Vi ser at fordelingen på denne bakgrunnsvariabelen samsvarer godt med fordelingen på de to øvrige bakgrunnsvariablene i tabell 3.2. Det er først og fremst omsorgsmødrene, og dernest samværs- og omsorgsmødrene som er avhengige av overføringer. 31 prosent av omsorgsmødrene og 26 prosent av samværs- og omsorgsmødrene hadde overføringer som hovedinntektskilde. De to fedregruppene var mer like enn de to mødregruppene og hadde i langt større grad yrkesinntekt som hovedinntektskilde, henholdsvis 85 prosent av samværsfedrene og 83 prosent av omsorgsfedrene.

3.5. Yngste barns alder

I undersøkelsen ble foreldrene bedt om å gi opplysninger for inntil tre barn i den aktuelle foreldre-relasjonen. Opplysningene om barnets alder i tabell 3.1c gjelder kun for det yngste barnet. I de fleste tilfelle er yngste barn i alderen 5-14 år. Ser vi alle foreldre under ett, har 67 prosent barn i denne aldersgruppen, mens 15 prosent har barn under 5 år og 17 prosent har barn 15-17 år. Her er det imidlertid forskjell mellom omsorgsmødre og samværsfedre på den ene siden, og omsorgsfedre og samværs- og omsorgsmødre på den andre. I tråd med tidligere undersøkelser ser vi at de foreldrene som velger å la barnet bli boende hos far, jevnt over har noe eldre barn enn dem som velger å la barnet bli boende hos mor. Eksempelvis har halvparten av alle omsorgsmødre barn under 10 år, mens andelen blant samværs- og omsorgsmødrene er 28 prosent.

3.6. Antall barn

Vel 2/3 av foreldrene i undersøkelsen har kun ett barn i den aktuelle bidragsrelasjonen. 26 prosent har to barn, mens bare 6 prosent har tre eller flere barn. Prosentandelen med bare ett barn kan synes noe høyere blant omsorgsfedre og samværs- og omsorgsmødre enn blant omsorgsmødre og samværsfedre, men forskjellen er ikke statistisk signifikant. Opplysningene om antall barn i bidragsrelasjonen er hentet fra intervjuet.

Tabell 3.3. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs- og omsorgsmødre etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent

	Alle	Samværsfedre	Omsorgsmødre	Samværs- og omsorgsmødre	Omsorgsfedre
Alle	100	100	100	100	100
Yngste barns alder					
0 - 4 år	15	16	15	7	9
5 - 9 år	32	32	34	21	27
10 - 14 år	35	35	35	46	40
15 - 17 år	17	17	15	25	24
Uoppgitt	-	-	1	0	-
Antall barn i relasjonen					
1 barn	66	67	68	73	74
2 barn	27	27	26	21	21
3+ barn	7	6	6	5	5
Tidligere samliv mellom foreldrene¹					
Bodde sammen	82	85	78	90	97
Bodde ikke sammen	17	15	22	10	3
Uoppgitt	-	-	1	-	0
Tid siden bruddet²					
Under 2 år	14	14	14	23	21
2 - 5 år	32	33	31	36	36
6 - 10 år	31	31	32	26	27
11+ år	20	20	21	13	14
Uoppgitt	2	3	2	3	3
Barnet har delt bosted					
Ja	8	9	4	29	25
Nei	91	91	94	69	75
Uoppgitt	1	-	1	2	0
Antall (N)	2 306	941	1 121	105	139

¹ Samliv ved eldste barns fødsel. ² Tid siden barnets/yngste barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

3.7. Tidligere samlivsstatus

Kitterød (2004b) har vist at 39 prosent av foreldrene i utvalget var gift med barnets andre forelder ved eldste barns fødsel, 43 prosent var samboere med barnets andre forelder, mens 17 prosent ikke bodde sammen med den andre forelder. Her har vi begrenset oss til å se om de bodde sammen eller ikke (tabell 3.3). Ser vi på omsorgsmødre og samværsfedre, kan det virke litt forvirrende at fordelingene er forskjellige. Utvalget består jo av par av foreldre til samme barn, noe som skulle tilsi identiske fordelinger for de to gruppene for samlivsstatus ved eldste barns fødsel. Som det ble redegjort for i forrige kapittel, var det imidlertid høyere svarprosent blant omsorgsmødre enn blant samværsfedre, noe som vises i tabellene 3.1 - 3.5 ved at antall observasjoner er høyere for omsorgsmødre enn for samværsfedre. Vi ser at en høyere andel blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene bodde sammen med barnets andre forelder ved eldste barns fødsel. Dette kan tyde på at frafallet blant samværs-

fedrene er størst blant dem som har hatt minst kontakt med barnets mor og har vært minst involvert i barnets oppvekst. Videre ser vi at samværmødre og omsorgsfedre sjeldnere bodde atskilt fra barnets andre forelder ved eldste barns fødsel, enn hva som er tilfellet for omsorgsmødre og samværsfedre. Dette bekrefter funn fra andre studier om at foreldre som velger å la barnet/barna bo hos faren etter samlivsbrudd, på mange måter skiller seg fra dem som lar barna bli boende hos mor.

Tabell 3.3 viser også hvor lang tid som har gått siden bruddet mellom foreldrene. For de som har bodd sammen, vil det si tid siden de flyttet fra hverandre; for de som ikke har bodd sammen, betyr det tid siden barnets, eventuelt yngste barns, fødsel. Blant samværsfedrene og omsorgsmødrene skjedde bruddet for mindre enn seks år siden for knapt halvparten, henholdsvis 47 og 45 prosent. Blant samværs- og omsorgsfedre var andelen med så kort tid siden bruddet noe høyere, 59 og 57 prosent.

3.8. Delt daglig omsorg

Foreldrene ble spurt hvem som bodde fast sammen med barnet/barna på intervjuetidspunktet, dvs. hvem som hadde den daglige omsorgen for barnet/barna. Svaralternativene var "Jeg selv", "Den andre forelderen", "Begge to" eller "Andre". 8 prosent av foreldrene svarte at barnet hadde delt bosted, og mye tyder på at det har vært en liten økning siden midten av 1990-tallet (Kitterød 2004b, jf. Jensen og Clausen 1997, Sætre 2004b).

Delt daglig omsorg (delt bosted) er langt vanligere blant omsorgsfedre og samværmødre, enn blant omsorgsmødre og samværsfedre. Blant omsorgsfedre og samværsfedre var det om lag én av fire som rapporterte om delt bosted for barnet, mens dette bare gjaldt 5 - 9 prosent blant omsorgsmødre og samværsfedre. Dette tyder på at samværsfedre jevnt over har en mer aktiv rolle overfor barn de ikke bor fast sammen med, enn hva samværsfedre har. Selv om barna er registrert bosatt hos far, har barnas mor i mange tilfelle en nesten like viktig plass i omsorgsbildet som faren. Dette er i tråd med hva Jensen og Clausen (1997) og Jensen (2005) har funnet tidligere, og også med undersøkelser fra andre land (for eksempel Christoffersen 1995).

3.9. Reisetid mellom barn og samværsforelder

I de fleste tilfelle er det forholdsvis kort avstand mellom barnet og den forelderen som det ikke bor sammen med. Ser vi alle foreldre under ett, har 19 prosent barn som bor i gangavstand fra samværsforelderen, mens 42 prosent har barn med maksimum ½ times reisetid til samværsforelderen. Bare 13 prosent har barn som bor så langt unna samværsforelderen at det tar minst 2 ½ time å komme dit. Det kan se ut til at noe flere samværsfedre enn samværsfedre bor i

gangavstand fra barna, 37 mot 21 prosent. Dette stemmer godt med at både tidligere undersøkelser og denne undersøkelsen viser at samværsfedre jevnt over er mer involvert i barnas dagligliv enn hva samværsfedre er (tabell 3.4).

3.10. Samvær siste måned

Både omsorgsforeldre og samværsforeldre ble spurt hvor mange dager barnet tilbrakte hos samværsforelderen siste måned. 23 prosent oppgav ikke noe samvær mellom samværsforelderen og barnet siste måned, 9 prosent oppgav samvær i 1-3 dager, 23 prosent oppgav samvær i 4-7 dager, 28 prosent oppgav samvær i 8-12 dager og 13 prosent oppgav minst 13 samværsdager, noe som i praksis innebærer at barnet bor like mye hos begge foreldre. Selv om en del samværsforeldre ikke hadde vært sammen med barnet siste måned, er det altså mange foreldre som har omfattende kontakt med barn som de ikke bor sammen med. Det er vanskelig å si om omfanget av samværet har økt siden midten av 1990-tallet, men mye tyder på det (Kitterød 2004b, jf. Jensen og Clausen 1997).

Tabell 3.4. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværsfedre og omsorgsfedre etter ulike kjennetegn ved relasjonen mellom barn og samværsforelder. 2002. Prosent

	Alle	Samværsfedre	Omsorgsmødre	Samværsfedre	Omsorgsfedre
Alle	100	100	100	100	100
Reisetid mellom barn og samværsforelder					
Gangavstand	19	21	18	37	27
½ time eller mindre	42	42	42	34	40
Minst ½ time, under 2 ½ time	18	19	16	19	16
2 ½ time eller mer	13	14	13	9	12
Vet ikke/uoppgitt	7	4	10	1	5
Besøk hos samværsforelder siste måned					
0 dager	23	17	30	8	18
1 - 3 dager	9	7	11	6	7
4 - 7 dager	23	23	23	16	22
8 - 12 dager	28	32	27	21	17
13+ dager	13	17	6	41	32
Uoppgitt	4	3	3	8	6
Feriesamvær siste år					
0 ferier	18	13	23	9	13
1 - 2 ferier	26	19	31	15	36
3 - 4 ferier	36	40	34	30	21
5 - 6 ferier	20	27	12	46	30
Antall (N)	2 306	941	1 121	105	139

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Av tabell 3.4 ser vi at det er klare forskjeller mellom foreldregruppene i omfanget av rapportert samvær mellom barn og samværsforeldre. Tabellen bekrefter inntrykket av at samværs mødre har en mer aktiv rolle i forhold til barn som de ikke bor sammen med, enn hva samværsfedre har. Bare et lite fåtall av samværs-mødrene hadde ikke vært sammen med barna i den foregående måneden, og svært mange hadde vært sammen med barna nesten halve måneden. Dersom vi baserer oss på opplysningene fra samværs-mødrene selv, hadde hele 41 prosent av dem vært sammen med barna minst 13 dager siste måned.

Det er en tendens til at omsorgsforeldre oppgir mindre samvær enn det samværsforeldrene selv gjør. Vi ser for eksempel at 30 prosent av omsorgsmødrene svarer at det ikke har vært noe samvær mellom barnet og samværsforelderen siste måned, mens bare 17 prosent av samværsfedrene svarer det samme. Det samme mønsteret går igjen når vi sammenlikner svarene fra omsorgsfedrene og samværs-mødrene. 17 prosent av omsorgsfedrene svarer at det ikke har vært noe samvær mellom barnet og den andre forelderen, mens 8 prosent av samværs-mødrene mener at de har hatt slikt samvær. Det er flere grunner til denne forskjellen i svar mellom foreldregrupper som man skulle tro ville svare likt om det samme saksforholdet. Frafallet er en del større blant samværsforeldre enn blant omsorgsforeldre (kapittel 2). Mye kan tyde på at frafallet blant samværsfedrene er størst blant dem som har hatt minst kontakt med barnets mor og har vært minst involvert i barnets oppvekst (se foran). Men det er også slik at mødre og fedre i ett og samme tidligere parforhold svarer forskjellig (Kitterød 2004a og 2004b).

3.11. Feriesamvær

Opplysningene i tabell 3.4 om samvær i ferier siste år bekrefter det vi allerede har sett når det gjelder samvær siste måned: Samværsforeldrene oppgir samvær med barnet i flere ferier enn det omsorgsforeldrene gjør, og omsorgsfedre og samværs-mødre oppgir mer feriesamvær enn omsorgsmødre og samværsfedre. Mens nesten halvparten (46 prosent) av samværs-mødrene oppgir at de har vært sammen med barnet i minst fem ferier siste året, gjelder dette bare 27 prosent av samværsfedrene. Men vi ser også at bare 30 prosent av omsorgsfedrene oppgav at samværs-mødrene var sammen med barna i minst fem ferier siste år.

3.12. Antall bidragsrelasjoner

En del fedre har barn med flere enn én kvinne som de ikke bor sammen med, og en del mødre har barn med mer enn én mann som de ikke bor sammen med. I tabell 3.5 har vi kalt disse foreldrerelasjonene 'bidragsrelasjoner' for å skille slike foreldrerelasjoner fra relasjonen med en partner som man bor sammen med. Det store flertallet av foreldre, 95 prosent, inngår i kun én bidragsrelasjon, dvs. at de har barn med kun én person som de ikke bor sammen med. 5 prosent inngår

i to relasjoner, mens et lite fåtall har tre eller flere relasjoner. Det er ikke forskjeller av betydning mellom de ulike foreldregruppene på dette området. Opplysningene om antall bidragsrelasjoner er hentet fra Statistisk sentralbyrås register.

Tabell 3.5. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs-mødre og omsorgsfedre etter om de har andre forsørgelsesplikter. 2002. Prosent

	Alle	Samværsfedre	Omsorgsmødre	Samværs-mødre	Omsorgsfedre
Alle	100	100	100	100	100
Antall bidragsrelasjoner intervjupersonen har					
En relasjon	95	95	94	91	96
To relasjoner	5	5	6	8	4
Tre relasjoner +	-	-	-	1	0
Samliv i dag					
Enslig	56	54	58	63	57
Samboer	24	25	23	32	27
Gift	18	19	18	4	15
Uoppgitt	2	1	2	1	1
Antall andre barn i husholdningen					
Ingen andre barn	68	63	72	56	72
Ett annet barn	17	16	18	28	8
To eller flere andre barn	15	20	9	16	20
Antall (N)	2 306	941	1 121	105	139

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

3.13. Nytt samliv og nye barn

Vel halvparten av foreldrene var fremdeles enslige da undersøkelsen ble gjennomført. 18 prosent var gift med en ny partner, mens 24 prosent var samboende med ny partner.⁸ Andelen gifte ser ut til å være lavere blant samværs-mødrene enn blant omsorgsmødrene, 4 mot 18 prosent, men det kan ikke utelukkes at denne forskjellen skyldes tilfeldigheter.

Av tabell 3.5 ser vi også at det store flertallet av foreldrene ikke har fått 'nye' barn i husholdningen. Til tross for at samværs-mødrene noe oftere enn de andre foreldregruppene er enslige, 63 prosent mot 54-58 prosent, kan det se ut til at nettopp denne gruppen er de som oftest har andre barn i husholdningen, 44 prosent mot 27 prosent blant omsorgsmødrene. Men igjen, gruppen er liten, og vi kan derfor ikke utelukke at forskjellen i forhold til de andre foreldregruppene skyldes tilfeldigheter.

⁸ Strengt tatt kan vi ikke vite om det i alle tilfelle dreier seg om en 'ny' partner. Blant dem som aldri har bodd sammen (se tabell 3.3), kan det jo være noen som har fått barn med en person samtidig som de var gift eller samboende med en annen. Og de kan ha fortsatt dette samlivet etter at de har fått barn med en annen kvinne eller mann.

4. Noen sentrale begreper: Barnekostnader, inntekt og økonomisk velferd

4.1. Økonomisk velferd og kontroll over egen økonomi

Formålet med denne rapporten er å beskrive og sammenlikne samværsforeldres og omsorgsforeldres økonomiske situasjon før de nye de nye reglene for beregning av underholdsbidrag til barn trådte i kraft 1. oktober 2003. Vi vil undersøke hvor de ulike foreldregruppene befinner seg i fordelingen av inntekt og økonomisk velferd (kapittel 5-7), og vi vil undersøke fordelingen mellom partene i det enkelte foreldrepar (kapittel 8). Ved å gjenta denne analysen etter at det nye regelverket er tatt i bruk vil man ha et grunnlag for å vurdere om endringene i bidragsreglene har hatt de ønskede virkninger.

I denne beskrivelsen nytter vi en rekke indikatorer som legger vekten på ulike aspekter ved foreldrenes økonomiske situasjon:

1. (*Ukorrigert*) *individuell inntekt etter skatt*. Med denne indikatoren ønsker vi å kartlegge den enkeltes inntekt, uavhengig av utgifter forbundet med forsørgelse og andre forhold. Generelt kan vi si at vi måler hvor store økonomiske ressurser hver enkelt samværsforelder og omsorgsforelder har direkte kontroll over. Betalt bidrag er trukket fra bidragsbetalers inntekt, og mottatt bidrag er lagt til bidragsmottakers inntekt. Denne inntektsvariabelen er nærmere beskrevet i avsnitt 4.2. Fordelingen er analysert i kapittel 5 og 8.
2. *Korrigert individuell inntekt etter skatt*. Her har vi korrigert individuell inntekt etter skatt for de direkte utgiftene hver av foreldrene antas å ha for felles barn. Siden betalt bidrag allerede er trukket fra individuell inntekt etter skatt (pkt. 1), vil samværsforeldrenes utgifter her i stor grad være utgifter knyttet til samvær med barna. Dette samværet kan resultere i besparelser for omsorgsforeldrene som ellers i stor grad har den daglige omsorgen for barna og utgiftene som følger med dette ansvaret (se avsnitt 4.3 flg. for nærmere redegjørelse). Med denne indikatoren ønsker vi å måle hvilket velferdsnivå hver enkelt samværsforelders og omsorgsforelders inntekt gir grunnlag for når man også tar hensyn til at de har ulik grad av forpliktelse og ulike

direkte utgifter til felles barn. Fordelingen er analysert i kapittel 6 og 8.

3. *Korrigert ekvivalentinntekt*, det vil si husholdningsinntekt etter skatt korrigert for de direkte utgiftene hver av foreldrene antas å ha for felles barn (jf. pkt. 2). Inntektene til alle personer i nåværende husholdning summeres og divideres med en faktor, en forbruksvekt, som avhenger av husholdningens størrelse og sammensetting (avsnitt 4.3). Deretter korrigerer vi for utgifter eller besparelser som følge av samværsforelderens samvær med sine barn (pkt. 2 foran og avsnitt 4.4). Med denne indikatoren ønsker vi å måle den enkeltes samlede økonomiske velferd, når man tar hensyn, ikke bare til forpliktelser overfor egne barn i den brutte foreldrerelasjonen, men også til eventuelle andre omsorgs- og forsørgelsespliktelser og andre husholdningsmedlemmers inntekter. Fordelingen er analysert i kapittel 7 og 8.

De tre indikatorene skulle kunne gi et godt bilde av de ulike foreldregruppens økonomiske situasjon. Indikator 3, *korrigert ekvivalentinntekt*, er, etter vårt syn, den indikatoren som gir det beste bildet av hver forelders økonomiske velferdsliv. Ved å sammenlikne fordelingen etter denne velferdsindikatoren med fordelingen etter indikator 2, *korrigert individuell inntekt etter skatt*, vil man kunne få et bilde av i hvilken grad nåværende husholdningssituasjon påvirker fordelingen av økonomisk velferd mellom de ulike foreldregruppene. Ved å sammenlikne fordelingen av korrigert individuell inntekt etter skatt med fordelingen etter indikator 1, *ukorrigert individuell inntekt etter skatt*, får man et bilde av hvordan omsorg for og utgifter ved felles barn påvirker fordelingen av inntekt og økonomisk velferd mellom partene i den brutte foreldrerelasjonen.

I tillegg til disse tre indikatorene vil vi også nytte to indikatorer for å vise hvem som i en eller annen forstand har så dårlig økonomisk velferd at de er eller ligger nær opp til å være 'fattige':

4. *Bor i lavinntektshusholdning*, det vil si at de bor i husholdning med korrigert ekvivalentinntekt under

lavinntektsgrensen (halvparten av median ekvivalentinntekt for alle personer).

5. Mottar sosialhjelp.

Disse indikatorene er nærmere beskrevet i avsnitt 4.7. Fordelingen etter disse indikatorene er analysert i kapittel 7 og 8.

4.2. Inntektsbegrep

I denne rapporten beskrives de ulike gruppene økonomiske situasjon ved hjelp av inntektsopplysninger hentet fra Statistisk sentralbyrå sin inntektsstatistikk for personer og familier (IPF). Denne statistikken er konstruert ved å kople sammen en rekke ulike registre som inneholder inntektsdata og andre kjennemerker. Opplysningene om betalt og mottatt bidrag er i IPF slått sammen med andre inntektskomponenter. Vi har derfor innhentet mer presise opplysninger om bidrag fra selvangivelsesstatistikken (SA) (avsnitt 2.6).

Inntektsbegrepet som er benyttet som et mål på den enkeltes økonomiske ressurser, er *inntekt etter skatt*. Dette begrepet omfatter summen av all lønnsinntekt og netto næringsinntekt, kapitalinntekter (det vil si renteinntekter og avkastning av ulike verdipapir) pluss diverse overføringer (for eksempel overgangsstønad, arbeidsledighetstrygd, barnetrygd, kontantstøtte, mottatt barnebidrag og sosialhjelp). Til fratregg kommer utliknet skatt og negative overføringer (det vil si pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag). For en detaljert gjennomgang av alle inntektskomponenter som inngår i inntektsbegrepet, viser vi til Inntektsstatistikk for personer og familier 1999-2000 (Statistisk sentralbyrå 2003a).

Selv om begrepet inntekt etter skatt omfatter de fleste kontante inntekter som personene og husholdningene mottar, vil det også være andre faktorer som i stor grad påvirker den økonomiske velferden til samværsforeldrene, omsorgsforeldrene og barna deres, og som ikke blir omfattet av dette inntektsbegrepet. Dette gjelder for eksempel verdien av alle offentlige tjenester som husholdninger med barn mottar (for eksempel gratis lege, tannlege og helsetjeneste for barn, offentlig støtte til barnehager, skolefritidsordning mm.). Det har blitt vist at den økonomiske verdien av slike tjenester er betydelig for norske barnefamilier (NOU 1996:13). Ubetalte omsorgstjenester fra slektninger, naboer og venner av foreldrene og av uformelle overføringer av ulike slag vil også påvirke foreldrenes og barnas velferd.

Det er bare de *registrerte* inntektene som inngår i inntektsbegrepet. Inntekter som unndras beskatning vil for eksempel ikke være med. Et spørsmål som kan diskuteres, er om en i inntektsbegrepet burde ta hensyn til eventuelle renteutgifter som husholdningene har, slik det for eksempel gjøres i Nasjonalregnskapet

(se for eksempel Epland og Frøiland 2002). I det inntektsbegrepet som benyttes her, er det ikke gjort fratregg for betalte renter. I inntektsstatistikken finnes det riktignok fullstendige opplysninger om husholdningenes renteutgifter. Men statistikken inneholder ikke gode nok opplysninger om den økonomiske fordelingen av å bo i egen bolig, og det er derfor ikke mulig å beregne en realistisk boliginntekt. Denne mangelen på symmetri mellom inntekts- og utgifts-siden har ført til at vi verken tar med inntekt av egen bolig i inntektsbegrepet, eller gjør fratregg av renteutgifter.

Den tilnærmingen vi har valgt, vil være riktig for alle de husholdningene som fullfinansierer boligen ved å ta opp lån. Men for husholdninger med helt eller delvis nedbetalte boliger vil begrepet inntekt etter skatt i noen grad *undervurdere* den økonomiske velferden. Dette gjelder for eksempel for de barnefamiliene som har lagt etableringsfasen et stykke bak seg.

Andre grupper som inntektsstatistikken ofte ikke viser det reelle økonomiske velferdsnivået for, er studenter og selvstendig næringsdrivende. For studentenes vedkommende skyldes dette at utbetalt studielån ikke betraktes som inntekt. For de næringsdrivendes vedkommende har det sammenheng med problemet med å skille mellom ulike typer renteutgifter, og med at næringsdrivende i større grad enn andre skattytere har muligheter for å redusere størrelsen på den skattbare inntekten uten at dette nødvendigvis medfører en lavere levestandard (Lyngstad og Epland 2003).

Tabell 4.1a og 4.1b gir en oversikt over hvilke kontantinntekter som, ifølge inntektsstatistikken 2002, inngår i ulike foreldregrupper individuelle inntekt etter skatt. Til tross for at samværsfedre i gjennomsnitt tjener mye mer enn omsorgsmødrene, så har mødrene noe høyere inntekt etter skatt enn fedrene. Samværsfedrene har i gjennomsnitt en yrkesinntekt på 309 300 kroner, omsorgsmødrene på 186 900 kroner. Når mødrene likevel har en noe høyere inntekt etter skatt enn fedrene (242 100 mot 230 600 kroner) skyldes dette at mødrene mottar mer overføringer enn fedrene (102 100 mot 31 700 kroner), at de betaler mindre skatt (48 200 mot 85 400 kroner) og at fedrene betaler underholdsbidrag for barna (30 300 kroner). Det bidraget mødrene mottar (25 400 kroner), regnes som overføring og er inkludert i sum overføringer (102 100 kroner). Bidrag som inntektsføres på barnet (avsnitt 2.6), inngår ikke i omsorgsforelderens individuelle inntekt. I vedlegg B1 ser vi nærmere på hva dette betyr for våre analyser.

Tabell 4.1a .Inntektsregnskap for samværsfedre og omsorgsmødre. Gjennomsnitt¹ og andel som har beløp på den enkelte inntektspost. 2002. Kroner og prosent

	Samværsfedre		Omsorgsmødre	
	Gjennomsnitt Kroner	Andel Prosent	Gjennomsnitt Kroner	Andel Prosent
Yrkesinntekt	309 300	94	186 900	88
+ Lønn	283 200	90	182 000	86
+ Netto næringsinntekt	26 200	14	4 900	7
+ Kapitalinntekt	6 600	98	3 700	100
+ Brutto renteinntekt	3 100	98	2 300	100
+ Aksjeutbytte	5 500	7	1 300	3
+ Realisasjonsgevinster	400	2	100	2
- Realisasjonstap	4 200	10	800	5
+ Andre kapitalinntekter	1 700	11	900	5
+ Overføringer	31 700	43	102 100	100
+ Skattepliktige overføringer	25 800	30	57 300	89
+ Overgangsstonad ²	300	-	10 600	19
+ Pensjoner fra folketrygda	15 700	12	15 600	14
+ Tjenestepensjon	1 300	3	2 100	5
+ Arbeidsledighetstrygd	7 600	14	3 600	9
+ Bidrag	800	5	25 400	87
+ Andre skattepliktige overføringer ³	100	1	100	1
+ Skattefrie overføringer	6 000	26	44 700	100
+ Barnetrygd	2 300	13	28 900	100
+ Kontantstøtte	-	-	4 000	15
+ Engangsstonad ved fødsel	0	0	500	2
+ Stønad til barnetilsyn ⁴	200	3	4 500	30
+ Utdanningsstonad ²	-	-	500	4
+ Studiestipend ⁴	300	2	1 500	7
+ Grunn- og hjelpestønad	200	2	400	3
+ Bostøtte	100	1	2 100	12
+ Sosialhjelp	2 400	8	2 200	8
+ Andre skattefrie overføringer	400	2	100	1
= Samlet inntekt	347 700	100	292 600	100
- Skatt	85 400	98	48 200	92
- Betalt bidrag	30 300	87	600	4
- Andre negative overføringer ⁵	1 300	26	1 700	43
= Inntekt etter skatt	230 600	100	242 100	100
Antall (N)	941	941	1 121	1 121

¹ Gjennomsnitt for alle, også dem som ikke har beløp på vedkommende post.

² Overføringer til enslige forsørgere.

³ Bl.a. kårtytelse.

⁴ Bare stipend. Utbetalt studielån betraktes ikke som inntekt.

⁵ Premie til pensjonsordning i arbeidsforhold.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.1b. Inntektsregnskap for samværs mødre og omsorgsfedre. Gjennomsnitt¹ og andel som har beløp på den enkelte inntektspost. 2002. Kroner og prosent

	Samværs mødre		Omsorgsfedre	
	Gjennomsnitt Kroner	Andel Prosent	Gjennomsnitt Kroner	Andel Prosent
Yrkesinntekt	226 400	94	316 700	96
+ Lønn	217 800	90	286 900	87
+ Netto næringsinntekt	8 600	7	29 800	21
+ Kapitalinntekt	7 900	97	10 500	100
+ Brutto renteinntekt	1 600	97	5 700	99
+ Aksjeutbytte	2 000	5	6 000	7
+ Realisasjonsgevinster	100	3	1 500	3
- Realisasjonstap	200	5	6 100	12
+ Andre kapitalinntekter	4 400	9	3 400	14
+ Overføringer	57 700	83	59 900	91
+ Skattepliktige overføringer	32 300	49	38 800	60
+ Overgangsstonad ²	4 600	9	1 200	4
+ Pensjoner fra folketrygda	15 500	15	19 200	13
+ Tjenestepensjon	1 200	1	3 600	8
+ Arbeidsledighetstrygd	5 300	13	5 300	8
+ Bidrag	5 400	27	9 300	48
+ Andre skattepliktige overføringer ³	400	2	100	1
+ Skattefrie overføringer	25 400	79	21 100	87
+ Barnetrygd	16 200	72	18 200	87
+ Kontantstøtte	1 100	5	600	4
+ Engangsstonad ved fødsel	0	0	0	0
+ Stønad til barnetilsyn ⁴	1 300	12	1 400	11
+ Utdanningsstonad ²	100	2	0	0
+ Studiestipend ⁴	1 300	7	200	1
+ Grunn- og hjelpestønad	200	2	500	3
+ Bostøtte	1 100	7	0	0
+ Sosialhjelp	3 800	17	100	1
+ Andre skattefrie overføringer	200	5	200	2
= Samlet inntekt	291 900	100	387 100	100
- Skatt	58 500	94	93 900	98
- Betalt bidrag	7 600	39	5 700	29
- Andre negative overføringer ⁵	1 900	20	1 100	43
= Inntekt etter skatt	223 900	100	286 400	100
Antall (N)	105	105	139	139

¹ Gjennomsnitt for alle, også dem som ikke har beløp på vedkommende post.

² Overføringer til enslige forsørgere.

³ Bl.a. kårtytelse.

⁴ Bare stipend. Utbetalt studielån betraktes ikke som inntekt.

⁵ Premie til pensjonsordning i arbeidsforhold.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Omsorgsfedrene tjener like godt som samværsfedrene. De har en gjennomsnittlig yrkesinntekt på 316 000 kroner. Samværsødrene tjener dårligere enn samværsfedrene, men har høyere yrkesinntekt enn de mødrene som har barna boende hos seg, 226 400 mot 186 900 kroner. Både omsorgsfedre og samværsødre mottar knapt 60 000 kroner i overføringer, det vil si mindre enn omsorgsmødrene (102 100 kroner), men mer enn samværsfedrene (31 700 kroner). Omsorgsfedrene har klart høyest individuell inntekt etter skatt (286 400 kroner), mens samværsødrene ligger så vidt under samværsfedrene og omsorgsmødrene. De har en individuell inntekt etter skatt på 223 900 kroner.

4.3. Ekvivalensskalaer og ekvivalentinntekt

Selv om tabell 4.1a viser at samværsfedrene har lavere gjennomsnittlig individuell inntekt enn omsorgsmødrene, kan vi ikke konkludere med at samværsfedrene har et lavere økonomisk velferdsnivå enn omsorgsmødrene har. For det første har omsorgsforeldre gjerne større utgifter i forbindelse med forsørgelsen av felles barn (vi ser her bort fra bidraget, som det allerede er tatt hensyn til gjennom beregningen av individuell inntekt etter skatt). For det andre vil det være avgjørende hvordan hver av partene har innrettet seg etter bruddet med den andre forelderen, om de har stiftet ny familie eller ikke. Noen bor kanskje alene, mens andre har skaffet seg ny partner og har kanskje også fått flere barn å forsørge.

Når vi skal sammenligne ulike gruppers økonomiske velferdsnivå, er det vanlig å summere inntektene til alle husholdningsmedlemmene, og forutsette at inntekten fordeles slik at alle personene i husholdningen har samme økonomiske velferdsnivå. Men vi må også ta hensyn til at husholdningene er av ulik størrelse og sammensetting. En voksen og ett barn trenger ikke like høy husholdningsinntekt som to voksne og to barn for å ha like høy økonomisk velferd. Videre må vi ta hensyn til at personer i store husholdninger har stordriftsfordeler ved at de bor sammen. To voksne trenger høyere samlet inntekt enn en enslig for å ha samme økonomiske velferdsnivå, men de trenger ikke dobbelt så høy inntekt.

For å ta hensyn til slike faktorer er det vanlig å ta i bruk såkalte ekvivalensskalaer, eller skalaer som gjør inntektene til ulike typer familier eller husholdninger mer sammenlignbare. En ekvivalensskala gir uttrykk for hvor stor inntekt en husholdning på for eksempel fire personer må ha, for å ha samme levestandard eller økonomiske velferd som en enslig person. Når en benytter slike ekvivalensskalaer, forutsetter en at all husholdningsinntekt blir likt fordelt på alle husholdningsmedlemmer. Det er ikke sikkert at dette er en fullt ut korrekt antakelse. Flere internasjonale studier har for eksempel vist at en stor andel enslige forsørgere oppgir at de fikk bedre personlig økonomi etter at de

ble enslige forsørgere enn det de hadde som gift, på tross av at husholdningsinntektene per person ble betydelig redusert. Årsaken til dette var at en som enslig forsørger fikk bedre kontroll over husholdningsøkonomien (Jarvis & Jenkins 1997). I det datagrunnlaget som er benyttet her, har vi imidlertid ingen opplysninger om den interne fordelingen av inntektene innen husholdningen. I stedet nytter vi individuell inntekt etter skatt som indikator på den enkelte samværsforelders eller omsorgsforelders kontroll over egen økonomi.

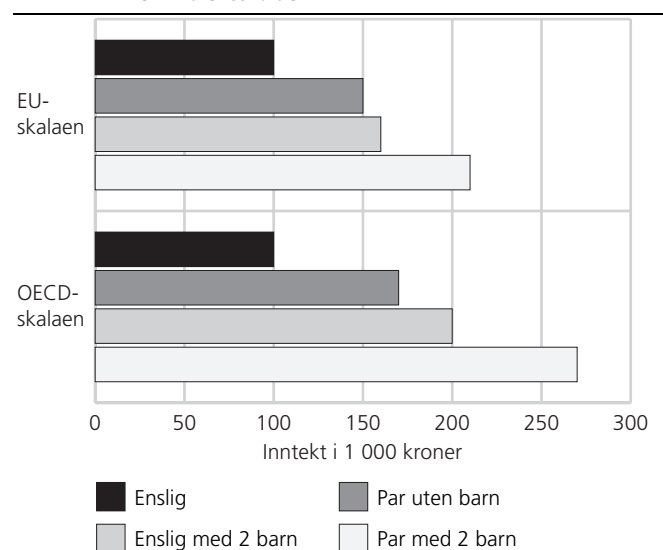
Det finnes i dag en rekke ulike ekvivalensskalaer i bruk, og det er ingen enighet om hvilken skala som er den beste. Vi har i denne rapporten valgt å hovedsakelig benytte den såkalte *EU-skalaen*, der den første voksne i husholdningen får vekten 1,0, hver av de øvrige voksne vekten 0,5 og hvert barn under 18 år vekten 0,3.

Tabell 4.2. Ekvivalensskalaer

	EU-skalaen	OECD-skalaen
Første voksne	1,0	1,0
Andre, tredje, voksne	0,5	0,7
Barn under 18 år	0,3	0,5

Ved bruk av denne skalaen tar en det for gitt at store husholdninger har betydelige stordriftsfordeler. Vi skal likevel for noen tabeller også presentere resultatene basert på den såkalte *OECD-skalaen* fra 1982 (OECD 1982). Den tilordner vekt lik 1,0 til første voksne, 0,7 til neste voksne og 0,5 til barn. OECD-skalaen regner dermed stordriftsfordelene som mindre enn EU-skalaen.

Figur 4.1. Husholdningsinntekt tilsvarende en ekvivalentinntekt på 100 000 kroner for ulike husholdninger og ekvivalensskalaer

Figur 4.1 viser hvilken vekt de to skalaene gir husholdninger av ulik størrelse og sammensetting. Vi ser for eksempel at en husholdning bestående av to voksne og to barn vil måtte ha en inntekt som er 2,7 ganger større enn en enslig for å ha samme velferdsnivå ved bruk av OECD-skalaen. Ved bruk av EU-skalaen er det tilstrekkelig for den samme husholdningen å bare ha vel dobbelt så høy (2,1 ganger så høy) inntekt som en enslig for å ha samme velferdsnivå.

Ekvivalensskalaer nyttes vanligvis for å justere husholdningens samlede inntekt etter dens størrelse og sammensetting (se foran). Dette er også grunnlaget for vår indikator nr. 3, *korrigert ekvivalentinntekt*. Men i tillegg nytter vi de samme ekvivalensskalaene som utgangspunkt for å korrigere individuell inntekt etter skatt for de direkte utgifter hver av foreldrene i den brutte foreldrerelasjonen antas å ha for felles barn (*korrigert individuell inntekt etter skatt*). Både ved beregning av korrigert ekvivalentinntekt og korrigert individuell inntekt tar vi også hensyn til at samværsforeldre med mye samvær med barna sine avlaster den andre forelderens for en del utgifter.

4.4. Kostnader ved barn

I de ordinære inntektsundersøkelsene for husholdninger tar man ikke hensyn til økonomiske forpliktelser overfor personer som er bosatt i andre husholdninger. Uformelle overføringer i form av penger, forbrukssteder eller tjenester teller ikke med. Legger man EU-skalaen til grunn, vil for eksempel en enslig forsørger med to barn trenge 1,6 ($1 + 0,3 + 0,3$) ganger så høy inntekt etter skatt som en enslig for å oppnå samme økonomiske velferd for sine husholdningsmedlemmer. Dersom den enslige har en inntekt etter skatt på 100 000 kroner, må altså en enslig forsørger med to barn ha en inntekt etter skatt på 160 000 kroner for å ha det like bra økonomisk som den enslige.

Men hva dersom den enslige er far til de to barna som bor sammen med sin mor (den enslige forsørgeren), og barna tilbringer en del ettermiddager, helger og ferier sammen med faren? Ved å ha besøk av ungene pådrar faren seg en del utgifter til barnas forsørgelse ut over underholdsbidraget. Til en viss grad er det slik at samværsforelderens avlaster den andre forelderens økonomisk ved å ha mye samvær med barna. Det gjelder blant annet daglige utgifter til mat. Andre utgifter som samværsforelderens måtte pådra seg for å kunne ha barna hos seg, for eksempel utgifter til større bil og bolig, representerer derimot ingen innsparing på den andre forelderens hånd.

I den ordinære inntektsstatistikken tar man ikke hensyn til at mange foreldre som ikke bor sammen med barna sine, avlaster den andre forelderens for en del utgifter. Det målet man nytter for de enkelte husholdningsmedlemmenes økonomiske velferd, ekvivalentinntekt det vil si husholdningens inntekt

etter skatt per forbruksenhet, forutsetter at husholdningens samlede inntekt fordeles likt mellom alle i husholdningen og at det ikke finner sted uformelle overføringer fra en husholdning til en annen. Dette siste skyldes at man i den registerbaserte inntektsstatistikken ikke har opplysninger om slike uformelle overføringer.

Gjennom Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 er samværsforeldrenes samvær med egne barn kartlagt. Disse opplysningene nytter vi til å anslå samværsforeldrenes kostnader og omsorgsforeldrenes besparelser i forbindelse med samværet. De anslåtte utgiftene og besparelsene nyttes så til å korrigere de to inntektsmålene vi tar utgangspunkt i, ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt) og individinntekt. Men før vi presenterer og diskuterer forutsetningene for disse beregningene, kan det være på sin plass å se nærmere på de forutsetningene som vanligvis benyttes i inntektsstatistikken ved beregning av kostnader ved å forsørge barn. Bruken av ekvivalensskalaer (avsnitt 4.3) innebærer at barnekostnadene øker med husholdningens inntekt. Et alternativ til dette kunne være å nytte et kronebeløp per barn. Dette beløpet kunne så variere med barnas alder, slik det gjøres i det "standardbudsjett" som er utviklet ved Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) og som ligger til grunn for Barne- og familiedepartementets nye regler for bidragsfastsetting (Barne- og familiedepartementet 1999 og 2001).

Når vi har valgt den første metoden, barnekostnader beregnet ved bruk av ekvivalensskala, er dette først og fremst gjort for at beregningsmåten ikke skal avvike for mye fra det som ellers nyttes i inntektsstatistikken for husholdninger i Statistisk sentralbyrå. Det gjør det blant annet lettere å nytte den 'lavinntektsgrensen' som beregnes på grunnlag av Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk for husholdninger (Statistisk sentralbyrå 2004, avsnitt 4.8 her). Det er en viss støtte for denne beregningsmåten i litteraturen (Maccody og Mnookin 1991, del Boca og Flinn 1994, Bratberg og Tjøtta 1999).

4.5. Fordeling av utgifter mellom foreldrene

Hvordan kan man tenke seg at utgiftene til barnas forsørgelse varierer med hvor mye tid de tilbringer hos samværsforelderens og omsorgsforelderens? I en tidligere analyse av bidragspliktiges og bidragsmottakeres økonomiske situasjon (Bratberg og Tjøtta 1999) har man forutsatt at dersom barnet tilbringer 25 prosent av tiden hos samværsforelderens, vil samværsforelderens kostnader ved besøket utgjøre 25 prosent av de totale kostnadene ved å forsørge barnet. Tilsvarende vil den andre forelderens besparelser ved at barnet er borte, utgjøre 25 prosent av de totale kostnadene ved å forsørge barnet. Figur 4.2 viser hvordan hver av foreldrenes barnekostnad, målt som forbruksvekt (den vertikale akse) varierer med

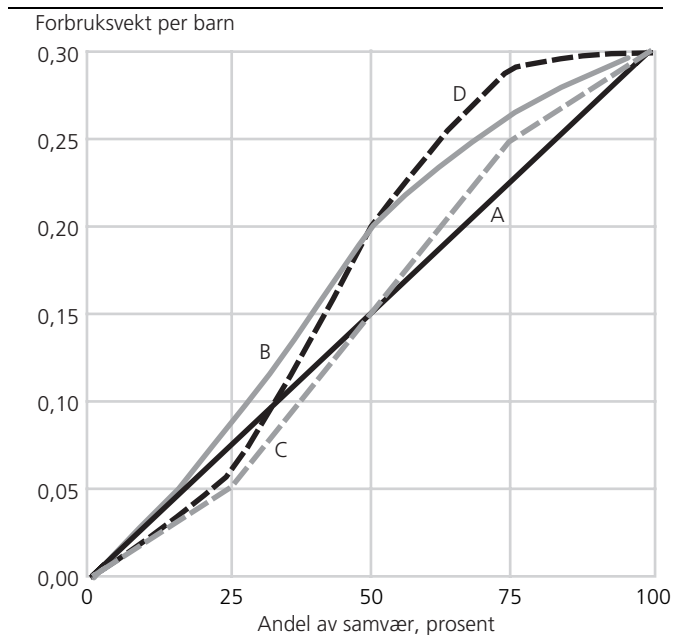
andelen av tiden barnet tilbringer sammen med forelderen (den horisontale akse), ved ulike forutsetninger (se vedlegg B2 for en nærmere redegjørelse). Den heltrukne mørke linjen (alternativ A) illustrerer hvordan barnekostnaden varierer med samværet gitt en forutsetning om at kostnadene øker proporsjonalt med andelen av tiden forelderen er sammen med barnet.

Der hvor barnet bor like mye hos hver av foreldrene, kan en slik framgangsmåte kanskje være tilnærmet riktig. Men der hvor barnet er hos samværsforelderen bare 25 eller 15 prosent av tiden, er det kanskje grunn til å tro at den forelderen barnet bor fast hos, har større faste utgifter til barnet (utgifter til eget barnerom, barnehage, det meste av klær osv.) enn den andre forelderen. Samværsforelderens utgifter vil først og fremst være mat og fritidsaktiviteter og reiseutgifter i de tilfellene foreldrene bor langt fra hverandre. Og i den grad besøksforelderen trenger større bolig og bil for å kunne ha barnet hos seg, representerer ikke besøksforelderens utgifter til slike formål noen innsparing for den andre forelderen.

Kanskje burde man heller forutsette at en samværsforelder som har barnet 25 prosent av tiden, får kostnader som følge av besøket som tilsvarer 25 prosent av de "besøks-spesifikke" utgiftene, som f.eks. mat, transport og fritidsaktiviteter, eventuelt de "individ-spesifikke" utgiftene ved å forsørge barn. Det kan virke som om Barne- og familiedepartementet har lagt det siste alternativet til grunn i sin utforming av de nye reglene for beregning av barnebidrag. Kostnadene ved ett barn i alderen 6-10 år ble anslått til vel 4 000 1998-kroner (Barne- og familiedepartementet 2001, side 37, tabell 4.3). Av dette regnet man med at ca. 2 000 kroner var individspesifikke utgifter (samme sted, side 33, tabell 4.1). Fradraget i bidraget for ett barn i samme aldersgruppe ble foreslått redusert med ca. 1 000 kroner for dem som hadde barnet hos seg halvparten av tiden (14-15 netter per måned) (samme sted, side 64, tabell 7.2). Det er altså de "individspesifikke" kostnadene ved barnet som dermed deles mellom foreldrene alt etter hvor mye barnet er hos hver av dem, og disse "individspesifikke" kostnadene utgjør i departementets regnestykke ca. halvparten av de totale barnekostnadene.

Vi har valgt å forutsette at den av foreldrene som har barnet mest hos seg, har en høyere andel av den samlede barnekostnaden enn samværets omfang skulle tilsi, men når barnet er halvparten av tiden hos hver av foreldrene, antar vi at utgiftene fordeles likt mellom dem. Dette er det samme som å forutsette at den forelderen som barnet er mest hos, har en del faste utgifter som den andre forelderen ikke har.

Figur 4.2. Hver forelders kostnad per barn etter ulike beregningsalternativer og etter hvor stor andel av tiden barnet tilbringer sammen med vedkommende forelder. Kostnad uttrykt som forbruksvekt

A: Barnekostnaden øker proporsjonalt med vedkommende forelders andel av totalt samvær fra 0 til 0,3.

B: Som A, men totalkostnaden varierer med fordelingen av samværet. Den er lavest (0,3) når en av foreldrene har alt samværet, høyest (0,4) når samværet er likt fordelt mellom foreldrene. Hver av foreldrene har da en kostnad lik 0,2.

C: Kostnadsfordeling med ulik vekt på faste og variable kostnader. Den av foreldrene som har mindre enn halvparten av samværet, har en andel av totalkostnaden som er lavere enn vedkommendes andel av samværet, og den av foreldrene som har mer enn halvparten av samværet, har en andel av totalkostnaden som er høyere enn vedkommendes andel av samværet. Når samværet er likt fordelt mellom foreldrene, er også totalkostnaden likt fordelt mellom dem, 0,15 på hver. Totalkostnaden er den samme (0,3) uansett fordelingen av samværet.

D: Vårt hovedalternativ. Kostnadsfordeling med ulik vekt på faste og variable kostnader og gradvis økt totalkostnad (maksimum 0,4) ved likdelt samvær. Dette er en kombinasjon av alternativ B og C.

Den stiplede, lyse linjen i figur 4.2 (alternativ C) viser hvordan barnekostnaden øker med samværet med vedkommende forelder, når vi forutsetter at den av foreldrene som barnet bor mest hos, har en del faste kostnader ved barnets forsørgelse som er uavhengig av samværets omfang og samlet forbruksvekt for vedkommende barn er lik 0,3. Når forelderen ikke har samvær med barnet, har vedkommende forelder heller ikke utgifter til barnet (ut over eventuelt underholdsbidrag). Når det er litt samvær mellom barn og forelder, forutsettes utgiftene å øke med økende samvær, men ikke like raskt som samværet. De fleste samværsfedrene vil befinne seg i dette området. Etter hvert som forelderens andel av samværet med barnet nærmer seg halvparten av tiden, forutsettes utgiftene å øke noe raskere enn samværet, helt til utgiftene er likt fordelt mellom foreldrene ved likt samvær. Når forelderen har samvær med barnet mer enn halvparten av tiden, øker utgiftene raskere enn samværet til et gitt punkt (barnet er sammen med forelderen 75 prosent av tiden), for deretter å øke saktere enn andelen av samværet. I dette siste området, hvor forelderen har barnet mer enn 75 prosent av tiden, befinner de fleste omsorgs-

mødrene seg. Når det ikke er samvær mellom barn og samværsforelder, og barnet tilbringer all tid hos omsorgsforelder, har omsorgsforelder hele barnekostnaden, representert ved forbruksvekten 0,3.

I Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 blir begge foreldrene spurt hvor mye tid barnet tilbringer sammen med samværsforelder, det vil si den av foreldrene som barnet ikke er registrert bosatt sammen med. Svarene på disse spørsmålene varierer, selv når vi sammenlikner foreldrene til ett og samme barn. Det er en klar tendens til at samværsforeldre oppgir høyere samvær mellom seg selv og barna enn opplysningene fra omsorgsforeldrene om samværsforeldrenes samvær med barna tyder på (Kitterød 2004a og 2004b). Når vi beregner korrigert individuell inntekt og korrigert ekvivalentinntekt for samværsforeldre og omsorgsforeldre, legger vi den aktuelle forelderens svar til grunn uten å ta hensyn til at den andre forelder kanskje har et helt annet syn på saken. Dette gjelder både når vi betrakter samværsforeldre og omsorgsforeldre som separate grupper (kapittel 6 og 7) og når vi sammenlikner de korrigerede inntektene til omsorgsforeldre og samværsforeldre i samme par (kapittel 8).

4.6. Ekstrakostnader ved at barnet "bor" to steder

Kan vi uten videre forutsette at barn som bor sammen med bare en av foreldrene totalt sett koster foreldrene like mye som et barn som bor sammen med begge foreldrene? I mange tilfeller vil det nok påløpe en del ekstrakostnader, spesielt hvis barnet bor tilnærmedesvis like mye hos hver av foreldrene eller hvis foreldrene bor langt fra hverandre. I det siste tilfellet vil reiseutgiftene ved besøk hos samværsforelder kunne bli betydelige. I det første tilfellet vil man til en viss grad kunne måtte investere i ett barnerom hos mor og ett hos far, og dobbelt opp med en del nødvendig eller ønskelig utstyr.

Med den ekvivalensskalaen vi har valgt, EU-skalaen (avsnitt 4.3), har to voksne som bor sammen, forbruksvekten 1,5 (1 + 0,5). Dersom de skiller lag, får de hver for seg forbruksvekten 1, til sammen en forbruksvekt på 2 (1 + 1). Implisitt i ekvivalensskalaen ligger altså en forutsetning om at to voksne som bor sammen trenger en noe lavere samlet inntekt ($1,5/2 = 0,75$) enn de samlet ville trenge om de bodde hver for seg. Dette representerer stordriftsfordelene ved å dele husholdning.

Det kan tilsvarende argumenteres for at et barn som bor like mye hos begge foreldrene etter en skilsmisse koster foreldrene mer, samlet sett, enn det ville gjøre om foreldre og barn bodde i en og samme husholdning. Dersom vi legger til grunn samme relative "stordriftsfordel" for barn som for voksne (se foran), vil "bidrags"-foreldrenes samlede kostnad ved barnet tilsvare en forbruksvekt på 0,4 (0,3/0,75). Det er

denne kostnaden som skal fordeles mellom foreldrene alt etter hvor mye barnet bor hos hver av dem. Så lenge barnet bor omtrent like mye hos hver av foreldrene, virker dette som en rimelig forutsetning. Men det virker ikke rimelig at f.eks. en enslig forsørgers kostnad ved å ha et barn overstiger den kostnaden et ektepar eller samboerpar har ved å ha et felles barn (0,3). Og med en samlet forbruksvekt for "bidrags"-barn på 0,4 vil de få det i de tilfellene samværsforelder ikke har barnet på besøk eller ikke har det hos seg mer enn $\frac{1}{4}$ av tiden. Vi må derfor i tillegg forutsette at den forelder barnet bor fast hos ikke har kostnader ved barnet som overstiger en forbruksvekt på 0,3, dvs. den forbruksvekten et barn har i den ordinære inntektsstatistikken.

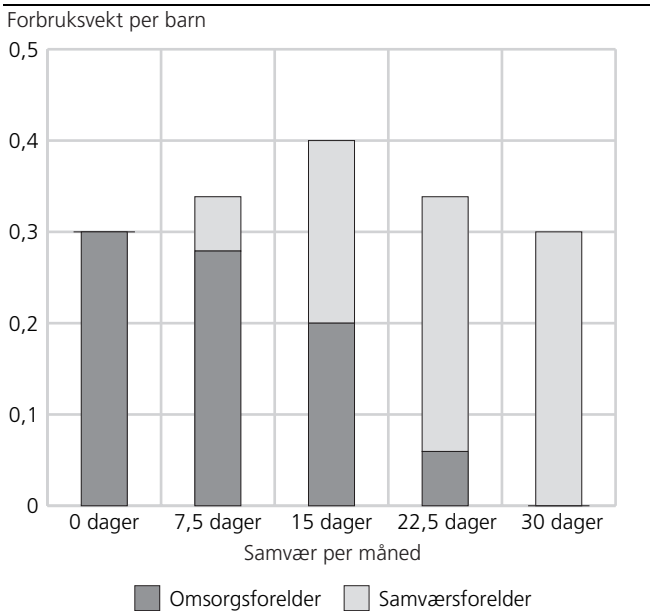
Den heltrukne, lyse linjen i figur 4.2 (alternativ B) viser hvordan barnekostnaden øker med samværet med vedkommende forelder, når vi forutsetter at utgiftene øker proporsjonalt med økt samvær samtidig som samlet forbruksvekt for vedkommende barn øker fra 0,3 til 0,4 når samværet nærmer seg jevn fordeling mellom foreldrene. Når forelder ikke har samvær med barnet, har vedkommende forelder heller ikke utgifter til barnet (ut over eventuelt underholdsbidrag). Når forelder er sammen med barnet mindre enn halvparten av tiden, forutsettes utgiftene å øke raskere enn samværet. Ved lik fordeling av samværet forutsettes det også at utgiftene fordeles likt. Ved ytterligere økning i samværet forutsettes det at forelderens utgifter ikke øker like mye som samværet. Når barnet tilbringer all tid hos den ene forelder, har denne forelder hele barnekostnaden, representert ved ekvivalentvekten 0,3.

Den mørke, stiplede linjen i figur 4.2 (alternativ D) viser hvordan hver av foreldrenes utgift per barn varierer med omfanget av tiden vedkommende forelder er sammen med barnet når vi *både* tar hensyn til at den totale barnekostnaden forutsettes å være høyere, jo mer likt fordelt samværet er mellom foreldrene (som i den heltrukne, lyse linjen) og at den av foreldrene som har barnet mest hos seg, har en større andel av den totale barnekostnaden enn omfanget av samværet skulle tilsi (som i den stiplede, lyse linjen). Det er dette alternativet vi har valgt å bruke i våre analyser. Figur 4.3 viser hvordan den samlede barnekostnaden og hver av foreldrenes andel av den samlede barnekostnaden varierer med samværsforelders samvær med barnet.

Vi ser at når samværsforelder har barnet halvparten av tiden (15 dager per måned), er kostnadene ved barnet likt fordelt mellom foreldrene, i den forstand at barnets forbruksvektvekt er likt fordelt mellom foreldrene, dvs. at hver av dem forutsettes å ha utgifter tilsvarende en vekt på 0,2. Men dette betyr ikke at foreldrenes utgifter til barnet er de samme målt i kroner. Det vil de bare være dersom foreldrene har nøyaktig lik inntekt. Dersom den ene har høyere

inntekt enn den andre, forutsetter bruk av ekvivalensskala at den som har høyest inntekt i dette tilfellet, også bruker mest penger på barnet.

Figur 4.3. Samlet barnekostnad og hver av foreldrenes andel av samlet barnekostnad gruppert etter samværsforelders samvær med barnet. Kostnad uttrykt som forbruksvekt

Den korrigerte ekvivalentinntekten tar ikke hensyn til alle utgifter som omsorgsforeldre avlastes for ved barnas besøk hos samværsforeldrene eller til alle utgifter som samværsforeldre pådrar seg ved disse besøkene. *For det første* kan både samværsforeldre og omsorgsforeldre inngå i mer enn én bidragsrelasjon. I disse tilfellene har vi bare opplysninger om samværsforelders samvær med barnet/barna i en av disse bidragsrelasjonene, den som er trukket ut til undersøkelsens utvalg. Dermed har vi bare kunnet anslå kostnadene og besparelsene knyttet til samværet med barnet/barna i denne ene bidragsrelasjonen, ikke kostnader/besparelser i forbindelse med samvær med barn i eventuelle andre bidragsrelasjoner som samværsforelder eller omsorgsforelder måtte inngå i.

For det andre vil nye partners særkullsbarn i den uttrukne samværsforelderens eller omsorgsforelderens husholdning også kunne være på besøk hos sin andre forelder og dermed avlaste husholdningen for noe utgifter, og den nye partneren kan ha særkullsbarn som kommer på besøk og dermed påfører husholdningen utgifter. Heller ikke dette har vi kunnet ta hensyn til ved beregning av korrigeret ekvivalentinntekt. Vi har imidlertid opplysninger fra register om hvor mange bidragsrelasjoner den enkelte samværsforelder og omsorgsforelder inngår i, og vi vet om ny partner har særkullsbarn i husholdningen eller på besøk. Disse

opplysningene har vi i noen grad kunnet nytte i drøftingen av resultatene.

For det tredje har vi ikke kunnet ta hensyn til variasjonen i geografisk avstand mellom foreldrene og dermed til variasjonen i reiseutgifter ved samværet. Innledningsvis i dette avsnittet antydte vi at lang avstand mellom foreldrenes bosted og dermed høye reiseutgifter når barna skal på besøk hos samværsforeldrene kan bidra til høye totale barnekostnader for enkelte foreldre. Gjennom spørreskjemaet til Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 er det samlet inn en del opplysninger om reisemåte, reiseavstand og utgifter i forbindelse med besøksreiser. Kvaliteten på disse opplysningene er ikke så god at vi har funnet å kunne ta hensyn til variasjoner i reisekostnader når vi korrigerer individuell inntekt etter skatt og ekvivalentinntekt for utgifter ved barnas besøk hos samværsforeldrene. Vi har for eksempel ikke opplysninger om *antall* besøksreiser. I noen grad har vi kunnet trekke inn opplysninger om reisemåte, reiseavstand og reiseutgifter når vi i etterhånd (utenfor modellen) vurderer resultatene fra inntektsanalysene (avsnitt 6.8).

4.7. Lavinntekt og sosialhjelp som indikatorer på "fattigdom"

Korrigeret ekvivalentinntekt, er, etter vårt syn, den indikatoren som gir det beste bildet av samværsforeldres og omsorgsforeldres økonomiske velferdsnivå. Den tar både hensyn til at omsorg for og utgifter ved felles barn, inklusive utgifter og besparelser som følge av barnas besøk hos samværsforelder, påvirker fordelingen mellom partene i den brutte foreldre-relasjonen, og den tar hensyn til at nåværende husholdningssituasjon (andre omsorgsforpliktelser, andre husholdningsmedlemmers inntekter) påvirker fordelingen av økonomisk velferd mellom de ulike foreldregruppene. Vi tar derfor utgangspunkt i dette inntektsbegrepet når vi skal konstruere en indikator som gir uttrykk for hvem som har så lav inntekt eller så lavt økonomisk velferdsliv at de er, eller ligger nær opp til å være, 'fattige'.

Grovt sett finnes det to ulike metoder for å konstruere en 'fattigdomsgrense' eller en 'lavinntektsgrense'. En kan enten ta utgangspunkt i en *absolutt* tilnærming eller en *relativ* tilnærming.

I en absolutt tilnærming tar en utgangspunkt i det pengebeløpet som kreves for å skaffe seg et utvalg av basisvarer, for eksempel matvarer som en anser som ernæringsmessig nødvendig. Nødvendige utgifter til husleie, klær mv. blir lagt til. Det mest kjente eksemplet på en absolutt definisjon av fattigdom eller lavinntekt er den amerikanske fattigdomsgrensen. Den ble utviklet tidlig på 1960-tallet og tok utgangspunkt i det gjennomsnittlige inntektsnivået til en husholdning med to barn som brukte 30 prosent eller mer av det totale forbruket på matvarer (Dalaker 1999). En slik

fattigdomsgrense skal i utgangspunktet være absolutt, det vil si at dette beløpet bare skal justeres hvert år for prisstigning. Imidlertid vil det også her foreligge et subjektivt element. Varer som tidligere ble betraktet som luksus kan i dag bli regnet som nødvendighetsartikler. Telefon og TV kan være eksempler på slike varer. Den amerikanske fattigdomsgrensen har blant annet blitt kritisert for at den ikke tar hensyn til at forbruksmønsteret har endret seg over tid (Citro & Michael 1995).

I en relativ tilnærming unngår en å måtte foreta subjektive valg vedrørende hvilke nødvendighetsartikler som skal inngå i beregningen av fattigdomsgrensen eller lavinntektsgrensen. Ved en relativ tilnærming er det vanlig å benytte det generelle inntektsnivået i landet som referanse. En ofte benyttet metode er å definere alle personer med en inntekt mindre enn 50 prosent av gjennomsnittet eller medianen⁹ for alle personer som tilhørende en lavinntektsgruppe. Dette er en metode som ofte benyttes i internasjonale studier, for eksempel av OECD (Oxley mfl. 2000), Eurostat (1998) og analyser som benytter Luxembourg Income Study (LIS), for eksempel Atkinson, Rainwater & Smeeding (1995). I motsetning til en absolutt tilnærming vil en relativ tilnærming føre til at dersom det generelle inntektsnivået i befolkningen øker, må også husholdningsinntektene til personene nederst i fordelingen øke tilsvarende for at det ikke skal bli flere med lav inntekt.

Men også en relativ tilnærming reiser flere begrepsmessige problemer. En innvending som ofte nevnes, er at dette er et mål for inntektsulikhet heller enn for fattigdom, og at valg av relativ avstand til det generelle inntektsnivået (for eksempel 50 prosent) er høyst vilkårlig (Pedersen og Smith 1998, Bradshaw 2000).

I denne rapporten har vi valgt å benytte en relativ tilnærming til definisjonen av fattigdom eller lavinntekt. Ettersom datagrunnlaget er inntekt, og ikke forbruk, har vi ingen muligheter til å konstruere en fattigdomsgrense eller en lavinntektsgrense basert på budsjettandeler. Vi har videre valgt å benytte medianen, heller enn gjennomsnittet, som mål på det generelle inntektsnivået. Selv om gjennomsnittet gjerne er lettere å forholde seg til for folk flest, er medianen et mer robust mål ettersom den i mindre grad blir påvirket av få observasjoner med svært høye eller lave inntekter. Vi har valgt å benytte beløpet som tilsvarer 50 prosent av medianinntekten som fattigdomsgrense eller lavinntektsgrense.

Men for å beregne en relativ lavinntektsgrense eller fattigdomsgrense må en kjenne det "generelle" inntektsnivået i befolkningen. Vi har her benyttet Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelse 2002 for å få opplysninger om medianinntektene (per forbruksenhet) for alle personer i befolkningen. Ved å legge EU-skalaen til grunn er medianen av ekvivalentinntekten for alle personer i landet beregnet til 208 000 kroner. En lavinntektsgrense eller fattigdomsgrense på 50 prosent av medianinntekten blir dermed på 104 000 kroner. Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre med korrigert ekvivalentinntekt under 104 000 kroner tilhører dermed gruppen 'inntektsfattige'.¹⁰

Ved siden av lavinntekt eller inntektsfattigdom er også mottak av økonomisk sosialhjelp i en del sammenhenger nyttet som indikator på lav økonomisk velferd (se for eksempel Fløtten m.fl. 2001, Ytrehus 2004). Økonomisk sosialhjelp tildeles den enkelte etter søknad til kommunens sosialkontor og etter en behovsvurdering. Sosialhjelpen kommer inn der hvor annen privat og offentlig forsørgelse ikke strekker til. Vilkaet for å motta stønad, er at andre løsninger skal være prøvd først (Birkeland og Osmunddalen 1998). Dette skulle borge for at det bare er de som har problemer med å klare seg økonomisk med sine ordinære inntekter, som mottar sosialhjelp.

Men det er ikke problemfritt å nytte mottatt sosialhjelp som indikator på lav økonomisk velferd. Vilkaene for å få sosialhjelp og selve sosialhjelpssatsene kan variere fra kommune til kommune. Endringer i regelverk og praksis kan føre til endringer i antall sosialhjelpsmottakere uten at dette skyldes endringer i omfanget av personer med lav økonomisk velferd.

Verken 'inntektsfattigdom' eller mottatt sosialhjelp er ideelle mål på lavt økonomisk velferdsnivå. De to indikatorene avgrenser heller ikke den samme gruppen av personer. Bare 16 prosent av personene i vårt nettoutvalg som mottar sosialhjelp, tilhører lavinntektsgruppen, og bare 23 prosent av dem som tilhører lavinntektsgruppen, mottar samtidig sosialhjelp. Men lagt ved siden av hverandre som to uavhengige indikatorer for det samme underliggende sosiale problemet, lav økonomisk velferd, vil de likevel kunne si oss noe om hvordan dette problemet fordeler seg i ulike grupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre.

⁹ Medianen er det midterste beløpet i en fordeling etter at en har sortert inntektene etter størrelse. Det vil altså være like mange personer med inntekt over medianen som under.

¹⁰ I Statistisk sentralbyrå anvender man vanligvis betegnelsen 'lavinntektsgrense' og betegnelsen 'lavinntektsgruppe' for dem som har inntekt under 'lavinntektsgrensen' (se for eksempel Statistisk sentralbyrå 2004). Når vi her har valgt betegnelsen 'inntektsfattige' om dem som har inntekt under 'lavinntektsgrensen' eller 'fattigdomsgrensen', er det for å unngå at denne gruppen forveksles med dem som befinner seg i det laveste inntektsintervallet i de tabellene i rapporten som viser hele inntektsfordelingen (se for eksempel tabell 5.1).

5. Omsorgsmødrene har høyere ukorrigert inntekt etter skatt enn samværsfedrene

I kapittel 4 så vi at samværsfedrene og omsorgsfedrene i gjennomsnitt tjener mer enn samværs mødrene og omsorgsmødrene. Begge grupper av fedre hadde i 2002 i gjennomsnitt en yrkesinntekt på over 300 000 kroner. Omsorgsmødrene og samværs mødrene hadde rundt 200 000 kroner i gjennomsnittlig yrkesinntekt, samværs mødrene noe mer enn omsorgsmødrene, henholdsvis 226 400 mot 186 900 kroner. Likevel hadde omsorgsmødrene en noe høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt¹¹ enn samværsfedrene, 242 100 mot 230 600 kroner. Omsorgsfedrene hadde klart høyest ukorrigert individuell inntekt (286 400 kroner), mens samværs mødrene lå så vidt under samværsfedre og omsorgsmødre. De hadde en gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt på 223 900 kroner.

Denne omfordelingen mellom samværsfedre og omsorgsmødre henger sammen med at samværsfedrene, blant annet på grunn av sitt høyere inntektsnivå, betaler mer skatt enn omsorgsmødrene. Men også barnebidrag og offentlige overføringer relatert til forsørgelse av barn som barnetrygd, overgangsstønad, utdanningsstøtte og kontantstøtte bidrar til omfordelingen (avsnitt 4.2, tabell 4.1a og 4.1b). Omfordelingen mellom omsorgsfedre og samværs mødre er først og fremst et resultat av beskatningen. De to gruppene mottar omtrent like mye i overføringer.

5.1. Yrkesaktivitet viktig for samværsfedrenes inntekter

Gjennomsnittsbetrag vil kunne gi et skjevt bilde av en gruppes inntektsnivå dersom denne gruppa i utvalget er representert med en eller flere 'outliers', det vil si personer med ekstremt høy eller ekstremt lav (negativ) inntekt. Tabell 5.1 viser fordelingen av ukorrigert individuell inntekt for de fire foreldregruppene. Vi ser at tallene i tabellen støtter opp om det vi så i kapittel 4: Høyest ukorrigert individuell inntekt har omsorgsfedrene. 39 prosent av dem hadde i 2002 en inntekt på 290 000 kroner eller mer, bare 8 prosent hadde under 160 000. Omsorgsmødrene kommer også her på en

andre plass. 21 prosent hadde en ukorrigert individuell inntekt på 190 000 kroner eller mer, og 11 prosent lå under 160 000 kroner. Forskjellen er mindre ned til de to gruppene av samværsforeldre, og forskjellen dem imellom er nesten blitt borte etter skatt og overføringer. 18 prosent av samværsfedrene og 16 prosent av samværs mødrene hadde inntekter på 290 000 kroner eller mer, mens 19 prosent av samværsfedrene og 17 prosent av samværs mødrene hadde ukorrigert individuell inntekt under 160 000 kroner.

I kapittel 3 så vi at barnas mødre gjerne er noe yngre enn fedrene og at det er en noe større andel av mødrene enn av fedrene som har utdanning på universitets- eller høghskolenivå. Dette gjelder enten vi sammenlikner omsorgsmødre og samværsfedre eller samværs mødre og omsorgsfedre. Andelen yrkesaktive og lønnsnivået er gjerne høyere blant dem midt i sin yrkesaktive alder enn blant dem under 30 år (Statistisk sentralbyrå 2003b og 2003c). Mens mødrenes lavere alder skulle trekke i retning av lavere yrkesinntekt for denne gruppen, bidrar den høyere utdanningen trolig i motsatt retning. Samtidig vet vi fra andre undersøkelser at mødres yrkesaktivitet er lavere enn fedres (Kitterød og Kjeldstad 2004) og at kvinner generelt har lavere lønnsnivå enn menn (Statistisk sentralbyrå 2003c).

Den enkeltes inntekt består imidlertid av mer enn yrkesinntekt (tabell 4.1a og b). Samværsfedre har noe lavere ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødre i de fleste alders- og utdanningsgrupper. Det eneste unntaket er samværsfedrene med universitets- eller høghskoleutdanning. De har høyere inntekt enn omsorgsmødrene med tilsvarende utdanningsnivå (vedleggstabell A5.1 og A5.2). Mens samværsfedrene med universitets- eller høghskoleutdanning i 2002 hadde en gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt på vel 300 000 kroner, var gjennomsnittsinntekten for omsorgsmødrene med utdanning på tilsvarende nivå under 290 000 kroner. Likevel hadde bare 60 prosent av samværsfedrene i denne gruppen en ukorrigert individuell inntekt på 240 000 kroner eller mer, mens det blant omsorgsmødre med tilsvarende utdanningsnivå var 73 prosent som hadde så høy inntekt.

¹¹ Intervjupersonens egen inntekt etter skatt. "Ukorrigert" nyttes for å skille dette inntektsbegrepet fra det som benyttes i kapittel 6: "Korrigert individuell inntekt". Inntektsbegrepene er nærmere definert i kapittel 4.

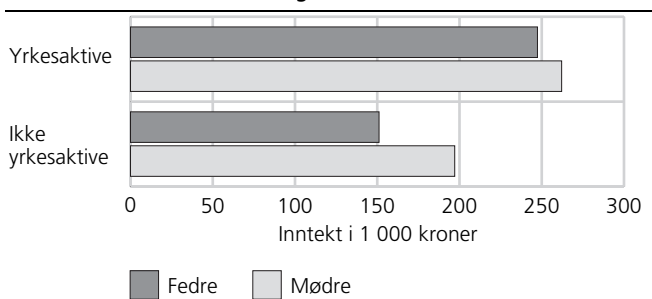
Tabell 5.1. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle ¹	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle samværsforeldre	100	19	16	29	18	18	229 900	1 046
Alle omsorgsforeldre	100	11	9	29	28	23	247 600	1 260
Samværsfedre	100	19	15	29	18	18	230 600	941
Omsorgsmødre	100	11	10	30	28	21	242 100	1 121
Samværs mødre	100	17	22	24	20	16	223 900	105
Omsorgsfedre	100	8	0	24	28	39	286 400	139

¹ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Figur 5.1. Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter hovedsakelig virksomhet.¹ 2002. Kroner²

¹ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet. ² Antall observasjoner for samværsfedre: ikke yrkesaktive (159), yrkesaktive (777) og for omsorgsmødre: ikke yrkesaktive (327), yrkesaktive (783).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Dersom vi i stedet for å kontrollere for utdanning, kontrollerer for alder, ser vi at samværsfedre har noe lavere ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødre i alle aldersgrupper. Minst er forskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre i aldersgruppa 40-44 år. Blant samværsfedrene i denne alderen hadde 45 prosent inntekter på minst 240 000 kroner, blant omsorgsmødre i samme aldersgruppe var denne andelen 56 prosent. I gjennomsnitt hadde samværsfedrene i denne aldersgruppa en ukorrigert individuell inntekt på knapt 250 000 kroner, de jevnaldrende omsorgsmødrene på vel 255 000 kroner (vedleggstabell A5.1 og A5.2). I begge foreldregruppene øker inntekten med utdanningsnivå og med alderen, i hvert fall opp til midten av 40-årene.

Når fedrenes og mødrenes inntekter varierer med alder og utdanning, har dette, som vi har vært inne på, trolig også sammenheng med at yrkesaktiviteten varierer med alder og utdanning. I kapittel 3 så vi da også at de to fedregruppene, samværsfedrene og omsorgsfedrene, hadde høyere yrkesaktivitet enn de tilsvarende mødregruppene, omsorgsmødrene og samværs mødrene, og at deltidsandelen og andelen med overføringer som hovedinntektskilde var lavere blant fedrene enn blant mødrene.

Figur 5.1 viser at omsorgsmødrene har høyere ukorrigert individuell inntekt både blant dem som betraktes seg hovedsakelig som yrkesaktiv og blant dem som ikke gjør det. Vi ser at det får større konsekvenser for samværsfedrenes inntektsnivå å stå utenfor arbeidslivet enn det gjør for omsorgsmødrene. I gjennomsnitt hadde yrkesaktive samværsfedre i 2002 ca. 100 000 kroner høyere ukorrigert individuell inntekt enn yrkespassive samværsfedre. Inntektsforskjellen mellom yrkesaktive og yrkespassive omsorgsmødre var på 65 000 kroner. Prosentdifferensen mellom yrkesaktive og yrkespassive samværsfedre med inntekter under 160 000 kroner var 48 prosentpoeng (henholdsvis 59 og 11 prosent). Den tilsvarende prosentdifferensen mellom yrkesaktive og yrkespassive omsorgsmødre var 22 prosentpoeng (henholdsvis 26 og 4 prosent) (vedleggstabell A5.1 og A5.2). Det samme bildet får vi når vi deler inn samværsfedrene i grupper etter arbeidstid og etter hovedinntektskilde. I hver undergruppe har omsorgsmødrene høyere ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsfedrene, mens inntektsforskjellen mellom dem som har kort og dem som har lang ukentlig arbeidstid, er større blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene. I gjennomsnitt hadde samværsfedre med overføringer som hovedinntektskilde i 2002 ca. 100 000 kroner lavere individuell inntekt etter skatt enn dem med yrkesinntekt som hovedinntektskilde. Blant omsorgsmødrene var inntektsforskjellen mellom dem med yrkesinntekt og overføringer som hovedinntektskilde bare vel 60 000 kroner. Yrkesinntekten betyr mer for samværsfedrenes inntektsnivå enn for omsorgsmødrenes inntektsnivå. Mødrene nyter i større grad godt av overføringer (jf. kapittel 4).

5.2. Stor forskjell i individuell inntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre med mange barn

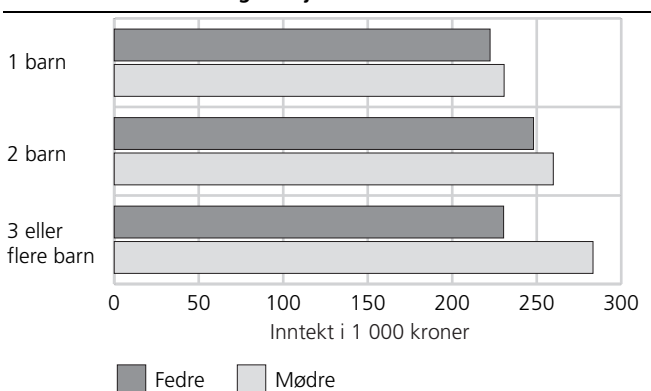
Samværsfedre har noe lavere inntekt etter skatt enn omsorgsmødre i de fleste undergrupper etter barnas alder og antall barn i foreldre relasjonen. Det eneste unntaket er de som er samværsfar til barn i alderen 10-14 år. De hadde i 2002 omtrent like høy gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt som omsorgsmødrene

med like gamle barn. Blant foreldrene med barn i denne aldersgruppen var det likevel noe flere samværsfedre enn omsorgsmødre som hadde inntekt under 160 000 kroner, 18 mot 12 prosent, og noe færre som hadde inntekter over 240 000 kroner, 38 mot 47 prosent (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

Inntektsforskjellen mellom samværsfedrene og omsorgsmødrene var spesielt stor blant dem med tre eller flere barn i foreldrerelasjonen, i gjennomsnitt vel 50 000 kroner. 34 prosent av fedrene som var samværsforelder til minst tre barn, hadde individuell inntekt etter skatt under 190 000 kroner, mot 5 prosent av omsorgsmødrene med like mange barn. 35 prosent av samværsfedrene i denne gruppen hadde inntekter på minst 240 000 kroner, mot 79 prosent av omsorgsmødrene.

Som vi ser av figur 5.2, jf. vedleggstabell A5.3, varierer samværsfedrenes ukorrigerte individuelle inntekt noe etter antallet barn i foreldrerelasjonen, men den varierer ikke systematisk. Det er de med færrest og de med flest barn som har lavest inntekt. Samværsfedrenes inntektsfordeling varierer i liten grad med alderen på det yngste barnet. Det eneste unntaket er fedrene med de yngste barna. De hadde i 2002 noe lavere inntekt enn de andre fedrene. Samværsfedre med yngste barn under fem år hadde i gjennomsnitt en ukorrigert individuell inntekt på ca. 212 000 kroner, mens de med barn på femten år eller mer hadde ca. 228 000 i gjennomsnitt (vedleggstabell A5.3). Dette kan henge sammen med at fedrene med de yngste barna er noe yngre enn dem med eldre barn. Blant samværsfedre med yngste barn under fem år var 34 prosent under 30 år, mens ytterligere 30 prosent var i første halvdel av 30-årene. Blant dem med yngste barn 15 år eller eldre var det ingen som selv var under 30 år, bare 2 prosent var i alderen 30-34 år (vedleggstabell A5.7). Siden unge samværsfedre har lavere inntekter enn de noe eldre fedrene (avsnitt 5.1), bidrar dette til at inntektene til fedre med barn under fem år er lavere enn inntektene til fedrene med eldre barn.

Figur 5.2. Gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Kroner¹

¹ Antall observasjoner for samværsfedre: ett barn (443), to barn (368), tre eller flere barn (130) og for omsorgsmødre: ett barn (559), to barn (422), tre eller flere barn (140).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Heller ikke omsorgsmødrenes inntekter varierer i særlig grad med alderen på det yngste barnet. Omsorgsmødre med yngste barn under fem år hadde i 2002 en gjennomsnittsinntekt på ca. 249 000 kroner, de med barn femten år og over på ca. 242 000 kroner. Derimot betyr det en god del hvor mange barn hun er omsorgsmor for. I gjennomsnitt hadde omsorgsmødre med tre eller flere barn vel 50 000 kroner høyere ukorrigert individuell inntekt enn dem med bare ett barn (figur 5.2). Andelen omsorgsmødre med ukorrigert inntekt på minst 290 000 kroner var 16 prosent for dem med ett barn, 43 prosent for dem med tre eller flere barn (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

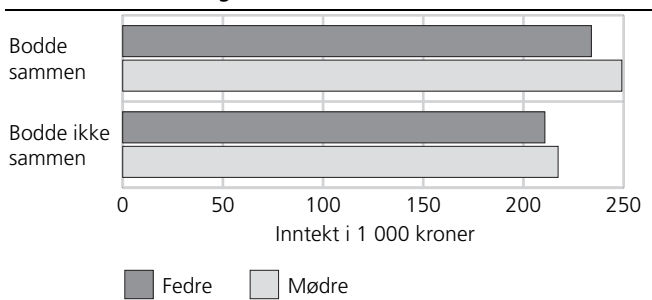
Det at omsorgsmødrenes ukorrigerte individuelle inntekt øker med antall barn, har sammenheng med at mange overføringer øker med antall barn. Dette gjelder for eksempel barnetrygda og underholdsbidraget fra faren. Når inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre er størst i den gruppen som har tre eller flere barn (se foran), skyldes dette i tillegg at fedrene betaler høyere bidrag jo flere barn de er samværsforelder til, og dermed reduseres deres ukorrigerte individuelle inntekt tilsvarende (kapittel 4).

5.3. Foreldre som ikke har bodd sammen, har lav inntekt

Foreldre som tidligere har bodd sammen, enten som ektefeller eller samboere, har noe høyere inntekt enn dem som aldri har bodd sammen. Dette gjelder både samværsfedre og omsorgsmødre. Samværsfedre som har bodd sammen med barnas mor, hadde i 2002 i gjennomsnitt en ukorrigert individuell inntekt som var vel 20 000 kroner høyere enn inntekten til dem som ikke har gjort det. Blant omsorgsmødrene var inntektsforskjellen mellom dem som har og dem som ikke har bodd sammen med barnas far, vel 30 000 kroner (se figur 5.3).

18 prosent av samværsfedrene som har bodd sammen med barnets/barnas mor, hadde i 2002 ukorrigert individuell inntekt under 160 000 kroner, blant dem som ikke har bodd sammen med barnets mor, var andelen med så lav inntekt 25 prosent. Tilsvarende var andelen med inntekt under 160 000 kroner 9 prosent blant omsorgsmødre som har bodd sammen med barnas far, 17 prosent blant dem som ikke har det. Både blant foreldre med og uten tidligere samliv var omsorgsmødrenes gjennomsnittlige ukorrigerte individuelle inntekt noe høyere enn samværsfedrenes (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

Figur 5.3. Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter tidligere samliv. 2002. Kroner¹

¹ Antall observasjoner for samværsfedre: bodd sammen (825), ikke bodd sammen (113) og for omsorgsmødrene: bodd sammen (910), ikke bodd sammen forelderen (202).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Blant samværsfedrene ser det ikke ut til at inntekten varierer systematisk med hvor lang tid som har gått siden bruddet. For dem med mindre enn to år siden bruddet var gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt i 2002 ca. 223 000 kroner, for dem med elleve år eller mer siden bruddet var gjennomsnittsinntekten ca. 227 000 kroner. Andelen med lav inntekt (under 160 000 kroner) og andelen med høy inntekt (290 000 kroner eller mer) var omtrent den samme enten bruddet nylig har skjedd, eller det skjedde for mer enn ti år siden (vedleggstabell A5.3).

Blant omsorgsmødrene kan det se ut til at de som opplevde bruddet for mindre enn seks år siden, har noe høyere inntekter enn dem som opplevde bruddet for lengre tid siden, og at de har noe høyere inntekt enn samværsfedrene med like kort tid siden bruddet. Derimot er omsorgsmødrenes og samværsfedrenes inntekter nokså like når det har gått seks år eller mer siden bruddet (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

I 8 prosent av tilfellene har barnet delt bosted. Det bor like mye hos far som hos mor (kapittel 3). Kitterød (2004b) viste at andelen med delt bosted økte med mors og fars utdanningsnivå. Siden ukorrigert individuell inntekt øker med utdanningsnivået både blant samværsfedre og omsorgsmødre (avsnitt 5.1 her), skulle man tro at der hvor barnet har delt bosted, og foreldrene dermed har delt omsorg for barnet, har foreldrene høyere inntekt enn der hvor foreldrene ikke har delt omsorg.

Tallene i vedleggstabell A5.3 og A5.4 bekrefter denne forventningen for samværsfedrenes vedkommende. Samværsfedre uten delt daglig omsorg hadde i 2002 i gjennomsnitt 90 000 kroner lavere ukorrigert individuell inntekt enn samværsfedre med delt daglig omsorg. Blant samværsfedre med delt omsorg var andelen med inntekt under 190 000 kroner 18 prosent, 36 prosent blant dem som ikke har delt omsorg. Blant dem med delt omsorg hadde 34 prosent en inntekt på minst 290 000 kroner, mens bare 17 prosent av dem uten delt omsorg hadde like høy inntekt. Inntektsforskjellen mellom de to gruppene av samværsfedre i

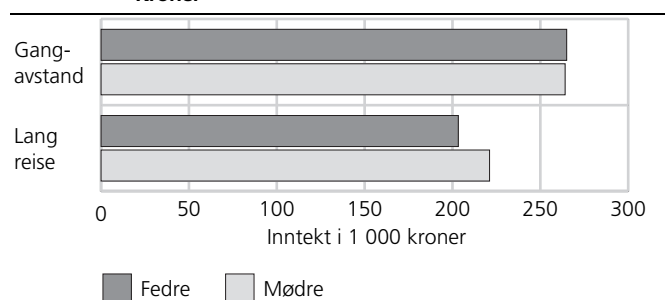
utvalget er så stor at vi må kunne konkludere med at samværsfedre med delt omsorg har høyere inntekter enn dem uten delt omsorg, selv om det er få samværsfedre i utvalget som har delt daglig omsorg for barna sine (75). Blant omsorgsmødrene er inntektsforskjellene mellom dem med og dem uten delt omsorg ubetydelige og tallene svært usikre, siden bare 45 av omsorgsmødrene i utvalget har delt daglig omsorg.

5.4. Samværsfedre med lite samvær har lav inntekt

En av hovedkonklusjonene hos Kitterød (2004b) er at "(foreldre) som bodde i nærheten av barnet, hadde mer samvær enn dem som bodde lengre unna". Kitterød hadde ikke tilgang til inntektsopplysninger på det tidspunktet hun gjorde sine analyser. Våre tall kan tyde på at i hvert fall noe av effekten av avstanden mellom foreldrenes bosteder på omfanget av samvær mellom samværsforelderen og barnet, kan skyldes at de som har lengst reiseavstand, og dermed også størst reiseutgifter ved hvert besøk, også har lavest inntekt.

Samværsfedre og omsorgsmødre som bodde i gangavstand fra hverandre, hadde i 2002 omtrent like høy inntekt og høyere enn dem som hadde lengre reiseavstand til den andre forelderen. Forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt mellom dem som bodde i gangavstand fra den andre forelderen og dem som hadde en reisetid på minst to og en halv time, var ca. 60 000 kroner for samværsfedrenes vedkommende, og vel 40 000 kroner for omsorgsmødrene (figur 5.4). Av samværsfedrene som bodde i gangavstand fra barnas mor, hadde 15 prosent en ukorrigert individuell inntekt under 160 000 kroner, 27 prosent en inntekt på minst 290 000 kroner. Blant dem med minst to og en halv times reiseveg til barnets mor hadde 30 prosent en inntekt under 160 000 kroner og 13 prosent en inntekt på 290 000 kroner eller mer. Også blant omsorgsmødrene var det slik at de med lengst geografisk avstand til barnefaren hadde en høyere andel med lav ukorrigert individuell inntekt og en lavere andel med høy inntekt enn dem som bodde nærmere den andre forelderen (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

Figur 5.4. Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter reiseavstand til den andre forelderen.¹ 2002. Kroner²

¹ Lang reise vil si minst to og en halv times reisetid hver veg. ² Antall observasjoner for samværsfedrene: gangavstand (200), lang reiseveg (124) og for omsorgsmødrene: gangavstand (207), lang reiseveg (147).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Både samværsfedres og omsorgsmødres ukorrigerte individuelle inntekt er lavest i de tilfellene hvor samværsfaren har lite samvær med barna, høyest når samværet er høyt. Gjennomsnittsinntekten for samværsfedre uten samvær siste måned var i 2002 under 200 000 kroner, mens gjennomsnittsinntekten for samværsfedrene med minst to og en halv times reiseavstand (en veg) var ca. 270 000 kroner. Blant samværsfedrene med minst samvær er andelen med lav inntekt høyere enn blant dem med mye samvær. 31 prosent av dem som ikke hadde samvær med barna siste måned, hadde i 2002 ukorrigert individuell inntekt under 160 000 kroner, mot 14 prosent av dem med tilnærmet like mye samvær som barnas mødre (13 dager eller mer). Blant dem uten samvær hadde 11 prosent inntekt på 290 000 kroner eller mer, blant dem med mest samvær hadde 24 prosent like høy inntekt (vedleggstabell A5.3).

Blant omsorgsmødrene er inntektsforskjellen mellom dem hvor barna ikke har vært sammen med far siste måned og dem med mest samvær, noe mindre. I de tilfellene hvor det ikke var samvær mellom far og barn siste måned, hadde omsorgsmødrene i 2002 en gjennomsnittsinntekt på 217 000 kroner, i de tilfellene hvor barnet var nesten like mye hos far som hos mor (minst 13 dager hos far), var mødrenes gjennomsnittsinntekt omtrent 45 000 kroner høyere. Det var relativt få mødre som oppgav at far var så mye sammen med barnet (N = 58), men siden gjennomsnittsinntekten i gruppen av omsorgsmødre der samværet mellom faren og barnet var fra åtte til tolv dager siste måned, var på samme nivå, må vi kunne gå ut fra at mors inntekt i de tilfellene hvor barnet var nesten like mye sammen med begge foreldrene, ligger minst på dette nivået (vedleggstabell A5.4).

Dette er også den eneste gruppen hvor omsorgsmødrene ikke har høyere gjennomsnittlig individuell inntekt enn samværsfedrene. Der far hadde mindre samvær enn 13 dager siste måned, var omsorgsmødrenes inntekter høyere enn samværsfedrenes (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

Sammenhengen mellom samværsfedres inntekt og samvær gjelder også feriesamværet. Blant fedre som ikke rapporterte om feriesamvær siste år, hadde 39 prosent individuell inntekt etter skatt under 160 000 kroner, 12 prosent en inntekt på 290 000 kroner eller mer. Blant dem som hadde vært sammen med barna i minst fem ferier, var de tilsvarende tallene 14 og 22 prosent. Samværsfedre som oppgav at de hadde vært sammen med barnet i minst fem ferier siste året, hadde 60 000 kroner høyere gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt enn fedre som ikke hadde hatt feriesamvær med barnet siste år. Omsorgsmødrenes inntektsforskjeller går i samme retning, men er mer beskjedne. I de tilfellene hvor faren hadde tilbrakt minst fem ferier sammen med barnet, hadde fedrene

høyere gjennomsnittsinntekt enn mødrene. I de tilfellene feriesamværet var mindre enn dette, hadde omsorgsmødrene høyere inntekt enn samværsfedrene (vedleggstabell A5.3 og A5.4).

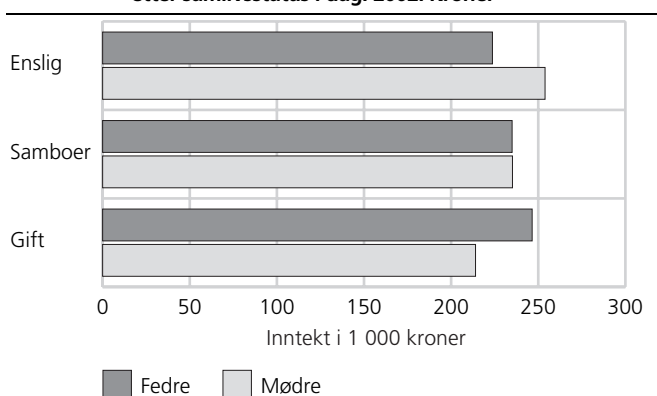
5.5. Hva betyr flere bidragsrelasjoner og nye samliv?

Et lite mindretall omsorgsforeldre og samværsforeldre inngår i flere bidrags- eller foreldrerelasjoner, det vil si at de har barn sammen med mer enn en person som de ikke bor sammen med. Langt flere har inngått nye samliv og fått barn sammen med ny samboer eller ektefelle (kapittel 3). Noen kan også ha vært etablert med nåværende partner og eventuelle barn allerede før de fikk barn med en annen kvinne eller mann som de aldri har bodd sammen med. I varierende grad har altså omsorgsforeldrene og samværsforeldrene i utvalget omsorgs- og forsørgelsesplikter i tillegg til de barna som er utgangspunktet for denne undersøkelsen. Vi skal ikke i dette kapitlet prøve å vurdere hvilken betydning dette kan ha for ulike gruppers samlede økonomiske velferd. Det venter vi med til kapittel 7. Derimot skal vi her se at den enkelte samværsforelders og omsorgsforelders individuelle ukorrigerte inntekt varierer med slike forhold.

Av vedleggstabell A5.5 ser vi at samværsfedrene har lavere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene både blant dem med bare én bidragsrelasjon og blant dem med flere. Samværsfedre med to eller flere bidragsrelasjoner hadde i 2002 i gjennomsnitt en ukorrigert individuell inntekt som var 10 000 - 15 000 kroner lavere enn gjennomsnittet for dem med bare én bidragsrelasjon. 33 prosent av samværsfedrene med to eller flere bidragsrelasjoner hadde ukorrigert individuell inntekt under 160 000 kroner, mot 19 prosent blant dem med bare én bidragsrelasjon. Det er få samværsforeldre med flere bidragsrelasjoner i utvalget. Prosentdifferensen er imidlertid så vidt stor at det likevel kan være grunn til å konkludere med at andelen med lavere inntekt enn 160 000 kroner er lavere blant dem med to eller flere enn blant dem med bare én bidragsrelasjon.

Ved beregning av individuell inntekt etter skatt trekker vi fra betalt bidrag. Jo flere kvinner en mann har barn med og som han ikke bor sammen med, desto flere bidrag blir det å betale, og dermed reduseres vedkommendes ukorrigerte individuelle inntekt. Det er likevel ikke sikkert at det er dette som er grunnen til at samværsfedre med to eller flere bidragsrelasjoner har lavere ukorrigert individuell inntekt enn dem som bare inngår i en slik relasjon. For det første er det jo ikke sikkert at de betaler bidrag. Bidragsevnen kan være så dårlig at trygdestaten må betale eller forskottere bidraget eller bidragene. For det andre kan det også være slik at det først og fremst er menn med lav yrkesinntekt som har barn med flere kvinner, og som ikke bor sammen med noen av barnekullene (Skrede 2004).

Figur 5.5. Gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag, 2002. Kroner¹

¹ Antall observasjoner for samværsfedre: enslige (517), samboere (248), gifte (162) og for omsorgsmødre: enslige (666), samboere (255), gifte (178).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Blant omsorgsmødre var det i 2002 dem med flere enn én bidragsrelasjon som hadde høyest ukorrigert individuell inntekt, i gjennomsnitt ca. 25 000 høyere enn for dem med bare en bidragsrelasjon. Blant dem med én bidragsrelasjon var det 12 prosent som hadde inntekt under 160 000 og 20 prosent som hadde inntekt minst lik 290 000 kroner, blant dem med mer enn en bidragsrelasjon var det bare 1 prosent med de laveste og 33 prosent med de høyeste inntektene (vedleggstabell A5.6). Det forholdet at noen mødre har barn med og mottar bidrag fra flere fedre, påvirker deres individuelle inntekt etter skatt. Bidrag og barnetrygd øker med antall barn, og mora vil få bidrag enten barnefaren er betalingsdyktig eller ikke.

Samværsfedre som har inngått nytt samliv, eller som levde i samliv med én kvinne da de fikk barn med en annen enn den de levde sammen med, har høyere inntekter enn de som lever alene (jf. Skrede 2004). Blant omsorgsmødrene er det omvendt. Der er det de som lever alene, som har høyest ukorrigert gjennomsnittlig individuell inntekt. Derfor hadde gifte omsorgsfedre ca. 30 000 kroner høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn gifte omsorgsmødre i 2002, mens enslige omsorgsmødre hadde ca. 30 000 kroner høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn enslige samværsfedre. Samboende samværsfedre og omsorgsmødre hadde i gjennomsnitt omtrent like høy ukorrigert individuell inntekt (figur 5.5, jf. vedleggstabell 5.5 og 5.6).

Dersom vi i stedet for gjennomsnittet ser på inntektsfordelingen innen hver av samlivsstatusgruppene, kan det se ut til at forskjellen mellom gruppene er større blant omsorgsmødrene enn blant samværsfedrene. 6 prosent av de enslige omsorgsmødrene hadde i 2002 individuell inntekt etter skatt under 160 000 kroner, mot 23 prosent av de gifte. Blant enslige samværsfedre hadde 22 prosent inntekt under 160 000 kroner, blant de gifte 15 prosent (vedleggstabell A5.5 og A5.6).

Inngåelse av nytt samliv medfører i mange tilfeller nye omsorgsforpliktelser i tillegg til dem man har fra et tidligere brutt samliv. Man får kanskje barn sammen med ny ektefelle eller samboer, men det kan også være at den nye ektefellen/samboeren har egne barn fra et tidligere forhold. I tillegg kan en del ha barn med mer enn en person som de ikke bor sammen med (kapittel 3). Dette gjelder både samværsforeldre og omsorgsforeldre. Mens de aller fleste enslige samværsfedre og omsorgsmødrene ikke har andre barn i tillegg til de som inngår i den bidragsrelasjonen som denne undersøkelsen tar utgangspunkt i, gjelder dette bare en av tre gifte samværsfedre og omsorgsmødre. Samboerne kommer i en mellomstilling. Vel halvparten av de samboende omsorgsmødrene (55 prosent) hadde i 2002 ingen andre barn, mot godt under halvparten av de samboende samværsfedrene (39 prosent) (vedleggstabell A5.8).

Samværsfedre med andre barn (enn barna i den brutte foreldrerelasjonen) i husholdningen, har høyere inntekter enn dem som ikke har andre barn. Dette har sammenheng med at gifte samværsfedre har høyere inntekt og flere andre barn enn samboende og enslige samværsfedre (se foran). Blant omsorgsmødrene er det omvendt. Der er det de som ikke har andre barn, som har høyest ukorrigert gjennomsnittlig individuell inntekt. Dette har sammenheng med at gifte omsorgsmødre har lavere inntekt og flere andre barn enn de omsorgsmødrene som er samboere eller enslige.

Samværsfedre uten andre barn hadde i 2002 ca. 25 000 kroner høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødre uten andre barn, mens omsorgsmødre med to eller flere andre barn hadde ca. 45 000 kroner høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn samværsfedre i samme situasjon (vedleggstabell 5.5 og 5.6).

Samværsfedre uten andre barn i husholdningen har lavere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn dem som har to eller flere nye barn. Forskjellen var i 2002 på vel 40 000 kroner. Mens 16 prosent av samværsfedrene uten andre barn (egne eller ny partners) i husholdningen hadde inntekter på 290 000 kroner eller mer, gjaldt dette 27 prosent av dem med to eller flere andre barn i husholdningen. Blant omsorgsmødrene var andelen med inntekter på dette nivået høyere blant dem uten enn blant dem med to eller flere andre barn i husholdningen, henholdsvis 24 og 15 prosent.

Blant omsorgsmødrene er det dem uten andre barn som har høyest ukorrigert individuell inntekt, i 2002 i gjennomsnitt ca. 35 000 kroner lavere enn dem med to eller flere andre barn. Blant dem som ikke har andre barn (enn bidragsbarna) i husholdningen, hadde omsorgsmødrene høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn samværsfedrene, henholdsvis

nesten 250 000 og 220 000 kroner. Blant dem med to eller flere andre barn i husholdningen hadde samværsfedrene høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene, henholdsvis vel 260 000 og nesten 215 000 kroner.

Det er vanskelig å si hva denne forskjellen mellom omsorgsmødre og samværsfedre skyldes uten å gå inn i en grundigere analyse av tallene enn vi har anledning til å gjøre her. Når samværsfedre uten andre barn eller ny partner har lavere inntekter enn dem som har etablert seg på nytt, kan dette være en seleksjonseffekt. De med de høyeste inntektene er kanskje mest attraktive på ekteskapsmarkedet og har kanskje lettere for å etablere seg på nytt enn dem med lavere inntekter. Når omsorgsmødre som har etablert seg på nytt med mann og barn, har lavere inntekter enn dem som ikke har etablert ny familie, og dette til tross for at nye barn gir høyere overføringer, kan dette kanskje ha sammenheng med at omsorgsmødre som etablerer seg på nytt, reduserer omfanget av betalt arbeid. Den reduserte yrkesinntekten kompenseres ikke fullt ut av økte overføringer, og dermed reduseres individuell inntekt etter skatt. Men kanskje de får kompensert for dette gjennom inntekten til den nye samboeren eller ektefellen? Det skal vi se nærmere på i kapittel 7.

5.6. Sammenfatning

Fedrene har høyest yrkesinntekt, men omsorgsforeldrene har høyere ukorrigert individinntekt enn samværsforeldrene

Samværsfedre og omsorgsfedre tjener i gjennomsnitt mer enn samværs mødre og omsorgsmødre. Begge grupper av fedre hadde i 2002 i gjennomsnitt en yrkesinntekt på over 300 000 kroner. Omsorgsmødrene og samværs mødrene tjente rundt 200 000 kroner, samværs mødrene noe mer enn omsorgsmødrene. Likevel hadde omsorgsmødrene en noe høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværs fedrene, vel 240 000 mot 230 000 kroner. Omsorgsfedrene hadde klart høyest ukorrigert individuell inntekt (nærmere 290 000 kroner), mens samværs mødrene lå så vidt under samværs fedre og omsorgsmødre med, en ukorrigert individuell inntekt på vel 220 000 kroner.

Denne omfordelingen mellom samværs fedre og omsorgsmødre henger sammen med at samværs fedrene betaler mer skatt enn omsorgsmødrene. Men også barnebidrag og offentlige overføringer relatert til forsørgelse av barn som barnetrygd, overgangsstonad, utdanningsstøtte og kontantstøtte bidrar til omfordelingen. Omfordelingen mellom omsorgsfedre og samværs mødre er først og fremst et resultat av beskatningen. De to gruppene mottar omtrent like mye i overføringer.

Yrkesaktivitet viktig for samværsfedrenes inntekter

Omsorgsmødre har høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværs fedre i de fleste av undergruppene i analysen. Dette gjelder også når vi deler foreldrene inn etter yrkesaktivitet, arbeidstid og viktigste inntektskilde. Omsorgsmødrene har høyest ukorrigert individuell inntekt både blant dem som betrakter seg hovedsakelig som yrkesaktiv og blant dem som ikke gjør det. Yrkesaktive omsorgsmødre har høyere ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsfedre med tilnærmet samme arbeidstid. Også blant foreldre med yrkesinntekt som viktigste inntektskilde har omsorgsmødrene høyest ukorrigert individuell inntekt.

Det har større konsekvenser for samværs fedrenes inntektsnivå å stå utenfor arbeidslivet enn det har for omsorgsmødrenes. I gjennomsnitt hadde yrkesaktive samværs fedre ca. 100 000 kroner høyere ukorrigert individuell inntekt enn yrkespassive samværs fedre i 2002. Inntektsforskjellen mellom yrkesaktive og yrkespassive omsorgsmødre var på 65 000 kroner. Videre er inntektsforskjellen mellom dem som har kort og dem som har lang ukentlig arbeidstid, større blant samværs fedrene enn blant omsorgsmødrene. Samværs fedre med overføringer som hovedinntektskilde hadde ca. 100 000 kroner lavere individuell inntekt etter skatt enn dem med yrkesinntekt som hovedinntektskilde, mens den tilsvarende inntektsforskjellen blant omsorgsmødrene bare var på vel 60 000 kroner.

Størst inntektsforskjell når barna er mange

Mødre nyter i større grad godt av overføringer enn fedre, og overføringenes betydning for omsorgsmødrenes inntekter bidrar til at forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individinntekt mellom omsorgsmødre og samværs fedre er størst når det er mange barn i foreldrerelasjonen. Blant dem med tre eller flere barn var i 2002 ukorrigert individuell inntekt i gjennomsnitt vel 50 000 kroner høyere for omsorgsmødrene enn for samværs fedrene.

Samværs fedre med delt daglig omsorg og/eller mye samvær har høy inntekt

Det er noen få unntak fra det generelle bildet om at omsorgsmødrene har høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværs fedrene. Når foreldrene har delt daglig omsorg for barnet, er samværs fedrenes gjennomsnittsinntekt høyere enn omsorgsmødrenes, i gjennomsnitt nesten 50 000 kroner høyere i 2002. Det er en liten gruppe det dreier seg om, og tallet er derfor usikkert. Men vi finner det samme for samværs fedre med høyt månedlig samvær og hyppig feriefamvær. Det viser at samværs fedre som er aktivt med i omsorgen for barna, har høyere ukorrigert individinntekt enn samværs fedre som ikke er det. Disse fedrene har også høyere inntekt enn mødrene til de "samme" barna.

Hva betyr nytt samliv?

Et annet unntak fra det generelle bildet gjelder samværsfedre og omsorgsmødre som har inngått nytt samliv og i mange tilfelle også påtatt seg nye omsorgsforpliktelser. Blant dem som fortsatt er enslige, hadde omsorgsmødrene i gjennomsnitt 30 000 kroner høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværsfedrene i 2002, blant de gifte var det tvert imot samværsfedrene som i gjennomsnitt hadde 30 000 kroner høyere inntekt enn omsorgsmødrene. Tilsvarende hadde omsorgsmødre uten andre barn i husholdningen høyere inntekt enn samværsfedre uten andre barn i husholdningen, mens det blant dem som hadde andre barn i husholdningen, var samværsfedrene som hadde høyest ukorrigert individuell inntekt. Enslige omsorgsmødre hadde høyere inntekt enn gifte omsorgsmødre, mens gifte samværsfedre hadde høyere inntekt enn enslige samværsfedre.

Dette ulike mønsteret for samværsfedre og omsorgsmødre antas å ha sammenheng med en tilpasning til forsørgerrollen for samværsfedrenes vedkommende og tilpasning til omsorgsrollen fra omsorgsmødrenes side. I noen grad er det nok fortsatt slik at når menn gifter seg, blir de forsørgere; når kvinner gifter seg, blir de forsørget. Men vi kan heller ikke se bort fra at det for samværsfedrenes vedkommende, kan være en seleksjonseffekt. Samværsfedre med høye inntekter er mer attraktive på ekteskapsmarkedet og vil lettere kunne etablere seg på nytt enn samværsfedre med lave inntekter (jf. Skrede 2004).

6. Korrigert individuell inntekt: Barnekostnadenes betydning for fordelingen

I kapittel 4 har vi sett at fedrene i gjennomsnitt tjener mer enn mødrene. Samværsfedrene hadde i 2002 i gjennomsnitt ca. 100 000 kroner høyere yrkesinntekt enn omsorgsmødrene og omsorgsfedrene ca. 90 000 kroner høyere enn samværsødrene. Likevel hadde samværsfedrene lavere ukorrigert individuell inntekt etter skatt enn omsorgsmødrene. Omfordelingen mellom de to foreldregruppene skjer både via skattesystemet, gjennom de offentlige overføringene og gjennom bidragsordningen. Omfordelingen mellom omsorgsfedrene og samværsødrene er ikke fullt så stor. Omsorgsfedrenes ukorrigerte individuelle inntekt etter skatt var vel 50 000 kroner høyere enn samværsødrenes inntekt etter skatt. Omfordelingen mellom omsorgsfedre og samværsødre er først og fremst et resultat av beskatningen. De to gruppene mottar omtrent like mye i overføringer.

I utgangspunktet har altså de to fedregruppene (samværsfedrene og omsorgsfedrene) høyere inntekt enn de to mødregruppene (omsorgsmødrene og samværsødrene). Etter omfordelingen via skatte- og overføringssystemet (inklusive bidragsordningen) har de to foreldregruppene som har den daglige omsorgen for barna (omsorgsmødrene og omsorgsfedrene), høyere inntekt enn de to foreldregruppene som ikke har den daglige omsorgen for barna (samværsfedrene og samværsødrene). Dette er for så vidt ingen overraskelse. To viktige formål med skatte- og overføringssystemet er nettopp å overføre fra dem med høy inntekt til dem med lav inntekt og fra dem uten omsorg for barn til dem med omsorg for barn.

Her er vi først og fremst opptatt av omfordelingen mellom foreldrene med og foreldrene uten daglig omsorg for felles barn. Spørsmålet er hvordan inntektsfordelingen mellom disse foreldregruppene blir når vi tar hensyn til at samværsforeldre og omsorgsforeldre i ulik grad har direkte kostnader knyttet til barna. Omsorgsforeldrene har den daglige omsorgen for barna og dermed også normalt de største utgiftene. Samværsforeldrenes utgifter er i større grad knyttet til deres samvær med barna. Der foreldrene har delt den daglige omsorgen, kan utgiftene bli nokså like.

6.1. Barnekostnadene viktig for fordelingen. Samværsfedrene har høyere korrigert individinntekt enn omsorgsmødrene

I tabell 6.1 viser vi fordelingen av korrigert individuell inntekt for de fire foreldregruppene. Med denne indikatoren ønsker vi å måle hvilket velferdsnivå hver enkelt samværsforelders og omsorgsforelders inntekt gir grunnlag for når man også tar hensyn til at de har ulik grad av forpliktelser og dermed ulike direkte utgifter til felles barn. Vi forsøker å ta hensyn til at omsorgsforeldrene, i de tilfellene hvor foreldrene ikke har delt daglig omsorg, har størst direkte utgifter til barna, og at samværsforeldre med lite samvær med barna har mindre utgifter enn dem med mye samvær og dem med delt daglig omsorg. Vi forsøker også å ta hensyn til at foreldrenes samlede utgifter til barna kan bli noe høyere når de har delt daglig omsorg enn når det er lite eller ikke noe samvær mellom barn og samværsforelder. Beregningsforutsetningene er nærmere beskrevet i kapittel 4.

Vi så av tabell 5.1 at omsorgsforeldrene har høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværsforeldrene med omsorgsfedrene på topp. Når vi tar hensyn til kostnadene ved barna og går over til korrigert individuell inntekt etter skatt, blir bildet et noe annet. Da kommer omsorgsmødrene dårligere ut enn samværsfedrene. Mens samværsfedrene i gjennomsnitt hadde en korrigert individuell inntekt på ca. 205 000 kroner i 2002, var omsorgsmødrenes gjennomsnitt 30 000 kroner lavere, altså ca. 175 000 kroner. To av tre omsorgsmødre (67 prosent) hadde ifølge tabell 6.1 en korrigert individuell inntekt under 190 000 kroner, to av fem (41 prosent) under 160 000 kroner. Til sammenlikning hadde en av to samværsfedre (49 prosent) korrigert individuell inntekt under 190 000 kroner, 30 prosent under 160 000 kroner. Bare 9 prosent av omsorgsmødrene hadde en korrigert individuell inntekt på minst 240 000 kroner. En av fire samværsfedre (25 prosent) hadde så høy inntekt.

Tabell 6.1. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Korrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle ²	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle samværsforeldre	100	30	19	26	14	11	203 900	1 044
Alle omsorgsfedre	100	39	25	25	7	3	178 200	1 251
Samværsfedre	100	30	19	26	14	11	205 900	940
Omsorgsmødre	100	41	26	25	6	3	174 400	1 113
Samværs mødre	100	34	24	26	9	7	187 000	104
Omsorgsfedre	100	26	20	31	15	8	205 400	138

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Alle samværsforeldre og omsorgsfedre.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Omsorgsfedrene kommer fortsatt bedre ut enn samværs mødrene, selv når vi tar hensyn til kostnadene ved barna. Omsorgsfedrene hadde i gjennomsnitt like høy korrigert individuell inntekt som samværsfedrene, det vil si 205 000 kroner. Samværs mødrenes korrigerte individuelle inntekt var på 187 000 kroner i gjennomsnitt. 46 prosent av omsorgsfedrene hadde en korrigert individuell inntekt under 190 000 kroner, 58 prosent av samværs mødrene. 23 prosent av omsorgsfedrene hadde en korrigert individuell inntekt på 240 000 kroner eller mer. Bare 16 prosent av samværs mødrene hadde så høy inntekt. Samværs mødrene kom likevel bedre ut enn omsorgsfedrene.

Når kostnadene ved barna betyr noe mer for inntektsfordelinga mellom samværsfedrene og omsorgsmødrene, enn for fordelinga mellom samværs mødrene og omsorgsfedrene, har det sammenheng med at samværsfedrene jevnt over hadde mindre samvær med barna enn samværs mødrene hadde, og at de i mindre grad enn samværs mødrene hadde delt daglig omsorg. Mens 17 prosent av samværsfedrene svarte at de hadde vært sammen med barna minst 13 dager siste måned, svarte 41 prosent av samværs mødrene det samme (kapittel 3, tabell 3.4). 29 prosent av samværs mødrene oppgav at barnet hadde delt bosted, 9 prosent av samværsfedrene (tabell 3.3).

Et annet forhold som påvirker barnekostnadene og dermed også kan påvirke fordelingen av korrigert individuell inntekt mellom ulike grupper av samværsforeldre og omsorgsfedre, er antallet barn som samværsforelderen og omsorgsforelderen har sammen. Barnekostnaden for hver av foreldrene avhenger både av antall barn og omfanget av samværet mellom samværsforelderen og barna. Den korrigerte individuelle inntekten beregnes ved at den ukorrigerte individuelle inntekten divideres med en faktor som varierer med "produktet" av omfanget av samværet og antall barn.¹² Der hvor barna bor like mye hos far som hos mor, får

ikke antallet barn konsekvenser for inntektsfordelingen mellom de to foreldrene. Introduksjonen av barnekostnader og korrigert individuell inntekt vil bare bidra til å redusere begges inntektsnivå. Den korrigerte individuelle inntekten blir lavere enn den ukorrigerte, men ellers vil forholdet mellom de to korrigerte inntekter bli som forholdet mellom deres ukorrigerte inntekter. Der hvor barna er mer hos den ene forelderen enn hos den andre, og spesielt der hvor det ingen kontakt er mellom samværsforelder og barn, vil antallet barn de to foreldrene har sammen, påvirke fordelingen av korrigert individuell inntekt dem imellom.

Samværsfedrene og omsorgsmødrene har flere barn sammen enn samværs mødrene og omsorgsfedrene. En av tre samværsfedre og omsorgsmødre har mer enn ett barn sammen, en av fire samværs mødre og omsorgsfedre (kapittel 3, tabell 3.3). Men siden samværet mellom samværs mødrene og deres barn er så mye høyere enn samværet mellom samværsfedrene og deres barn, vil likevel kostnadene ved barna bety mer for inntektsfordelingen mellom samværsfedrene og omsorgsmødrene, enn for fordelingen mellom samværs mødrene og omsorgsfedrene.

6.2. Hva betyr utdanning?

I vedleggstabell A6.1 og A6.2 viser vi fordelingen av korrigert individuell inntekt etter individuelle kjennetegn for samværsfedre og omsorgsmødre. De to andre foreldregruppene, samværs mødrene og omsorgsfedrene er for små til at vi kan splitte dem opp på denne måten. Fordelingen mellom ulike undergrupper av samværsfedre likner mye på den vi fant da vi sammenliknet fordelingen av ukorrigert individuell inntekt i vedleggstabell A5.1. De yngste har lavere inntekt enn de noe eldre, de med lavest utdanning har lavere inntekt enn dem med høyere utdanning. Videre er det betydelige inntektsforskjeller mellom de heltids yrkesaktive og dem uten arbeid eller med redusert arbeidstid. Det samme finner vi når vi sammenlikner fordelingen av korrigert og ukorrigert individuell inntekt mellom grupper av omsorgsmødre. Også blant

¹² Se kapittel 4 og vedlegg B2 for nærmere beskrivelse av beregningsmåten.

omsorgsmødrene har de yngste og de med lavest utdanning lavere inntekt enn de noe eldre og dem med høyere utdanning. Også i denne gruppen betyr yrkesaktivitet og arbeidstid mye for inntektsnivået. Dette viser både vedleggstabell A6.2 og A5.2.

Kitterød (2004b) fant i sine analyser en viss tendens til at foreldre med høy utdanning i større grad enn foreldre med lav utdanning delte på den daglige omsorgen etter bruddet og at fedre med høy utdanning hadde mer samvær med barna enn fedre med lav utdanning. Også Jensen og Clausen (1997) og Thuen (2004) fant en tilsvarende sammenheng mellom utdanningsnivå og samvær. Dette skulle tilsi at de inntektsforskjellene vi fant mellom samværsfedre med høy og samværsfedre med lav utdanning i vedleggstabell A5.1 skulle bli mindre i vedleggstabell A6.1, der vi korrigerer den individuelle inntekten for kostnader ved barna. Disse kostnadene avhenger jo blant annet av omfanget av samværet mellom samværsfedrene og barna. Er samværet høyt, blir kostnadene for samværsfedrene større og den korrigerte inntekten lavere enn når samværet er lavt.

Våre tall tyder på at inntektsforskjellene mellom samværsfedre med høy og lav utdanning bare i liten grad endres når vi tar hensyn til kostnadene ved barna. Samværsfedre med bare ungdomsskole hadde gjennomsnitt en ukorrigert individuell inntekt som tilsvarte 68 prosent av den tilsvarende gjennomsnittsinntekten for samværsfedre med universitets- eller høgskoleutdanning. Når vi korrigerer for barne-kostnader og beregner gjennomsnittet av korrigert individuell inntekt, utgjør inntekten til samværsfedre med bare ungdomsskole 73 prosent av inntekten til samværsfedre med universitet eller høgskole (vedleggstabell A5.1 og A6.1). Hva kan dette skyldes? Kitterød (2004b) antyder at den sammenhengen hun finner mellom utdanningsnivå og samvær med barn kan skyldes at utdanningsnivå og inntekt henger nøye sammen og at det egentlig er forskjellene i inntekt som har betydning for mengden av samvær mellom fedre og barn. Samvær koster penger, og god økonomi kan gjøre det lettere å ha mye samvær. Hvis det er riktig at forskjeller i mengden samvær mellom samværsfedre med høy og lav utdanning egentlig gjenspeiler en sammenheng mellom inntekt og samvær, kan det forklare hvorfor inntektsforskjellene mellom samværsfedre med høy og samværsfedre med lav utdanning ikke endres i særlig grad når vi tar hensyn til kostnader ved samvær og går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt etter skatt.

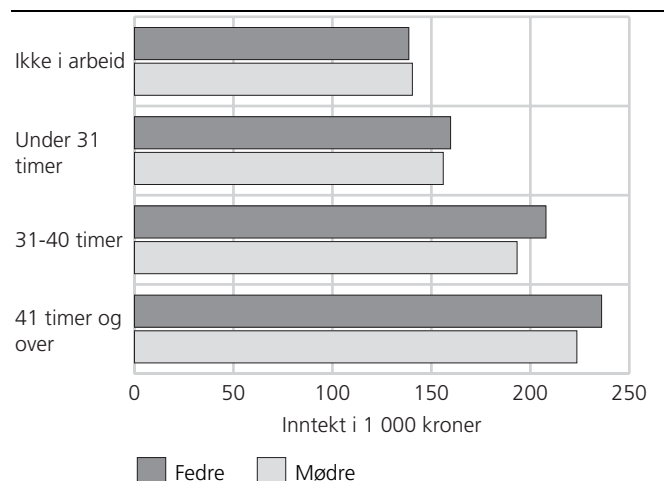
Dersom vi sammenlikner undergrupper av samværsfedre i vedleggstabell A6.1 med de tilsvarende undergruppene av omsorgsmødre i vedleggstabell A6.2, får vi forsterket inntrykket fra tabell 6.1. Når vi tar hensyn til kostnadene ved barna og sammenlikner korrigert individuell inntekt etter skatt, hadde

omsorgsmødrene i 2002 lavere inntekt enn samværsfedrene i de aller fleste undergruppene. De eldste samværsfedrene og de med høyest utdanning hadde kanskje ikke vesentlig lavere andel med inntekter under 160 000 kroner enn de tilsvarende gruppene av omsorgsmødre, men de hadde en betydelig høyere andel med inntekt på minst 240 000 kroner. 45 prosent av samværsfedrene med universitets- eller høgskoleutdanning hadde så høy korrigert individuell inntekt etter skatt, bare 20 prosent av omsorgsmødrene med tilsvarende utdanning. I gjennomsnitt hadde samværsfedre med høy utdanning en korrigert individuell inntekt som var 55 000 kroner høyere enn gjennomsnittsinntekten til omsorgsmødrene på samme utdanningsnivå og de eldste samværsfedrene en gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt som var 20 000 - 25 000 kroner høyere enn de eldste omsorgsmødrenes inntekt.

6.3. Yrkesaktivitet og arbeidstid avgjørende

Forskjellen i fordelingen av korrigert individuell inntekt etter skatt mellom samværsfedre og omsorgsmødre blir minst når vi kontrollerer for yrkesaktivitet og arbeidstid. Blant dem som ikke var i arbeid og blant dem som arbeidet mindre enn 30 timer i uka, var gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt lik for samværsfedre og omsorgsmødre i 2002. Blant dem som arbeidet mer, var inntektsforskjellen redusert til 10 000 - 15 000 kroner (figur 6.1), mens forskjellen mellom alle samværsfedre og omsorgsmødre i gjennomsnitt var 30 000 kroner (tabell 6.1).

Figur 6.1. Gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt etter skatt¹ for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter yrkesaktivitet og ukentlig arbeidstid.² 2002. Kroner³

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ² Ikke i arbeid er personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid. ³ Antall observasjoner for samværsfedre: Ikke i arbeid (138), under 30 timer (37), 31-40 timer (418), 41+ timer (301) og for omsorgsmødre: Ikke i arbeid (241), under 30 timer (259), 31-40 timer (433) og 41+ timer (101).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Det kan altså se ut til at forskjellen i gjennomsnittsinntekt blir betydelig redusert og at andelen med lav inntekt er nokså lik for samværsfedre og omsorgsmødre når vi kontrollerer for yrkesaktivitet og arbeidstid og korrigerer inntekten for kostnader ved barn. Dette tyder på at forskjeller i yrkesaktivitet og arbeidstid er en viktig medvirkende forklaring på forskjellen i korrigert individuell inntekt mellom omsorgsmødre og samværsfedre. Omsorgsmødrene er i større grad enn samværsfedrene yrkespassive, og de som er yrkesaktive jobber kortere dager enn fedrene (kapittel 3).

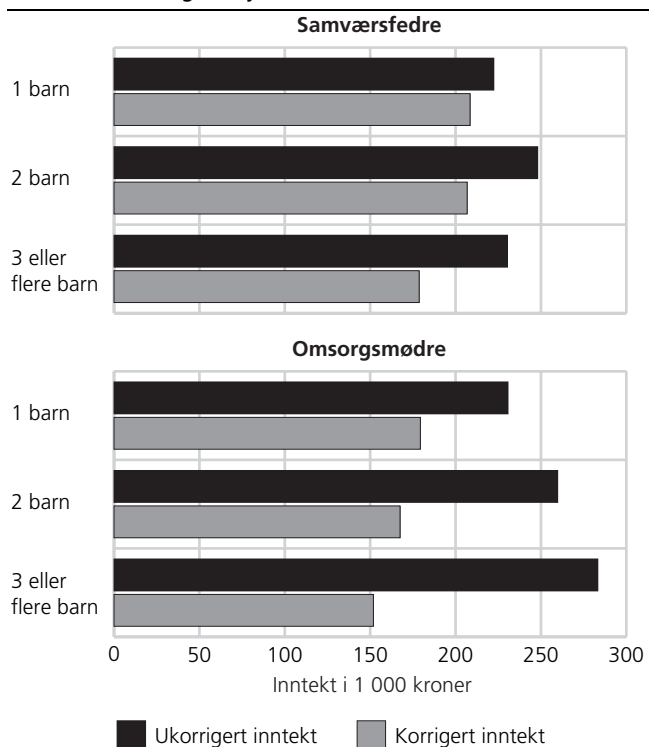
Men også andelen med korrigert individuell inntekt på minst 240 000 kroner var høyere blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene i de gruppene som arbeidet tilnærmet vanlig arbeidsuke (31-40 timer) eller mer. Blant dem som arbeidet 31-40 timer per uke, hadde 23 prosent av samværsfedrene og 11 prosent av omsorgsmødrene en korrigert individuell inntekt på minst 240 000 kroner. Siden andelen med lav inntekt var omtrent like stor, hadde altså samværsfedrene som arbeidet tilnærmet vanlig arbeidsuke eller mer, en større spredning i korrigert individuell inntekt enn omsorgsmødre som arbeidet tilnærmet full tid.

Samværsfedre med overføringer som viktigste inntektskilde hadde lavere korrigert inntekt enn omsorgsmødre med overføringer som viktigste inntektskilde, knapt 130 000 kroner mot 140 000 kroner i gjennomsnitt i 2002. 81 prosent av fedrene i denne gruppa hadde korrigert individuell inntekt under 160 000 kroner, mot 66 prosent av omsorgsmødrene. Svært få av dem med overføringer som viktigste inntektskilde hadde korrigert individuell inntekt over 240 000 kroner, 2 prosent av samværsfedrene og 1 prosent av samværs-mødrene.

6.4. Omsorgsmødre med flere barn har lav korrigert individinntekt

I kapittel 5 så vi at gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt varierer noe mellom samværsfedre med ett og dem med flere bidragsbarn, men at den ikke varierer systematisk. Dette blir annerledes når vi tar hensyn til kostnader fedrene måtte ha i tilknytning til barnas besøk og beregner korrigert individuell inntekt. Da varierer gjennomsnittsinntekten systematisk med antall barn. Den var i 2002 ca. 30 000 kroner høyere blant dem med ett enn blant dem med tre eller flere barn (figur 6.2a). Blant samværsfedre med ett barn var det noe flere med ukorrigert inntekt under 160 000 kroner enn blant dem med tre eller flere barn, 21 mot 14 prosent (vedleggstabell A5.3). Går vi over til å se på korrigert inntekt, snus dette på hodet. Da er det flere med lav inntekt blant dem med tre eller flere barn enn blant dem med ett barn, henholdsvis 43 og 26 prosent (vedleggstabell A6.3).

Figur 6.2. Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigert individuell inntekt etter skatt¹ for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Kroner²

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ² Antall observasjoner for samværsfedre: 1 barn (442), 2 barn (368), 3+ barn (130) og for omsorgsmødre: 1 barn (556), 2 barn (418), 3+ barn (139).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Dette har naturligvis sammenheng med at barne-kostnadene (for de av fedrene som har samvær) øker med antall barn. Med de forutsetningene vi har valgt for beregning av kostnader ved barn (kapittel 4 og vedlegg B2), vil disse kostnadene øke med antall barn for begge foreldrene.

Blant omsorgsmødrene er det de med flest barn som har høyest ukorrigert individuell inntekt. De med tre eller flere barn hadde i 2002 en gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt som var vel 50 000 kroner høyere enn gjennomsnittet for dem med bare ett barn (figur 6.2b). 25 prosent av dem med ett barn hadde ukorrigert individuell inntekt etter skatt under 190 000 kroner, mot 5 prosent av dem med tre eller flere barn (vedleggstabell A5.4).

Det har sammenheng med at en relativt stor andel av omsorgsmødrenes inntekter består av barnerelaterte overføringer (kapittel 4), og at mange av disse overføringene som for eksempel barnetrygd og bidrag øker med antall barn. Men når vi tar hensyn til at denne inntekten helt eller delvis også skal gå til å forsørge ett eller flere barn, blir bildet et annet. Omsorgsmødrene med bare ett barn hadde i 2002 en gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt som var nesten 30 000 kroner høyere enn inntekten til dem med tre eller flere barn (figur 6.2b). Andelen med lav

korrigert inntekt var høyere blant omsorgsmødre med mange barn enn blant dem med bare ett. 60 prosent av omsorgsmødrene med tre eller flere barn hadde korrigert individuell inntekt under 160 000 kroner, mot 36 prosent blant dem med bare ett barn (vedleggstabell A6.4).

Samværsfedrenes og omsorgsmødrenes inntektsfordeling etter barnas alder endres også noe når vi tar hensyn til kostnadene ved barn og erstatter ukorrigert med korrigert individuell inntekt etter skatt, men endringene er mer beskjedne. For samværsfedrenes vedkommende er den viktigste endringen at fedrene med de eldste barna får forbedret sin relative posisjon vis-a-vis fedre med yngre barn. Mens de har noe lavere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn fedre med noe yngre barn, har de en høyere gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt (vedleggstabell A5.3 og A6.3). Dette har sammenheng med at farens samvær med barnet varierer med barnets alder. Samværet er høyest når barnet er under fem år, lavere når barnet blir eldre (Kitterød 2004b).

Blant omsorgsmødrene hadde de med de yngste barna høyest ukorrigert individuell inntekt i 2002 (vedleggstabell A5.4). Høyest korrigert individuell inntekt hadde omsorgsmødrene med eldste barn 15-17 år, i gjennomsnitt 183 000 kroner (vedleggstabell A6.4). Omfanget av samværet er gjerne noe mindre mellom samværsfedre og eldre barn enn mellom fedre og noe mindre barn (se foran). Når omsorgsmødrene med de eldste barna forbedrer sin relative posisjon vis-a-vis omsorgsmødre med yngre barn ved overgang fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt må det derfor skyldes at de har færre barn enn dem. Sannsynligheten for at en mor eller far med yngste barn i aldersgruppen 15-17 år skal ha flere enn ett barn (under 18 år) er naturlig nok langt mindre enn for at en mor eller en far med yngste barn under fem år, skal ha flere enn ett barn under 18.

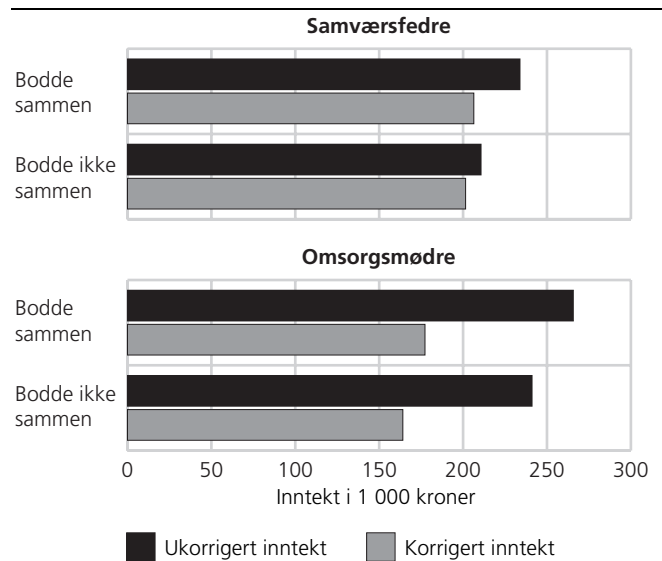
Forskjellene i korrigert individuell inntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre med barnet/ungste barn i samme aldersgruppe er gjennomgående større enn inntektsforskjellene innen hver av gruppene etter yngste barns alder. I hver gruppe av foreldre som er inndelt etter yngste barns alder, har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.3 og A6.4).

6.5. Tidligere samlivsstatus

I kapittel 5 så vi at foreldre som tidligere har bodd sammen, enten som ektefeller eller samboere, har noe høyere inntekt enn dem som aldri har bodd sammen. Dette gjelder både samværsfedre og omsorgsmødre. Tidligere undersøkelser har vist at samværet mellom barn og samværsforelder varierer med tidligere samlivsstatus. De som har vært gift med barnets mor, har mer samvær enn de som har vært samboere (Jensen og Clausen 1997, Kitterød 2004b), mens de

som ikke har bodd sammen med barnas mor, er mindre sammen med barna enn dem som har bodd sammen med mora (Kitterød 2004b). Dette skulle tilsi at inntektsforskjellene mellom dem som hadde og dem som ikke hadde bodd sammen med barnas mor, skulle bli noe mindre når vi tar hensyn til kostnadene ved samværet og går over fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt etter skatt.

Figur 6.3. Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigert individuell inntekt etter skatt¹ for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter tidligere samliv.² 2002. Kroner³

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ² Samliv ved eldste barns fødsel. ³ Antall observasjoner for samværsfedre: Bodde sammen (825), bodde ikke sammen (113) og for omsorgsmødre: bodde sammen (910), bodde ikke sammen (202).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Av figur 6.3 ser vi at forskjellen mellom samværsfedre som tidligere har bodd sammen med barnets/barnas mor og de som ikke har det, blir sterkt redusert når vi korrigerer for kostnader ved besøk. De to gruppene hadde i 2002 omtrent like høy gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt, mens forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert inntekt var 20 000 - 25 000 kroner. 18 prosent av samværsfedrene som har bodd sammen med barnets/barnas mor, hadde i 2002 ukorrigert individuell inntekt etter skatt under 160 000 kroner, blant dem som ikke hadde bodd sammen med barnets/barnas mor, var andelen med så lav inntekt 25 prosent (kapittel 5). Når vi tar hensyn til fedrenes kostnader ved samvær, hadde rundt 30 prosent korrigert inntekt under 160 000 kroner i begge grupper (vedleggstabell A6.3).

Blant omsorgsmødrene blir ikke inntektsforskjellen mellom dem med tidligere samliv med barnets/barnas far og dem uten tidligere samliv borte når vi tar hensyn til de kostnadene barna representerer. Den blir likevel sterkt redusert, fra vel 30 000 kroner til mindre enn 15 000 kroner. Andelen med ukorrigert inntekt under

160 000 kroner var 9 prosent blant dem som hadde bodd sammen med barnets/barnas far, 17 prosent blant dem som ikke hadde gjort det. Andelen med korrigert inntekt under 160 000 kroner var 49 prosent blant dem som ikke hadde bodd sammen med barnets/barnas far, 38 prosent blant dem som hadde bodd sammen med faren (vedleggstabell A5.4 og A6.4).

Omsorgsmødre som har bodd sammen med barnets/barnas far, har flere barn sammen med faren enn omsorgsmødrene som ikke har bodd sammen med barnas far. Mens 41 prosent av omsorgsmødrene som har bodd sammen med barnets/barnas far, har mer enn ett barn med ham, gjelder dette 10 prosent av dem uten tidligere samliv (vedleggstabell A6.7). Jo flere barn omsorgsmødrene har omsorgen for, jo større barnekostnader og jo større forskjell mellom korrigert og ukorrigert inntekt. Siden de som har bodd sammen med faren og i utgangspunktet hadde høyest ukorrigert inntekt, også har flest barn, trekker dette forholdet, isolert sett, i retning av at disse får den største inntektsreduksjonen og dermed til at inntektsforskjellen mellom omsorgsmødre med og uten tidligere samliv blir mindre.

Men i de tilfellene mødrene har bodd sammen med barnefaren, er også samværet mellom faren og barnet/barna etter samlivsbruddet mer omfattende enn blant dem som ikke har bodd sammen. Den besparelsen et høyt samvær mellom far og barn representerer for mora, blir dermed større blant omsorgsmødre med tidligere samliv enn blant dem uten. Isolert sett bidrar dette til større forskjeller i korrigert inntekt mellom omsorgsmødre med og uten tidligere samliv. Men omsorgsmødre som har bodd sammen med barnefaren, har også flere barn (se foran), og dette virker i motsatt retning. Alt i alt fører dette til at inntektsforskjellen mellom omsorgsmødre som har bodd sammen med barnets far og de som ikke har bodd sammen med barnets far, fortsetter å bestå når vi tar hensyn til kostnadene ved barna og går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt.

For samværsfedrene trekker antall barn og omfanget av samværet i samme retning. Jo flere barn de har på besøk og jo mer barna er hos faren, jo større utgifter har de ved samværet og jo større blir forskjellen mellom ukorrigert og korrigert individuell inntekt. Samværsfedre som har bodd sammen med barnets/barnas mor, har flere barn med mora enn dem som ikke har bodd sammen med henne (vedleggstabell A6.7). De har også mer samvær med barna (Kitterød 2004b). Dette bidrar til at samværsfedrene med en tidligere samlivshistorie har større kostnader ved samvær enn dem som aldri har bodd sammen med mora. Dermed blir inntektsforskjellene mellom samværsfedre med og uten tidligere samliv med barnas mor mer eller mindre borte når vi tar hensyn til disse

barnekostnadene og går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt.

Både blant dem som tidligere har bodd sammen med den andre forelderen og blant dem som ikke har det, er samværsfedrenes gjennomsnittlige korrigerte inntekt klart høyere enn mødrenes (figur 6.3).

6.6. Jo lengre tid siden bruddet, desto lavere barnekostnader for samværsfedrene

Vi har sett at ukorrigert individuell inntekt etter skatt i liten grad varierer systematisk med hvor lang tid som har gått siden bruddet blant samværsfedrene, mens omsorgsmødre som opplevde bruddet for mindre enn seks år siden har noe høyere inntekt enn dem som opplevde bruddet for lengre tid siden (kapittel 5). Dette forandrer seg lite når vi tar hensyn til barnekostnader og sammenlikner korrigert individuell inntekt etter skatt. Det blir kanskje noe større forskjeller mellom samværsfedre med få år siden bruddet med mora og dem med lengre tid siden bruddet, men endringene er små. Forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt mellom samværsfedrene med mindre enn to år siden bruddet og dem som hadde bruddet fra to til fem år bak seg, var i 2002 på ca. 15 000 kroner. Dette var gruppen med henholdsvis lavest og høyest gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt. Forskjellen mellom de samme to gruppernes gjennomsnittlige korrigerte individuelle inntekt var også på ca. 15 000 kroner, men høyest gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt hadde samværsfedrene med minst elleve år siden bruddet, 20 000 - 25 000 kroner høyere enn gjennomsnittsinntekten til dem med kortest tid siden bruddet (vedleggstabell A5.3 og A6.3).

Blant omsorgsmødrene blir inntektsforskjellen mellom dem med kort tid siden bruddet med faren og dem med lengre tid mindre når vi tar hensyn til kostnadene ved barna og går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt. Omsorgsmødre med mindre enn to år siden bruddet hadde en gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt på ca. 250 000 kroner. 13 prosent av dem hadde en ukorrigert individuell inntekt på under 190 000 kroner. De som opplevde bruddet for minst 11 år siden, hadde en gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt på knapt 230 000 kroner, mens 27 prosent av dem hadde en ukorrigert individuell inntekt under 190 000 kroner (vedleggstabell A5.4). Når vi tar hensyn til kostnadene ved barna og beregner gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt for de samme to gruppene, blir forskjellen dem imellom borte. Begge gruppene hadde en gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt på vel 170 000 kroner. Andelen med korrigert individuell inntekt under 190 000 kroner var den samme i de to gruppene (68 prosent) (vedleggstabell A6.4).

Det blir færre barn å forsørge desto lengre tid som har gått siden bruddet mellom foreldrene. Mens om lag halvparten av samværsfedrene og omsorgsmødrene med mindre enn to år siden bruddet hadde flere enn ett felles barn (under 18 år) å forsørge, gjaldt dette bare 15 prosent av dem med minst elleve år siden bruddet (vedleggstabell A6.8). Dette bidrar til å redusere barnekostnadene både for samværsfedrene og omsorgsmødrene med lengst tid siden bruddet, og er den viktigste forklaringen på at samværsfedrene med lengst tid siden bruddet hadde høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn dem med noe kortere tid siden bruddet til tross for at de hadde lavere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn dem. Det er også forklaringen på at det er en jevnere fordeling av korrigeret individuell inntekt enn av ukorrigeret individuell inntekt mellom omsorgsmødre med relativt kort tid siden bruddet og dem med lengre tid siden bruddet.

Det er ikke bare antall bidragsbarn under 18 år som er lavere blant samværsfedrene med lang tid siden bruddet enn blant samværsfedrene med kortere tid siden bruddet. Omfanget av samværet mellom samværsfaren og barnet/barna er også lavere. Ifølge fedrene selv var andelen uten samvær med yngste barn siste måned 7 prosent for dem med mindre enn to år siden bruddet, 29 prosent for dem med elleve år eller mer. Andelen med besøk minst 13 dager siste måned var 21 prosent i den første gruppen, 11 prosent i den andre, fortsatt ifølge samværsfedrene selv (vedleggstabell A6.9). Omsorgsmødrenes svar støtter inntrykket av at samværets omfang er høyere, jo kortere tid som er gått siden bruddet, selv om de generelt rapporterer om et lavere samvær enn fedrene gjør.

Det at omfanget av samværsfedrenes samvær med barna er mindre jo lengre tid som har gått siden bruddet, bidrar for samværsfedrenes vedkommende til lavere barnekostnad for dem med lang tid siden bruddet enn for dem med kort tid siden bruddet. Dette bidrar i sin tur til at samværsfedrene med lengst tid siden bruddet får høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn dem med noe kortere tid siden bruddet til tross for at de har lavere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn dem. For omsorgsmødrene med lang tid siden bruddet bidrar samværsfedrenes lavere samvær derimot til å øke deres andel av den samlede barnekostnaden sammenliknet med omsorgsmødre med kortere tid siden bruddet.

Både blant foreldre som har opplevd bruddet for relativt kort tid siden og blant dem med lengre tid siden bruddet har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.3 og A6.4).

6.7. Barnekostnadene reduserer forskjellen i individinntekt mellom samværsfedre som har og dem som ikke har delt daglig omsorg

I kapittel 5 så vi at samværsfedre med delt daglig omsorg, det vil si at barnet bor like mye hos far som hos mor, har høyere ukorrigeret individuell inntekt enn dem som ikke har delt daglig omsorg. Blant omsorgsmødrene fant vi derimot ikke noen forskjell i ukorrigeret individuell inntekt mellom dem som har og dem som ikke har bodd sammen med barnets/barnas far. Samværet mellom omsorgsfedrene og barna er naturlig nok langt høyere i de tilfellene barna har delt bosted enn i de tilfellene de bor hos den ene forelderens og er på besøk hos den andre (Kitterød 2004b). I tillegg har foreldrene med delt daglig omsorg også noe flere barn sammen enn dem uten delt daglig omsorg. Om lag en av tre samværsfedre og omsorgsmødre uten delt omsorg har flere enn ett barn sammen med den tidligere partneren, rundt en av to blant dem som har delt omsorg (vedleggstabell A6.10).

Som forventet bidrar det høyere samværet blant samværsfedre med delt omsorg enn blant dem som ikke har delt omsorg, og det at de første har noe flere barn enn de siste, til å redusere den opprinnelige inntektsforskjellen mellom de to gruppene av fedre. Mens samværsfedre med delt daglig omsorg i gjennomsnitt hadde 90 000 kroner høyere ukorrigeret individuell inntekt enn dem som ikke hadde delt omsorg i 2002, var forskjellen i gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt bare 40 000 - 45 000 kroner. Selv når vi tar hensyn til at samværsfedrene med delt daglig omsorg har større barnekostnader enn dem uten delt daglig omsorg, har altså samværsfedrene med delt daglig omsorg høyere individuell inntekt enn samværsfedrene uten delt daglig omsorg.

Blant omsorgsmødrene med og uten delt daglig omsorg er inntektsforskjellen i utgangspunktet langt mindre, og dessuten usikker siden det er svært få omsorgsmødre med delt daglig omsorg i utvalget. Når vi tar hensyn til barnekostnadene og går fra ukorrigeret til korrigeret individuell inntekt, forandrer ikke dette bildet seg. Mens omsorgsmødre med delt daglig omsorg har noe flere barn med sin tidligere partner enn de omsorgsmødrene som ikke har delt omsorg, bidrar den delte omsorgen til å avlaste dem for halvparten av barnekostnaden. Omsorgsmødrene uten delt omsorg får mindre avlastning siden farens samvær med barnet er av langt mindre omfang.

Både blant foreldre med delt daglig omsorg og blant dem uten delt daglig omsorg har samværsfedrene høyere korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.3 og A6.4)..

6.8. Hva betyr reiseutgiftene for samværsforeldrenes og omsorgsforeldrenes barnekostnader?

I avsnitt 5.4 så vi at samværsfedre og omsorgsmødre som bor i gangavstand fra den andre forelderen har omtrent like høy ukorrigert individuell inntekt og høyere enn inntekten til dem som bor lengre fra den andre forelderen. Både blant samværsfedre og blant omsorgsmødre er det de med lengst reiseavstand som har lavest ukorrigert individuell inntekt. Denne inntektsfordelingen mellom samværsfedre med ulik reiseavstand til den andre forelderen og mellom omsorgsmødre med ulik reiseavstand til den andre forelderen ser ikke ut til å endres vesentlig når vi tar hensyn til barnekostnadene og går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt. Det er fortsatt de som bor i gangavstand fra den andre forelderen, som har høyest gjennomsnittsinntekt, og de som har lengst reise, som har lavest gjennomsnittsinntekt. Inntektsforskjellen er likevel blitt noe mindre, spesielt for samværsfedrene.

Mens forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt mellom samværsfedre med gangavstand til barnets mor og samværsfedre med minst 2 ½ times reisetid en veg til barnets mor i 2002 var ca. 60 000 kroner, var forskjellen i gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt på vel 25 000 kroner. Blant omsorgsmødrene blir endringen mindre. Der var inntektsforskjellen i gjennomsnitt på 40 000 - 45 000 kroner når vi legger ukorrigert individuell inntekt til grunn, ca. 30 000 kroner når vi tar utgangspunkt i den korrigerte individuelle inntekten. Det som forandrer seg, er først og fremst inntektsfordelingen mellom samværsfedre og omsorgsmødre med samme reiseavstand til den andre forelderen. I alle grupper av foreldre inndelt etter avstanden (målt i reisetid) til den andre forelderen har samværsfedrene høyere korrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.3 og A6.4, A5.3 og A5.4).

Reiseavstand er kanskje en av de enkeltfaktorene som forklarer mest av variasjonen av samværet mellom samværsfaren og barnet. Der foreldrene bor nærmest hverandre, er samværet mellom samværsfaren og barnet størst (Kitterød 2004b). Samtidig har de foreldrene som bor nærmest hverandre også flest barn. Halvparten av dem som bor i gangavstand fra hverandre, har mer enn ett barn i den brutte foreldre-relasjonen, mot mindre enn en tredel av dem med minst to og en halv times reisetid til den andre forelderen (vedleggstabell A6.11). Både det høyere samværet og det at de har flere barn bidrar altså, ifølge våre beregninger, til å gi samværsfedre med kort avstand til barnets mor høyere barnekostnader enn dem med lengre reiseavstand til mora. Inntektsforskjellen mellom samværsfedre med gangavstand til mora og samværsfedre som har en reisetid på minst to og en halv time til den andre forelderen, reduseres da

også når vi tar hensyn til barnekostnadene og går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt (se foran).

I våre beregnede barnekostnader har vi ikke tatt hensyn til at reiseutgiftene per besøk varierer med den geografiske avstanden mellom foreldrene (avsnitt 4.6). Det er ingen tvil om at en del samværsforeldre har betydelige reiseutgifter. I rundt 10 prosent av tilfellene er reiseutgiftene ved ett besøk hos samværsfaren på 1 000 kroner eller mer (500 kroner eller mer én veg). I ytterligere 10 prosent av tilfellene var reiseutgiftene ved ett besøk mellom 200 og 1 000 kroner per besøk. I 40 - 50 prosent av tilfellene var det ingen reiseutgifter i det hele tatt, dels fordi barna bodde nær faren, dels fordi det ikke var samvær mellom far og barn. Tallene varierer litt med hvem av foreldrene man spør og hvordan man regner (vedleggstabell A6.12).

Samværsforelderen betaler ikke nødvendigvis alle reisekostnadene. Samværsfedrene mener selv de betaler alle reiseutgiftene i vel en tredel av tilfellene (34 - 35 prosent), eller godt over halvparten av de tilfellene hvor vi vet at det påløper reiseutgifter ved samvær. Ifølge omsorgsmødrene dreier det seg bare om 12 - 13 prosent, eller rundt en firedel av de tilfellene hvor vi vet at det påløper reiseutgifter ved samvær. Samværsfedrene og omsorgsmødrene er noe mer samstemte om i hvor stor grad reiseutgiftene deles mellom foreldrene. Det dreier seg om rundt regnet 20 prosent av alle tilfellene, eller vel en tredel av de tilfellene hvor vi vet at det påløper reiseutgifter ved samvær (vedleggstabell A6.13).

Det forekommer noe oftere deling av reiseutgiftene når disse er høye enn når de er lave. Der reiseutgiftene ved ett besøk er under 100 kroner en veg, deler foreldrene reiseutgiftene i ett av tre tilfeller (35 prosent), der reiseutgiftene en veg er 500 kroner eller mer, deler foreldrene reiseutgiftene i mer enn halvparten av tilfellene (55 prosent). Vi vet lite om *hvordan* reiseutgiftene deles, bare at 3 - 5 prosent av alle med reiseutgifter deler utgiftene i forhold til inntekten. Hvordan de andre foreldrene deler utgiftene vet vi ikke. I en del tilfeller er det kanskje slik at omsorgsforelderen betaler reisen til besøket mens samværsforelderen betaler reisen tilbake, det vil si de betaler like mye hver. I andre tilfeller betaler kanskje samværsforelderen flybillett fram og tilbake, mens omsorgsforelderen henter og bringer barnet i egen bil fra og til flyplassen.

Vi har altså sett at reiseutgiftene ved en besøksreise kan være betydelige, og at foreldrene i noen grad deler reiseutgiftene seg imellom. Hvor stor "feil" gjør vi ved at vi ikke tar hensyn til at reiseutgiftene for den enkelte besøksforelder (og samværsforelder) kan variere fra 0 kroner til flere tusen kroner når vi beregner barnekostnader og dermed korrigert individuell inntekt for ulike grupper av samværs-

foreldre og omsorgsforeldre? Man kunne tenke seg at samværsfedre med lang reiseavstand og dermed store reiseutgifter forbundet med besøk av barna, ville forsøke å ha barna hos seg i færre, men lengre perioder enn samværsfedre som bor nærmere barna. Da ville de kunne redusere reisekostnadene per samværsdag, selv om reisekostnadene per besøk er høye.

Kitterød (2004b) viste at de samværsfedrene som bor lengst borte fra barna, er færre dager sammen med barna siste måned og at de er sammen med barna i færre ferier siste år enn samværsfedrene som bor nærmere barna. Mye tyder imidlertid på at samværsfedre som bor langt unna barnet, kompenserer for færre ferier ved å tilbringe flere dager sammen med barna hver ferie. I gjennomsnitt oppgav samværsfedrene med minst to og en halv times reisetid en veg til barnets mor at de tilbrakte 26 feriedager sammen med barnet siste året. Dette er ikke signifikant forskjellig fra gjennomsnittet for dem som bor i gangavstand fra barnet (27 feriedager). Ifølge omsorgsmødrene er feriesamværet mellom samværsfedrene og barna langt lavere, men også mødrenes svar tyder på at samværsfedrene som bor langt unna barnet, har omtrent like mange feriedager sammen med barnet, som dem som bor i gangavstand fra barnet, henholdsvis 18 og 20 dager (vedleggstabell A6.15). Lange ferier sammen med barna kompenserer altså for færre ferier sammen med dem, men ikke for at de har lavere ordinært samvær med barna enn dem som bor nærmere. Da måtte samværsfedrene med lengst reiseavstand ha hatt flere dager med feriesamvær i løpet av året enn dem som bor nærmest barna, og det har de ikke.

Når vi tar hensyn til at samværsfedre med lang reiseveg og høye reisekostnader per besøk av barnet gjerne har lengre samvær med barnet når de først får besøk, og, dessuten, at foreldrene i en del tilfeller deler på reisekostnadene (se foran), gjør vi kanskje ingen stor "feil" ved at vi ikke tar hensyn til at reiseutgiftene for den enkelte besøksreise kan variere sterkt når vi beregner barnekostnader og dermed korrigerer individuell inntekt for ulike grupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre. Men i den grad våre beregnede barnekostnader undervurderer de faktiske barnekostnadene for samværsfedrene med lang reiseveg, vil forskjellen i korrigerer individuell inntekt mellom samværsfedre med kort avstand til barnets mor og samværsfedre som bor langt fra mora, være større enn tallene i vedleggstabell A6.3 tyder på. I noen grad vil det samme gjelde for omsorgsmødrene, men her vil en eventuell "feil" bety mindre. Det er først og fremst samværsfedrene som betaler utgiftene ved besøksreisene (vedleggstabell A6.14). Dette betyr også at forskjellen i korrigerer individuell inntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre som bor langt fra hverandre, blir mindre enn tallene i vedleggstabell A6.3 og A6.4 tyder på.

6.9. Barnekostnadene utjevner inntektsforskjellene mellom samværsfedre med høyt og lavt samvær

Vi har tidligere sett at samværsfedre og omsorgsmødre med høyt månedlig samvær med sine barn har høyere ukorrigert individuell inntekt enn dem med lavt samvær, og at samværfedrene har lavere ukorrigert inntekt enn omsorgsmødrene når vi sammenligner grupper av fedre og mødre etter omfanget av farens månedlige samvær med barna. Unntaket er dem med det høyeste samværet, det vil si i de tilfellene hvor faren har vært sammen med barnet minst tretten dager siste måned. I denne gruppen har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene (avsnitt 5.4, jf. vedleggstabell A5.3 og A5.4). Når vi tar hensyn til kostnadene ved barn og beregner korrigerer individuell inntekt, blir inntektsforskjellen mellom grupper av samværsfedre etter antall dager samvær siste måned vesentlig redusert, mens inntektsforskjellen omsorgsmødrene imellom i det vesentlige forblir den samme. Forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt mellom samværsfedrene som har mest samvær med barnet (minst 13 dager) og dem som har minst (maksimum tre dager), var i 2002 ca. 70 000 kroner. Forskjellen mellom omsorgsmødrenes gjennomsnittlige ukorrigerte individuelle inntekt i de tilfellene hvor den andre forelderen hadde mest og i de tilfellene han hadde minst samvær var ca. 45 000 kroner. Målt med korrigerer individuell inntekt var forskjellen i gjennomsnittsinntekt mellom de samme to gruppene av samværsfedre bare ca. 15 000 kroner, mens inntektsforskjellen mellom de to samme gruppene av omsorgsmødre fortsatt var ca. 40 000 kroner i gjennomsnitt (figur 6.4, jf. vedleggstabell A5.3 og A6.3, A5.4 og A6.4).

Kostnadene ved barn og dermed forskjellen mellom ukorrigert og korrigerer individuell inntekt avhenger, som tidligere nevnt, av to faktorer: antallet barn i foreldrerelasjonen og omfanget av samvær mellom samværsforelder og barn. For samværsforeldrene virker begge faktorer i samme retning. Jo flere barn og jo mer samvær, desto større barnekostnader for samværsfaren. Samværsfedrene med høyest samvær siste måned er også de som har flest barn. Mens ca. halvparten av samværsfedrene som gav uttrykk for at de hadde minst 13 dagers samvær med barnet siste måned, har mer enn ett barn med den andre forelderen, gjaldt dette bare 22 prosent av dem som ikke har hatt samvær med barnet siste måned (vedleggstabell A6.16). Både omfanget av samværet og antall barn bidrar dermed til å redusere den opprinnelige, ukorrigerte inntektsforskjellen mellom samværsfedre med mye samvær og samværsfedre med lite (eller ikke noe) samvær når vi tar hensyn til kostnadene ved å ha barna på besøk og beregner korrigerer individuell inntekt.

For omsorgsmødrene virker de to faktorene i hver sin retning. Farens samvær med barnet representerer en besparelse for mora. Dette bidrar til å redusere om-

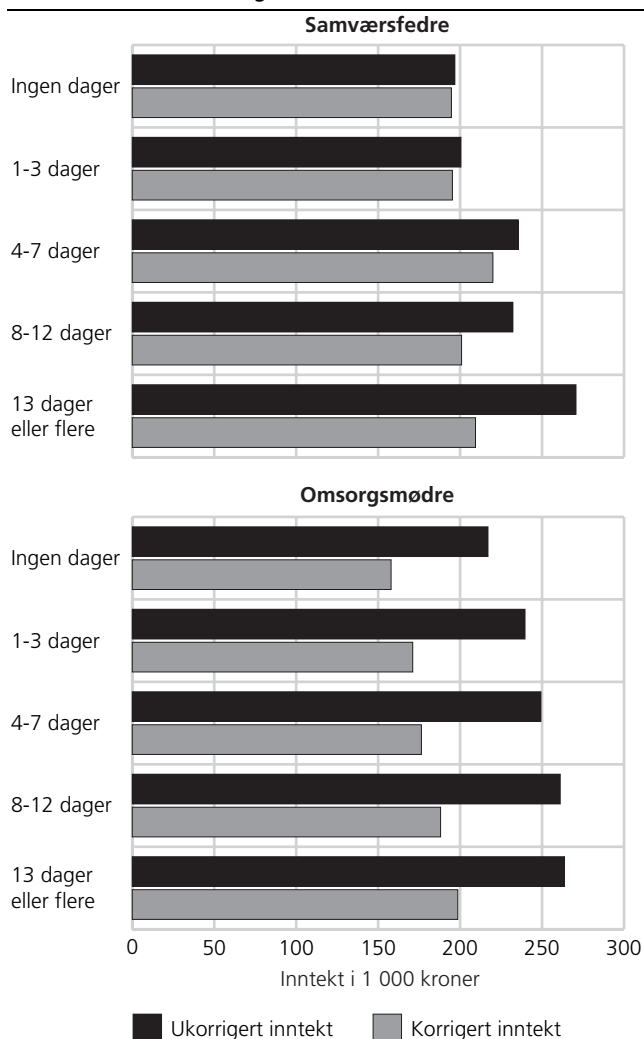
sorgsmoras kostnader ved barnet desto større samværet har med barnet. Isolert sett skulle omfanget av samværet mellom far og barn bidra til å øke den opprinnelige forskjellen i ukorrigert individuell inntekt mellom mødrene hvor barna er mye på besøk hos far og dem hvor det er lite eller ikke noe samvær mellom far og barn. Men siden mødrene som har tidligere partnere med mye samvær, også har flest barn (vedleggstabell A6.16), blir resultatet at den samlede barnekostnaden til omsorgsmødre som rapporterer om mye samvær mellom far og barn, og omsorgsmødre som svarer at det er lite eller ikke noe samvær, ikke varierer med omfanget av samværet, slik man kanskje skulle forvente. Forskjellene i gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt er verken større eller mindre enn forskjellene i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt. Men nivået er lavere, siden man ved beregning av den korrigerete inntekten tar hensyn til kostnader i forbindelse med barn i bidragsrelasjonen.

Sammenhengen mellom samværsfedrenes individuelle inntekt og omfanget av feriesamværet, i betydningen antall ferier tilbrakt sammen med barnet siste år, blir også vesentlig redusert når vi tar hensyn til barnekostnadene og går fra ukorrigert til korrigeret individuell inntekt. Samværsfedrene som hadde vært sammen med barnet i minst fem ferier siste året, hadde i 2002 i gjennomsnitt 60 000 kroner høyere ukorrigert individuell inntekt enn dem som ikke hadde vært sammen med barnet i noen ferie siste året, men de hadde bare ca. 25 000 kroner høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt (vedleggstabell A5.3 og A6.3). Dette henger sammen med at samværsfedrene med flest antall ferier sammen med barnet siste året ikke bare hadde flest feriedager sammen med det (vedleggstabell A6.17), men også høyere månedlig samvær (Kitterød 2004b) og flere barn enn dem med mindre samvær (vedleggstabell A6.18).

Sammenhengen mellom omsorgsmødrenes individuelle inntekt og omfanget av feriesamvær mellom far og barn er mindre tydelig enn for samværsfedrenes vedkommende. Dette gjelder så vel for ukorrigert som for korrigeret individuell inntekt. I begge tilfellene var det omsorgsmødrene som oppgav at barna hadde vært sammen med faren i 3 - 4 ferier siste året, som hadde høyest gjennomsnittlig individuell inntekt, både høyere enn i de tilfellene hvor faren hadde færre enn tre og i de tilfellene hvor han hadde flere enn fire feriesamvær med barna. Inntektsforskjellen mellom gruppen med høyest og lavest gjennomsnittlig inntekt blir noe redusert ved overgang fra ukorrigert til korrigeret individuell inntekt (vedleggstabell A5.4 og A6.4).

Når bytte av inntektsbegrep får noe mindre konsekvenser for inntektsfordelingen mellom omsorgsmødrene enn mellom samværsfedrene, har dette sammenheng med at omfanget av samværet og antall barn i foreldrerelasjonen trekker i hver sin retning når det

Figur 6.4. Gjennomsnittlig ukorrigert og korrigeret individuell inntekt etter skatt¹ for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall dager samvær mellom far og barn siste måned, 2002. Kroner²

¹ Korrigeret for kostnader ved barn. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ² Antall observasjoner for samværsfedre: Ingen dager (150), 1-3 dager (62), 4-7 dager (224 dager), 8-12 dager (321), 13+ dager (157) og for omsorgsmødre: Ingen dager (300), 1-3 dager (129), 4-7 dager (275 dager), 8-12 dager (317), 13+ dager (58).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

gjelder omsorgsmødrenes barnekostnader. Jo flere barn, desto høyere kostnader, jo mer samvær mellom far og barn, desto lavere kostnader for mora. Omsorgsmødre med høyt feriesamvær mellom far og barn har flere barn enn dem med lavt feriesamvær mellom far og barn (vedleggstabell A6.18). Dette gir, i utgangspunktet, omsorgsmødrene med høyt feriesamvær høyest barnekostnader. Siden de med høyt feriesamvær også har høyere månedlig samvær enn dem med mindre feriesamvær (se foran), bidrar samværet til større reduksjon i barnekostnadene til omsorgsmødrene der fedrene er sammen med barna i mange ferier enn til omsorgsmødre der ungene er sammen med faren i få eller ingen ferier.

I alle grupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre inndelt etter antall ferier samværsforelderen var sammen med barnet siste året, har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig individuell inntekt enn omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.3 og A6.4).

6.10. Både blant dem som har og blant dem som ikke har inngått nytt samliv, har samværsfedre høyere korrigeret individinntekt enn omsorgsmødre

I kapittel 5 så vi at gifte samværsfedre har høyere gjennomsnittlig ukorrigeret individuell inntekt enn gifte omsorgsmødre, mens enslige omsorgsmødre har høyere gjennomsnittlig ukorrigeret individuell inntekt enn enslige samværsfedre (vedleggstabell 5.5 og 5.6). Når vi tar hensyn til barneknudene og beregner korrigeret individuell inntekt, får samværsfedrene høyere korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødrene, både blant de enslige, blant samboerne og blant de gifte (figur 6.5 og vedleggstabell A6.5 og A6.6).

I kapittel 5 så vi også at de samværsfedrene som har inngått nytt samliv, eller som levde i samliv med sin nåværende partner mens de fikk barn med en annen, har høyere inntekter enn dem som lever alene. Blant omsorgsmødrene er det omvendt. Der er det de som lever alene, som har høyest ukorrigeret gjennomsnittlig individuell inntekt. Dette endres ikke vesentlig når vi tar hensyn til kostnadene ved barna i den tidligere foreldrerelasjonen og går fra ukorrigeret til korrigeret individuell inntekt (figur 6.5).

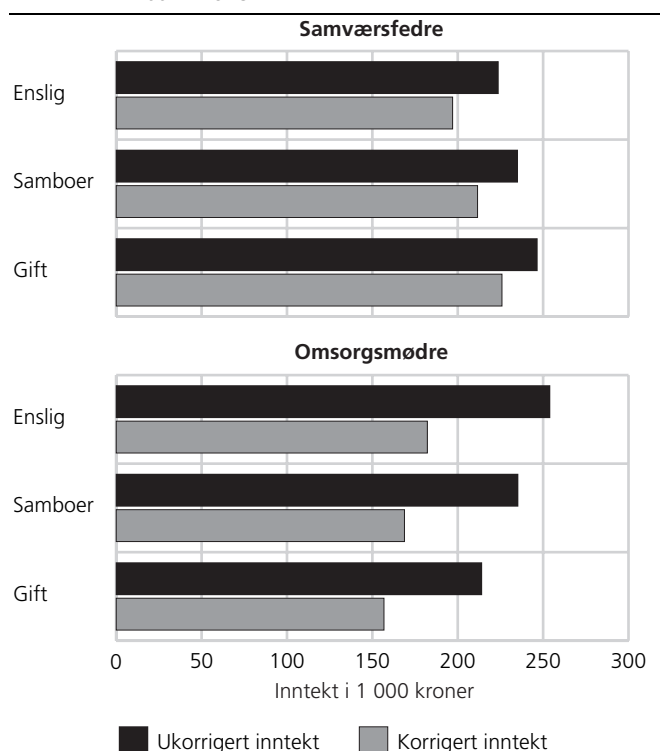
Inntektsforskjellen mellom enslige og gifte samværsfedre blir noe større ved overgang fra ukorrigeret til korrigeret individuell inntekt. I gjennomsnitt øker den fra 20 000 - 25 000 kroner til nesten 30 000 kroner. De gifte samværsfedrene har noe færre barn med sin tidligere partner enn de enslige samværsfedrene. 23 prosent av de gifte samværsfedrene har mer enn ett barn fra det tidligere forholdet, bare 39 prosent av de enslige (vedleggstabell A6.20). Samtidig er det en noe større andel av de gifte enn av de enslige samværsfedrene som ikke har samvær med barna, henholdsvis 25 og 14 prosent (vedleggstabell A6.19). Siden gifte samværsfedre har færre barn med sin tidligere partner og mindre samvær med disse barna enn de enslige samværsfedrene, fører dette til at de gifte samværsfedrene får lavere kostnader ved besøk av barna enn de enslige samværsfedrene har, og til at forskjellen i gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt mellom de to gruppene blir større enn forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigeret individuell inntekt.

Inntektsforskjellen mellom enslige og gifte omsorgsmødre er blitt noe mindre ved overgang fra ukorrigeret til korrigeret individuell inntekt. I gjennomsnitt er den blitt redusert fra ca. 40 000 til ca. 25 000 kroner. De gifte omsorgsmødrene har ikke flere barn med sin tidligere partner enn de enslige omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.20). Det er en noe større andel av de gifte enn av de enslige omsorgsmødrene hvor samværsfaren ikke hadde samvær med barna siste måned (vedleggstabell A6.19). Det at de tidligere partnerne har mindre samvær med barna til gifte enn til enslige omsorgsmødre, bidrar til at gifte omsorgs-

mødre har lavere kostnader ved disse barna enn hva enslige omsorgsmødre har. Dette bidrar i sin tur til at den opprinnelige forskjellen i ukorrigeret individuell inntekt mellom enslige og gifte omsorgsmødre blir mindre når vi tar hensyn til barneknudene og går fra ukorrigeret til korrigeret individuell inntekt.

I sine analyser fant Kitterød (2004b) en svak sammenheng mellom samværsfedrenes nåværende samlivsstatus og omfanget av samvær med barnet siste måned, avhengig av om hun holdt dem med lengst reisetid utenfor analysen eller ikke. Dette stemmer godt overens med våre bivariate analyser (se foran). Derimot fant hun ingen tilsvarende sammenheng mellom omsorgsmødrenes samlivsstatus i dag og samværsfarens samvær med barnet siste måneden. Det tyder på at det ikke er det at mødrene har innledet nytt samliv som gjør at samværet mellom far og barn er noe mindre når mora er gift igjen enn når hun fortsatt er enslig. Trolig er det heller det at hennes nåværende samlivsstatus samvarierer med andre trekk ved henne (for eksempel utdanningsnivået) eller ved bidragsrelasjonen (tidligere samlivsstatus eller reisetid mellom omsorgsmor og samværsfar) som gjør at fedrene til de gifte omsorgsmødrenes barn er mindre sammen med barna sine enn fedrene til de enslige omsorgsmødrene.

Figur 6.5. Gjennomsnittlig ukorrigeret og korrigeret¹ individuell inntekt etter skatt for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Kroner²

¹ Korrigeret for kostnader ved barn. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ² Antall observasjoner for samværsfedre: Enslige (517), samboere (248), gifte (162) og for omsorgsmødre: enslige (666), samboere (255), gifte (178).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Når vi tar hensyn til barnekostnadene og beregner korrigert individuell inntekt, blir også inntektsforskjellene blant grupper av omsorgsmødre etter antall nye barn i husholdningen noe mindre. Mens forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt mellom omsorgsmødre uten andre barn i husholdningen og blant dem med to eller flere barn i 2002 var ca. 35 000 kroner, var forskjellen i gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt ca. 20 000 kroner. Omsorgsmødrene uten andre barn (enn bidragsbarna) i husholdningen hadde noe flere bidragsbarn enn omsorgsmødrene med to eller flere andre barn i husholdningen, men bidragsbarna til omsorgsmødrene uten andre barn hadde også en far som var mer sammen med barna enn omsorgsmødrene med to eller flere andre barn i husholdningen hadde. Det første forholdet bidrar, isolert sett, til å redusere forskjellen i individuell inntekt mellom de to gruppene av omsorgsmødre, det andre forholdet bidrar til å redusere den, men effekten av antall bidragsbarn er sterkere enn effekten av samværet.

Når vi tar hensyn til barnekostnadene og beregner korrigert individuell inntekt, blir også inntektsforskjellene blant grupper av samværsfedre etter antall nye barn i husholdningen noe mindre. Mens forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt mellom samværsfedre uten andre barn i husholdningen og blant dem med to eller flere barn i 2002 var ca. 40 000 kroner, var forskjellen i gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt ca. 30 000 kroner. Det er vanskelig å si hva denne reduserte inntektsdifferansen ved overgang fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt skyldes. Samværsfedrene med to eller flere nye barn i husholdningen har ikke flere bidragsbarn enn dem uten nye barn i husholdningen (vedleggstabell A6.21). De er heller ikke mer sammen med bidragsbarna enn dem (vedleggstabell A6.22). De kan kanskje ha så høy ferieamværet med bidragsbarna at dette mer enn kompenserer for det lavere månedlige samværet.

Blant dem som ikke har andre barn (enn bidragsbarna) i husholdningen, har omsorgsmødrene høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn samværsfedrene. Blant dem med to eller flere andre barn i husholdningen har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene (kapittel 5). Når vi tar hensyn til kostnadene ved barn og beregner korrigert individuell inntekt, har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene i alle grupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre etter antall andre barn i husholdningen (vedleggstabell A6.5 og A6.6).

Vi har sett at samværsfedre med to eller flere bidragsrelasjoner i gjennomsnitt har en ukorrigert individuell inntekt som er 10 000 - 15 000 kroner lavere enn gjennomsnittet for dem med bare én bidragsrelasjon og at omsorgsmødre med flere enn én bidragsrelasjon har

høyere ukorrigert individuell inntekt, i gjennomsnitt ca. 25 000 høyere enn gjennomsnittet for dem med bare en bidragsrelasjon (avsnitt 5.5). Når vi tar hensyn til barnekostnadene og beregner korrigert individuell inntekt, blir den lille inntektsforskjellen mellom samværsfedre med bare én bidragsrelasjon og dem med flere borte. De to gruppene har begge ca. 205 000 kroner i gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt. Inntektsforskjellen mellom de to tilsvarende gruppene av omsorgsmødre består når vi går fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt. Den er fortsatt på ca. 25 000 kroner i gjennomsnitt (vedleggstabell A6.5 og A6.6).

Omsorgsmødrene med mer enn én bidragsrelasjon hadde i gjennomsnitt en korrigert individuell inntekt på ca. 200 000 kroner. Dette er omtrent som for samværsfedrene. Både de med bare én bidragsrelasjon og de med flere hadde i overkant av 200 000 kroner i gjennomsnitt. Det er få omsorgsmødre og samværsfedre med flere enn en bidragsrelasjon i utvalget ($n = 77$ for samværsfedrene, 98 for omsorgsmødrene). Den lille inntektsforskjellen vi finner mellom de to gruppene er derfor ikke statistisk signifikant. Blant dem med bare én bidragsrelasjon er derimot omsorgsmødrenes gjennomsnittlige korrigerte individuelle inntekt klart lavere enn samværsfedrenes.

6.11. Sammenfatning

Barnekostnadene er viktige for fordelingen: samværsfedrene har høyere korrigert individinntekt enn omsorgsmødrene

Når vi tar hensyn til kostnadene ved barn og går over fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt etter skatt, finner vi at omsorgsmødrene kommer dårligere ut enn samværsfedrene. Mens samværsfedrene i gjennomsnitt hadde en korrigert individuell inntekt på ca. 205 000 kroner i 2002, var omsorgsmødrenes gjennomsnitt 30 000 kroner lavere, altså ca. 175 000 kroner. Omsorgsfedrene kom bedre ut enn samværs-mødrene. De hadde i gjennomsnitt like høy korrigert individuell inntekt som samværsfedrene, det vil si 205 000 kroner, mot samværs-mødrenes 187 000 kroner. Samværs-mødrene kommer altså bedre ut enn omsorgsmødrene.

Dette bildet bekreftes, for samværsfedrenes og omsorgsmødrenes vedkommende, ytterligere når vi deler dem opp i undergrupper og sammenlikner samværsfedres og omsorgsmødres korrigerte individuelle inntekt i hver undergruppe. Uansett om vi deler dem inn i undergrupper etter kjennetegn ved foreldrene selv, kjennetegn ved foreldre- (bidrags) relasjonen eller kjennetegn ved partenes nåværende samlivsstatus og forsørgelsesforpliktelser, har samværsfedrene høyere korrigert individinntekt enn omsorgsmødrene. På det meste var forskjellen i gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre på 70 000 kroner. Mens gifte samværsfedre

hadde en gjennomsnittsinntekt på vel 225 000 kroner, var gjennomsnittsinntekten for gifte omsorgsmødre vel 155 000 kroner. Unntaket fra dette mønsteret er at yrkespassive omsorgsmødre har minst like høy gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt som yrkespassive samværsfedre, og at omsorgsmødre med overføringer som hovedinntektskilde har høyere korrigert individuell inntekt enn samværsfedrene i samme situasjon. Forskjellen var 10 000 - 15 000 kroner i 2002.

Omsorgsmødre med flere barn har lav korrigert individinntekt

Omsorgsmødrenes kostnader ved barna øker med antall og reduseres med omfanget av samvær mellom samværsforelderen og barna. Samværsforeldrenes kostnader øker med omfanget av samvær og med antall barn. Det er derfor naturlig at overgangen fra ukorrigert til korrigert individuell inntekt først og fremst får konsekvenser for inntektsfordelingen mellom grupper av samværsforeldre og mellom grupper av omsorgsmødre i grupper etter antall barn og etter omfanget av samværet. Mens omsorgsmødre med bare ett barn i bidragsrelasjonen hadde lavere gjennomsnittlig ukorrigert individinntekt enn dem med to barn, og disse igjen hadde lavere ukorrigert inntekt enn dem med tre eller flere barn, blir forholdet snudd på hodet når vi tar hensyn til kostnadene ved barna og beregner korrigert individuell inntekt. Da er det de med ett barn som har høyest gjennomsnittsinntekt, fulgt av dem med to barn og dem med tre eller flere barn. Den høyere ukorrigerte inntekten til omsorgsmødre med flere enn ett barn er, etter våre beregninger, altså ikke høy nok til å gi dem like høy økonomisk velferd som dem med ett barn.

Barnekostnadene utjevner inntektsforskjellene mellom samværsfedre med mye og lite samvær

Samværsfedre som er mye sammen med barna sine, har høyere ukorrigert individinntekt enn dem med lite eller ikke noe samvær. Men barnekostnadene øker med omfanget av samværet og bidrar dermed til å utjevne inntektsforskjellene mellom dem med lite og dem med mye samvær. Mens samværsfedrene som var sammen med barna sine mindre enn fire dager siste måned, hadde en gjennomsnittlig ukorrigert og en gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt på ca. 200 000 kroner, ble gjennomsnittsinntekten for dem med mer enn sju dagers samvær redusert fra vel 260 000 kroner til vel 200 000 kroner ved overgang til korrigert individuell inntekt.

7. Korrigert ekvivalentinntekt: Betydningen av nytt samliv og nye omsorgsforpliktelser

I de to forrige kapitlene har vi beskrevet inntektsfordelingen mellom og innen ulike grupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre ved hjelp av inntektsbegrepene ukorrigert individuell inntekt etter skatt og korrigert individuell inntekt etter skatt. Den ukorrigerede inntekten er rett og slett summen av alle skattepliktige og skattefrie inntekter en person mottar fratrukket skatt, inklusive mottatt barnebidrag og fratrukket betalt barnebidrag. Dette er et mål for hvor store ressurser den enkelte samværsforelder og omsorgsforelder har direkte kontroll over. Vi så i kapittel 5 at omsorgsforeldrene i 2002 hadde høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværsforeldrene med omsorgsfedrene på topp. Dette inntektsbegrepet tar imidlertid ikke hensyn til at samværsforeldre og omsorgsforeldre gjerne har ulik grad av omsorgsforpliktelser overfor felles barn. Da vi i kapittel 6 tok hensyn til den ulike fordelingen av kostnadene ved barna og gikk over til korrigert individuell inntekt etter skatt, ble bildet et noe annet. Da kom omsorgsmødrene dårligere ut enn samværsfedrene. Derimot kom omsorgsfedrene fortsatt bedre ut enn samværsforeldrene, og samværsforeldrene bedre ut enn omsorgsmødrene.

I dette kapitlet skal vi gå et skritt videre og beskrive fordelingen av korrigert ekvivalentinntekt mellom og innen ulike grupper av samværsforeldre og omsorgs-

foreldre. Med denne indikatoren ønsker vi å gi et bilde av samværsforeldres og omsorgsforeldres økonomiske velferdsnivå. Den tar både hensyn til at omsorg for og utgifter ved felles barn, inklusive utgifter og besparelser som følge av barnas besøk hos samværsforelder, påvirker fordelingen mellom partene i den brutte foreldrerelasjonen, og den tar hensyn til at nåværende husholdningssituasjon (andre omsorgsforpliktelser, andre husholdningsmedlemmers inntekter) påvirker fordelingen av økonomisk velferd mellom de ulike foreldregruppene.

7.1. Har samværsfedre og omsorgsmødre det like bra økonomisk?

Mens fordelingen av ukorrigert individuell inntekt viste at omsorgsmødrene hadde mer egne penger til disposisjon enn samværsfedrene (kapittel 5) selv om samværsfedrene tjente bedre enn dem (kapittel 4) og fordelingen av korrigert individuell inntekt tyder på at omsorgsmødrene kommer dårligere ut økonomisk enn samværsfedrene når vi tar hensyn til at omsorgsmødrene også har, og samværsfedrene kan ha, utgifter til deres felles barn (kapittel 6), så tyder fordelingen av korrigert ekvivalentinntekt på at dersom vi i tillegg også tar hensyn til husholdningenes samlede inntekt og forsørgelsesbyrde, så kommer i grunnen samværsfedre og omsorgsmødre nokså likt ut.

Tabell 7.1. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsforeldre og omsorgsfedre. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Korrigert ekvivalentinntekt							Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over			
Alle ²	100	28	21	26	15	10	207 000	2 295	
Alle samværsforeldre	100	28	19	25	17	11	206 100	1 044	
Alle omsorgsforeldre	100	28	23	28	13	9	207 500	1 251	
Samværsfedre	100	28	18	24	18	11	207 800	940	
Omsorgsmødre	100	28	24	27	12	9	207 000	1 113	
Samværsforeldre	100	31	22	30	10	7	191 300	104	
Omsorgsfedre	100	23	16	36	17	8	211 000	138	

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder, Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.2. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle ²	100	-	6	94	100	8	92	2 306
Alle samværsforeldre	100	-	7	93	100	9	91	1 046
Alle omsorgsforeldre	100	1	5	95	100	7	93	1 260
Samværsfedre	100	-	7	93	100	8	92	941
Omsorgsmødre	100	1	4	95	100	8	92	1 121
Samværs mødre	100	-	7	93	100	17	83	105
Omsorgsfedre	100	-	5	94	100	1	99	139

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna. ² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå

Forskjellen i gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre var i 2002 mindre enn 1 000 kroner og er for liten til at vi med sikkerhet kan si at samværsfedrene har et høyere økonomisk velferdsnivå enn omsorgsmødrene. Forskjellen er ikke statistisk signifikant. Omsorgsfedrene hadde 3 000 - 4 000 kroner høyere gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt enn samværsfedrene og omsorgsmødrene, men heller ikke denne forskjellen er så stor at den ikke kan skyldes statistiske tilfeldighet. Derimot var alle disse tre foreldregruppene gjennomsnittlige korrigerte ekvivalentinntekt høyere enn samværs mødrenes gjennomsnittsinntekt, en forskjell på ca. 20 000 kroner mellom omsorgsfedre og samværs mødre, og denne forskjellen er statistisk signifikant.

Inntektsspredningen var større blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene. 29 prosent av samværsfedrene hadde en korrigert ekvivalentinntekt på minst 240 000 kroner, mot 21 prosent av omsorgsmødrene (tabell 7.1).

7 prosent av samværsfedrene og 4 prosent av omsorgsmødrene hadde i 2002 så lav inntekt at vi kan kalle dem inntektsfattige, det vil si at de hadde en korrigert ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen (104 000 kroner) (tabell 7.2). Noe flere mottok sosialhjelp (8 prosent). Omsorgsmødre og omsorgsfedre hadde omtrent samme andel under lavinntektsgrensen (4-5 prosent). Det samme hadde samværsfedre og samværs mødre (7 prosent). Det var større avvik mellom de ulike foreldregruppene når det gjelder sosialhjelp. Så å si ingen omsorgsfedre mottok sosialhjelp (1 prosent), mot 17 prosent av samværs mødrene. Dette kan tyde på at vi blant samværs mødrene finner en betydelig gruppe med økonomiske problemer selv om andelen inntektsfattige ikke er spesielt høy blant dem.

Inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre er blitt borte ved overgang fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt, mens inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsfedre fortsatt består. Hva ligger bak? I en undersøkelse

basert på inntektsopplysninger fra 1997 konkluderte Kirkeberg og Pedersen (2000) med at "... det er store variasjoner i bidragsyteres og bidragsmottakeres inntekt og økonomi avhengig av blant annet ny familie-etablering etter samlivsbruddet. Hvis mor eller far har funnet seg en ny partner, stiller de langt sterkere økonomisk enn de enslige bidragsyterne og de enslige forsørgerne." Dette gjelder også for samværsfedrene og omsorgsmødrene i denne undersøkelsen (avsnitt 7.8, jf. figur 7.5).

Både blant samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre er det et betydelig mindretall som har inngått nytt samliv (kapittel 3, tabell 3.5). Virkningen på samværsforeldres og omsorgsforeldres økonomiske velferd ved å inngå nytt samliv vil trolig være noe annerledes for fedre enn for mødre. Dersom man innleder nytt samliv med en person med samme inntekt og forsørgelsesbyrde som en selv, vil begge parter komme bedre ut på grunn av de stordriftsfordelene man da nyter godt av (kapittel 4). Men som oftest tjener menn mer enn kvinner, fedre mer enn mødre, og som vi har sett, samværsfedre mer enn omsorgsmødre og omsorgsfedre mer enn samværs mødre (avsnitt 4.2, tabell 4.1a og 4.1b). Samtidig følger barna i de fleste tilfellene mora ved et eventuelt samlivsbrudd. Jo flere barn, desto flere munner å mette, uten at barna bidrar til husholdningens samlede inntekt i samme grad som de fleste voksne gjør. Men med barna følger også overføringer, dels fra det offentlige, og i de tilfellene hvor barna er samboerens eller ektefellens særkullsbarn, gjerne også barnebidrag fra den andre forelderen. Av figur 7.5 ser vi da også at det først og fremst er gifte og samboende omsorgsmødre som forbedrer sin økonomiske velferd ved overgang fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Gifte og samboende samværsfedres gjennomsnittsinntekt øker også noe, men langt mindre enn gjennomsnittsinntekten til de gifte og samboende omsorgsmødrene.

Men hvorfor er det bare inntektsforskjellen mellom samværsfedrene og omsorgsmødrene som blir borte

når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt og ikke inntektsforskjellen mellom omsorgsmødrene og samværsfedrene? La oss først se på forholdet mellom samværsfedre og omsorgsmødre. I utgangspunktet har samværsfedrene en gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt som er ca. 30 000 kroner høyere enn gjennomsnittet for omsorgsmødrene (tabell 6.1). Det er noe flere samværsfedre enn omsorgsmødre som har inngått nye samliv, og det er en større andel samværsfedre enn omsorgsmødre som har andre barn i husholdningen (kapittel 3, jf. tabell 3.5). Det at samværsfedrene har flere andre barn i husholdningen enn omsorgsmødrene, bidrar til å redusere inntektsforskjellen mellom de to gruppene ved overgang fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Selv om noe flere samværsfedre enn omsorgsmødre har inngått nytt samliv, er ikke andelen med andre yrkestilknyttede personer i husholdningen høyere blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene (vedleggstabell A7.13), og det er grunn til å tro at de andre yrkestilknyttede personene i samværsfedrenes husholdninger i gjennomsnitt har lavere korrigert individuell inntekt enn de andre yrkestilknyttede personene i omsorgsmødrenes husholdninger. For det første er de kvinner. For det andre har de flere barn. Dette bidrar til å redusere inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre ved overgang fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt.

Omsorgsfedrene hadde i utgangspunktet høyere korrigert individuell inntekt enn samværsmødrene, i gjennomsnitt knapt 20 000 kroner (tabell 5.1). Denne forskjellen består fortsatt når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Samværsmødrene hadde en gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt på vel 190 000 kroner, omsorgsfedrene på vel 210 000 kroner (tabell 6.1), altså en forskjell i omsorgsfedrenes favør på 20 000 kroner.

I kapittel 3 så vi at andelen enslige var høyere og andelen gifte lavere blant samværsmødrene enn i de andre foreldregruppene. Samtidig var det samværsforeldrene, og spesielt da samværsmødrene som oftest bodde sammen med andre barn under 18 år etter bruddet med omsorgsforelderen. Det siste bidrar, isolert sett, til å øke inntektsforskjellen mellom samværsfædre og omsorgsfædre ved overgang fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt (se foran). Selv om andelen gifte/samboende er noe lavere blant samværsfædre enn blant omsorgsfædre, er andelen med andre yrkestilknyttede i husholdningen (andre enn intervjupersonen) omtrent den samme (vedleggstabell A7.13). Det er grunn til å tro at de andre yrkestilknyttede personene i omsorgsfædrenes husholdninger (hovedsakelig kvinner) i gjennomsnitt har lavere korrigert individuell inntekt enn de andre yrkestilknyttede personene i omsorgsmødrenes husholdninger (hovedsakelig menn).

Det er ut fra dette vanskelig å si hvorfor det bare er inntektsforskjellen mellom samværsfædre og omsorgsmødre som blir borte når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt og ikke inntektsforskjellen mellom omsorgsmødre og samværsfædre. Trolig ligger noe av forklaringen i det forholdet at det først og fremst er samværsfædre og samværsfædrene som har fått nye omsorgsforpliktelser i form av en høyere andel av andre barn i husholdningen.

7.2. Alt er ikke like lett å telle eller måle

Et lite mindretall av omsorgsforeldrene og samværsforeldrene inngår i flere bidrags- eller foreldrerelasjoner, det vil si at de har barn med mer enn én person som de ikke bor sammen med (kapittel 3). Vi har sett at samværsfædre med to eller flere bidragsrelasjoner har noe lavere ukorrigert individuell inntekt enn dem med bare én bidragsrelasjon. For omsorgsmødre er det derimot de med flere enn én bidragsrelasjon som har høyest ukorrigert individuell inntekt (kapittel 5). Dette forandrer seg lite når vi tar hensyn til barneknadene og beregner korrigert individuell inntekt. Inntektsforskjellen mellom samværsfædre med bare én bidragsrelasjon og dem med flere blir kanskje noe mindre (kapittel 6).

Opplysningene om omfanget av samvær mellom samværsforeldrene og barna deres omfatter bare samværet med barna innenfor den bidragsrelasjonene som ble trukket ut til utvalget. Vi vet ikke hvor mye samvær samværsforelderen har med barn i andre bidragsrelasjoner eller hvor mye samvær andre samværsforeldre har med omsorgsforeldrenes øvrige bidragsbarn. Også dette samværet burde ideelt sett inngå i beregningen av barneknadene ved beregning av korrigert ekvivalentinntekt.

I de fleste tilfellene er foreldre med mer enn én bidragsrelasjon enten samværsforelder i alle bidragsrelasjonene eller omsorgsforelder i alle bidragsrelasjonene. Dette gjelder i alle fall for dem som i utvalget er trukket ut som representanter for de to største foreldregruppene, det vil si for samværsfædre og omsorgsmødre (vedleggstabell A7.22, jf. A7.21). Hadde vi kunnet ta hensyn til knadene ved barnebesøk i samværsforeldrenes og omsorgsforeldrenes øvrige bidragsrelasjoner, ville dette kunnet ha gitt noe lavere korrigert ekvivalentinntekt for samværsforeldre med mer enn én bidragsrelasjon, noe høyere korrigert ekvivalentinntekt for omsorgsforeldre med mer enn én bidragsrelasjon.

Det er imidlertid svært få samværsforeldre og omsorgsforeldre som har mer enn én bidragsrelasjon. En eventuell feilkilde vil derfor gi svært liten effekt på inntektsfordelingen mellom og innen de fire hovedgruppene av samværsforeldre og omsorgsforeldre og

for undergrupper av disse som ikke varierer systematisk med antall bidragsrelasjoner.

Både blant samværsfedre og omsorgsmødre har de med flere enn én bidragsrelasjon noe lavere korrigert ekvivalentinntekt enn dem med bare én bidragsrelasjon (avsnitt 7.8, jf. vedleggstabell A7.5 og A7.6). Dersom vi holder disse utenfor analysene og bare tar med dem med én bidragsrelasjon, øker korrigert ekvivalentinntekt noe, både for samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. Den innbyrdes forskjellen mellom gruppene påvirkes likevel ikke av dette (vedleggstabell A7.14, jf. tabell 7.1).

En annen mulig feilkilde består i at nåværende samboer eller ektefelle kan ha særkullsbarn som bor i intervjupersonens husholdning eller som bor i en annen husholdning. I det første tilfellet vil partnerens særkullsbarn kunne være på besøk hos sin andre forelder. Dette vil kunne representere enn innsparing for intervjupersonens husholdning. I det andre tilfellet vil partnerens særkullsbarn kanskje komme på besøk i intervjupersonens husholdning. Dette vil i så fall kunne medføre ekstra kostnader for dem.

Barna følger i de fleste tilfellene mora ved et samlivsbrudd. Samværsfedre og omsorgsfedre med ny samboer eller ektefelle vil i større grad enn omsorgsmødre og samværs mødre med samboer eller ektefelle ha den nye partnerens særkullsbarn boende i sin husholdning. På den andre siden vil de to fedregruppene i mindre grad enn de to mødregruppene ha ny ektefelle eller samboer med særkullsbarn som bor i en annen husholdning. Til tross for noe forskjell mellom de fire foreldregruppene når det gjelder samlivsstatus i dag og totalt antall andre barn i husholdningen (fellesbarn, samboers/ektefelles særkullsbarn, søsken mv.) (se foran, jf. tabell 3.5), er det omtrent like høy andel av samværsfedre og omsorgsfedre som bor sammen med ny samboer/ektefelle med særkullsbarn i husholdningen, henholdsvis 13 og 16 prosent, og en like høy andel som bor sammen med ny samboer/ektefelle med særkullsbarn i annen husholdning, henholdsvis 4 og 3 prosent. Også de to mødregruppene er temmelig like i så henseende. 5 prosent av omsorgsmødrene og 6 prosent av samværs mødre bor sammen med samboer/ektefelle med eget/egne særkullsbarn i husholdningen, mens henholdsvis 10 og 13 prosent bor sammen med samboer eller ektefelle med særkullsbarn boende i annen husholdning (vedleggstabell A7.15 og A7.16). Som forventet har altså fedrene i større grad enn mødrene samboer/ektefelle med særkullsbarn boende i egen husholdning, mens mødrene i større grad enn fedrene har samboer/ektefelle med særkullsbarn boende i annen husholdning.

Vi har ingen opplysninger om omfanget av samværet mellom samboers/ektefelles særkullsbarn som bor i

husholdningen og barnets samværsforelder, eller om omfanget av samværet mellom samboer/ektefelle og særkullsbarn som bor i annen husholdning. Men i den grad dette samværet følger det samme mønsteret mellom samværførelde og barn som vi har registrert for dem som er trukket ut til denne undersøkelsen, må vi tro det er større samvær mellom barn og samværs mødre enn mellom barn og samværsfedre (kapittel 3).

De av foreldrene i våre fire foreldregrupper som har samboer eller ektefelle med særkullsbarn boende i egen husholdning får beregnet en for lav korrigert ekvivalentinntekt siden vi ikke har noen opplysninger om samværet mellom disse særkullsbarna og barnas samværsforeldre og dermed ikke kan beregne den besparelsen som dette samværet bidrar til for intervjupersonens husholdning. Siden det i større grad er fedre enn mødre som er i denne situasjonen, vil denne "feilen" bidra til å gi fedrene for lav korrigert ekvivalentinntekt sammenliknet med mødrene.

De av foreldrene i våre fire foreldregrupper som har samboer eller ektefelle med særkullsbarn boende i annen husholdning, får beregnet en for høy korrigert ekvivalentinntekt på grunn av manglende opplysninger om samværet mellom disse særkullsbarna og barnas samværsforeldre, det vil si våre intervjupersoners samboere eller ektefeller. Siden det først og fremst er omsorgsmødrene og samværs mødre i vårt utvalg som er i denne situasjonen, vil denne "feilen" bidra til å gi disse mødrene for høy korrigert ekvivalentinntekt sammenliknet med samværsfedrene og omsorgsfedrene.

Alt i alt er det altså grunn til å tro at det forholdet at vi ikke har opplysninger om samværet mellom nåværende samboers eller ektefelles særkullsbarn og disse barnas samværsforeldre, enten denne samværsforelder er samboerens/ektefelles tidligere partner eller samboeren/ektefellen selv, bidrar til at samværsfedrenes korrigerte ekvivalentinntekt er noe for lavt anslått og omsorgsmødrenes inntekt noe for høyt anslått. På samme måten er det for omsorgsfedre og samværs mødre. Omsorgsfedrenes korrigerte ekvivalentinntekt er på grunn av den samme "feilen" trolig for lavt anslått og samværs mødre inntekt for høyt anslått. Men siden det i alle fire foreldregruppene er relativt få tilfeller det dreier seg om (vedleggstabell A7.15 og A7.16), vil neppe "feilen" være stor. Vedleggstabell A7.17 viser hvordan fordelingen av ukorrigert ekvivalentinntekt mellom og innen de fire foreldregruppene blir når vi ser helt bort fra kostnader og besparelser ved samvær mellom barn og samværsforeldre, både egne barn og eventuell samboers eller ektefelles særkullsbarn. Den "feilen" som det uregistrerte samværet mellom eventuell samboers eller ektefelles særkullsbarn og barnets samværsforelder innebærer, vil bare representere en liten brøkdel av forskjellen mellom korrigert ekvivalentinntekt i tabell 7.1 og ukorrigert

ekvivalentinntekt i vedleggstabell A7.17. I enkelte undergrupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre kan den likevel være merkbar.

I undersøkelser hvor man innhenter opplysninger ved hjelp av spørreskjema i posten, kan det være vanskelig å få gode nok opplysninger om alle husholdningsmedlemmer med egen inntekt og dermed om den samlede husholdningsinntekten. For de aller fleste respondentene i vårt utvalg har vi fullstendige opplysninger også om husholdningsinntekt, men for en liten gruppe på 69 respondenter, 37 samværsforeldre og 32 omsorgsforeldre, har vi mangelfulle opplysninger om enkelte husholdningsmedlemmers inntekt (kapittel 2). Det dreier seg i stor grad om husholdninger hvor intervjupersonen bor sammen med samboer. I disse tilfellene blir det dermed beregnet en for lav ekvivalentinntekt. Dette får neppe stor betydning for resultatene. Dersom vi holder de 69 tilfellene utenfor analysen, er den gjennomsnittlige korrigerede ekvivalentinntekten fortsatt den samme for samværsfedre og omsorgsmødre, mens omsorgsfedrene i gjennomsnitt fortsatt har ca. 20 000 kroner høyere korrigeret ekvivalentinntekt enn samværsmødrene (vedleggstabell A7.18, jf. tabell 7.1). Andelen med korrigeret ekvivalentinntekt under 160 000 kroner blir 1 - 3 prosentpoeng lavere i de fire foreldregruppene når vi holder dem utenfor. Andelen under lavinntektsgrensen blir noe lavere for omsorgsmødrene (vedleggstabell A7.19, jf. tabell 7.2). I enkelte undergrupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre kan denne feilkilden likevel bli merkbar.

Vi har vist at feilkilder i form av mangelfulle data (manglende opplysninger om samvær for barn i andre bidragsrelasjoner og samboers/ektefelles særkullsbarn, ufullstendige opplysninger om husholdningsinntekt) har liten betydning for det bildet som gis av fordelingen av økonomisk velferd innen og mellom våre fire hovedgrupper av samværsforeldre og omsorgsforeldre. Det som virkelig betyr noe er valg av ekvivalensskala, det vil si de forutsetninger man gjør om stordriftsfordeler ved at flere personer bor i samme husholdning og hva barn koster relativt til voksne. Ett alternativ til den ekvivalensskalaen vi har valgt å bruke her (EU-skalaen), er en ekvivalensskala der man forutsetter lavere stordriftsfordeler enn EU-skalaen. Denne skalaen blir gjerne kalt OECD-skalaen (kapittel 4).

I vedleggstabell A7.20 viser vi fordelingen av ekvivalentinntekt mellom og innen de fire foreldregruppene når vi i stedet for EU-skalaen benytter OECD-skalaen i beregningene. Ved å sammenlikne tallene i denne tabellen med dem i vedleggstabell A7.17 får vi et inntrykk av hva valg av ekvivalensskala betyr for resultatene. Vi ser i begge tilfellene bort fra eventuelle kostnader og besparelser ved barns besøk hos sine samværsforeldre. Når vi sammenlikner de to tabellene, ser vi for det første at forskjellen i gjennomsnittlig

ukorrigeret ekvivalentinntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre øker fra ca. 20 000 kroner til ca. 35 000 kroner ved overgang fra EU-skalaen til OECD-skalaen. For det andre ser vi at forskjellen i gjennomsnittlig ukorrigeret ekvivalentinntekt mellom samværsforeldre og omsorgsfedre blir redusert fra ca. 10 000 kroner til ingenting ved overgang fra EU-skalaen til OECD-skalaen. Dette er endringer av omtrent samme størrelsesorden som når vi går fra ukorrigeret til korrigeret ekvivalentinntekt (EU-skalaen). Når vi tar hensyn til kostnadene og besparelsene ved at barna er sammen med samværsforelderen og går fra ukorrigeret til korrigeret ekvivalentinntekt (EU-skalaen), reduseres forskjellen i den gjennomsnittlige ekvivalentinntekten mellom samværsfedre og omsorgsmødre fra ca. 20 000 kroner til ingenting, mens forskjellen i gjennomsnittlig ekvivalentinntekt mellom samværsforeldre og omsorgsfedre øker fra ca. 10 000 kroner til ca. 20 000 kroner.

Valg av forutsetninger om stordriftsfordeler og barne-kostnader har altså langt større konsekvenser for hvilke resultater vi får, enn de manglene ved dataene vi har diskutert ovenfor.

7.3. Ingen store forskjeller i korrigeret ekvivalentinntekt etter alder, utdanning og bosted

I utgangspunktet har samværsfedre høyere korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødre i alle grupper etter alder, utdanning og bosted (vedleggstabell A6.1 og A6.2). Når vi går over til korrigeret ekvivalentinntekt og tar hensyn til alle husholdningsmedlemmers inntekt og forbruk, blir inntektsforskjellene mellom samværsfedre og omsorgsmødre sterkt redusert eller helt borte.

I vedleggstabell A7.1 og A7.2 har vi delt inn henholdsvis samværsfedre og omsorgsmødre i grupper blant annet etter alder, utdanning og bosted. I mange av disse gruppene har samværsfedrene og omsorgsmødrene tilnærmet like høy gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt, slik vi har sett at de har når vi sammenlikner hele gruppen av samværsfedre med hele gruppen av omsorgsmødre (tabell 7.1). Unntaket er de eldste, det vil si de som er 45 år eller eldre, og de under 30 år. I den første gruppen hadde i 2002 samværsfedrene i gjennomsnitt ca. 15 000 kr lavere korrigeret ekvivalentinntekt enn omsorgsmødrene. I den yngste gruppen hadde samværsfedrene 10 000 kr høyere gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt enn omsorgsmødrene, men her er vi på noe usikrere grunn. Det er relativt få samværsfedre under 30 år i utvalget (n = 60), og vi kan derfor ikke være sikre på at det er noen forskjell på de yngste samværsfedrenes og omsorgsmødrenes gjennomsnittlige korrigerede ekvivalentinntekt.

Blant dem med videregående skole som høyeste utdanning hadde samværsfedrene i gjennomsnitt ca. 30 000 kr høyere korrigeret individuell inntekt enn

omsorgsmødrene (vedleggstabell A6.1 og A6.2). Ved overgang til korrigeret ekvivalentinntekt var denne inntektsforskjellen redusert til ca. 10 000 kr. Blant dem med lavere utdanning enn videregående skole var inntektsforskjellen ubetydelig, blant dem med høyere utdanning helt borte.

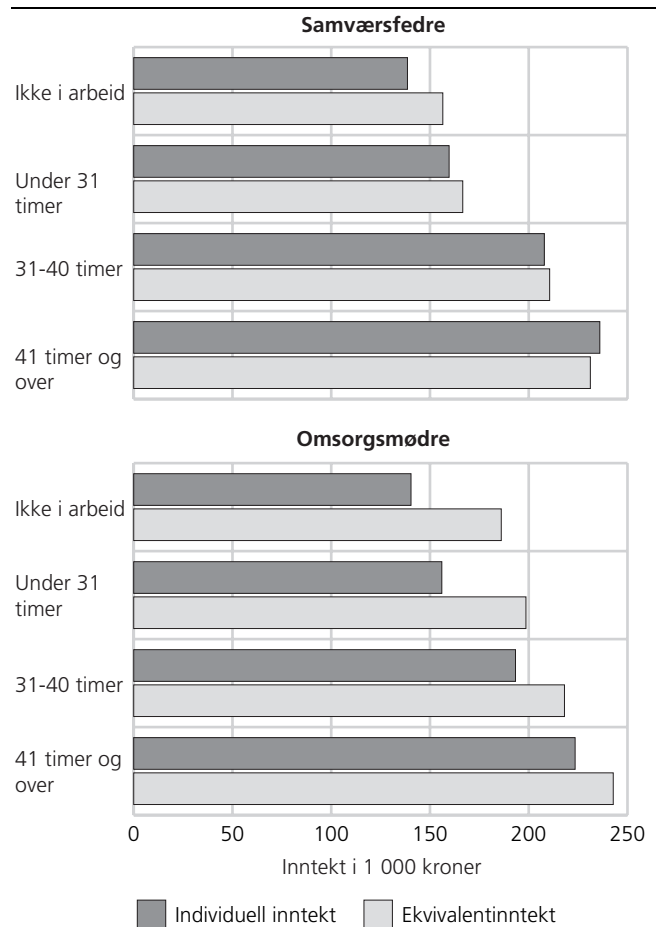
Forskjellen i gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre bosatt i Oslo og Akershus var ubetydelig. Det samme gjelder dem som var bosatt på Vestlandet (nord for Rogaland), i Trøndelag og i Nord-Norge. Blant dem bosatt på Østlandet ellers hadde omsorgsmødrene høyere inntekt enn samværsfedrene. Blant dem bosatt i Agder og Rogaland var det motsatt. Der hadde samværsfedrene høyere inntekt enn omsorgsmødrene (vedleggstabell A7.1 og A7.2). Dette har sammenheng med at den opprinnelige forskjellen i korrigeret individuell inntekt var langt større blant dem som var bosatt i Agder og Rogaland enn blant dem som var bosatt på Østlandet utenfor Oslo og Akershus. I det første tilfellet hadde samværsfedrene i gjennomsnitt en korrigeret individuell inntekt som var nesten 65 000 kroner høyere enn mødrenes. I det andre tilfellet var denne inntektsforskjellen bare på 30 000 kroner (vedleggstabell A6.1 og A6.2).

Vi har sett (avsnitt 7.1) at det er relativt få samværsfedre og omsorgsmødre som har så lav korrigeret ekvivalentinntekt at vi kan kalle dem inntektsfattige, det vil si at de befinner seg under lavinntektsgrensen på 104 000 kroner. Det er også få som mottar sosialhjelp. Høyest er andelen inntektsfattige blant de yngste samværsfedrene og omsorgsmødrene. Andelen sosialhjelpsmottakere er også høyest blant dem under 30 år. I tillegg er det en høy andel sosialhjelpsmottakere blant omsorgsmødre med ungdomsskole som høyeste utdanning (vedleggstabell A7.7 og A7.8).

7.4. Samværsfedre som ikke arbeider heltid, kommer dårligst ut

Samværsfedrene tjener i gjennomsnitt ca. 100 000 kroner mer enn omsorgsmødrene (kapittel 4), men når vi tar hensyn til overføringer og skatter og beregner ukorrigeret individuell inntekt, kommer omsorgsmødrene bedre ut enn samværsfedrene, også når vi sammenlikner undergrupper av samværsfedre og omsorgsmødre etter yrkesaktivitet og arbeidstid (avsnitt 5.1). I avsnitt 6.3 så vi at denne forskjellen mellom samværsfedrenes og omsorgsmødrenes gjennomsnittsinntekt blir betydelig redusert og at andelen med inntekt under 160 000 kroner blir nokså lik når vi kontrollerer for yrkesaktivitet og arbeidstid og korrigerer inntekten for kostnader ved barn. Dette tyder på at forskjeller i yrkesaktivitet og arbeidstid er en viktig medvirkende forklaring på forskjellen i korrigeret individuell inntekt mellom omsorgsmødre og samværsfedre. Omsorgsmødrene er i langt større grad enn samværsfedrene yrkespassive og de som er yrkesaktive, jobber kortere dager enn fedrene (kapittel 3).

Figur 7.1. Gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt etter skatt¹ og gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt² for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter yrkesaktivitet og ukentlig arbeidstid.³ 2002. Kroner⁴

¹ Korrigeret for kostnader ved barn. Se kapittel 4. ² Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigeret for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ³ Ikke i arbeid er personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst en times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid. ⁴ Antall observasjoner for samværsfedre: Ikke i arbeid (138), under 30 timer (37), 31-40 timer (418), 41+ timer (301) og for omsorgsmødre: Ikke i arbeid (241), under 30 timer (259), 31-40 timer (433) og 41+ timer (101).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

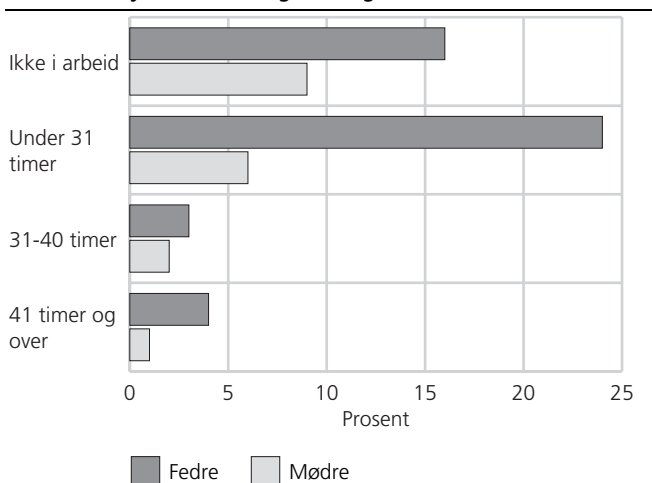
Når vi går et skritt videre og tar hensyn til alle husholdningsmedlemmenes inntekt og forbruk, det vil si når vi tar utgangspunkt i korrigeret ekvivalentinntekt, endrer dette bildet seg igjen. Fortsatt er det liten eller ingen forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom yrkesaktive samværsfedre og omsorgsmødre. Blant dem som først og fremst oppfatter seg selv som yrkesaktive, hadde samværsfedre og omsorgsmødre praktisk talt samme gjennomsnittlige korrigerete ekvivalentinntekt i 2002. Det samme gjelder dem som har yrkesinntekt som hovedinntektskilde (vedleggstabell A7.1 og A7.2).

Blant dem som ikke er i arbeid, blir inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre vesentlig større når vi går fra korrigeret individuell inntekt til korrigeret ekvivalentinntekt. Omsorgsmødrenes gjennomsnittsinntekt øker når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekter og forsørgelsesbyrde mens samværsforeldrenes gjennomsnittlige

korrigerede ekvivalentinntekt ikke avviker vesentlig fra gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt. Det samme skjer for så vidt også for omsorgsmødrene som er yrkesaktive, men jo mer de jobber, desto mindre blir økningen i gjennomsnittsinntekten ved overgang fra individuell inntekt til ekvivalentinntekt (figur 7.1).

Lavest gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt har samværsfedre som ikke er i arbeid, tett fulgt av deltidsarbeidende samværsfedre. Det er også i disse to gruppene vi finner den høyeste andelen inntektsfattige. Andelen inntektsfattige er høyere blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene både blant dem som ikke er i arbeid og blant dem som arbeider under 31 timer per uke, og langt høyere i disse gruppene enn blant dem som arbeider 31 timer eller mer (figur 7.2). Men siden det er langt færre blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene som er uten arbeid eller arbeider deltid (kapittel 3), bidrar dette likevel ikke til dramatiske forskjeller i andelen inntektsfattige mellom alle samværsfedre og alle omsorgsmødre (tabell 7.2).

Figur 7.2. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter yrkesaktivitet og ukentlig arbeidstid.² 2002. Prosent³

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigeret for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna. ² Ikke i arbeid er personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst en times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid. ³ Antall observasjoner for samværsfedre: Ikke i arbeid (138), under 30 timer (37), 31-40 timer (418), 41+ timer (301) og for omsorgsmødre: Ikke i arbeid (241), under 30 timer (259), 31-40 timer (433) og 41+ timer (101). Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Det er vanskelig å si hvorfor omsorgsmødre uten arbeid eller med deltidsarbeid (under 31 timer per uke) har vesentlig høyere gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt enn samværsfedrene i de tilsvarende gruppene til tross for at de har omtrent samme gjennomsnittlige korrigerede individuelle inntekt som dem.

Trolig har omsorgsmødre uten arbeid og yrkesaktive omsorgsmødre som arbeider deltid, i større grad enn samværsfedre med tilsvarende arbeidsmarkedsrelasjon ny ektefelle eller samboer med en viss inntekt. Andelen med andre yrkestilknyttede personer i husholdningen er høyere blant omsorgsmødrene enn blant samværsfedrene som ikke arbeider full tid, henholdsvis 36 og 22 prosent (vedleggstabell A7.23). Det er en noe høyere andel blant omsorgsmødrene enn blant samværsfedrene i disse gruppene som bor sammen med andre barn og dermed bidrar til forsørgelsen av disse (vedleggstabell A7.24). Dette trekker i motsatt retning.

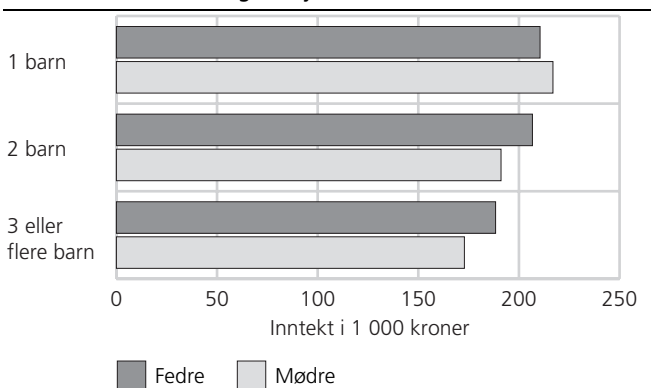
Blant omsorgsmødre og samværsfedre som arbeider mer enn 30 timer per uke er andelen med andre yrkestilknyttede i husholdningen like høy (39 prosent), mens det er en noe lavere andel blant omsorgsmødrene enn blant samværsfedrene som har andre barn boende i husholdningen.

7.5. Jo flere bidragsbarn, desto lavere korrigeret ekvivalentinntekt både blant samværsfedre og omsorgsmødre

I utgangspunktet har samværsfedrene høyere korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødrene i alle grupper etter yngste barns alder eller antall barn i foreldrerelasjonen (avsnitt 6.4, jf. vedleggstabell A6.3 og A6.4). Når vi tar hensyn til inntekter og forbruk som eventuelle andre personer i husholdningen måtte ha (andre enn samværsforeldrene, omsorgsforeldrene og deres felles barn) og beregner korrigeret ekvivalentinntekt, blir inntektsforskjellene mellom sammenlignbare grupper av samværsfedre og omsorgsmødre betydelig redusert og langt mindre systematisk. I noen grupper har samværsfedrene fortsatt høyest gjennomsnittsinntekt, i andre grupper har omsorgsmødrene den høyeste inntekten.

Blant dem med de yngste barna (0 - 4 år) hadde samværsfedrene i 2002 høyere korrigeret ekvivalentinntekt enn omsorgsmødrene, ca. 15 000 kroner i gjennomsnitt. Samværsfedre og omsorgsmødre med barn som er eldre enn dette, hadde omtrent like høy gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt (vedleggstabell A7.3 og A7.4). Dette har trolig sammenheng med at omsorgsmødrene med barn under fem år i langt mindre grad enn omsorgsmødre med eldre barn har inngått nytt samliv med en mann med en viss inntekt. Bare 12 prosent av omsorgsmødrene med de minste barna bodde sammen med minst en yrkestilknyttet person. Dette er en langt lavere andel enn for omsorgsmødre med barn over fire år. Det er også en lavere andel enn blant samværsfedre med barn under fem år (vedleggstabell A7.25).

Figur 7.3. Gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt¹ for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Kroner²

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ² Antall observasjoner for samværsfedre: Yngste barn 0-4 år (148), 5-9 år (335), 10-14 år (334) og 15-17 år (124) og for omsorgsmødre: Yngste barn 0-4 år (175), 5-9 år (414), 10-14 år (389) og 15-17 år (136).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Både blant samværsfedre og omsorgsmødre er gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt lavest for dem med tre eller flere barn, høyest for dem med bare ett barn (figur 7.3). Slik sett representerer ikke overgangen fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt noen endring. Også gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt er høyest blant dem med ett barn, lavest blant dem med tre eller flere barn (avsnitt 6.4, figur 6.2). Men inntektsforskjellen mellom omsorgsmødre og samværsfedre blir betydelig redusert når vi beregner korrigert ekvivalentinntekt i stedet for korrigert individuell inntekt. Omsorgsmødrene hadde i gjennomsnitt 30 000 - 40 000 lavere korrigert individuell inntekt enn samværsfedrene i alle tre gruppene etter antall barn. Av figur 7.3 (jf. vedleggstabell A7.3 og A7.4) ser vi at forskjellen i gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt var 15 000 kroner på det meste. Blant dem med bare ett barn hadde samværsfedrene lavest gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt.

Blant samværsfedre med ett barn i bidragsrelasjonen er gjennomsnittsinntekten omtrent uendret når vi tar hensyn til inntekten og forbruket til alle personer i utvalget og går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt (vedleggstabell A6.3 og A7.3). Omsorgsmødre med ett barn hadde i 2002 i gjennomsnitt vel 35 000 kroner høyere korrigert ekvivalentinntekt enn korrigert individuell inntekt. Dette er en større forskjell enn for omsorgsmødre med flere enn barn i bidragsrelasjonen (vedleggstabell A6.4 og A7.4).

Denne forskjellen mellom omsorgsmødre med ett og med flere bidragsbarn skyldes ikke at omsorgsmødrene med bare ett bidragsbarn i større grad enn dem med flere har færre andre barn i husholdningen (vedleggstabell A7.26). Det skyldes trolig heller ikke at de oftere enn dem har inngått nytt samliv (vedleggstabell

A7.27), men det kan skyldes at de i større grad enn dem med flere bidragsbarn har inngått nytt samliv med en mann med en viss inntekt. 39 prosent av omsorgsmødrene med bare ett bidragsbarn bodde i husholdning der det bodde minst en yrkestilknyttet person utenom omsorgsmora. Blant dem med flere enn ett barn gjaldt dette 32 prosent (vedleggstabell A7.28).

Både blant samværsfedre og omsorgsmødre øker andelen inntektsfattige og andelen som mottar sosialhjelp med antall barn mellom de tidligere partnerne. Videre er andelen inntektsfattige og andelen som mottar sosialhjelp høyere blant dem med de yngste barna enn blant dem med eldre barn (vedleggstabell A7.9 og A7.10).

7.6. Lav korrigert ekvivalentinntekt blant samværsfedre og samværsforeldre som ikke har bodd sammen med den andre forelderen og blant dem med kort tid siden bruddet

I avsnitt 6.4 så vi at det i 2002 ikke var noen forskjell i gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt mellom samværsfedre som har bodd sammen med barnas mor og dem som ikke har det. Blant omsorgsmødrene var gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt 10 000 - 15 000 kroner høyere for dem som har bodd sammen med barnefarens enn blant dem som ikke har gjort det. Både blant dem som tidligere hadde bodd sammen med den andre forelderen og blant dem som ikke hadde det, var samværsfedrenes gjennomsnittlige korrigerte individuelle inntekt klart høyere enn mødrenes.

Inntektsforskjellen mellom dem som tidligere har bodd sammen med den andre forelderen og dem som ikke har det, blir større når vi tar hensyn til hele husholdningens inntekt og forbruk og går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Samværsfedre som tidligere har bodd sammen med barnas mor, hadde i gjennomsnitt 10 000 - 15 000 kroner høyere korrigert ekvivalentinntekt enn dem som ikke har det (vedleggstabell A7.3). Forskjellen i gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt mellom omsorgsmødre som har bodd sammen med barnefarens og dem som ikke har det, var nærmere 30 000 kroner (vedleggstabell A7.4). Blant dem som har bodd sammen, hadde omsorgsmødrene noe høyere gjennomsnittlig ukorrigert ekvivalentinntekt enn samværsfedrene. Blant dem som ikke har bodd sammen, var det fedrene som i gjennomsnitt hadde den høyeste gjennomsnittlige korrigerte ekvivalentinntekten.

Det er vanskelig å si hvorfor inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre som har bodd sammen med den andre forelderen og dem som ikke har det, blir større når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Andelen med minst én yrkestilknyttet person i husholdningen

utenom samværsfaren eller omsorgsmora er omtrent den samme for dem som har og for dem som ikke har bodd sammen med den andre forelder (vedleggstabell A7.31). Andelen med andre barn i husholdningen er lavere blant dem som har bodd sammen med bidragsbarnas andre forelder enn blant dem som ikke har gjort det (vedleggstabell A7.29). Dette siste bidrar, isolert sett, til mindre kostnader ved andre barn og dermed til høyere korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre og omsorgsmødre som har bodd sammen enn blant dem som ikke har det.

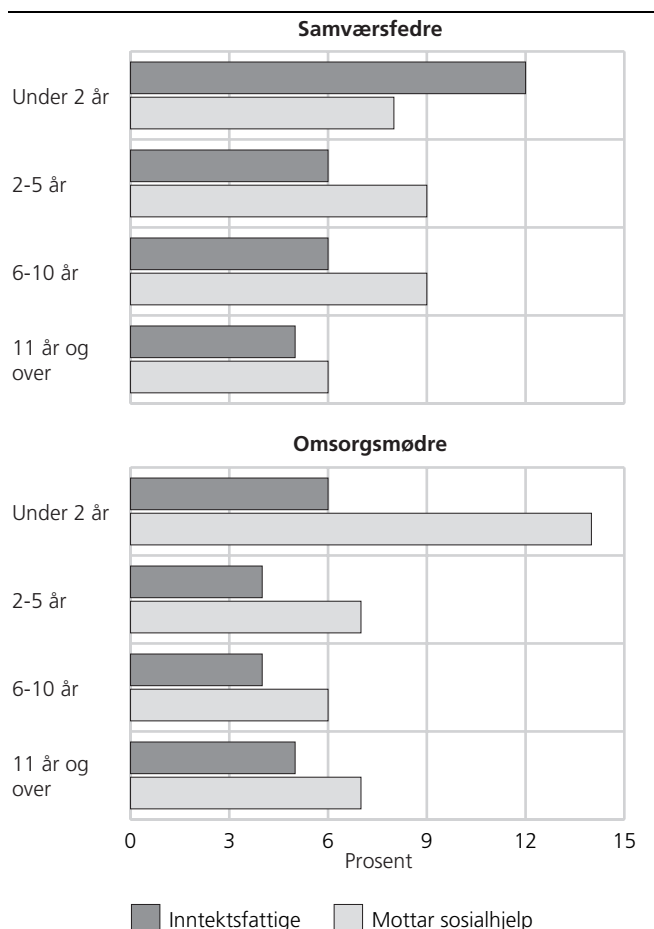
Det er bare små forskjeller mellom dem som har bodd sammen med den andre forelder og dem som ikke har det, i andelen inntektsfattige og i andelen som mottar sosialhjelp (vedleggstabell A7.9 og A7.10).

Dersom vi grupperer samværsfedrene etter tid siden bruddet med den andre forelder, ser vi at det skjer få eller ingen endringer i gruppenes gjennomsnittsinntekt og innbyrdes forhold ved overgang fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt (vedleggstabell A6.3 og A7.3). Blant omsorgsmødrene får vi betydelig høyere gjennomsnittlig inntekt i de fleste gruppene når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Unntaket er dem med mindre enn to år siden bruddet. For denne gruppen var i 2002 gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt nokså lik gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt (vedleggstabell A6.4 og A7.4). Blant dem med så kort tid siden bruddet var omsorgsmødrenes korrigerte ekvivalentinntekt i gjennomsnitt nesten 15 000 kroner lavere enn samværsfedrenes. I de andre gruppene var enten mødrenes gjennomsnittsinntekt høyere enn fedrenes eller forskjellene mellom mødrenes og fedrenes inntekter var svært små.

Andelen inntektsfattige var noe høyere blant samværsfedrene med mindre enn to år siden bruddet enn blant omsorgsmødrene i samme situasjon. Men andelen som mottar sosialhjelp var høyere blant omsorgsmødrene enn blant samværsfedrene i den samme gruppen (figur 7.4).

Samværsfedre og omsorgsmødre med mindre enn seks år siden bruddet, og spesielt de med mindre enn to år siden bruddet, er i langt større grad enslige enn dem med lengre tid siden bruddet. 86 prosent av samværsfedrene med mindre enn to år siden bruddet var fortsatt enslige, bare 41 - 42 prosent av dem med mer enn fem år siden bruddet. Tilsvarende tall for omsorgsmødrene er 89 prosent og 45 - 46 prosent (vedleggstabell A7.33). Dette kan bidra til å forklare hvorfor inntektsforskjellene øker mellom omsorgsmødrene med kortest tid siden bruddet og dem med lengre tid når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. De som har etablert seg på nytt med samboer eller ektefelle vil nyte godt av stordriftsfordelene ved at flere bor i samme husholdning og av den nye partnerens inntekter.

Figur 7.4. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall år siden bruddet.² 2002. Prosent³

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna. ² Tid siden barnets/ungste barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen. ³ Antall observasjoner for samværsfedre: Tid siden brudd: "under 2 år" (146), 2-5 år (329), 6-10 år (279), 11+ år (157) og for omsorgsmødre: "under 2 år" (168), 2-5 år (375), 6-10 år (353) og 11+ år (200).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

For omsorgsmødrenes vedkommende bor nesten halvparten (48 prosent) av dem med minst elleve år siden bruddet i husholdning med minst én yrkestilknyttet utenom omsorgsmora selv. Blant dem med mindre enn to år siden bruddet gjelder dette bare en av ti (vedleggstabell A7.34). Riktignok får de med lang tid siden bruddet dermed også flere barn å forsørge (vedleggstabell A7.32), men alt i alt ser det ut til at det er en økonomisk gevinst å hente for omsorgsmødre ved å etablere seg med ny partner (avsnitt 7.1).

For samværsfedrenes vedkommende ser det ikke ut til at forskjellen i andelen som har etablert seg med ny samboer eller ektefelle innebærer tilsvarende forskjeller mellom dem med kort tid siden bruddet og dem med lengre tid. Dette til tross for at andelen som bor i husholdning med minst én yrkestilknyttet utenom samværsfaren selv varierer nesten like mye mellom dem med kort tid siden bruddet og dem med lang tid siden bruddet som det gjør for de tilsvarende gruppene

av omsorgsmødre. Vi har sett at omsorgsmødre har lavere korrigert individuell inntekt enn samværsfedre (kapittel 6). Dersom forholdet mellom samværsfedres korrigerte individuelle inntekt og deres nye partners korrigerte individuelle inntekt er som forholdet mellom samværsfedres og omsorgsmødres korrigerte individuelle inntekt, er det grunn til å tro at det økonomiske bidraget samværsfedrenes nye samboere og ektefeller gir i form av økt inntekt minus økt forbruk (for seg selv og eventuelle særkulls- eller fellesbarn), er lavere enn det tilsvarende bidraget som omsorgsmødrenes nye samboer eller ektefelle gir.

7.7. Omsorgsmødre med lang reiseavstand til barnefaren har lav korrigert ekvivalentinntekt

Blant foreldre med delt daglig omsorg for barna (delt bosted) og blant dem som ikke har delt den daglige omsorgen med den andre forelderen, har samværsfedrene høyere korrigert inntekt enn omsorgsmødrene (avsnitt 6.7, jf. vedleggstabell A6.3 og A6.4). Når vi tar hensyn til eventuelle andre personers inntekt og forbruk og erstatter korrigert individuell inntekt med korrigert ekvivalentinntekt, blir bildet et noe annet. Blant dem uten delt bosted hadde i 2002 samværsfedrene og omsorgsmødrene like høy gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt. Blant dem med delt omsorg hadde omsorgsmødrene i gjennomsnitt 10 000 kroner høyere korrigert ekvivalentinntekt enn samværsfedrene (vedleggstabell A7.3 og A7.4). Det er imidlertid få samværsfedre og omsorgsmødre med delt omsorg i utvalget, og det siste tallet er derfor usikkert.

Andelen inntektsfattige er ikke spesielt høy i noen av de to gruppene, verken blant dem med eller dem uten delt bosted. Blant samværsfedrene var andelen sosialhjelpsmottakere i 2002 noe høyere blant dem med delt bosted (9 prosent) enn blant dem uten (2 prosent). Blant omsorgsmødrene var det motsatt. Der var det de uten delt bosted som hadde høyest andel sosialhjelpsmottakere, 9 prosent mot 2 prosent. De med delt bosted er imidlertid en svært liten gruppe, og tallene for dem tilsvarende usikre (vedleggstabell A7.9 og A7.10).

Vi har sett at samværsfedre har høyere gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt enn omsorgsmødre både blant dem som bor i gangavstand fra den andre forelderen og blant dem som bor lenger fra sin tidligere partner (avsnitt 6.8). Ved overgang til korrigert ekvivalentinntekt blir bildet noe mer broket. Blant dem med reisetid på en halv time eller mindre fra den andre forelderen var samværsfedrenes og omsorgsmødrenes gjennomsnittlige korrigerte ekvivalentinntekt i 2002 praktisk talt lik. Blant dem med gangavstand til den andre forelderen og dem med reisetid på minst en halv time, men mindre enn to og en halv time var omsorgsmødrenes gjennomsnittsinntekt høyere enn omsorgsfedrenes, mens det blant dem med lengst reisetid til den andre forelderen var samværsfedrene som hadde

høyest gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt. I den siste gruppen var forskjellen i gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt mellom samværsfedrene og omsorgsmødrene ca. 25 000 kroner, og det er egentlig bare i dette tilfellet at vi kan føle oss rimelig sikre på at forskjellen ikke skyldes statistisk tilfeldighet (vedleggstabell A7.3 og A7.4).

Alle grupper av omsorgsmødre (gruppert etter reisetid til barnets andre forelder) hadde høyere gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt enn gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt. Blant samværsfedrene var det bare dem med lengst reisetid (minst to og en halv time) som i gjennomsnitt hadde høyere korrigert ekvivalentinntekt enn korrigert individuell inntekt. Blant dem med kortere reiseavstand enn dette var korrigert ekvivalentinntekt omtrent den samme som korrigert individuell inntekt i gjennomsnitt.

Det er vanskelig å si hvorfor nettopp samværsfedre med lang reiseavstand til barnas mor har høyere korrigert ekvivalentinntekt enn korrigert individuell inntekt. Av vedleggstabell A7.35 ser vi at andelen som har inngått nytt samliv er høyest i denne gruppen samværsfedre. Ca. 60 prosent er gifte eller samboende. Til sammenlikning hadde bare vel 30 prosent av dem som bodde i gangavstand fra barnas mor, ny samboer eller ektefelle. Samværsfedre som etablerer seg med ny partner, får imidlertid ikke den samme økningen i gjennomsnittsinntekten som omsorgsmødrene med ny partner når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekt og forbruk og går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. I gjennomsnitt er korrigert individuell inntekt og korrigert ekvivalentinntekt omtrent like høy blant henholdsvis enslige, samboende og gifte samværsfedre (figur 7.5). Dermed er det neppe ulikheter i andelen som har etablert seg på nytt som er årsaken til at nettopp samværsfedre med lang reiseavstand til barnas mor, har høyere korrigert ekvivalentinntekt enn korrigert individuell inntekt.

Verken samværsfedrenes eller omsorgsmødrenes gjennomsnittlige korrigerte ekvivalentinntekt varierer systematisk med hvor lenge barna må reise for å komme på besøk hos faren. Samværsfedre med lang reiseavstand har omtrent samme inntektsnivå som dem som bor i gangavstand fra barnas mor. Blant omsorgsmødrene er inntektsnivået høyest blant dem med gangavstand til barnets andre forelder og blant dem som har en reisetid på minst en halv time, men mindre enn to og en halv time. Lavest inntekt har de med lengst reisetid til barnets andre forelder (vedleggstabell A7.3 og A7.4).

Andelen med korrigert ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen (inntektsfattige) varierer heller ikke systematisk med reisetiden ved barnas besøk hos samværsfaren, men det gjør andelen som mottar

sosialhjelp. Både blant samværsfedrene og omsorgsmødrene var i 2002 andelen som mottar sosialhjelp, høyest blant dem med lengst reisetid ved besøk, lavest blant dem som bor i gangavstand fra den andre forelderen (vedleggstabell A7.9 og A7.10). Vi har tidligere sett at samværsfedrenes og omsorgsmødrenes ukorrigerede og korrigerede individuelle inntekt er lavere desto lengre avstand fra den andre forelderen (avsnitt 5.4 og 6.8, jf. vedleggstabell A5.3, A5.4, A6.3 og A6.4). Sosialhjelpen er en behovsprøvet ytelse. Vi forventer derfor at andelen sosialhjelpsmottakere vil være høyere i grupper med lav inntekt og lav økonomisk velferd enn i grupper med høy inntekt og høy økonomisk velferd. I dette tilfellet ser andelen sosialhjelpsmottakere ut til å være høyere i grupper med lav (ukorrigeret eller korrigeret) individuell inntekt, men ikke nødvendigvis med lav økonomisk velferd (lav gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt). Det kan ha sammenheng med at vi bare har undersøkt om intervjupersonen selv mottar sosialhjelp, ikke om andre personer i husholdningen mottar det. Men det kan også ha sammenheng med at det ved tilståing av sosialhjelp først og fremst legges vekt på søkerens egen inntekt og formelle forsørgelsesbyrde, dvs. egne barn, ikke i samme grad på en eventuell samboers inntekt og forsørgelsesbyrde (samboerens særkullsbarn).

7.8. Lavest korrigeret ekvivalentinntekt når samværsforelderen ikke har kontakt med barnet

I avsnitt 6.9 så vi at omsorgsmødrenes gjennomsnittlige korrigerede individuelle inntekt var lavest blant dem hvor barna ikke hadde særlig kontakt med faren, høyest blant dem hvor barna ofte var på besøk hos ham. Der barna ikke hadde vært på feriebesøk hos faren siste året, var omsorgsmødrenes gjennomsnittlige korrigerede individuelle inntekt lavere enn der hvor barna hadde besøkt faren i ferien. Blant samværsfedrene var gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt høyest blant dem med mange feriebesøk, lavest blant dem med få eller ingen feriebesøk av barna siste året. Samværsfedrene med fra fire til sju samværsdager med barnet siste måneden hadde høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn dem med mindre eller mer samvær enn dette. I alle grupper etter månedlig samvær og feriesamvær hadde samværsfedrene høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødrene (figur 6.4, jf. vedleggstabell A6.3 og A6.4).

Når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekt og forbruk og beregner korrigeret ekvivalentinntekt, blir samværsfedrenes og omsorgsmødrenes inntektsnivå mye mer likt i disse gruppene. Blant dem med lite eller ikke noe samvær (mindre enn fire dager siste måned) var det i 2002 bare lite eller ingen forskjell i gjennomsnittlig inntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre. I de tilfellene hvor barnet har besøkt faren fire til sju dager siste måned, var sam-

værsfedrenes gjennomsnittlige korrigerede ekvivalentinntekt noe høyere enn omsorgsmødrenes, mens det var omvendt i de tilfellene hvor barnet har besøkt faren åtte til tolv dager. Da var omsorgsmødrenes inntekt høyere enn samværsfedrenes. Det samme gjelder for så vidt i de tilfellene hvor foreldrene i praksis har delt daglig omsorg, det vil si der hvor barnet var på besøk hos far minst tretten dager siste måned, men i dette tilfellet er gruppen av omsorgsmødre så liten at det hefter stor usikkerhet ved opplysningene om deres inntektsnivå (vedleggstabell A7.3 og A7.4).

Blant samværsfedrene var det dem med besøk fire til sju dager siste måned som hadde høyest gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt, 220 000 kroner. Den samme gruppen hadde også høyest gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt, også den på 220 000 kroner. Lavest gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt blant samværsfedrene hadde de som ikke har hatt besøk av barna siste måned. De hadde et gjennomsnitt på 195 000 kroner, det samme som deres gjennomsnittlige korrigerede individuelle inntekt (vedleggstabell A6.3 og A7.3). Blant omsorgsmødrene var det de hvor barna har vært åtte til tolv dager på besøk hos faren siste måned, som hadde den høyeste gjennomsnittlige korrigerede ekvivalentinntekten, vel 230 000 kroner eller 45 000 kroner høyere enn gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt. Lavest gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt hadde omsorgsmødrene med barn som ikke har vært på besøk hos faren siste måned, 185 000 kroner (vedleggstabell A6.4 og A7.4).

Både blant samværsfedre og omsorgsmødre var andelen inntektsfattige og andelen som mottok sosialhjelp høyere blant dem der det var lite eller ikke noe samvær mellom far og barn, lavest blant dem der samværet var størst (vedleggstabell A7.9 og A7.10).

Når vi deler inn samværsfedrene og omsorgsmødrene i grupper etter antall ferier barna har tilbrakt sammen med fedrene siste året, blir forskjellene i gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt mellom samværsfedrene og omsorgsmødrene innen hver av gruppene svært små og så små at vi ikke kan se bort fra at det dreier seg om tilfeldig statistisk variasjon. Gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt var høyest blant dem med lite eller ikke noe feriesamvær mellom far og barn, høyest blant dem med mest samvær. Dette gjeldt både samværsfedrene og omsorgsmødrene (vedleggstabell A7.3 og A7.4). Andelen inntektsfattige og andelen som mottok sosialhjelp var høyere blant samværsfedre og omsorgsmødre der det var lite eller ikke noe feriesamvær mellom far og barn, lavest blant dem hvor samværet var størst. Dårligst ut kom samværsfedre uten feriesamvær med barna. 12 prosent av dem var inntektsfattige og 21 prosent mottok sosialhjelp (vedleggstabell A7.9 og A7.10).

7.9. Omsorgsmødre forbedrer sin økonomiske velferd ved å etablere seg med ny partner

I avsnitt 6.10 så vi at enslige omsorgsmødre hadde høyere individuell inntekt enn samboerne og samboerne høyere enn de som var gift. Dette gjelder både for ukorrigert og for korrigeret individuell inntekt, det vil si både før og etter at vi tar hensyn til kostnader ved barn når vi beregner inntekten. Blant samværsfedrene var det motsatt. Gifte samværsfedre hadde høyere individuell inntekt enn samboerne, og samboerne høyere inntekt enn de enslige (figur 6.5). I alle tre gruppene (enslige, samboere, gifte) hadde samværsfedrene høyere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn omsorgsmødrene.

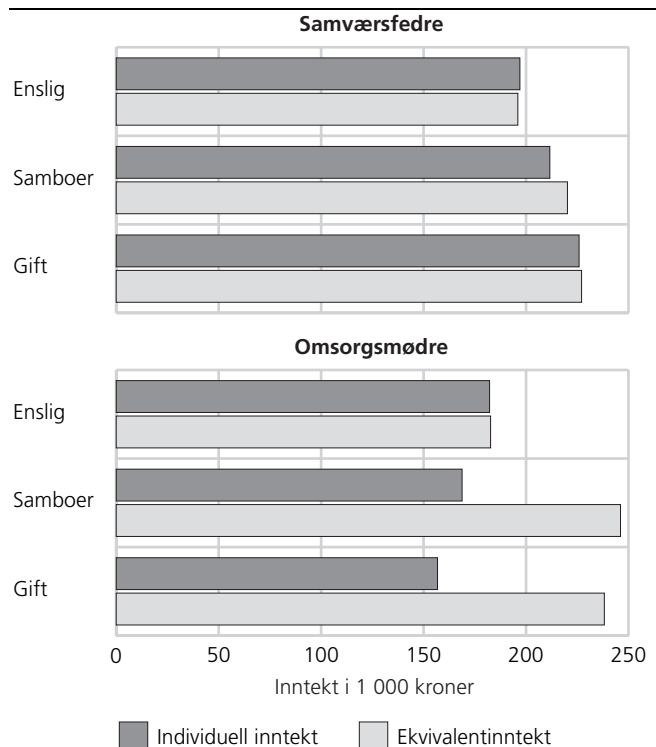
Dette bildet endres betydelig når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekt og forbruk og beregner korrigeret ekvivalentinntekt (figur 7.5). For samværsfedrene representerer riktignok ikke overgangen til korrigeret ekvivalentinntekt særlig mye, verken for inntektsnivået eller for den relative fordelingen mellom enslige, samboere og gifte. Det er de samboende og gifte omsorgsmødrene som forbedrer sin posisjon når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekter og forbruk og beregner korrigeret ekvivalentinntekt. Begge gruppene hadde i gjennomsnitt nesten 80 000 kroner høyere korrigeret ekvivalentinntekt enn korrigeret individuell inntekt i 2002 og dermed også høyere gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt enn de tilsvarende gruppene av samværsfedre. Derimot hadde enslige omsorgsmødre lavere gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt enn enslige samværsfedre.

For en liten gruppe intervjupersoner, hovedsakelig samboere, har vi mangelfulle opplysninger om enkelte husholdningsmedlemmers inntekt (kapittel 2). I disse tilfellene kan vi derfor ha fått noe for lav korrigeret ekvivalentinntekt. En eventuell underrapportering av korrigeret ekvivalentinntekt er knapt merkbar når vi beregner inntektsnivå og inntektsfordeling for alle samværsfedre og omsorgsmødre (avsnitt 7.2, vedleggstabell A7.18 og A7.19, jf. tabell 7.1 og 7.2), men kan tenkes å få konsekvenser for fordelingen av korrigeret ekvivalentinntekt mellom dem som i dag er samboere og dem som er enslige eller gifte. I vedleggstabell A7.36 og A7.37 har vi holdt intervjupersoner med antatt ufullstendige opplysninger om korrigeret ekvivalentinntekt utenfor og beregnet inntekten for samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus på intervjutidspunktet. Beregningene viser at en eventuell feil ikke får noen konsekvenser for de ensliges og de giftes korrigerete ekvivalentinntekt, mens samboernes korrigerete ekvivalentinntekt kanskje er noe for lavt anslått i figur 7.5. Både blant samværsfedrene og omsorgsmødrene blir samboernes gjennomsnittlige korrigerete ekvivalentinntekt ca. 10 000 kroner høyere når vi holder intervjupersoner med mulige mangelfulle opplysninger om husholdningsinntekt utenfor analysen (vedleggstabell A7.36, jf. vedleggstabell A7.5 og A7.6).

Dette forandrer likevel ikke på hovedkonklusjonene vi har trukket på grunnlag av figur 7.5: Samboende og gifte omsorgsmødre forbedrer sin posisjon når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekter og forbruk og går fra korrigeret individuell inntekt til korrigeret ekvivalentinntekt. Begge gruppene hadde lavere gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt enn de tilsvarende gruppene av samværsfedre, men høyere gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt enn dem. Enslige omsorgsmødre hadde lavere gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt enn enslige samværsfedre.

Blant samværsfedrene var andelen inntektsfattige i 2002 høyest blant de enslige (9 prosent), lavest blant de gifte (1 prosent) og med samboerne i en mellomstilling. Blant omsorgsmødrene var det samboerne som hadde den høyeste andelen inntektsfattige (9 prosent) (figur 7.6). Dette bildet forandres lite dersom vi holder utenfor de tilfellene hvor vi kan ha mangelfulle opplysninger om husholdningsinntekt. Fortsatt er lavinntektsandelen høyest blant enslige samværsfedre og samboende omsorgsmødre, selv om den for begge gruppernes vedkommende er blitt redusert med et par prosentpoeng (vedleggstabell A7.37, jf. A7.11 og A7.12). Både blant samværsfedrene og omsorgsmødrene var andelen sosialhjelpsmottakere høyest blant de enslige.

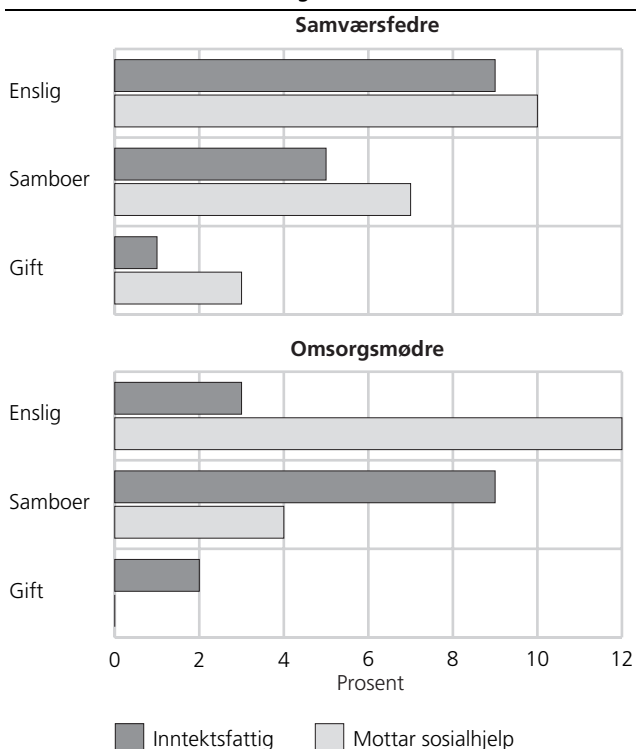
Figur 7.5. Gjennomsnittlig korrigeret individuell inntekt etter skatt¹ og gjennomsnittlig korrigeret ekvivalentinntekt² for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag, 2002. Kroner³

¹ Korrigeret for kostnader ved barn. Se kapittel 4. ² Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigeret for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ³ Antall observasjoner for samværsfedre: Enslige (516), samboere (248), gifte (162) og for omsorgsmødre: enslige (665), samboere (255), gifte (178).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.6. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag, 2002. Prosent²

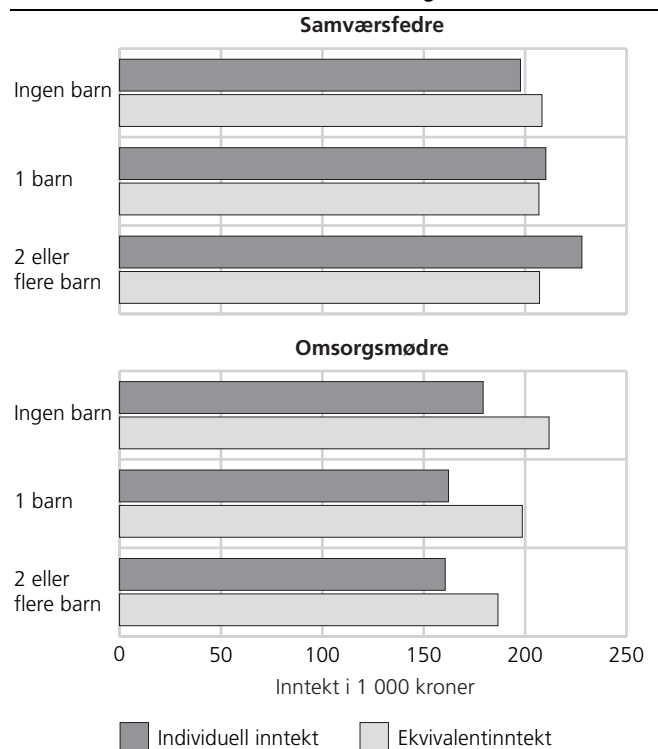
¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna. ² Antall observasjoner for samværsfedre: Enslige (516), samboere (248), gifte (162) og for omsorgsmødre: enslige (665), samboere (212), gifte (178).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Samværsfedre uten andre barn i husholdningen, samværsfedre med ett annet barn i husholdningen og samværsfedre med to eller flere andre barn i husholdningen hadde omtrent like høy gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt, mellom 205 000 og 210 000 kroner. Dette var noe lavere enn gjennomsnittet for omsorgsmødre uten andre barn, men høyere enn gjennomsnittet for omsorgsmødre med ett annet barn i husholdningen og for omsorgsmødre med to eller flere andre barn i husholdningen (figur 7.7, jf. vedleggstabell A7.5 og A7.6).

Samværsfedre og omsorgsmødre med mer enn én bidragsrelasjon har noe lavere gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt enn dem med bare én bidragsrelasjon (vedleggstabell A7.5 og A7.6). I Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 har man opplysninger om omfanget av samvær mellom samværsforeldrene og barna deres bare for den bidragsrelasjonen som ble trukket ut til utvalget. Vi vet ikke hvor mye samvær samværsforelder har med barn i andre bidragsrelasjoner eller hvor mye samvær andre samværsforeldre har med omsorgsforeldrenes øvrige bidragsbarn. Også dette samværet burde ideelt sett inngå i beregningen av barnekostnadene ved beregning av korrigert ekvivalentinntekt.

Figur 7.7. Gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt etter skatt¹ og gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt² for samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter antall andre barn i husholdningen, 2002. Kroner³

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4. ² Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse. ³ Antall observasjoner for samværsfedre: Ingen andre barn (607), ett annet barn (147), to eller flere andre barn (186) og for omsorgsmødre: Ingen andre barn (600), ett annet barn (212), to eller flere andre barn (101).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Hadde vi kunnet ta hensyn til kostnadene ved barnebesøk i samværsforeldrenes og omsorgsforeldrenes øvrige bidragsrelasjoner, ville dette kunnet ha gitt noe lavere korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre med mer enn én bidragsrelasjon, noe høyere korrigert ekvivalentinntekt for omsorgsmødre med mer enn én bidragsrelasjon. Den eventuelle feilen som derved begås, kan ha bidratt til å undervurdere forskjellen mellom gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt for samværsfedre med bare én bidragsrelasjon og dem med flere. Samtidig kan den ha bidratt til å overvurdere forskjellen mellom gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt for omsorgsmødre med bare én bidragsrelasjon og dem med flere (avsnitt 7.2).

Det var bare ubetydelige forskjeller i gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt mellom samværsfedre og omsorgsmødre med bare én bidragsrelasjon og blant dem med to eller flere bidragsrelasjoner (vedleggstabell A7.5 og A7.6). Både blant samværsfedrene og blant omsorgsmødrene var andelen sosialhjelpsmottakere høyere blant dem med flere enn én bidragsrelasjon enn blant dem med bare én (vedleggstabell A7.11 og A7.12).

7.10. Sammenfatning

Ingen forskjell i økonomisk velferd mellom samværsfedre og omsorgsmødre?

Omsorgsmødre har mer egne penger til disposisjon enn samværsfedrene (kapittel 5) selv om samværsfedrene tjener bedre enn dem (kapittel 4). Omsorgsmødrene kommer dårligere ut økonomisk enn samværsfedrene når vi tar hensyn til at omsorgsmødrene også har, og samværsfedrene kan ha, utgifter til deres felles barn (kapittel 6). Dersom vi i tillegg tar hensyn til husholdningenes samlede inntekt og forsørgelsesbyrde, kommer samværsfedre og omsorgsmødre nokså likt ut. De hadde i gjennomsnitt omtrent like høy korrigert ekvivalentinntekt som omsorgsfedrene og ca. 20 000 kroner høyere enn samværsfødrene.

Nye partnere, nye omsorgforpliktelser

Analysen av individuell inntekt, både ukorrigert og korrigert, viste at enslige omsorgsmødre har høyere inntekt enn samboerne og samboerne høyere enn de gifte. Blant samværsfedrene er det motsatt. Gifte samværsfedre har høyere individuell inntekt enn samboerne, og samboerne høyere inntekt enn de enslige. I alle tre gruppene (enslige, samboere, gifte) har samværsfedrene høyere gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt enn omsorgsmødrene.

Dette bildet endres betydelig når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekt og forbruk og beregner korrigert ekvivalentinntekt. Samboende og gifte omsorgsmødre forbedrer sin posisjon. Begge gruppene hadde i gjennomsnitt nesten 80 000 kroner høyere korrigert ekvivalentinntekt enn korrigert individuell inntekt i 2002 og dermed også høyere gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt enn de tilsvarende gruppene av samværsfedre. Derimot har enslige omsorgsmødre lavere gjennomsnittlig korrigert ekvivalentinntekt enn enslige samværsfedre.

Samværsfedre uten arbeid kommer dårlig ut

Yrkespassive omsorgsmødre har omtrent like høy gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt som yrkespassive samværsfedre, yrkesaktive omsorgsmødre omtrent like høy som yrkesaktive samværsfedre. Når vi tar hensyn til alle husholdningsmedlemmenes inntekt og forbruk, det vil si når vi tar utgangspunkt i korrigert ekvivalentinntekt, endrer dette bildet seg. Fortsatt er det liten eller ingen forskjell i gjennomsnittsinntekt mellom yrkesaktive samværsfedre og omsorgsmødre. Blant dem som ikke er i arbeid, blir inntektsforskjellen mellom samværsfedre og omsorgsmødre vesentlig større når vi går fra korrigert individuell inntekt til korrigert ekvivalentinntekt. Omsorgsmødrenes gjennomsnittsinntekt øker når vi tar hensyn til andre husholdningsmedlemmers inntekter og forbruk, mens samværsfedrenes gjennomsnittlige korrigerte ekvivalentinntekt ikke avviker vesentlig fra gjennomsnittlig korrigert individuell inntekt. Yrkespassive omsorgsmødre hadde i gjennomsnitt 25 000 - 30 000 kroner høyere korrigert ekvivalentinntekt enn yrkespassive samværsfedre i 2002.

Høy andel inntektsfattige og sosialhjelpsmottakere blant yrkespassive

Selv om samværsfedre og omsorgsmødre har omtrent samme gjennomsnittsinntekt, er inntektsspredningen større blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene. 29 prosent av samværsfedrene hadde i 2002 en korrigert ekvivalentinntekt på minst 240 000 kroner, 21 prosent av omsorgsmødrene. 7 prosent av samværsfedrene og 4 prosent av omsorgsmødrene hadde så lav inntekt at vi kan kalle dem inntektsfattige, det vil si at de hadde en korrigert ekvivalentinntekt under lavinntektsgrensen (104 000 kroner). Noe flere mottok sosialhjelp (8 prosent). Omsorgsmødre og omsorgsfedre hadde omtrent samme andel under lavinntektsgrensen (4-5 prosent). Det samme hadde samværsfedre og samværsfødrene (7 prosent). Blant samværsfødrene finner vi en betydelig gruppe som mottar sosialhjelp (17 prosent i 2002) selv om andelen inntektsfattige ikke er spesielt lav i denne gruppen.

Andelen inntektsfattige er høyest blant dem som har liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet. Dette gjelder særlig for samværsfedrene. 17 prosent av samværsfedrene som ikke betraktet seg selv som yrkesaktiv, var inntektsfattige i 2002, 23 prosent av dem som hadde overføringer som viktigste inntektskilde. Blant omsorgsmødrene var de tilsvarende tallene 9 og 10 prosent. Ellers er andelen inntektsfattige høyere blant dem under 30 år enn blant dem over, høyere blant dem med små barn og med kort tid siden bruddet med den andre forelderen enn blant dem med eldre barn og lengre tid siden bruddet. Videre er andelen inntektsfattige høyere i de tilfellene samværsfaren har lite eller ikke noe samvær med barna enn når omfanget av samværet var høyere. I alle disse gruppene er andelen inntektsfattige høyere blant samværsfedrene enn blant omsorgsmødrene. Andelen inntektsfattige er også relativt høy blant enslige samværsfedre og samboende omsorgsmødre.

Andelen sosialhjelpsmottakere følger i grove trekk det samme mønsteret. 27 prosent av samværsfedrene som ikke betrakter seg selv som yrkesaktiv, mottok sosialhjelp i 2002, 35 prosent av dem som hadde overføringer som viktigste inntektskilde. Blant omsorgsmødrene var de tilsvarende tallene 17 og 18 prosent. I de fleste andre gruppene er ikke andelen sosialhjelpsmottakere mindre blant omsorgsmødrene enn blant samværsfedrene. I begge gruppene er andelen sosialhjelpsmottakere høy blant de yngste, blant dem med lavest utdanning, blant dem med de yngste barna og dem med flest barn, blant dem med delt daglig omsorg for barnet, blant dem med mer enn én bidragsrelasjon og blant de enslige. Andelen er høy i de tilfellene samværsforelderen har lang reiseavstand til barnet og i de tilfellene det er lite eller ikke noe samvær mellom far og barn. I disse tilfellene er andelen sosialhjelpsmottakere høyere blant samværsfedre enn blant omsorgsmødre.

8. Inntektsnivå og inntektsforskjeller mellom mor og far i samme bidragsrelasjon

8.1. Par som analyseenhet

I kapitlene foran har vi analysert inntektsnivået og forskjeller i inntekt mellom to grupper foreldre, nemlig den gruppen som har den daglige omsorgen for barnet, det vil si som er registrert bosatt med barnet, og den foreldregruppen som ikke bor sammen med barnet til daglig. I disse analysene er individet analyseenhet, og beregningene er basert på opplysninger om og fra den enkelte mor og far. I dette kapitlet er vi interessert i å kartlegge inntektsnivået og inntektsforskjellene mellom par av foreldre og mellom partene i ett og samme foreldrepar. Enheten i paranalysen er par og ikke individer som foran. Vi benytter riktignok også her opplysninger fra enkeltindivider, men i paranalysen blir opplysninger til partene i ett og samme foreldrepar knyttet sammen slik at kjennetegn ved hver av partene til sammen utgjør kjennetegn ved paret.

Som vi skal se, vil bildet i grove trekk være likt det bildet som er vist på gruppenivå ved at forskjeller i inntekt mellom foreldregruppene ofte avspeiles i inntektsforskjeller partene imellom i den enkelte bidragsrelasjonen. Det vil imidlertid ikke alltid være tilfellet. Det siste kan selvfølgelig i noen grad ha sammenheng med at analyseutvalget av par ikke er identisk med individutvalget (jf. kapittel 2). Men hovedgrunnen er at paranalysen gir mulighet til å belyse problemstillingene ut fra et noe annerledes perspektiv. I paranalysen ser vi dels på kjennetegn ved paret, men også på kjennetegn ved hver av partene og eventuelle forskjeller mellom partene i paret. Dermed får vi kunnskap både om inntektsforskjeller mellom par med ulike kjennetegn og om hvordan inntekten er fordelt mellom mor og far til ett og samme barn.

Parperspektivet supplerer analysen på individ/gruppenivå og er interessant av flere grunner. Ikke minst fordi konflikter og opplevelse av urettferdighet i fordelingen av forsørgelsen av barnet/barna nettopp utspiller seg mellom de to partene i foreldreforholdet. Når bidrags- og overføringsreglene oppleves som enten rettferdige eller urettferdige av en eller begge partene, er det som regel ikke en diffus gruppe den enkelte sammenligner seg med, men først og fremst den andre parten i foreldreskapet. Spørsmål som gjerne stilles, er hvem av

de to partene som kommer best og hvem som kommer dårligst ut etter brudd (eller fødsel utenfor samliv). Ofte sammenligner man også sin egen opplevde nå-situasjon med situasjonen før bruddet /fødselen, og hvis hun eller han synes å ha kommet dårligere ut som følge av bruddet enn den andre parten, vil det gjerne oppleves som urettferdig. Hun eller han opplever seg som den økonomiske taperen av de to. Våre data gir riktignok ikke grunnlag for å sammenligne før- og etter- situasjonen for de to partene, men hvis vi antar at de i utgangspunktet har en tilnærmet lik økonomisk situasjon, er det ikke urimelig at den som kommer dårligst ut i nå-situasjonen (2002), opplever seg som den økonomiske taperen av de to. Antakelsen om likhet i utgangspunktet vil selvfølgelig først og fremst være gyldig for parter som tidligere levde i samliv.

Parperspektivet er også interessant ut fra mer allmenne fordelingspolitiske spørsmål om fordeling av forsørgeransvaret for barn utenfor samliv. Er det slik at fattige bidragsyttere "betaler seg til fant" for å subsidiere velstående omsorgsforeldre, eller er det slik at rike bidragsforeldre gjør økonomisk gevinst på å slippe unna den daglige omsorgen mens omsorgsforelderen (og barnet) lever i fattigdom? Eller er det snarere slik at det er stor grad av økonomisk jevnbyrdighet mellom partene? I diskusjonen som lå til grunn for etablering av nye bidragsregler i 2003, var ett av hovedtemaene spørsmålet om hva som bør anses som en rettferdig økonomisk fordeling mellom partene i en bidragsrelasjon, og hvordan overføringsreglene kan bidra til en mer rettferdig fordeling (Barne- og familiedepartementet 2001, Skevik og Hyggen 2002). Forut for regelendringen forelå det imidlertid svært lite kunnskap om den faktiske inntektsfordelingen partene imellom. Vi håper at den foreliggende paranalysen vil bidra med nyttig og nødvendig kunnskap på dette feltet. Imidlertid minner vi om at inntektsfordelingen foreldre imellom kan være forandret etter at de nye bidragsreglene ble innført; muligens nettopp som følge av de nye reglene.

8.2. Hva kjennetegner partene i bidragsforholdene?

I kapittel 3 så vi hvordan de ulike gruppene foreldre fordeler seg med hensyn til en del utvalgte kjennemerker. Vi benytter de samme kjennemerke som utgangspunkt for inntektsanalysen på parnivå. Men i beskrivelsen av par tar vi hensyn til kjennetegn ved begge parter. Det innebærer at vi må bruke litt andre og delvis grovere kategorier, hovedsakelig for å redusere antall kategorier med få observasjoner. Videre har vi i paranalysen holdt par der en eller begge parter er registrert med ubesvart, utenfor i beregningene på enkelte kjennetegn. Det innebærer at antall observasjoner i noen tilfeller er noe lavere enn hele utvalget på 746 par, men det antas å ha liten betydning for tolkningen av resultatene.

8.2.1. Stor grad av likhet i bakgrunnskjenntegn mellom partene i bidragsforhold

I drøyt ni av ti foreldrepar (91 prosent) er omsorgsforelderens kvinne og samværsforelderens mann (vedleggstabell A8.1 siste kolonne (vektet prosent)). Det er derfor ikke til å undres over at det er forskjeller mellom partene med hensyn til økonomisk tilpasning og visse bakgrunnskjenntegn. Gruppert i relativt grove kategorier ser vi likevel at mor og far i bidragsrelasjonen er overveiende like med hensyn til sentrale bakgrunnskjenntegn. I knapt åtte av ti par (77 prosent) er begge i samme aldersgruppe (henholdsvis under og over 40 år), i seks av ti par (60 prosent) er begge i samme utdanningsgruppe, og i mer enn fire av ti par bor begge på Østlandet mens i fem av ti par bor begge i landet forøvrig. I den grad tallene viser forskjeller mellom partene, finner vi, ikke overraskende, at omsorgsforelderens oftest er den yngste av partene og oftest den av partene med lavest utdanning. Forskjellen mellom andelen der omsorgsforelderens har lavest og andelen der samværsforelderens har lavest utdanning er imidlertid liten og usikker (ikke signifikant på fem prosents nivå), og i bortimot ett av fem par (18 prosent) er det faktisk samværsforelderens som har lavest utdanning.

Analysen på gruppenivå (kapittel 3) viser at 76 prosent av alle foreldrene oppgir yrkesaktivitet som sin hovedsakelige virksomhet. Paranalysen viser imidlertid at det bare i seks av ti (60 prosent) par er slik at begge er hovedsakelig yrkesaktive, mens i fem prosent av parene oppgir ingen av partene yrkesarbeid som sin hovedsakelige virksomhet (vedleggstabell A8.1). Blant foreldreparene med bare en yrkesaktiv er det, ikke overraskende, oftest samværsforelderens som er yrkesaktiv (21 prosent av parene, mot 13 prosent av parene der omsorgsforelderens er den yrkesaktive).

I 95 prosent av parene oppgir en eller begge at de vanligvis er i lønnet arbeid. I knapt to av ti par (16 prosent) har samværsforelderens jobb og ikke omsorgsforelderens; i langt de fleste av disse parene har

samværsforelderens (tilnærmet) fulltidsjobb (31 timer eller mer). I drøyt ett av ti par (12 prosent) har omsorgsforelderens jobb og ikke samværsforelderens; også her har den yrkesaktive oftest fulltidsjobb. I drøyt fire av ti par (43 prosent) har begge tilnærmet fulltidsarbeid. Deltidsarbeid (1-30 timer) er lite utbredt. I så godt som ingen par (en prosent) har begge deltidsjobb. Men i ett av fem par (20 prosent) har omsorgsforelderens deltid og samværsforelderens fulltid. I bare tre prosent av parene er forholdet motsatt.

Yrkesinntekt er hovedinntektskilden for begge parter i seks av ti par (61 prosent). I ett av fire par (24 prosent) har omsorgsforelderens overføringer som hovedinntektskilde mens samværsforelderens har hovedsakelig yrkesinntekt. I en betydelig mindre andel av parene (11 prosent) er forholdet omvendt, det vil si at omsorgsforelderens har yrkesinntekt mens samværsforelderens har overføringer som viktigste inntektskilde. Til tross for betydelige forskjeller mellom partene på dette området er det verdt å merke seg det relativt store innslaget av overføringer for begge parter; i 16 prosent av parene forsørger samværsforelderens og i 29 prosent av parene forsørger omsorgsforelderens hovedsakelig av overføringer. I fem prosent av parene har begge parter overføringer som hovedinntektskilde.

Til tross for systematiske kjønnsforskjeller med hensyn til fordeling av omsorg og samvær mellom foreldrene i bidragsrelasjonene, gir denne grove oversikten over foreldrenes bakgrunn og virksomhet et bilde av store likhetstrekk partene imellom. At de er relativt like i alder, og at de bor i samme landsdel, er lite overraskende. Mer bemerkelsesverdig er det at flertallet av parene har tilnærmet likt utdanningsnivå, lik hovedsakelig virksomhet og hovedinntektskilde. I par der partene er ulike, finner vi riktignok at omsorgsforelderens kommer noe "dårligere" ut, ved at hun oftest er den med lavest utdanning, oftest den som er uten jobb og oftest den som har overføringer som hovedinntektskilde. Men ikke sjelden er forholdet også omvendt, og forskjellene i andel av parene der henholdsvis omsorgsforelderens og samværsforelderens kommer "dårligst" ut, er relativt små. Denne oversikten avspeiler selvfølgelig at krake til en viss grad søker (og skiller seg fra) make, det vil si at partene har mange fellestrekk i utgangspunktet. I tillegg viser den at i de tilfellene det er ulikhet partene imellom, går den ofte begge veier.

8.2.2. Kjennetegn ved bidragsforholdet: Mer og mindre kontroversielle opplysninger

Opplysningene om bidragpartenes bakgrunn og virksomhet er basert på registerkoblinger, dels på spørreskjemaopplysninger for den det gjelder. Dette er stort sett ukontroversielle opplysninger, og det er all grunn til å tro at svarene vi får i spørreskjemaet er pålitelige. Andre typer opplysninger, som for eksempel

opplysninger om forhold ved bidragsrelasjonen, er imidlertid ofte knyttet til uenighet partene imellom, og svarene vil i noen grad sprike avhengig av hvem av partene som svarer. Det gjelder i særlig grad spørsmål om kontakt og samvær mellom foreldre og barn (jf. kapittel 3 og Kitterød 2004a og 2004b). Vi antar imidlertid at direkte etterprøvbare spørsmål som kjennetegn ved barnet, tid siden foreldrebrudd og bosted for foreldre og barn, er relativt ukontroversielle partene imellom. Derfor har vi i beskrivelsen av slike forhold i paranalysen benyttet opplysninger fra bare den ene parten, nemlig omsorgsforelderens. Sammenholdt med gjennomsnittresultatene for de samme kjennetegnene på gruppenivå (kapittel 3, tabell 3.3) ser vi at dette er en rimelig vurdering, idet vi finner svært lite sprik mellom gjennomsnittsfordelingen for alle foreldre og for foreldre på parnivå (vedleggstabell A8.2, siste kolonne (vektet prosent)). Når det gjelder besøk og samvær, har vi imidlertid i paranalysen tatt hensyn til opplysninger fra begge parter og beregnet antall samværsdager og ferier som et gjennomsnitt av det oppgitte antall fra begge partene.

Som vi har sett i kapittel 3, utgjør barn i skolealder den store majoriteten av "bidragsbarna". Av vedleggstabell A8.2 ser vi at i halvparten av bidragsrelasjonene er yngste barn under og i halvparten er yngste barn over 10 år. I bare 16 prosent av relasjonene er barnet under fem år. To av tre bidragsrelasjoner gjelder bare ett barn, og i fire av fem tilfeller bodde foreldrene sammen da barnet ble født. Det store flertallet av foreldreparene har bodd fra hverandre i to år eller mer, drøyt halvparten i mer enn fem år. I drøyt ni av ti forhold (92 prosent) bor barnet fast hos bare den ene forelderens.¹³ Avstanden mellom foreldrenes bosted er imidlertid kort for de fleste; i hele sju av ti tilfeller en halv times reisetid eller mindre.

Når det gjelder samvær mellom barnet og samværsforelderens, viser paranalysen et noe annet bilde enn gjennomsnittstallene i kapittel 3. Dette er nok mer en konsekvens av metodevalg og avrundingsproblematikk enn av reelle forskjeller mellom individutvalget og parutvalget i analysen. I paranalysen beregnes gjennomsnitt mellom to og to opplysninger, mens gjennomsnittet i individ- (gruppe-) analysen foran beregnes som sluttgjennomsnittet av alle intervju-personenes opplysninger. I det første tilfellet vil avrundning fra desimaltall til hele tall veie tyngre enn i det siste. Gjennomsnittsberegninger på parnivå vil sannsynligvis gi en del halve dager og ferier, som ved avrundning vil resultere i et noe høyere gjennomsnittstall enn det reelle. Dermed vil antallet registrerte besøksdager og ferier være noe høyere i paranalysen enn i individanalysen. Ikke desto mindre viser begge analysene at det er mest vanlig med besøk hos

samværsforelderens fra fire til tolv dager per måned og tre til fire ferier i året.

8.2.3. Nytt hushold med barn: Den ene eller ingen av partene

Den tredje gruppen kjennetegnet ved partene i bidragsforholdet beskriver den enkeltes nåværende familie- og husholdssituasjon, det vil si situasjonen på intervju-tidspunktet (vedleggstabell A8.3, siste kolonne (vektet prosent)). Her benytter vi registeropplysninger (jf. kapittel 2) og opplysninger gitt i spørreskjemaet fra hver av partene om sin egen situasjon. Vi ser at begge parter i det store flertallet av bidragspar (81 prosent) har bare en bidragsrelasjon, mens i to prosent av parene har begge mer enn en relasjon. I knapt ett av fem par (17 prosent) har bare den ene mer enn en relasjon. Det er en liten, men signifikant overvekt av par der det er omsorgsforelderens som inngår i mer enn ett bidragsforhold, ti prosent av parene, mot syv prosent av parene der samværsforelderens er den med mer enn ett bidragsforhold.

I ett av tre bidragspar (34 prosent) lever begge parter fortsatt utenfor samliv med en annen partner på intervju-tidspunktet. I ett av fire par (24 prosent) lever begge i nytt samliv. Tallene viser en noe større andel par hvor bare samværsforelderens lever i nytt samliv (24 prosent) enn andelen hvor det samme gjelder for bare omsorgsforelderens (18 prosent). Vi finner tilsvarende mønster når det gjelder nye barn i husholdningen. Knappt halvparten (46 prosent) har ingen andre barn, mens i kun 13 prosent av tilfellene har begge ett eller flere barn i husholdningen (i tillegg til bidragsbarnet/barna). I de tilfellene der partene har ulik situasjon, synes det noe mer vanlig at samværsforelderens har ett barn i tillegg, 24 prosent, mot 17 prosent for omsorgsforelderens.

På bakgrunn av at det i det store flertallet av parene bare er den ene av partene som bor fast sammen med barnet/barna, vil familie- og husholdssituasjonen til de to nærmest per definisjon være forskjellig. Videre er det i et relativt stort mindretall av parene slik at partene har ulik husholdssituasjon utover forskjellen knyttet til parets felles barn. Vi finner at samværsforelderens er den av partene som oftest lever i nytt samliv og har nye barn. Samlet tyder likevel tallene på stor grad av likhet mellom partene også når det gjelder ny familie- og husholdssituasjon etter et eventuelt felles samliv. Drøyt åtte av ti par har likt antall bidragsrelasjoner (langt de fleste bare den ene), knapt seks av ti har samme samlivsstatus (de fleste enslige) og seks av ti har lik situasjon med hensyn til nye barn/ikke nye barn i husholdningen (de fleste har ikke nye barn).

¹³ Barn som oppgis å ha delt bosted er like fullt registrert bosatt på bare en adresse i folkeregisteret, det vil si hos omsorgsforelderens i vår analyse (jf. avsnitt 2.1).

8.3. Inntekt og inntektsforskjeller på parnivå

8.3.1. Hva måler vi, og hvordan?

Formålet med paranalysen er å kartlegge hvordan inntekten er fordelt mellom par av foreldre og mellom partene i hvert enkelt par. Vi analyserer hvordan parenes inntektsnivå varierer avhengig av kjennetegn ved partene, men hovedfokus for analysen er likevel fordelingen partene imellom, det vil si det relative innteks- og velferdsnivået mellom de to partene i en og samme bidragsrelasjon. Vi stiller følgende spørsmål: Hvordan er inntektsfordelingen mellom partene i bidragsforholdene; hvem av partene kommer best og hvem kommer dårligst ut? Hva kjennetegner partene i bidragsforhold med innbyrdes forskjellig, og hva kjennetegner partene med tilnærmet likt inntektsnivå? På bakgrunn av analysene av omsorgsforeldres og samværsforeldres inntekt på gruppenivå, er det grunn til å anta at svar på spørsmålene vil variere avhengig av hva slags type inntektsforhold det er snakk om. Videre vil svarene være følsomme for hvilke mål og kategorier vi benytter for henholdsvis inntektsnivå og -fordeling. Analysen tar utgangspunkt i de samme perspektivene på økonomisk velferd som i analysen på gruppenivå foran og benytter de samme tre inntektsbegrepene, nemlig den enkelte forelderens individuelle inntekt, den enkelte forelderens innteks- eller velferdsnivå når vi tar hensyn til kostnader forbundet med barnet/barna i bidragsrelasjonen, og den enkeltes, eller den enkeltes husholds', velferdsnivå når vi tar hensyn til alle husholdmedlemmenes inntekter og kostnader (jf. kapittel 4). I analysen av foreldregrupperes inntektsforhold foran er diskusjonen av de tre inntektsbegrepene disponert i tre separate kapitler, kapittel 5, 6 og 7. I presentasjonen av paranalysen i dette kapitlet skiller vi ikke mellom de tre inntektstypene på samme måte, men diskuterer inntektsfordeling og inntektsforskjeller i lys av de tre begrepene i sammenheng.

Vi presenterer som i de foregående kapitlene, figurer over gjennomsnittsinntekt i de aktuelle gruppene. Men mens vi i de foregående kapitlene har presentert figurer som sammenligner gjennomsnittlig inntektsnivå mellom ulike foreldregrupper, viser figurene i dette kapitlet gjennomsnittlige inntektsforskjeller på parnivå, det vil si differansen mellom partenes inntekt i gjennomsnitt. I tillegg presenterer vi en rekke vedleggstabeller. I vedleggstabellene A8.25 - A8.27 viser vi inntekten for partene i par i gjennomsnitt og gjennomsnittsforskjeller i inntekt mellom partene. I vedleggstabellene A8.1 - A8.3, A8.7 - A8.9 og A8.13 - A8.15 er bidragsparene gruppert etter inntektsnivået til hver av partene. Vi benytter for sammenligningens skyld, i prinsippet den samme inndelingen som i individanalysene foran, men med noe grovere inntektskategorier. Vi skiller mellom lav, middels og høy inntekt, som utgjør henholdsvis under 190 000 kroner, mellom 190 000 og 240 000 kroner, og 240 000 kroner

og over. Med utgangspunkt i disse inntektskategoriene inndeler vi deretter parene i ni grupper. I tre av disse gruppene har partene tilnærmet lik inntekt; enten har begge lav inntekt, begge middels inntekt eller begge har høy inntekt. Dette er et relativt grovt likhetsmål, i det personer så godt som uten inntekt vil falle i samme inntektskategori som personer med en inntekt opp mot 190 000 kroner, og personer med en inntekt på 240 000 kroner vil falle i samme kategori som personer med betydelig høyere inntekt. Ikke desto mindre viser denne grupperingen hvor mange foreldrepar som har grovt sett lik inntekt på et gitt nivå.

Videre presenterer vi i vedleggstabellene A8.4 - A8.6, A8.10 - A8.12 og A8.16 - A8.18 to andre likhetsmål for de tre inntektstypene, nemlig andel med tilnærmet lik inntekt uansett nivå, og et mål på lineær samvariasjon mellom partenes inntektsnivå (Pearson correlation). Kriteriet for lik inntekt ifølge det første målet er at hver av partenes inntektsnivå skal ligge innenfor en grense på 90 og 110 prosent av den andre partens. Dette målet er et noe strengere likhetsmål enn det grupperte målet og mindre strengt enn korrelasjonsmålet. Likhet ifølge korrelasjonsmålet tilsier at partenes inntektsnivå i hver enkelt bidragsrelasjon samvarierer i et visst mønster. Tilnærmet rettlinjet og systematisk sammenheng mellom partenes inntektsnivå gir høy korrelasjon, det vil si når partene har tilnærmet samme plassering i inntektsfordelingen for sine respektive foreldregrupper. Korrelasjonskoeffisienten varierer mellom null og en (+1 eller -1), hvor positiv skåre indikerer at parter med høy inntekt hører sammen, og det samme for parter med lav inntekt, mens negativ skåre indikerer systematisk ulikhet mellom partenes inntekt ved at en part med høy inntekt hører sammen med en med lav inntekt.

Til slutt i dette kapitlet, avsnitt 8.7, spør vi om det er forskjeller med hensyn til hvem at partene i bidragsforholdene som kan betegnes som fattige og som mottar sosialhjelp (vedleggstabellene A8.19 - A8.21 og A8.22 - A8.24). På samme måte som i kapitlene foran presenterer vi også i kapittel 8 (i vedleggstabeller) betydelig flere tall enn det som er mulig å kommentere i denne rapporten. Dette ut fra at vi antar at tallene vil kunne gi spesielt interesserte lesere svar på flere spørsmål enn dem vi har stilt.

8.3.2. Inntektsfordelingen i par: Et mangetydig bilde

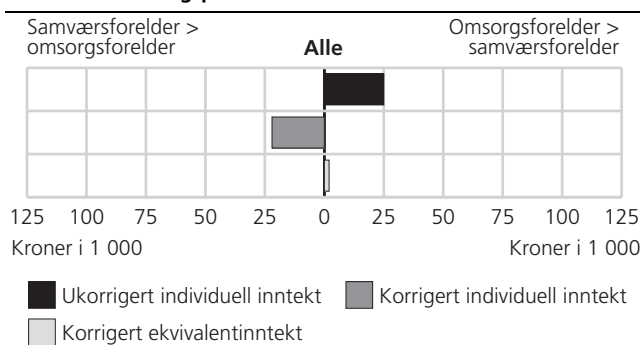
I gjennomsnitt hadde hver av partene i samtlige bidragsforhold en ukorrigert individinntekt på 241 000 kroner i 2002. Korrigert for partenes kostnader ved barnet/barna i bidragsrelasjonen var gjennomsnittsinntekten 194 000 kroner, og korrigert for partenes aktuelle husholdssammensetting var gjennomsnittsinntekten (ekvivalentinntekten) 210 000 kroner (vedleggstabell A8.25). Av figur 8.1 ser vi at omsorgsforelderens er den av partene med høyest ukorrigert

individinntekt, mens den korrigerte individinntekten er høyest for samværsforelder og ekvivalentinntekten er ganske lik partene imellom. Differansen er henholdsvis 25 000 kroner, 22 000 kroner og knapt 2 000 kroner, den siste i omsorgsforelderens favør.

Andelen par der partene har tilnærmet lik inntekt, det vil si andelen par der hver av partenes inntekt utgjør mellom 90 og 110 prosent av inntekten til den andre parten, er knapt en av fem, stort sett uavhengig av inntektsbegrep; 17 prosent av parene når vi beregner ukorrigert individuell inntekt, 19 prosent for korrigert individuell inntekt og 18 prosent for ekvivalentinntekt (vedleggstabell A8.4, A8.10 og A8.16). Ser vi på det grovere likhetsmålet, nemlig andelen der begge parter har henholdsvis lav, middels eller høy inntekt, (vedleggstabell A8.1, A8.7 og A8.13) finner vi at partene faller i samme inntektsgruppe i rundt regnet to av fem par. Også her er det relativt liten forskjell avhengig av om vi ser på individuell inntekt eller ekvivalentinntekt. Det samme gjelder likhet målt som korrelasjon mellom partenes inntekt (Pearson correlation er knapt 0,1 for alle tre inntektsmålene, vedleggstabell A8.4, A8.10 og A8.16).

Det er først og fremst når vi ser på par der partene har (svært) ulik inntekt at bildet varierer avhengig av inntektsbegrep. I drøyt halvparten (53 prosent) av parene har omsorgsforelder ukorrigert individuell inntekt høyere enn 110 prosent av samværsforelder, mens samværsforelder har tilsvarende høyest inntekt i 30 prosent av parene. Korrigert for kostnader ved barnet/barna i bidragsrelasjonen er forholdet omvendt, nemlig at samværsforelder har høyest inntekt i knapt halvparten av tilfellene (48 prosent) mens omsorgsforelder har høyest inntekt i en tredel (34 prosent) av tilfellene. Ser vi på ekvivalentinntekten, er de to gruppene like store (i 43 prosent av parene har omsorgsforelder og i 40 prosent av parene har samværsforelder høyest inntekt).

Figur 8.1. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar. 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Antall observasjoner: 746

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

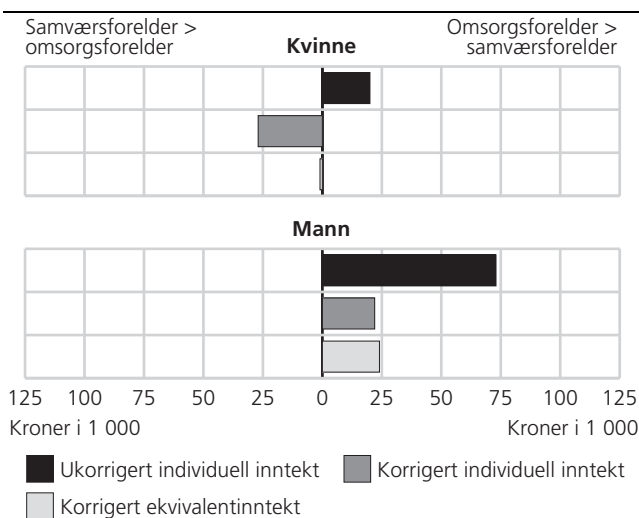
Oversikten viser et mangetydig bilde av inntektsfordelingen mellom partene i bidragsforholdene, og at det ikke er ett entydig svar på spørsmålet om hvem som kommer best og hvem som kommer dårligst ut økonomisk; samværsforelder eller bidragsforelder. Som vi har sett, er svaret for en stor del avhengig av hva vi legger i begrepene inntekt og økonomisk velferd. Men ett relativt robust resultat, som gjelder uansett inntektsbegrep, er at i ett av fem par har partene tilnærmet lik inntekt. I de resterende fire av fem parene varierer inntektsforskjellene avhengig av hvilken type inntekt vi ser på. Mens omsorgsforelder oftest har den høyeste individuelle ukorrigerte inntekten, har samværsforelder oftest den høyeste inntekten korrigert for utgifter med barnet/barna i bidragsrelasjonen. Dette er ikke til å undres over: Som vi har beskrevet i kapitlene foran, bidrar så vel skattesystemet som trygde- og bidragssystemet til å omfordele penger fra personer uten, til personer med, omsorg for barn. Men når utgiftene til barneomsorgen trekkes fra hver av partenes individuelle inntekt, slik vi gjør når vi beregner den korrigerede individuelle inntekten, vil forelder med det største omsorgsansvaret komme dårligere ut. For alle bidragspar under ett finner vi således at omsorgsforelder er den av partene som i utgangspunktet har høyest inntekt til "egen" disposisjon når vi ser bort fra kostnader knyttet til parets felles barn. Men siden omsorgsforelder gjennomgående er den av partene som har størst utgifter i forbindelse med dette barnet/disse barna, er det sterke begrensninger knyttet til disposisjonen av denne inntekten. Når barnekostnadene tas med i beregningene, er det samværsforelder som kommer best ut. Når vi til slutt beregner ekvivalentinntekten ved også å ta hensyn til eventuelle inntekter og utgifter knyttet til den aktuelle familie- og husholdnings-situasjonen til hver av partene, finner vi at forskjellene mellom partene for en stor del jevnes ut.

8.4. Variasjon i inntektsnivå og -forskjeller etter partenes bakgrunnskjennetegn

8.4.1. Størst forskjell mellom partenes inntekt når far har omsorgen

Fedre har gjennomgående bedre inntekt enn mødre i en og samme bidragsrelasjon. Det gjelder både når mor og når far har omsorgen for barnet, men i særlig grad gjelder det når omsorgen er hos far. Det gjelder dessuten stort sett uavhengig av hvordan inntekten måles, med ett unntak. Unntaket gjelder individuell inntekt etter skatt i par der mor er omsorgsforelder. I disse tilfellene har mor høyere inntekt enn far (figur 8.2). Det har dels sammenheng med at omsorgsmødre mottar relativt mye i overføringer og betaler relativt lite i skatt, mens samværsfedre mottar betydelig lavere overføringer enn de øvrige foreldregruppene (jf tabell 4.1a og 4.1b).

Figur 8.2. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter omsorgsforelders kjønn. 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Antall observasjoner: Omsorgsforelder kvinne (671), omsorgsforelder mann (75).
Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Vi har sett at far er omsorgsforelder i 9 prosent av parene (vedleggstabell A8.1). Om omsorgsforelder er mor eller far har liten betydning for partenes samlede gjennomsnittsinntekt (vedleggstabell A8.25). Men for fordelingen av inntekten partene imellom har det stor betydning. Når mor er omsorgsforelder er de individuelle inntektsforskjellene drøyt 20 000 kroner i hennes eller hans favør, avhengig av om vi korrigerer for utgifter til bidragsbarn ikke, og forskjellen i partenes ekvivalentinntekt er svært liten (figur 8.2). Men når far er omsorgsforelder, har han høyere inntekt enn mor uansett hvilken type inntekt det er snakk om; 73 000 kroner mer i ukorrigert individuell inntekt, 22 000 kroner mer i korrigert individuell inntekt og 24 000 kroner mer i ekvivalentinntekt.

Andelen med tilnærmet lik inntekt er noe lavere når det er far som er omsorgsforelder enn når det er mor, men forskjellen er liten (variasjonen mellom 15 og 19 prosent på det meste er ikke signifikant på fem prosents nivå, vedleggstabell A8.4, A8.10 og A8.16). Andelen av parene der omsorgsforelder har høyest inntekt, er imidlertid betydelig (og signifikant) høyere når far har omsorgen. Ser vi på ukorrigert inntekt (vedleggstabell A8.4), har omsorgsforelder høyest inntekt i to av tre par (67 prosent) der far har omsorgen, mot drøyt halvparten av parene (52 prosent) der mor har omsorgen. Denne forskjellen er enda større når det gjelder inntekt korrigert for samvær med barn. Her har omsorgsfedrene høyest inntekt i 53 prosent, mens omsorgsmødrene har høyest inntekt i 32 prosent av tilfellene (vedleggstabell A8.10). Forskjellen er noe mindre for ekvivalentinntekt (henholdsvis 52 og 42 prosent av parene, vedleggstabell A8.16) men fortsatt signifikant.

Andelen par der begge har lav inntekt (under 190 000 kroner) eller der begge har høy inntekt (240 000

kroner og over) varierer lite avhengig av om det er mor eller far som har omsorgen for barnet. Andelen er henholdsvis 6 prosent og en femdel målt som ukorrigert individuell inntekt, henholdsvis en tredel og 4-5 prosent målt som korrigert individuell inntekt og henholdsvis en firedel og 8-9 prosent målt som ekvivalentinntekt (vedleggstabell A8.1, A8.7 og A8.13). Det er først og fremst andelen der inntektsforskjellen mellom partene er betydelig (den ene parten har under 190 000 kroner og den andre 240 000 kroner eller mer), som varierer med omsorgsforelderens kjønn. I par der far er omsorgsforelder er andelen der omsorgsforelder har betydelig lavere inntekt enn samværsforelder lavere enn tilsvarende andel når mor er omsorgsforelder. Det gjelder uansett inntektsbegrep.

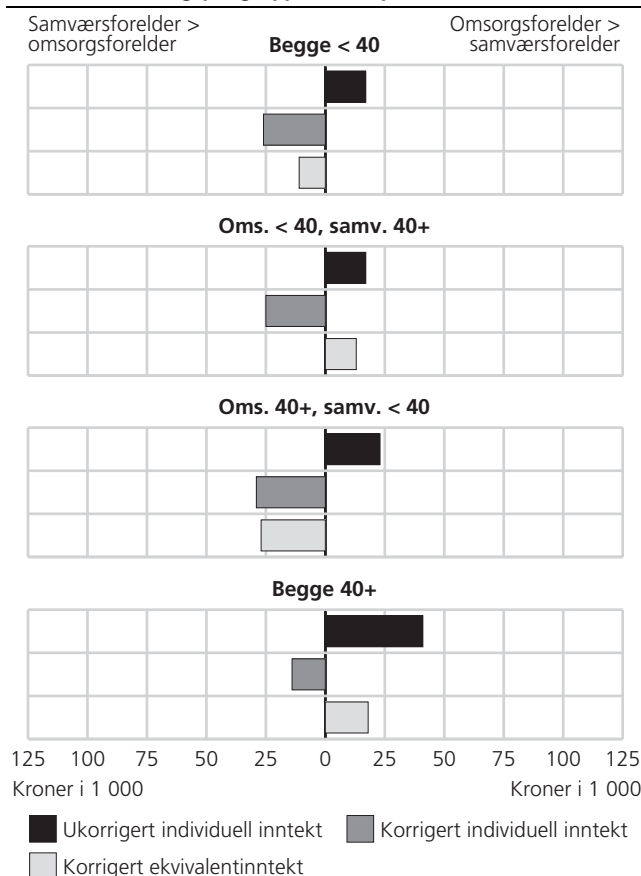
Kjønnforskjellene er likevel gjennomgående større for individinntekt enn for ekvivalentinntekt. At omsorgsfedre har høyere individinntekt enn partneren når vi korrigerer for kostnader ved (bidrags-) barn, må sees i lys av at de har betydelig høyere inntekt i utgangspunktet. Men det har nok også sammenheng med at samværet er mindre skjevt fordelt mellom partene der far er omsorgsforelder. Det henger igjen sammen med at samværmødre gjennomgående er mer sammen med barnet/barna enn samværfedre (jf. kapittel 3). At forskjellene reduseres for ekvivalentinntekt kan nok dels knyttes til forskjeller i kostnader ved eventuelle nye barn i husholdet, men mest av alt skyldes det forskjeller i inntektsnivået til nye partnere. Sannsynligvis vil fars eventuelle nye partner ha lavere inntekt enn far og dermed bidra til å redusere "hans" ekvivalentinntekt relativt til mors. Mors eventuelle nye partner derimot, vil sannsynligvis bidra til å øke hennes relative ekvivalentinntekt.

8.4.2. Små forskjeller i inntekt og inntektsfordeling etter alder

Av figur 8.3 ser vi at ukorrigert individuell inntekt er høyest for omsorgsforelder, og korrigert individuell inntekt er høyest for samværsforelder, uavhengig av bidragspartenes alder og alderssammensetting. Høyest gjennomsnittlig individinntekt har par hvor omsorgsforelder er under, og bidragsforelder er over, 40 år, mens par der begge er over 40 har høyest gjennomsnittlig ekvivalentinntekt (henholdsvis 263 000, 209 000 og 221 000 kroner) (vedleggstabell A8.25).

Høyest andel par med inntektslikhet partene imellom finner vi imidlertid i de (få) tilfellene der omsorgsforelder er over, og samværsforelder er under, 40 år. Grovt sett gjelder det uansett inntektsbegrep og likhetsmål (vedleggstabell A8.4, A8.10 og A8.16). Det betyr at andelen par der partene har forskjellig inntektsnivå er tilsvarende lavere i denne aldersgruppen enn i de øvrige. Det gjelder særlig andelen med høyest inntekt for omsorgsforelder. Samlet sett viser likevel analysen at forskjellene i både gjennomsnittsinntekt og inntektsfordeling etter partenes alder gjennomgående er små.

Figur 8.3. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes alder. 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

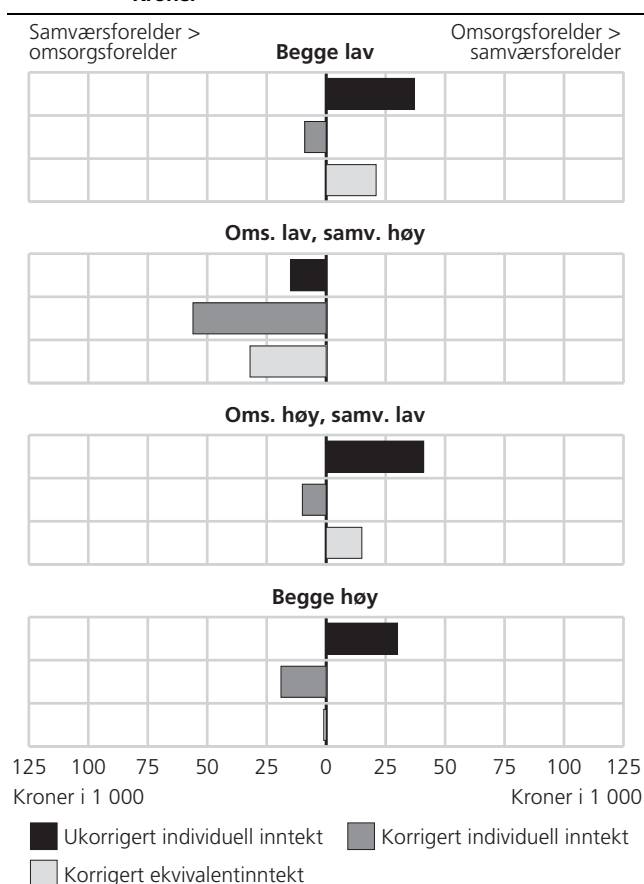
² Antall observasjoner: Begge under 40 år (302), omsorgsforelder under 40 og samværsforelder 40 eller mer (139), omsorgsforelder 40 eller mer og samværsforelder under 40 (45), begge 40 år eller mer (260).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

8.4.3. Små gjennomsnittsforskjeller i ekvivalentinntekt mellom partene når begge har høy utdanning

Parenes inntektnivå avspeiler partenes utdanning ved at gjennomsnittsinntekten er gjennomgående høyest når begge har høy, og lavest når begge har lav utdanning (vedleggstabell A8.25). Hvem av partene som i gjennomsnitt har høyest og lavest individuell inntekt, ser imidlertid ut til å være lite påvirket av utdanningsnivået til partene (figur 8.4). Omsorgsforelder har stort sett høyest ukorrigert, og samværsforelder har høyest korrigeret, individuell inntekt. Men også her er det ett unntak, nemlig par der omsorgsforelder har lav og samværsforelder har høy utdanning. Da går forskjellen i samværsforelderens favør for alle inntektstypene. Den betydelig høyere korrigerte individinntekten for samværsforelder i disse parene kan synes noe overraskende i idet det kan tyde på at samværsforeldre med høyere utdanning enn partneren har relativt lite samvær med barnet. Dette er i så fall i strid med tidligere funn (Jensen og Clausen 1997, Skevik og Hyggen 2002, Kitterød 2004b). Det er derfor grunn til å anta at den generelt høyere inntekten til samværsforelder i disse parene primært har sammenheng med disse samværsforeldrenes (les: fedrenes) høyere ukorrigerte individinntekt (les: yrkesinntekt) i utgangspunktet.

Figur 8.4. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes utdanning². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, Statistisk sentralbyrå 2000). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

³ Antall observasjoner: Begge lav utdanning (165), omsorgsforelder lav og samværsforelder høy utdanning (147), omsorgsforelder høy og samværsforelder lav utdanning (142), begge høy utdanning (280).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

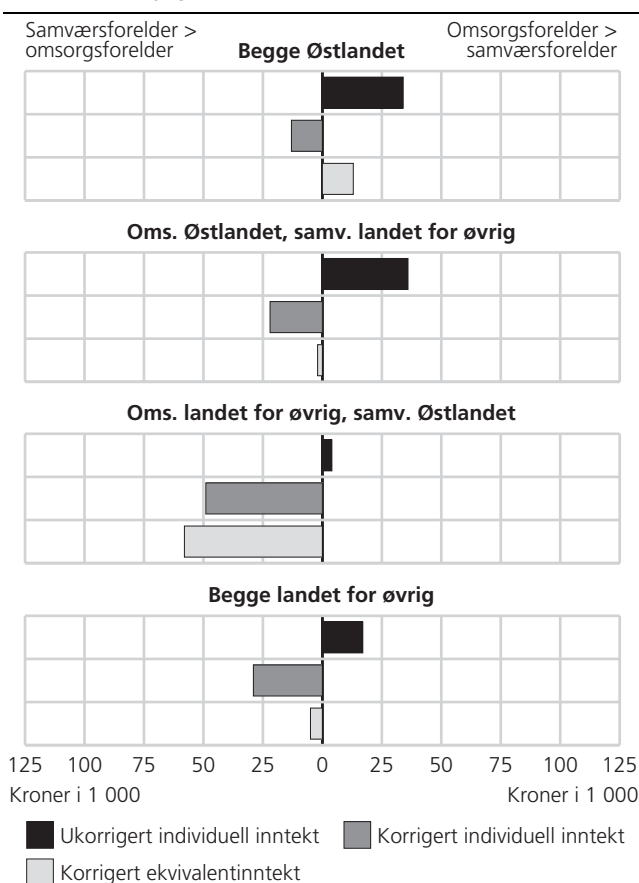
Par hvor partene har likt utdanningsnivå har ikke nødvendigvis oftere likt inntektsnivå enn par der partene har forskjellig utdanning. Når det gjelder ukorrigert individinntekt og ekvivalentinntekt finner vi faktisk at det er noe mer vanlig med tilnærmet lik inntekt når samværsforelder har høyere utdanning enn omsorgsforelder (vedleggstabell A8.4 og A8.16), men andelene er ikke signifikant forskjellige fra andelene for alle par. Samtidig ser vi av vedleggstabell A8.4, A8.10 og A8.16 at omsorgsforelder har høyest inntekt betydelig sjeldnere i disse parene enn hva tilfellet er for alle par. For ukorrigert individuell inntekt gjelder det for eksempel bare i en tredel av parene der samværsforelder har høyest utdanning mot i godt over halvparten for alle par. Når begge har høy utdanning, er imidlertid inntektsforskjellene i gjennomsnitt gjennomgående små. Særlig gjelder det ekvivalentinntekt, der forskjellen utgjør bare 850 kroner (i samværsforelderens favør, figur 8.4, jf. vedleggstabell A8.25). Vi finner dessuten en viss likhet i

par der begge har lav utdanning, ved at begge partene i mer enn fire av ti av disse parene har korrigert individinntekt og ekvivalentinntekt under 190 000 kroner (vedleggstabell A8.7 og A8.13).

8.4.4. Størst forskjeller i korrigerede inntekter i par der bare samværsforelder bor

Bidragsspar der begge er bosatt på Østlandsområdet har høyere gjennomsnittsinntekt enn par bosatt andre steder (vedleggstabell A8.25). Den gjennomsnittlige fordelingen partene imellom varierer relativt lite etter bosted, men også her er det ett tydelig unntak fra den generelle "regelen", det gjelder par der omsorgsforelder bor utenom østlandsområdet og samværsforelder på Østlandet. Den mest markerte forskjellen mellom disse parene og de øvrige er den store forskjellen i ekvivalentinntekt i samværsforelderens favør (figur 8.5). I disse parene har samværsforelder 58 000 kroner mer i ekvivalentinntekt enn omsorgsforelder. Men tallene er basert på få observasjoner og er derfor noe usikre.

Figur 8.5. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragsspar gruppert etter partenes bosted. 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Antall observasjoner: Begge Østlandet (344), omsorgsforelder Østlandet og samværsforelder landet for øvrig (27), omsorgsforelder landet for øvrig og samværsforelder Østlandet (16), begge landet for øvrig (359).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

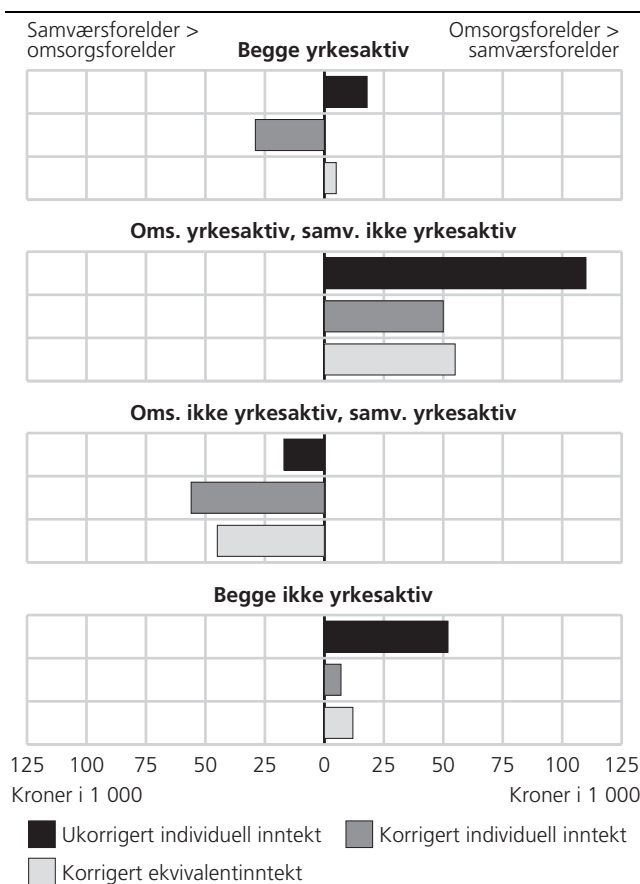
Ser vi på det store flertallet av parene, nemlig par der begge bor på Østlandet (44 prosent av parene) og par der begge bor i landet for øvrig (50 prosent av parene), går gjennomsnittsforskjellen i ukorrigert individuell inntekt mest i omsorgsforelderens favør på Østlandet og den korrigerede inntekten mest i samværsforelderens favør i landet for øvrig. Forskjellen i ekvivalentinntekt er noe større mellom partene på Østlandet enn gjennomsnittet for landet for øvrig, og nivået er, til forskjell fra i de øvrige bostedsgruppene, høyest for omsorgsforelder (figur 8.5). Andelen par der begge partene har høy inntekt, er signifikant høyere når begge bor på Østlandet enn når begge bor i landet for øvrig (i henholdsvis 26 og 16 prosent av parene har begge høy ukorrigert individinntekt, i henholdsvis 6 og 2 prosent har begge høy korrigert individinntekt og i 13 og 4 prosent har begge høy ekvivalentinntekt (vedleggstabell A8.1, A8.7 og A8.13)).

8.4.5. I par der bare den ene parten har yrkesarbeid som sin hovedsakelige virksomhet, har den yrkesaktive parten høyest inntekt

Par der begge er yrkesaktive har høyest gjennomsnittlig inntektsnivå. Det gjelder alle inntektstypene (vedleggstabell A8.25). Det er også her vi finner størst grad av inntektslikhet partene imellom, målt som andel av parene med tilnærmet lik inntekt (vedleggstabell A8.4, A8.10 og A8.16). Ikke desto mindre har omsorgsforelder høyest ukorrigert inntekt enten begge partene eller ingen av partene oppgir yrkesarbeid som sin hovedsakelige virksomhet (figur 8.6). Forskjellen er størst i de tilfellene ingen av partene er yrkesaktive, og i disse tilfellene har omsorgsforelder også høyest korrigert individinntekt og ekvivalentinntekt. Det tyder på at det å være uten jobb innebærer mindre negative økonomiske konsekvenser for omsorgsforelder enn for samværsforelder. Sett på bakgrunn av relativt gunstige overførings- og skatteregler for den som har barnomsorgen, overraskes vi ikke av at omsorgsforelder har høyest ukorrigert individuell inntekt. At hun/(han) også har en bedre økonomisk situasjon når vi korrigerer for begge partenes kostnader ved samvær og husholdskjennetegn, er mer overraskende og har sannsynligvis sammenheng med en rekke forhold som vi ikke kan gå nærmere inn på her. Andelen par der ingen er yrkesaktive utgjør imidlertid en liten gruppe, bare fem prosent av parene.

I par der bare den ene parten har yrkesarbeid som sin hovedsakelige virksomhet, har den yrkesaktive parten høyest inntekt. Det gjelder alle de tre inntektstypene. Særlig stor er gjennomsnittsforskjellen i ukorrigert individinntekt i par der bare omsorgsforelder er yrkesaktiv; med en forskjell på 110 000 kroner i omsorgsforelderens favør.

Figur 8.6. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes hovedsakelige virksomhet². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

³ Antall observasjoner: Begge yrkesaktive (462), omsorgsforelder yrkesaktiv og samværsforelder ikke yrkesaktiv (98), omsorgsforelder ikke yrkesaktiv og samværsforelder yrkesaktiv (139), begge ikke yrkesaktive (35).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

8.4.6. Størst inntektslikhet mellom parter med lik arbeidstid

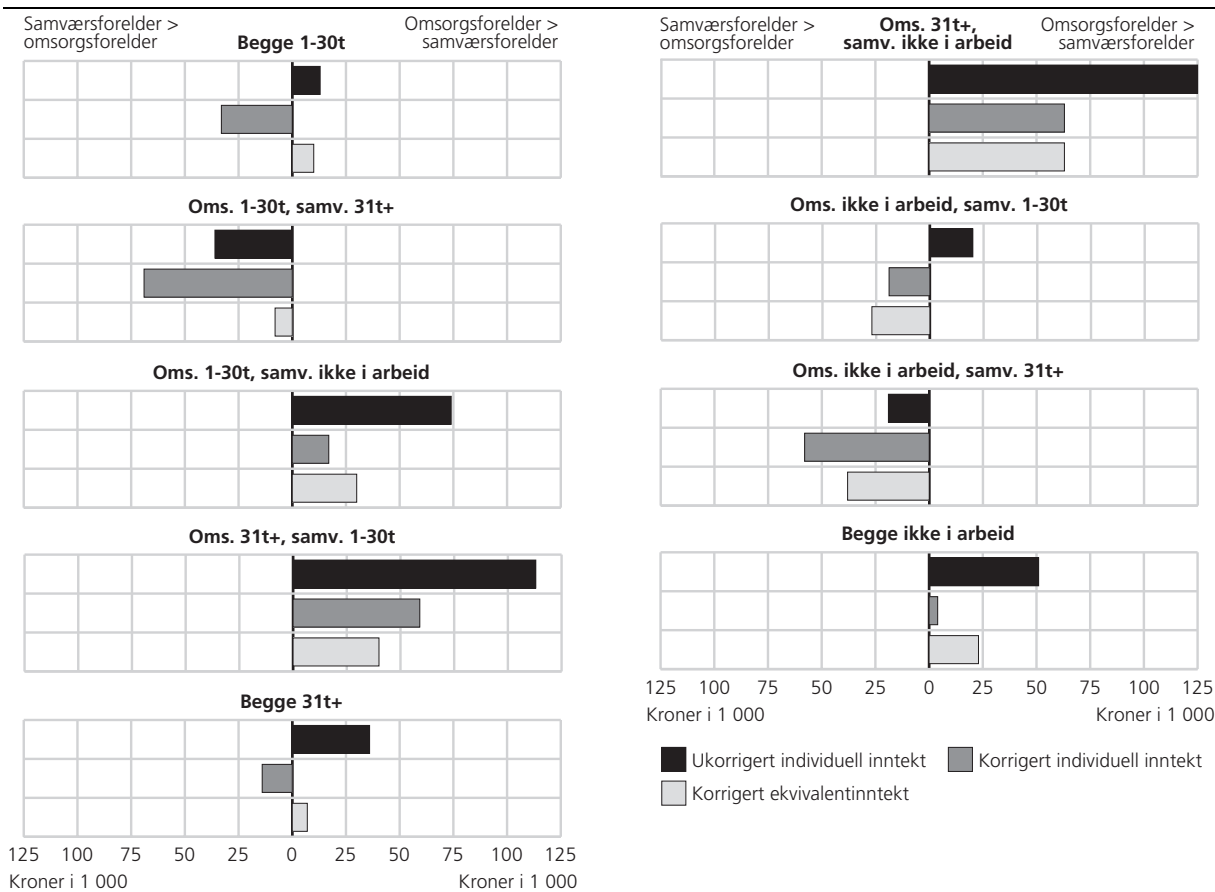
Inntektsfordelingen partene imellom avspeiler også *hvor mye* yrkesarbeid den enkelte vanligvis utfører (figur 8.7). Når begge har lik arbeidstid, eller når ingen av partene er i arbeid, ser vi det samme inntektsmønsteret som ovenfor (figur 8.6), nemlig noe høyere ukorrigert individinntekt og ekvivalentinntekt for omsorgsforelder og høyere korrigert individinntekt for samværsforelder når begge er yrkesaktive, og høyere inntekt av alle typer for omsorgsforelder når ingen av partene er yrkesaktive. Vi ser likeledes at når de to partene har ulik arbeidstid eller ulik yrkestilknytning, har den av partene med lengst arbeidstid den høyeste inntekten. Dette gjelder nesten uten unntak for

alle inntektstypene. Størst forskjell i ukorrigert inntekt finner vi i par der omsorgsforelder er sterkere knyttet til yrkeslivet enn samværsforelder. Når omsorgsforelder er i full jobb og samværsforelder ikke er i arbeid, er forskjellen hele 125 000 kroner i omsorgsforelders favør. Det er også her vi finner den største forskjellen i ekvivalentinntekt; nemlig 63 000 kroner, også dette i omsorgsforelders favør.

Vi har gruppert parutvalget etter arbeidstid i ni kategorier. Det innebærer at enkelte kategorier inneholder få observasjoner, noe som igjen betyr at det er stor usikkerhet knyttet til noen av resultatene. Vi har sett at korrelasjonsmålet gir gjennomgående lave verdier for samvariasjon mellom partenes inntekter for alle par under ett (jf. avsnitt 8.3), og vi ser av vedleggstabell A8.4, A8.5 og A8.6, vedleggstabell A8.10, A8.11 og A8.12 og vedleggstabell A8.16, A.17 og A.18 at det samme er tilfellet stort sett uavhengig av kjennetegn ved partene. Men det er noen unntak. Det gjelder for eksempel korrelasjonene på 0,98-0,99 for parter som begge jobber deltid. Men dette finner vi lite verdt å kommentere fordi resultatene er basert på svært få (4) observasjoner. Den noe lavere, men signifikante korrelasjonen i par der begge er uten arbeid (0,33-0,43), er også basert på få (26) observasjoner, men tyder likevel på en samvariasjon i inntekten til partene. Som vi ser av de samme tabellene, er dette ikke ensbetydende med at partene ofte har lik inntekt (jf. foran). Her avspeiler samvariasjonen en stor grad av systematisk høyere inntekt for omsorgsforelder, hvor omsorgsforelder har høyest inntekt i 50-80 prosent av tilfellene.

I de arbeidstidsgruppene som omfatter flesteparten av parene, nemlig par der omsorgsforelder jobber deltid og samværsforelder heltid (ett av fem par) og par der begge jobber heltid (drøyt to av fem par), går inntektsforskjellene vel så ofte i samværsforelders favør. I den førstnevnte gruppen er det samværsforelder som oftest har høyest inntekt uansett inntektsbegrep. I den sistnevnte har omsorgsforelder oftest høyest ukorrigert individinntekt og ekvivalentinntekt, mens samværsforelder har oftest høyest korrigert individinntekt. Det generelle bildet av denne gruppen er likevel stor grad av likhet partene imellom. I denne gruppen er det dessuten betydelig flere par der begge parter har høy inntekt (vedleggstabell A8.1, A8.7 og A8.13) enn i de øvrige arbeidstidsgruppene. Særlig er dette tilfellet for ukorrigert individuell inntekt, der begge partene har høy inntekt i mer enn ett av tre par.

Figur 8.7. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes yrkesaktivitet og arbeidstid². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid, klassifiseres som ikke i arbeid.

³ Antall observasjoner: Begge 1-30 timer (4), omsorgsforelder 1-30 timer og samværsforelder 31 timer eller mer (124), omsorgsforelder 1-30 timer og samværsforelder ikke i arbeid (22), omsorgsforelder 31 timer eller mer og samværsforelder 1-30 timer (21), begge 31 timer eller mer (295), omsorgsforelder 31 timer eller mer og samværsforelder ikke i arbeid (60), omsorgsforelder ikke i arbeid og samværsforelder 1-30 timer (8), omsorgsforelder ikke i arbeid og samværsforelder 31 timer eller mer (91), begge ikke i arbeid (26).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

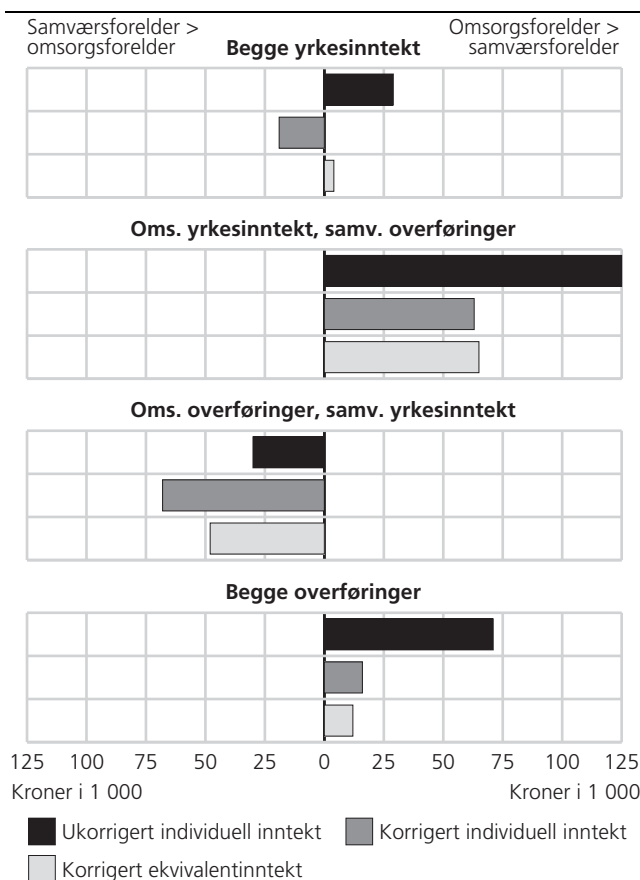
8.4.7. Forskjeller i hovedinntektskilde gir store forskjeller i inntekt

Vi har sett (kapittel 4) at for svært mange, både omsorgs- og samværsforeldre består inntekten av både yrkesinntekt og overføringer. Figur 8.8 viser hvordan inntektsforskjeller mellom partene i bidragsparene varierer etter partenes hovedinntektskilde, det vil si etter om det er yrkesinntekt eller overføringer som utgjør den største andelen av den enkeltes samlede inntekt. Vi ser at figur 8.8 er svært lik figur 8.6. Det skyldes selvfølgelig at de yrkesaktive i overveiende grad har yrkesinntekt som sin hovedinntektskilde og at de ikke-yrkesaktive har overføringer som sin hovedinntektskilde. Som vi så av figur 8.6, har det stor fordelingsmessig betydning om partene er i jobb eller ikke, og dette avspeiles også i fordelingen etter hovedinntektskilde. Når begge er yrkesaktive og har yrkesinntekt som hovedinntektskilde, er inntektsfordelingen partene imellom faktisk også temmelig lik gjennomsnittsfordelingen for alle par (figur 8.1), med rundt regnet 25 000 kroner mer i ukorrigert individuell inntekt for omsorgsforelder, og nesten tilsvarende

høyere korrigert inntekt for samværsforelder, mens ekvivalentinntekten er tilnærmet lik partene imellom.

På samme måte som vi har sett for par der ingen av partene er yrkesaktive eller i arbeid (figur 8.6 og 8.7), kommer omsorgsforelder gjennomgående best ut økonomisk der begge har overføringer som hovedinntektskilde. Men også her er det snakk om en relativt en liten gruppe (36 par, det vil si fem prosent av parene). Når partene har forskjellig hovedinntektskilde, kommer den best ut som har yrkesinntekt. Det gjelder så vel ukorrigert og korrigert individuell inntekt som ekvivalentinntekt. Størst er inntektsforskjellen mellom partene i de drøyt ti prosent av parene der omsorgsforelder har yrkesinntekt og samværsforelder overføringer som viktigste inntektskilde. Der har omsorgsforelder i gjennomsnitt 125 000 kroner mer i inntekt i utgangspunktet, 63 000 kroner mer når utgifter til felles barn er trukket fra og 65 000 kroner mer når andre inntekter og kostnader i husholdet er tatt hensyn til (vedleggstabell A8.25).

Figur 8.8. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter partenes hovedinntektskilde². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

³ Antall observasjoner: Begge yrkesinntekt (457), omsorgsforelder yrkesinntekt og samværsforelder overføringer (76), omsorgsforelder overføringer og samværsforelder yrkesinntekt (165), begge overføringer (36).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

8.5. Kjennetegn ved bidragsforholdet og inntektsforskjeller mellom partene

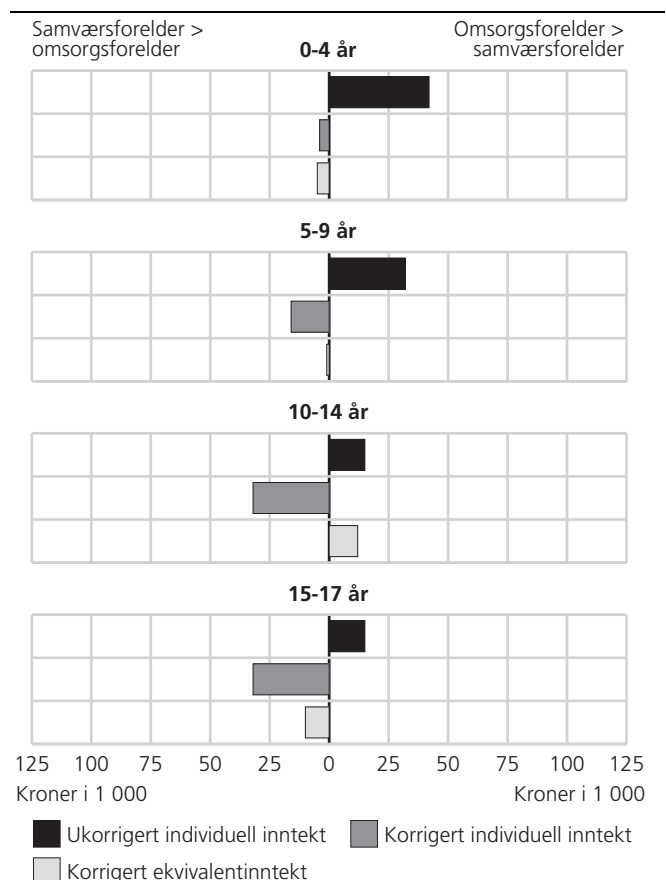
Vi har sett at av de individuelle bakgrunnskjenntegnene vi har inkludert i denne analysen, er det først og fremst partenes forhold til yrkeslivet og omfanget av eventuell yrkesdeltaking som har betydning for inntektsnivået og for forskjeller i inntekt partene imellom. Utslagene er særlig store når det gjelder individuell inntekt etter skatt, det vil si den inntekten som beregnes uavhengig av kostnader knyttet til omsorg for felles barn og øvrige husholdsmedlemmers inntekt og forbruk. Når vi i dette avsnittet analyserer partenes inntektnivå og inntektsforskjeller i lys av kjennetegn ved barnet/barna i bidragsforholdet, tidligere samliv mellom partene og samvær med barnet/barna i relasjonen, er vi spesielt interessert i å kartlegge sammenhengen mellom slike forhold og den korrigerede individuelle inntekten. Det har sin bakgrunn i at vi antar at slike relasjonelle forhold vil ha en særlig betydning for fordelingen av omsorgsansvaret for parets felles barn. Relasjonen foreldrene imellom og kjennetegn ved barnet/barna har igjen

sannsynligvis betydning for omfanget av samvær mellom samværsforelder og barn, og dermed for fordelingen av kostnadene mellom foreldrene. De relasjonelle forholdene har således en indirekte betydning for inntektsfordelingen bidragspartene imellom. Men vi kartlegger også de mer direkte sammenhengene mellom samvær og inntekt.

8.5.1. Høyest korrigeret individinntekt for samværsforelder når barna er store

Foreldre i bidragspar med små barn (under fem år) har lavere inntekt i gjennomsnitt enn foreldre med eldre barn. Det gjelder alle typer inntekt og i særlig grad ekvivalentinntekt, hvor småbarnsforeldrene har en gjennomsnittsinntekt på 189 000 kroner mens de øvrige foreldregruppene har en inntekt på godt over 200 000 kroner (vedleggstabell A8.26). Det er også betydelig mer vanlig at begge har lav inntekt blant småbarnsforeldrene (vedleggstabell A8.2, A8.8 og A8.14). Vi finner en sterk og signifikant samvariasjon mellom foreldrenes inntekt i foreldrepar med små barn (Pearson correlation, vedleggstabell A8.5, A8.11 og A8.17). I utgangspunktet

Figur 8.9. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter yngste barns alder². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Gjelder utelukkende barnet (yngste barn) i bidragsrelasjonen.

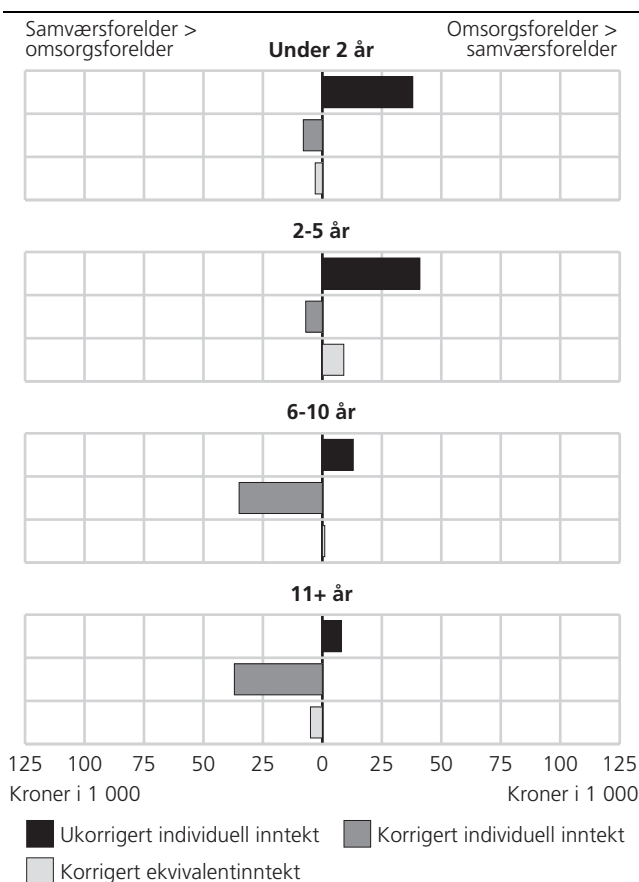
³ Antall observasjoner: Yngste barns alder 0-4 år (111), 5-9 år (271), 10-14 år (265), 15-17 år (98).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

har omsorgsforelderens oftest høyere inntekt enn samværsforelderens, men korrigert for samvær og for husholdskjennetegn, "forsvinner" det aller meste av skjevheten i inntektsfordelingen i denne foreldregruppen. Av vedleggstabell A8.11 og A8.17 ser vi for eksempel at det i denne gruppen er omtrent like vanlig for begge parter å ha høye "korrigerte" inntekter. Av figur 8.9 ser vi dessuten at gjennomsnittsforskjellen i "korrigerte" inntekter er svært små mellom disse foreldrene.

Forskjellen i den korrigerte individinntekten i samværsforelderens favør øker med alderen på barnet/barna i bidragsrelasjonen. Det har selvfølgelig delvis å gjøre med at forskjellen i ukorrigert individinntekt i omsorgsforelderens favør minker. Men det har sannsynligvis også sammenheng med at samværsforeldre gjennomgående er mindre sammen med eldre barn (Jensen og Clausen 1997a, Skevik og Hyggen 2002, Thuen 2004, Kitterød 2004b). Vi ser da også at det i disse parene er langt mer vanlig at det er samværsforelderens og ikke omsorgsforelderens som har høyest korrigert individinntekt av partene (vedleggstabell A8.11).

Figur 8.10. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter tid siden brudd/ynge barns fødsel². 2002. Kroner³

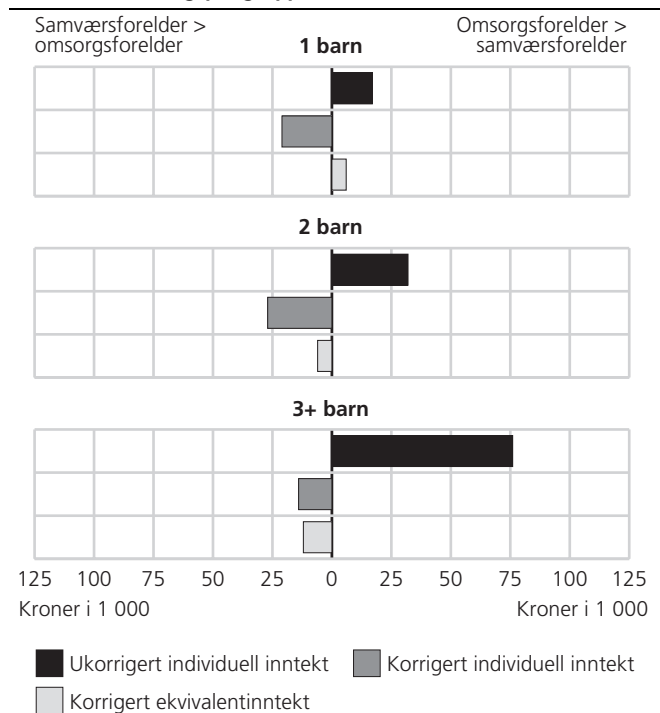

Vi finner nesten identiske sammenhenger mellom inntekt og varighet siden brudd mellom partene (figur 8.10) som mellom inntekt og yngste barns alder. Det er ikke til å undres over i og med at antall år siden brudd og yngste barns alder i mange tilfeller vil være direkte sammenfallende (jf. figur 8.10, note 2).

8.5.2. Antall barn i relasjonen betyr mer for inntektsforskjeller i ukorrigert enn korrigert inntekt partene imellom

Flere barn i bidragsrelasjonen betyr lavere gjennomsnittlig korrigert individinntekt og ekvivalentinntekt på parnivå (vedleggstabell A8.26). Forskjellen mellom partene varierer imidlertid lite i gjennomsnitt for de to inntektstypene etter antall barn i bidragsrelasjonen (figur 8.10). De økte kostnadene ved flere barn ser dermed ikke ut til å falle uforholdsmessig tyngre på den ene enn på den andre parten. Men forskjellen i ukorrigerte individuell inntekt varierer kraftig. Det siste har nok primært sammenheng med økning i overføringene til omsorgsforelderens, både fra den andre forelderens og fra det offentlige når det er flere barn.

Figur 8.11. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter antall barn². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Opplysninger gitt av omsorgsforelder og gjelder utelukkende barn i bidragsrelasjonen.

³ Antall observasjoner: 1 barn i bidragsrelasjonen (342), 2 barn (295), 3 eller flere barn (109).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Opplysninger gitt av omsorgsforelder og gjelder utelukkende barnet i bidragsrelasjonen. Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel.

³ Antall observasjoner: Tid siden brudd/ynge barns fødsel under 2 år (121), 2-5 år (262), 6-10 år (227), 11 år eller mer (123).

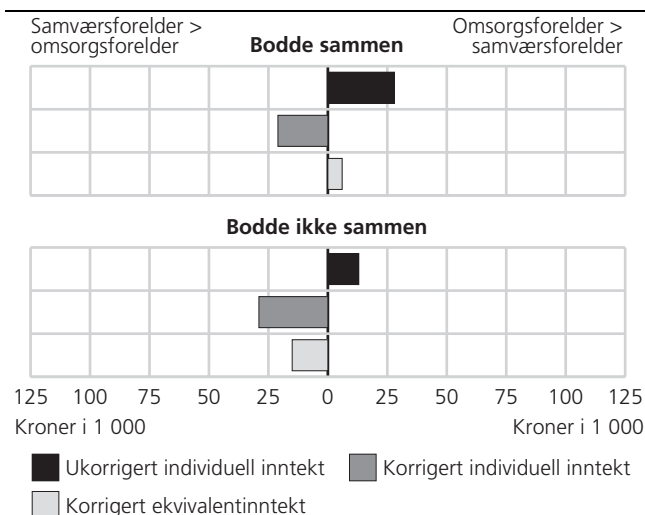
Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Av vedleggstabell A8.5 ser vi at i hele tre av fire par med mer enn to felles barn har omsorgsforelderen høyere ukorrigert individuell inntekt enn samværsforelderen. Tilsvarende andel der samværsforelderen har høyest inntekt er bare 13 prosent. Disse andelenes er mindre skjevfordelt for par med bare ett eller to barn. Når det gjelder korrigert individuell- og ekvivalentinntekt, er andelen der omsorgsforelderen og andelen der samværsforelderen har høyest inntekt tilnærmet like store, og det gjelder uansett antall barn (vedleggstabell A8.11 og A8.17).

8.5.3. Små variasjoner i inntektsfordelingen etter om partene har levd i samliv eller ikke

Foreldre som bodde sammen da barnet (eller eldste barn i bidragsrelasjonen) ble født, har høyere inntekt i gjennomsnitt enn foreldre som ikke bodde sammen (vedleggstabell A8.26), men forskjellene i inntekt partene imellom er temmelig like for par som bodde sammen og par som ikke bodde sammen (figur 8.12). Vi vet at samværsforelderens samvær med barnet/barna er gjennomgående høyere når partene har bodd sammen tidligere (Jensen og Clausen 1997, Thuen 2004, Kitterød 2004b). Det er derfor ikke til å undres over at forskjellen mellom partene i korrigert individuell inntekt er noe mindre blant tidligere gifte/samboende foreldre enn blant foreldre som aldri har bodd sammen.

Figur 8.12. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter tidligere samliv². 2002. Kroner³

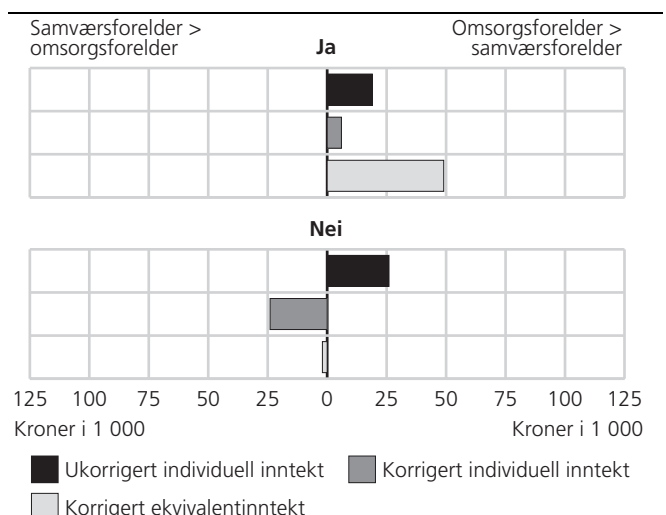

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.
² Opplysninger gitt av omsorgsforelder og gjelder samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).
³ Antall observasjoner: Bodde sammen (632), bodde ikke sammen (108).
 Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

8.5.4. Når barnet har delt bosted: Høyere korrigerte inntekter for omsorgsforelderen fordi han ofte er mann

I vår omtale av omsorgsforeldre og samværsforeldre i denne rapporten, mener vi med omsorgsforelderen den forelderen som barnet er registrert bosatt sammen med. Alle barn som inngår i undersøkelsen har registrert bosted på ett sted, det vil si enten hos mor eller far. Ikke desto mindre oppgir åtte prosent av foreldrene at barna bor tilnærmet like mye hos dem begge (vedleggstabell A8.2, jf. også foran, avsnitt 2.1 og kapittel 3), og det er mer vanlig med delt bosted når barnet har adresse hos far enn hos mor (Jensen 2005). Av vedleggstabell A8.26 ser vi at foreldre som oppgir at barnet har delt bosted, har betydelig høyere inntekt i gjennomsnitt enn foreldre til barn som oppgis å bo hos den ene forelderen. Dette gjelder også de korrigerte inntektene, til tross for at de samlede beregnede kostnadene for disse barna er gjennomgående høye (jf. kapittel 4). Vi ser dessuten (figur 8.13) at å ha delt bosted betyr at omsorgsforelderen kommer gjennomgående bedre ut økonomisk enn samværsforelderen. Det gjelder alle typer inntekt, men særlig gjelder det ekvivalentinntekt. Det har nok primært sammenheng med at det er relativt flere menn som er registrert som omsorgsforelder når barnet har delt omsorg (ibid.), slik at grunnen til de betydelig høyere korrigerte inntektene til omsorgsforelderen i disse tilfellene først og fremst avspeiler at omsorgsforelderen er mann. Som vi har sett (figur 8.2), har omsorgsfedre gjennomgående betydelig høyere inntekt av alle typer enn omsorgsmødre.

Figur 8.13. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter om barnet/barna har delt bosted². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.
² Opplysninger gitt av omsorgsforelder og gjelder utelukkende barnet (yngste barn) i bidragsrelasjonen.
³ Antall observasjoner: Ja (60), nei (675).
 Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Andelen par med tilnærmet lik inntekt partene i mellom er gjennomgående noe mindre når barnet har delt bosted enn når det bor hos en av partene, men forskjellen er ikke statistisk signifikant (vedleggstabell A8.5, A8.11 og A8.17). Den korrigerte individinntekten er imidlertid like ofte høyest for den ene som for den andre parten, mens ekvivalentinntekten er betydelig oftere høyest for omsorgforelder. Samtidig har begge partene høy inntekt (240 000 kroner og over) bortimot dobbelt så ofte, og begge partene lav inntekt (under 190 000 kroner) bortimot halvparten så ofte, når barnet bor hos begge som når det bor hos den ene av foreldrene (vedleggstabell A8.2, A8.8 og A8.14).

8.5.5. Økt inntektsfordel for samværsforelder når reisetiden mellom partene øker

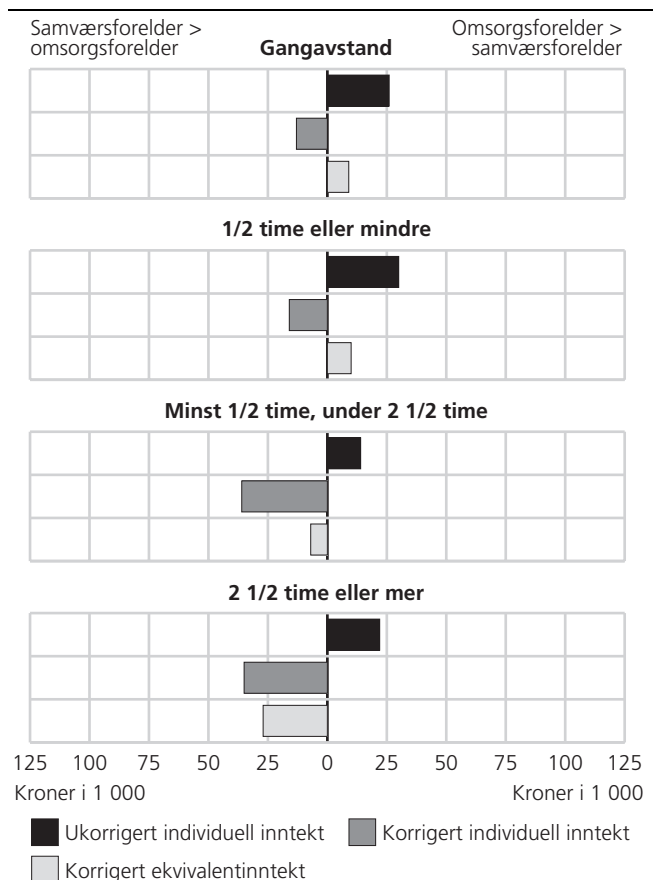
Inntektsnivået varierer noe usystematisk mellom par avhengig av hvor langt fra hverandre partene bor (vedleggstabell A8.26). Det samme gjelder den relative inntekten partene imellom (figur 8.14). Vi ser imidlertid en viss økning i samværsforelderens relative korrigerte individinntekt og ekvivalentinntekt med økende avstand mellom partene. Det har nok for en stor del sammenheng med at samværet, og dermed samværsforelderens utgifter, reduseres med økt avstand (j. Kitterød 2004b).

Andelen med tilnærmet lik korrigert individuell inntekt er signifikant høyere mellom foreldre som bor nært enn mellom foreldre som bor langt fra hverandre (vedleggstabell A8.11). Også dette er sannsynligvis primært en konsekvens av at det skjer en viss overføring av omsorgsutgiftene foreldrene imellom ved at samværsforelder med kort avstand til den andre forelder er mye sammen med barnet. Av samme grunn ser vi også at andelen par der samværsforelder har høyest inntekt, øker med avstanden partene imellom. Særlig gjelder det, naturlig nok, de korrigerte inntektene (vedleggstabell A8.5, A8.11 og A8.17). Men siden vi i våre beregninger ikke har kunnet ta hensyn til at samværsforeldre som bor langt fra barna sine, vil kunne ha betydelig høyere utgifter ved hver besøksreise enn dem som bor i nærheten av barna, vil figur 8.14 til en viss grad overvurdere forskjellen mellom omsorgforelderens og samværsforelderens korrigerte inntekt i par der partene bor langt fra hverandre (se forøvrig avsnitt 6.8).

8.5.6. Mye samvær: Ofte høy inntekt for begge parter

Så langt i dette avsnittet (avsnitt 8.5) har vi kartlagt foreldrenes inntekt i lys av kjennetegn ved barnet/barna og andre forhold som er felles for partene i bidragsrelasjonen. Vi har antatt at disse kjennetegnene har en viss indirekte sammenheng med partenes økonomi blant annet fordi de har betydning for samværsforelderens samvær med barnet. Dermed vil de bidra til at inntektene, og først og fremst de korrigerte

Figur 8.14. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter reisetid mellom barn og samværsforelder². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Opplysninger gitt av omsorgsforelder og gjelder barnet (yngste barn) i bidragsrelasjonen.

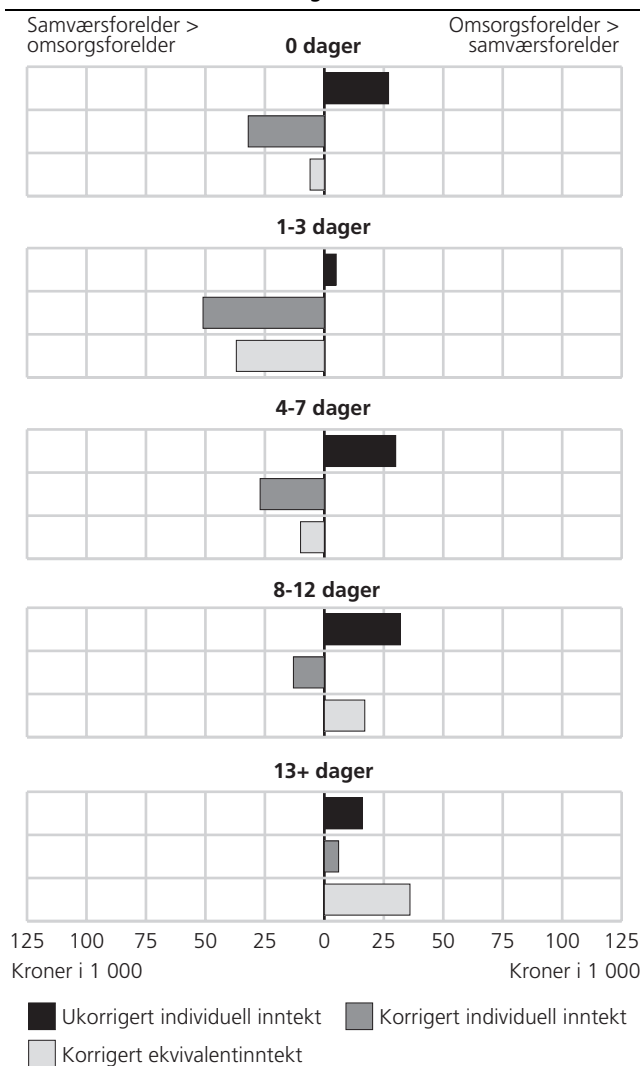
³ Antall observasjoner: Gangavstand mellom barn og samværsforelder (166), 1/2 time eller mindre reisetid (340), minst 1/2 time, men under 2 1/2 time reisetid (110), 2 1/2 time eller lengre reisetid (89).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

inntektene, varierer partene imellom. Når vi finner betydelig samvariasjon også mellom ukorrigert inntekt og slike relasjonelle kjennetegn, kan det i noen grad ha sammenheng med at variasjoner i relasjonelle kjennetegn er knyttet til variasjoner i individuelle bakgrunns-kjennetegn, som for eksempel omsorgsforelders/samværsforelders kjønn. Som vi har sett, bor barn registrert som bosatt hos far, ofte i praksis like mye hos begge foreldrene.

Når vi ser på de direkte sammenhengene mellom samvær og inntekt, finner vi at det gjennomsnittlige inntektsnivået på parnivå stort sett øker med omfanget av samvær. Det gjelder både antall samværsdager i måneden og feriesamvær (vedleggstabell A8.26). Videre ser vi av figur 8.15 klare variasjoner, hovedsakelig som forventet, i forskjeller i korrigert individ- og ekvivalentinntekt partene imellom etter månedlige samværsdager mellom barn og samværsforelder: Bortsett fra den lille gruppen helt uten samvær (94 par, det vil si 14 prosent av alle) ser vi en overveiende tendens til redusert inntektsfordel for samværsforelder og økt inntektsfordel for

Figur 8.15. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter antall dager samvær mellom samværsforelder og barn² siste måned. 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter. Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

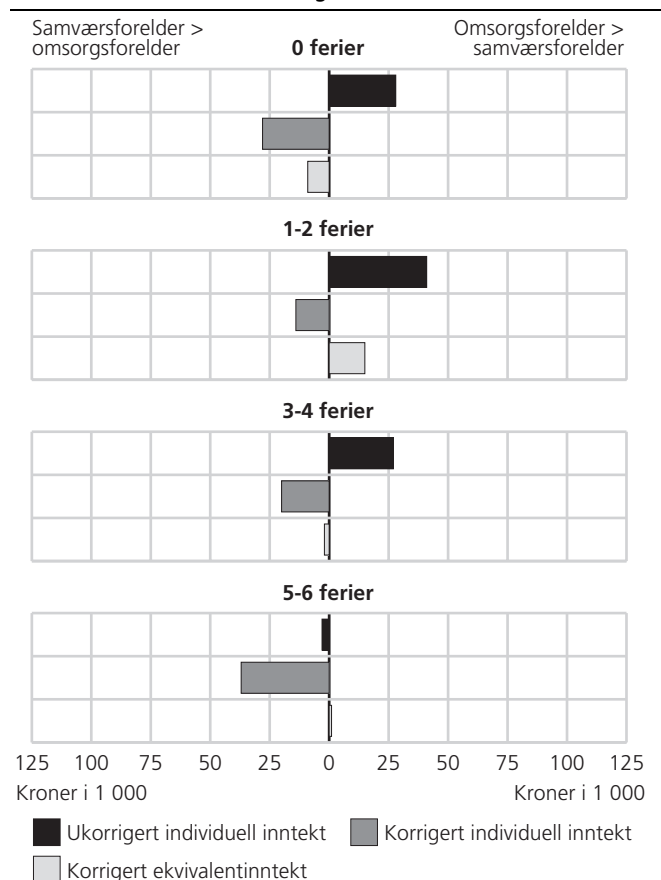
³ Antall observasjoner: 0 dager (94), 1-3 dager (92), 4-7 dager (195), 8-12 dager (261), 13 dager eller mer (104).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

omsorgsforelder med økt samvær mellom barn og samværsforelder. Målene for inntektslikhet partene imellom viser imidlertid ingen systematisk variasjon etter månedlig samvær mellom samværsforelder og barn (vedleggstabell A8.5, A8.11 og A8.17), men vi finner en økende andel par der begge partene har høy inntekt (240 000 kroner og over) med økende samvær (vedleggstabell A8.2, A8.8 og A8.14).

Andelen par der barnet/barna aldri er på ferie med den andre forelder, er noe mindre enn andelen der barnet ikke har vært på besøk hos samværsforelder siste måned (henholdsvis 50 og 94 par, det vil si 8 og 14 prosent av parene). Inntektsnivået er noe lavere i gjennomsnitt for den første gruppen, det vil si i de tilfellene hvor barnet/barna ikke har vært sammen med samværsforelder i ferien (vedleggstabell

Figur 8.16. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter feriesamvær mellom samværsforelder og barn siste år². 2002. Kroner³

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter. Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

³ Antall observasjoner: 0 ferier (50), 1-2 ferier (143), 3-4 ferier (409), 5-6 ferier (144).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

A8.26), men inntektsprofilen er lik for begge gruppene, med høyest ukorrigert individinntekt for omsorgsforelder og høyest korrigerte inntekter for samværsforelder. Samtidig ser vi, ganske forskjellig fra hva vi finner når det gjelder samværsdager siste måned (figur 8.15), at inntektsfordelen når det gjelder de korrigerte inntektene øker for samværsforelder med økt feriesamvær (figur 8.16). Denne tendensen er ikke umiddelbart lett å tolke, men må sees i sammenheng med at samværsforelder, -det gjelder særlig for par der samværsforelder har svært mye feriesamvær, kommer spesielt godt ut i forhold til omsorgsforelder i utgangspunktet (det vil si de er en av de ytterst få gruppene der samværsforelder har høyere ukorrigert individinntekt enn omsorgsforelder).

Av vedleggstabell A8.5 ser vi at partene i par der samværsforelder ikke har feriesamvær med barnet/barna, har noe sjeldnere tilnærmet lik inntekt enn gjennomsnittet for partene for øvrig. Men tallene er små og forskjellene ikke signifikante. Vi må derfor konkludere som ovenfor (som for analysen av samværsdager siste måned) at vi ikke finner noen syste-

matisk forskjell i inntektslikhet mellom partene etter mengden av feriasamvær. Imidlertid finner vi også her en klar tendens til at andelen der begge parter har høy inntekt øker med økende samvær (vedleggstabell A8.2, A8.8 og A8.14). Eller kanskje riktigere, - at samværet øker når begge parter har høy inntekt.

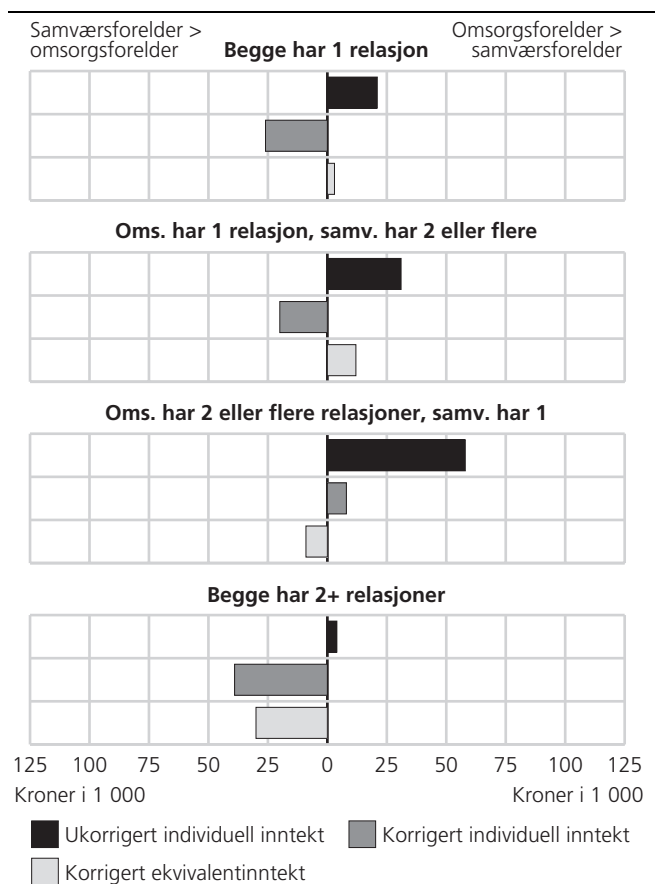
8.6. Kjennetegn ved nåværende samlivs/familiesituasjon og inntektsforskjeller mellom partene

Vi har sett at for alle bidragsrelasjoner under ett er det slik at omsorgspersonen har høyest ukorrigert individuell inntekt og at samværsforelder har høyest korrigeret individuell inntekt av partene i gjennomsnitt. Når vi beregner ekvivalentinntekten, det vil si i tillegg tar hensyn til eventuelle inntekter og kostnader knyttet til partenes nåværende familie- og husholdssituasjon, finner vi imidlertid at forskjellene mellom partene gjennomgående er små (jf. figur 8.1). Naturlig nok varierer inntekten etter partenes nåværende husholdssituasjon (jf. avsnitt 7.9), og vi forventer at slike variasjoner særlig vil avspeiles på parnivå i forskjeller i ekvivalentinntekt partene imellom. Det synes naturlig i og med at ekvivalentinntekten, slik vi definerer den, er beregnet ut fra både egne og samlivspartners inntekter og forsørgelsesbyrde og eventuelle inntekter knyttet til nye barn i husholdningen.

8.6.1. Lavere ekvivalentinntekt ved flere bidragsrelasjoner

I drøyt åtte av ti av bidragsparene inngår begge parter bare i den ene aktuelle bidragsrelasjonen. De øvrige gruppene er dermed små (jf. note 2, figur 8.17), og tallene for dem noe usikre. Med dette forbeholdet i mente ser vi likevel at gjennomsnittsforskjellen i den ukorrigerede individuelle inntekten er størst i omsorgforelderens favør når omsorgforelder har mer enn én bidragsrelasjon og samværsforelder har bare en (figur 8.17). Det har, for omsorgforelderens del, sannsynligvis sammenheng med økte overføringer både fra det offentlige og fra flere bidragsforeldre. At omsorgforelderens inntektsfordel så godt som "forsvinner" når begge har to relasjoner, kan synes noe overraskende, idet mer enn ett bidragsforhold for samværsforelder skulle tilsi høyere bidragsbelastning og dermed lavere inntekt. Vi vet imidlertid ikke om partene er registrert som omsorgforelder eller bidragsforelder i de øvrige bidragsrelasjonene, og dermed heller ikke om disse bidragsforholdene utgjør en utgiftspost eller en inntektspost ved beregning av den ukorrigerede individuelle inntekten. Som vist i vedleggstabell A7.22 er to av tre samværsforeldre med mer enn en bidragsrelasjon, samværsforelder også i de andre relasjonene, og tilsvarende to av tre omsorgforeldre med mer enn en bidragsrelasjon, omsorgforelder i de andre relasjonene.

Figur 8.17. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter antall bidragsrelasjoner. 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Antall observasjoner: Begge har 1 relasjon (617), omsorgforelder har 1 og samværsforelder har 2 eller flere relasjoner (47), omsorgforelder har 2 eller flere og samværsforelder har 1 relasjon (58), begge har 2 eller flere relasjoner (15).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

Den korrigerede individuelle inntekten er betydelig høyere for samværsforelder når begge har to relasjoner. Det kan tyde på at samværet mellom det aktuelle barnet/de aktuelle barna og samværsforelder er sjeldnere når samværsforelder har flere bidragsrelasjoner. Men samtidig ser vi at den relative inntektsfordelen for ukorrigeret individuell inntekt for omsorgforelder er liten når begge parter har to relasjoner (figur 8.17). Med det som utgangspunkt synes samværsforelderens inntektsfordel når det gjelder korrigeret individuell inntekt mindre overraskende.

Ekvivalentinntekten er noe høyere i gjennomsnitt når begge parter inngår i en bidragsrelasjon, enn når den ene eller begge to inngår i mer enn en relasjon. Men forskjellene er relativt små (vedleggstabell A8.27). Når partene inngår i ulikt antall bidragsrelasjoner, er det den som bare har én relasjon som kommer best ut. Men også her er forskjellene små. Når begge har mer enn en relasjon, kommer samværsforelder best ut, med ca. 30 000 kroner mer i ekvivalentinntekt enn omsorgforelder (figur 8.17). Imidlertid er det å

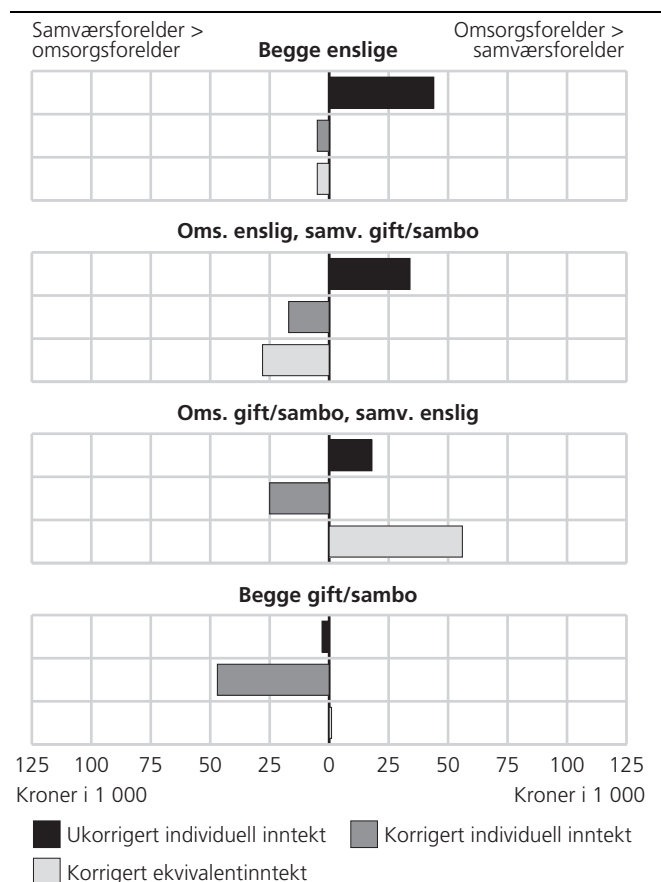
tolke endringer i inntektsnivå og -forskjeller i lys av partenes antall bidragsrelasjoner temmelig innfløkt. Det har sammenheng med at stort sett, alt annet likt, og forutsatt at hver av partene er samme "type" forelder i alle relasjonene han/hun inngår i (det vil si at vedkommende er enten omsorgsforelder eller bidragsforelder i alle), vil flere bidragsrelasjoner innebære økte utgifter for bidragsforelder og økte inntekter og, selvfølgelig, utgifter for omsorgsforelder. Figur 8.18 og 8.19 (nedenfor) er lettere å tolke fordi de gir et mer direkte bilde av betydningen av ny partner og eventuelle nye barn for inntektsfordelingen partene imellom.

8.6.2. Større likhet i ekvivalentinntekt der begge lever i nytt samliv

Når begge partene i bidragsforholdet er enslige, det vil si når ingen av dem har inngått nytt ekteskap eller samboerforhold, er det omsorgsforelder som i gjennomsnitt har den høyeste ukorrigerede inntekten, mens partene har tilnærmet lik inntekt korrigert for samvær og nåværende familiesituasjon (figur 8.18). Når begge er gift eller samboende med ny partner, har samværsforelder høyest korrigert individuell inntekt, mens partene har tilnærmet lik ukorrigeret individuell inntekt og ekvivalentinntekt. Å være enslig innebærer noe høyere individuell inntekt for partene i gjennomsnitt, mens å være gift eller samboende bidrar til å øke ekvivalentinntekten. I bidragspar der begge parter er gift eller samboende, har partene 30 000 kroner mer i ekvivalentinntekt i gjennomsnitt enn i bidragspar der begge er enslige. Å ha andre barn (enn barnet/barna i bidragsrelasjonen) betyr relativt lite for gjennomsnittlig individuell inntekt, men det bidrar naturlig nok til å redusere ekvivalentinntekten (vedleggstabell A8.27).

Andel par der partene har tilnærmet lik ekvivalentinntekt, varierer særlig mellom par der bare omsorgsforelder og par der begge partene lever i nytt samliv. I det første tilfellet har bare 9 prosent av partene tilnærmet lik ekvivalentinntekt mens det samme gjelder for 22 prosent i det siste (vedleggstabell A8.18). I det første tilfellet har omsorgsforelder høyest inntekt i drøyt seks av ti par mot samværsforelder i knapt tre av ti par. I det siste tilfellet har partene like ofte høyest ekvivalentinntekt: I fire av ti tilfeller er inntekten til omsorgsforelder høyest, og i fire av ti tilfeller er samværsforelders inntekt høyest. Ikke desto mindre ser vi at å være gift eller samboende innebærer en bedring i ekvivalentinntekten særlig for omsorgsforelder. Det er naturlig å relatere dette til kjønn. Vi vet at flertallet av omsorgsforeldrene er mødre, og det er ikke overraskende at inngåelse av samliv med en annen voksen gjennomgående medfører en større forbedring av husholdsinntekten for kvinner enn for menn.

Figur 8.18. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter samlivsstatus i dag, 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Antall observasjoner: Begge enslige (256), omsorgsforelder enslig og samværsforelder gift/sambo (170), omsorgsforelder gift/sambo og samværsforelder enslig (124), begge gift/sambo (170).

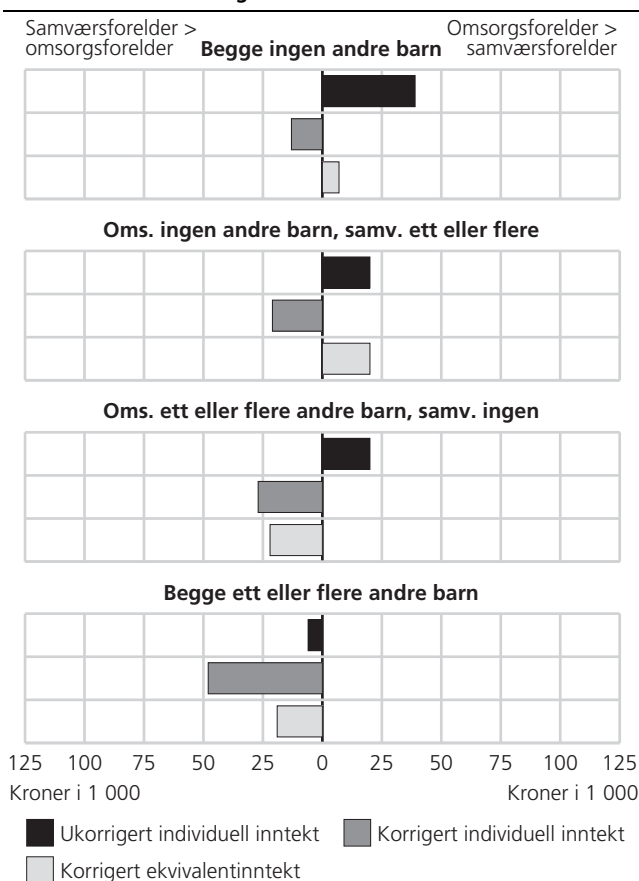
Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

8.6.3. Samværsforelder høyest inntekt når begge parter har andre barn i husholdningen

Grovt sett er bildet av gjennomsnittsforskjeller i inntekt for par der ingen av partene har nye barn (figur 8.19), det samme som for alle par (figur 8.1) og for par der begge er enslige og/eller har bare én bidragsrelasjon (figur 8.17 og 8.18). Det vil si høyest ukorrigeret individuell inntekt for omsorgsforelder, høyest korrigert individuell inntekt for samværsforelder og relativt lik ekvivalentinntekt for begge parter. Å ha nye barn i husholdet bidrar imidlertid, naturlig nok, til systematisk reduksjon i ekvivalentinntekten, men forskjellene mellom dem med og uten nye barn må betegnes som relativt små (213 000 kroner i gjennomsnitt for parter i par der ingen har andre barn og 198 000 kroner i par der begge har ett eller flere andre barn, vedleggstabell A8.27). Å ha nye barn i husholdet bidrar også til å endre den relative fordelingen av ekvivalentinntekt partene imellom slik at den av partene som ikke har nye barn, kommer relativt best ut. Når begge partene har nye barn, ser vi imidlertid at samværsforelder kommer best ut. Det ser primært ut

til å ha sammenheng med at samværsforeldre med nye barn i husholdet har høyere (ukorrigert individ-) inntekt i utgangspunktet. Av vedleggstabell A8.6 ser vi at andelen par der samværsforelder har høyere ukorrigert individuell inntekt enn omsorgsforelder er relativt høy i denne gruppen (42 prosent, mot 23 prosent i par der ingen har andre barn og 30 prosent for alle par). Den høyere ekvivalentinntekten for samværsforelder når begge har nye barn, har således delvis sin bakgrunn i at fordelingen av den individuelle ukorrigerte inntekten i betydelig mindre grad går i omsorgsforelderens favør enn det som stort sett er tilfellet for parene sett under ett. Det har nok muligens også sin bakgrunn i at barnetallet i familiene påvirker mors og fars yrkesdeltaking og -inntekt på forskjellig måte, først og fremst ved at mors yrkesdeltaking reduseres. Dermed er inntektsforskjellene også på dette området for en stor del knyttet til kjønn.

Figur 8.19. Forskjell i gjennomsnittsinntekt¹ mellom partene i bidragspar gruppert etter antall andre barn i husholdningen. 2002. Kroner²

¹ Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse for inntektsbegrepene.

² Antall observasjoner: Begge ingen andre barn (348), omsorgsforelder ingen og samværsforelder ett eller flere andre barn (184), omsorgsforelder ett eller flere og samværsforelder ingen andre barn (124), begge ett eller flere andre barn (90).

Kilde: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002, Statistisk sentralbyrå.

8.7. Hvem av partene mottar sosialhjelp og/eller er inntektsfattige?

Så langt i dette kapitlet har vi beskrevet inntektsnivå og inntektsforskjeller mellom par og mellom partene i par, i gjennomsnitt, i grupper og ved hjelp av noen enkle likhets-/ulikhetsmål. Vi har ønsket å gi et mest mulig helhetlig bilde av inntektsfordelingen mellom partene ved å kartlegge inntekter på alle nivå ved hjelp av tre forskjellige inntektsbegreper. I diskusjonen omkring partenes inntektsforhold etter skilsmisse og etter fødsel utenom samliv har det imidlertid ofte vært knyttet spesiell interesse til hvor mange og hvem som befinner seg på de laveste nivåene i inntektsfordelingen, det vil si hvem som opplever særlige økonomiske problemer og/eller lever i fattigdom. I en rekke tidligere norske studier har man vist at enslige forsørgere utgjør en gruppe som oftere har lav inntekt og økonomiske problemer enn de fleste andre grupper (jf. for eksempel Epland 2001, Fløtten 2001, Lyngstad og Epland 2003, Statistisk sentralbyrå 2004). Det har ikke vært gjort tilsvarende omfattende studier av samværsforeldres økonomiske situasjon. Men det som foreligger av tidligere undersøkelser, viser gjennomgående at også mange samværsforeldre er i en økonomisk utsatt posisjon (Melby 1997, Bratberg og Tjøtta 1999, Kirkeberg og Pedersen 2000, Skevik og Hyggen 2002), og som vi har sett i kapittel 7, er samværsforeldre som gruppe noe oftere inntektsfattige og mottar noe oftere sosialhjelp enn omsorgsforeldre.

Her tar vi utgangspunkt i par av foreldre og undersøker hvordan fattigdom og økonomiske problemer fordeler seg på parnivå. Et hovedspørsmål er om det er vanlig at begge parter er økonomisk vanskeligstilte eller om det gjennomgående gjelder bare den ene parten. Vi kartlegger også hva som kjennetegner partene og parrelasjonene der den ene eller begge er fattige. Vi benytter de to målene for økonomisk utsatthet/fattigdom som er beskrevet i kapittel 4, nemlig om personen er registrert som mottaker av sosialhjelp i Statistisk sentralbyrås inntektsstatistikk og om han eller hun er inntektsfattig, det vil si har en beregnet ekvivalentinntekt lavere enn 104 000 kroner.

8.7.1. Få par der begge er inntektsfattige

Kun i unntakstilfeller er begge parter i bidragspar inntektsfattige. Av vedleggstabell A8.19 ser vi at det gjelder under en halv prosent av parene, og at dette gjelder stort sett uansett kjennetegn ved partene og bidragsforholdet. Bare i to tilfeller finner vi en høyere andel par der begge partene er inntektsfattige, nemlig i par der begge parter jobber deltid og i par der begge har overføringer som hovedinntektskilde. Men dette gjelder svært få par, for få til at forskjellene fra gjennomsnittet for alle par kan tillegges vekt.

I noen flere par mottar begge sosialhjelp; det vil si i to prosent av alle par (vedleggstabell A8.22). Her er også variasjonen etter bakgrunns- og andre kjennetegn større og sikrere enn hva som er tilfellet for inntektsfattigdom. Overhyppigheten av sosialhjelpmottakere gjelder først og fremst par der begge er uten arbeid og der begge har overføringer som hovedinntektskilde. I disse gruppene mottar begge sosialhjelp i 20 prosent av tilfellene.

Til tross for stor interesse og bekymring for fattigdom i brutte familier er det viktig å understreke at i hele ni av ti bidragspar er ingen av partene inntektsfattige, og i drøyt åtte av ti mottar ingen av partene sosialhjelp. Andelen par der ingen er inntektsfattige varierer gjennomgående lite med kjennetegn ved bidragsforholdet og kjennetegn ved partenes nåværende samlivs- og familiesituasjon (vedleggstabell A8.20 og A8.21), men noe mer etter partenes bakgrunnskjenntegn (vedleggstabell A8.19). Lavest andel ingen inntektsfattige finner vi i bidragspar der en eller begge er i deltidsarbeid og der begge har overføringer som hovedinntektskilde. Det er noe overraskende at deltidsarbeid synes å ha større betydning enn det å ikke ha jobb overhodet. Men tallene er basert på svært få observasjoner og kan derfor ikke tillegges stor vekt. Ser vi på andelen par der begge partene mottar sosialhjelp, ser vi imidlertid en tydeligere sammenheng med det å være uten yrkestilknytning. Sterkest variasjon finner vi likevel etter partenes hovedinntektskilde, der en eller begge parter i over halvparten av parene med overføringer som hovedinntektskilde for begge, mottar sosialhjelp (vedleggstabell A8.22). Mottak av sosialhjelp varierer dessuten noe mer med kjennetegn ved bidragsforholdet og nåværende familiesituasjon enn det som er tilfellet for inntektsfattigdom. Av vedleggstabell A8.23 ser vi en klar overhyppighet av sosialhjelpsmottak i par uten eller med lite samvær mellom samværsforelder og barn. Det samme gjelder par der begge inngår i mer enn en bidragsrelasjon (vedleggstabell A8.24).

8.7.2. Samværsforelderens oftest inntektsfattig

I de tilfellene der bare en av partene er fattig eller mottar sosialhjelp, gjelder det som oftest samværsforelderens. I fire prosent av parene er bare omsorgsforelderens, og i seks prosent er bare samværsforelderens fattig. Inntektsfattigdom som sådan ser i liten grad ut til å være knyttet til kjønnsforskjeller, og samværsforelderens er den som oftest er inntektsfattig uansett kjønn. Når det gjelder sosialhjelp ser vi imidlertid en klar økning i andelen par der samværsforelderens mottar sosialhjelp når samværsforelderens er kvinne; 18 prosent, mot 7 prosent når samværsforelderens er mann (vedleggstabell A8.22). Men hvem av partene som er fattig og mottar sosialhjelp, er først og fremst knyttet til de respektive partenes yrkestilknytning, og det er naturlig nok den parten som har svakest yrkestil-

nytning som oftest er inntektsfattig (vedleggstabell A8.19). Mer overraskende er det at i de tilfellene der begge partene har tilnærmet lik tilknytning til arbeidsmarkedet, er det så godt som uten unntak samværsforelderens som oftest er fattig. Det samme gjelder mottak av sosialhjelp. Det kan tyde på at bidrag fra den andre forelderens og bedre muligheter for trygdeytelser for eneforsørgeren enn for bidragsforelderens virker til i større grad å holde omsorgsforelderens unna fattigdom.

Variasjoner i fattigdom og sosialhjelp er som nevnt i noe mindre grad knyttet til kjennetegn ved bidragsforholdet og nåværende familiesituasjon. Ikke desto mindre er overhyppigheten hos samværsforelderens signifikant i flere tilfeller. Når barnet er under fem år, og når det er kort tid siden bruddet/ yngste barns fødsel, er samværsforelderens rundt regnet dobbelt så ofte inntektsfattig som omsorgsforelderens (vedleggstabell A8.20). Det tyder på at den første overgangsperioden etter skilsmisse eller brudd er særlig økonomisk belastende for samværsforelderens. Siden omsorgsforelderens oftere mottar sosialhjelp like etter bruddet, kan det nettopp være sosialhjelpen som bidrar til å heve omsorgsforelderens over fattigdomsgrensen i denne fasen. Vi finner også at samværsforelderens oftere er inntektsfattig enn omsorgsforelderens når reiseavstanden er kort mellom barn og samværsforelder. Dette kan bety at samværsforelderens dermed har større utgifter på grunn av hyppig samvær. Sammenhengen mellom samvær og fattigdom er imidlertid mindre entydig, noe som tilsier en viss forsiktighet med en slik tolkning. Dette understrekes av gjennomgående usystematiske sammenhenger også mellom sosialhjelp og boavstand/samvær (vedleggstabell A8.23). Å ha mer enn to barn i bidragsrelasjonen bidrar til økt sosialhjelpsmottak, særlig for samværsforelderens, mens det å ha bidragsbarnet/barna boende delt mellom partene, bidrar til redusert mottak av sosialhjelp, særlig for omsorgsforelderens.

Samværsforelderens er oftere inntektsfattig og mottar oftere sosialhjelp enn omsorgsforelderens, uansett om han eller hun har en eller flere bidragsrelasjoner. Når det gjelder mottak av sosialhjelp, finner vi at forskjellen mellom foreldrene er særlig stor når omsorgsforelderens bare har den ene relasjonen og samværsforelderens har flere. I 16 prosent av disse parene er samværsforelderens den eneste sosialhjelpsmottakeren. I 4 prosent er omsorgsforelderens den eneste. Tallene er riktignok basert på relativt få observasjoner (vedleggstabell A8.24), men forskjellen er signifikant på fem-prosentsnivå. Også andre barn i husholdningen har betydning for partenes mottak av sosialhjelp, og her avspeiler tallene rimeligvis partenes forsørgelsesbyrde. Når bare samværsforelderens har nye barn i husholdningen, mottar han/hun oftest sosialhjelp. Det samme gjelder omsorgsforelderens når bare hun/han har nye barn. Men når begge har nye

barn, mottar samværsforelderen fire ganger så ofte sosialhjelp som omsorgsforelderen (vedleggtabell A8.24), samtidig som omsorgsforelderen er fire ganger så ofte inntektsfattig (vedleggtabell A8.21). Det siste kan tyde på at samværsforelderen i større grad enn omsorgsforelderen benytter seg av sosialhjelp for å bøte på økonomiske problemer og fattigdom når han/hun har flere munnar å mette i husholdet.

8.8. Sammenfatning

I dette kapitlet har vi kartlagt inntektsforskjeller mellom foreldrepar og mellom partene i foreldrepar. Vi har benyttet de samme definisjonene av inntekt som de øvrige analysene i denne rapporten, og belyst variasjoner i inntektsnivå og inntektsforskjeller ved hjelp av en rekke ulike mål; gjennomsnittsberegninger samt flere mål på likhet/ulikhet og samvariasjon i inntekt mellom partene i en og samme foreldrerelasjon. Som forventet finner vi at inntektsforskjeller mellom par og mellom partene i par varierer avhengig av hvilken type inntekt vi ser på og hvilke mål vi benytter. Den ukorrigerede individinntekten er gjennomgående høyere enn de andre to inntektstypene, med et gjennomsnittsnivå for hver av partene på 241 000 kroner i 2002. Tilvarende gjennomsnittsnivå for korrigeret individinntekt og ekvivalentinntekt og er henholdsvis 194 000 kroner og 210 000 kroner.

Partenes (og parenes) gjennomsnittsinntekt varierer naturlig nok også avhengig av partenes bakgrunnskjennetegn og av kjennetegn ved bidragsrelasjonen og nåværende familieforhold. Vi finner imidlertid at det stort sett er de samme forholdene eller kjennetegnene som har betydning for inntektsnivået uansett hvilken type inntekt vi ser på. Når begge har høy utdanning, når begge har fulltidsjobb og når barnet har delt bosted og mye samvær med samværsforelderen, er inntektsnivået høyt, mens når begge er uten arbeid og/eller lever hovedsakelig på overføringer, er inntektsnivået lavt.

Hovedfokus for analysen i dette kapitlet har vært inntektsfordelingen partene imellom, det vil si det relative inntekts- og velferdsnivået mellom de to partene i en og samme bidragsrelasjon. Grovt sett er inntektsforskjellene mellom partene gjennomgående beskjedne. Men bildet varierer avhengig av inntektbegrep og kjennetegn ved partene. Hovedmønsteret når vi ser alle par samlet, er at omsorgsforelderen har høyest gjennomsnittlig ukorrigeret individinntekt og at samværsforelderen har høyest korrigeret individinntekt, mens den gjennomsnittlige ekvivalentinntekten er så godt som lik for begge parter. Det er imidlertid ikke likegyldig om det er mor eller far som har omsorgsansvaret. Når far er omsorgsforelder, har han betydelig høyere inntekt av alle tre typene enn moren i samme bidragsrelasjon. At også den korrigerede individinntekten og ekvivalentinntekten er høyere for far i disse parene har rimeligvis sammenheng med hans

betydelig høyere inntekt i utgangspunktet, men også i noen grad med et hyppigere samværsmonster når mor er samværsforelder.

At inntektsforskjellene varierer avhengig av om omsorgsforelderen er mor eller far, har nok delvis sammenheng med forskjeller i partenes tilknytning til arbeidsmarkedet. Men forhold til yrkeslivet og forskjeller i inntektskilde har betydning for inntektsfordelingen partene imellom uavhengig av hvem av foreldrene som har omsorgen for barnet. Samlet sett ser spørsmålet om yrkestilknytning eller ikke, og graden av yrkestilknytning, ut til å være den faktoren som veier tyngst når det gjelder forskjeller i inntektsnivå partene imellom. Det gjelder ikke bare den individuelle ukorrigerede inntekten, men også når vi tar hensyn til samvær med barnet og partenes nåværende samlivs og familiesituasjon.

Selv om forskjellene i inntekt varierer relativt lite på gjennomsnittsnivå partene imellom, er det likevel bare et mindretall av parene hvor partene har (tilnærmet) lik inntekt. Men også når det gjelder likhet/ulikhet er konklusjonene avhengig av hvilket mål vi benytter. Korrelasjonsmålet (Pearson correlation) viser overveiende liten grad av samvariasjon mellom partenes inntektsnivå. Ser vi på andelen av parene der hver av partenes inntekt ligger innenfor en margin på 90 - 110 prosent av den andre partens inntekt, finner vi at partene i ett av fem par har lik inntekt. Når vi bruker det groveste likhetsmålet, hvor kriteriet er at inntekten til begge parter skal ligge innenfor ett og samme grove inntektsintervall, finner vi at partene i to av fem par har lik inntekt. I store trekk gjelder dette for alle de tre inntektsbegrepene. Endelig, og noe overraskende, finner vi ingen entydig sammenheng mellom inntektslikhet partene imellom og likhet mellom partene med hensyn til bakgrunnskjennetegn og nåværende familiesituasjon.

I så godt som ingen par er begge parter inntektsfattige, men i ett av ti par er bare den ene parten fattig. I et lite flertall av disse parene er det samværsforelderen som er fattig. Det er flere som mottar sosialhjelp enn som er inntektsfattige, men det er likevel ikke mer enn to prosent av parene der begge parter er sosialhjelpsmottakere. Både fattigdom og sosialhjelp er noe mer vanlig blant samværsforeldre enn blant omsorgsforeldre. Omfanget varierer imidlertid, på samme måte som inntektsnivået og inntektsfordelingen, i betydelig grad med partenes tilknytning til arbeidsmarkedet. Men også økonomiske forpliktelser knyttet til andre bidragsrelasjoner og nåværende familiesituasjon ser i noen grad ut til å bidra til inntektsfattigdom og behov for sosialhjelp.

Litteratur

- Atkinson, A. B., L. Rainwater and T. M. Smeeding (1995): *Income Distribution in OECD Countries*, Social Policy Studies No. 18. OECD. Paris.
- Barne- og familiedepartementet (1999): Forslag til endringer i barnebidragsregelverket, forskotteringsordningen m.v., Høringsnotat av 28. juni 1999.
- Barne- og familiedepartementet (2001): *Om lov om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m. m.)*, Ot.prp. nr. 43, 2000-2001, Akademika As, Oslo.
- Birkeland, E. og Å. Osmunddalen (1998): Sosial trygghet, i Statistisk sentralbyrå (1998): *Sosialt utsyn 1998*, Statistiske analyser nr. 22.
- Bradshaw, J. et. al (1998): *Absent Fathers?* London: Routledge.
- Bratberg, E. og S. Tjøtta (1999): *Levekår i barnefamilier etter skilsmisse*, Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning, Rapporter 1/99.
- Christoffersen, M.N. (1996): *Opvækt hos fædre. En sammenligning af 3-5-årige børns opvækt hos fædre og mødre*. København: Socialforskningsinstituttet 96: 23.
- Citro, C. and R. Michael (eds.) (1995): *Measuring poverty: a new approach*, National Academy Press, Washington D.C.
- Dalaker, J. (1999): *Poverty in the United States: 1998*. Current Population Reports, Series P60-207. US Census Bureau. Washington D.C.
- Del Boca, D. and C. Flinn (1994): The Determination of Welfare in Nonintact Families. In R. Blundell, I. Preston and I. Walker (eds.) (1994): *The Measurement of Household Welfare*, Cambridge, University Press, Ma USA.
- Epland, J. (2001): *Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utvikling og årsaker*, Rapporter 2001/9, Statistisk sentralbyrå.
- Epland J. og G. Frøiland (2002): Husholdningenes inntekter. En sammenligning av nasjonalregnskapets og inntektsundersøkelsens inntektsbegreper. *Notater* 2002/76, Statistisk sentralbyrå.
- Fløtten, T. m.fl. (2001): *Fattigdom i Norge: Hva er det, hvor lenge varer den, og hva gjør vi med den*. Fafo-arbeidsnotat, desember 2001, Oslo: Fafo.
- Jarvis, S. and S. P. Jenkins (1997): Marital Splits and Income Changes: Evidence for Britain. *Innocenti Occasional Papers*, Economic and Social Policy Series no. 60, Firenze Italia.
- Jensen, A.-M. (2005): Barn som bor med far bor også med mor, *Samfunnsspeilet* nr. 2, Statistisk sentralbyrå.
- Jensen, A.-M. og S.-E. Clausen (1997): *Samvær og fravær. Foreldres kontakt med barn de ikke bor sammen med*, Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning, Notat 1997:103.
- Kirkeberg, M.I. og V. Pedersen (2000): Mottakere og ytere av barnebidrag. Hvem har best økonomi? *Samfunnsspeilet*, nr. 5, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, R.H. (2004a): Samvær med barn etter samlivsbrudd: Hva svarer far og hva svarer mor? *Samfunnsspeilet* nr. 2, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, R.H. (2004b): *Foreldreskap på tvers av hushold. Ansvar og omsorg for barn blant foreldre som ikke bor sammen. Resultater fra Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, Rapporter 2004/15, Statistisk sentralbyrå.

- Kitterød, R.H. og R. Kjeldstad (2004): *Foreldres arbeidstid 1991-2001 belyst ved SSBs arbeidskraftundersøkelser, tidsbruksundersøkelser og leveårsundersøkelser*, Rapporter 2004/6, Statistisk sentralbyrå.
- Kjeldstad, R. og M. Rønsen (2002): *Enslige forsørgere på arbeidsmarkedet 1980-1999. En sammenligning med gifte mødre og fedre*, Statistisk sentralbyrå, Statistiske analyser nr. 49.
- Lyngstad, J. (2004): *Samværsforeldres kontakt med sine barn: Mer faktisk enn avtalt samvær, Samfunnsspeilet nr. 2*, Statistisk sentralbyrå..
- Lyngstad, J. og J. Epland (2003): *Barn av enslige forsørgere i lavinntektshusholdninger. En analyse basert på registerdata*, Rapporter 2003/12, Statistisk sentralbyrå.
- Maccoby, E.E. and R.H. Mnookin (1992): *Dividing the Child. Social and Legal Dilemmas of Custody*, Harvard University Press, Ma USA.
- Melby, I. (1997): *Etter samlivsbruddet. Far har best økonomi*, *Samfunnsspeilet* nr. 1, Statistisk sentralbyrå.
- NOU (1996:13): *Offentlig overføringer til barnefamiliene*, Barne- og familiedepartementet.
- OECD (1982): *The OECD List of Social Indicators*, OECD, Paris.
- Oxley, H., T. T. Dang, M. Förster, and M. Pellizzari (2000): *Income inequalities and poverty among children and households with children in selected OECD countries*. In Vleminckx, K. and T. M. Smeeding (eds.): *Child Well-Being, Child Poverty and Child Policy in Modern Nations. What Do We Know?* The Policy Press, Bristol.
- Pedersen, P. J. and N. Smith (1998): *Low incomes in Denmark, 1980 - 1995*. Working Paper No. 19, Centre for Labour Market and Social Research. University of Aarhus and the Aarhus School of Business.
- Skattedirektoratet (2003): *Lignings-ABC 2002*, Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Skevik, A. (2004): *Far, forsørger og fattig? Økonomiske problemer blant norske samværsfedre*, *Tidsskrift for Velferdsforskning*, vol. 7: 2-16
- Skevik, A. og C. Hyggen (2002): *Samværsfedrenes situasjon. Rapport fra en spørreundersøkelse*, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring, Rapport 15/02.
- Skrede, K. (2004): *Færre menn blir fedre*, *Økonomiske analyser*, nr.6, Statistisk sentralbyrå.
- Statistisk sentralbyrå (2000): *Norsk standard for utdanningsgruppering. Revidert 2000*. NOS, C676.
- Statistisk sentralbyrå (2003a): *Inntektsstatistikk for personer og familier 1999-2000*. NOS, C 749.
- Statistisk sentralbyrå (2003b): *Arbeidskraftundersøkelsen 2001*. NOS, C 748.
- Statistisk sentralbyrå (2003c): *Lønnsstatistikk 20021*. NOS, D 285.
- Statistisk sentralbyrå (2004): *Økonomi og levekår for ulike grupper, 2004*, Rapporter 2004/28.
- Sætre, A.H. (2004a): *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002. Dokumentasjons- og tabellrapport*, Notater 2004/6, Statistisk sentralbyrå.
- Sætre, A.H. (2004b): *Endringer i foreldreansvar, daglig omsorg og samvær: Far er blitt viktigere, men mor er fortsatt viktigst*, *Samfunnsspeilet* nr. 2, Statistisk sentralbyrå.
- Thuen, F. (2004): *Livet som deltidsforeldre*, Bergen: Fagbokforlaget.
- Vedø, A. (2004): *Vekter i undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, Notater 2004/25, Statistisk sentralbyrå.
- Ytrehus, S. (2004): *Fattige barn i Norge: Hvem er de og hvor bor de?* Fafo-rapport 445, Oslo: Fafo.

Vedleggstabeller

Kapittel 2

Tabell A2.1. Fordeling av individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. Bruttoutvalg og nettoutvalg. 2002. Prosent

	Inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 170 000 kr	170 000 kr - 209 999 kr	210 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 269 999 kr	270 000 kr - 319 999 kr	320 000 kr eller mer	
Bruttoutvalget								
Alle ¹	100	24	19	16	14	16	13	3 906
Samværsfedre	100	35	20	15	10	11	9	1 738
Omsorgsmødre	100	13	18	17	18	20	15	1744
Samværs mødre	100	35	18	16	12	10	9	212
Omsorgsfedre	100	11	8	14	14	24	29	212
Nettoutvalget (uvektet)								
Alle ¹	100	17	18	17	16	18	15	2 306
Samværsfedre	100	26	22	17	12	13	11	941
Omsorgsmødre	100	11	16	17	19	22	16	1 121
Samværs mødre	100	26	19	19	15	10	11	105
Omsorgsfedre	100	7	6	15	14	27	31	139

¹ Alle samværsforeldre og alle omsorgsforeldre.

Kapittel 5

Tabell A5.1. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjenne tegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner¹

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle²	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle samværsforeldre	100	19	16	29	18	18	229 900	1 046
Alle samværsfedre	100	19	15	29	18	18	230 600	941
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	35	27	21	12	5	187 900	60
30 - 34 år	100	18	15	36	19	12	215 000	145
35 - 39 år	100	17	15	30	19	18	225 500	231
40 - 44 år	100	18	12	26	19	26	249 600	241
45 år eller eldre	100	19	14	31	18	19	239 700	264
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ³	100	28	18	32	8	14	206 900	110
Videregående skole	100	19	16	30	19	16	221 800	655
Universitet/høgskole	100	9	8	23	24	36	302 500	168
Bosted								
Oslo og Akershus	100	15	14	26	18	26	268 300	198
Østlandet ellers	100	17	14	33	17	18	223 300	248
Agder og Rogaland	100	13	13	28	20	26	255 700	120
Vestlandet	100	27	13	31	18	11	208 400	167
Trøndelag	100	28	21	27	9	15	205 800	82
Nord-Norge	100	20	18	27	24	11	211 200	126
Hovedsakelig virksomhet⁴								
Yrkesaktiv	100	11	14	33	21	22	247 400	777
Ikke yrkesaktiv	100	59	19	15	5	2	151 100	159
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	47	17	22	7	8	181 400	37
31 - 40 timer	100	10	17	41	18	15	232 100	418
41 - timer	100	12	8	22	26	32	263 700	301
Ikke i arbeid ⁵	100	60	18	15	7	-	152 500	138
Hovedinntektskilde⁶								
Yrkesinntekt	100	11	15	32	21	21	240 600	800
Overføringer	100	68	16	11	4	1	142 100	134

¹ Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.³ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.⁴ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.⁵ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.⁶ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A5.2. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjennetegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle¹	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle omsorgsforeldre	100	11	9	29	28	23	247 600	1 260
Alle omsorgsmødre	100	11	10	30	28	21	242 100	1 121
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	15	16	43	18	8	210 800	143
30 - 34 år	100	15	10	27	32	16	232 100	265
35 - 39 år	100	10	9	28	27	26	249 100	321
40 - 44 år	100	8	8	29	30	26	255 200	256
45 år eller eldre	100	6	9	28	27	30	260 000	136
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ²	100	15	14	38	19	15	220 000	110
Videregående skole	100	12	12	32	27	16	231 500	717
Universitet/høgskole	100	5	4	18	33	40	286 900	286
Bosted								
Oslo og Akershus	100	4	7	22	28	39	280 700	229
Østlandet ellers	100	14	8	29	30	20	237 000	305
Agder og Rogaland	100	18	11	30	24	16	228 700	146
Vestlandet	100	9	9	38	27	17	234 200	182
Trøndelag	100	17	15	34	25	8	222 000	104
Nord-Norge	100	7	17	31	28	17	233 100	155
Hovedsakelig virksomhet³								
Yrkesaktiv	100	4	9	26	34	27	262 100	783
Ikke yrkesaktiv	100	26	14	39	14	7	197 100	327
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	16	15	35	23	10	217 800	259
31 - 40 timer	100	1	4	25	40	29	269 300	434
41 - timer	100	2	6	14	28	49	303 500	101
Ikke i arbeid ⁴	100	26	16	38	12	7	195 100	241
Hovedinntektskilde⁵								
Yrkesinntekt	100	4	8	26	34	28	261 700	758
Overføringer	100	25	14	39	14	7	197 500	356

¹ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

² Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.

³ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁴ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁵ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A5.3. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner¹

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle²	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle samværsforeldre	100	19	16	29	18	18	229 900	1 046
Alle samværsfedre	100	19	15	29	18	18	230 600	941
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	22	20	29	19	11	212 400	148
5 - 9 år	100	20	17	27	18	18	231 700	335
10 - 14 år	100	18	12	31	16	22	239 000	334
15 - 17 år	100	19	12	30	22	17	228 200	124
Antall barn								
1 barn	100	21	14	31	18	16	222 400	443
2 barn	100	18	16	25	18	23	248 100	368
3+ barn	100	14	20	31	16	19	230 400	130
Tidligere samliv mellom foreldrene³								
Bodde sammen	100	18	15	30	19	18	233 900	825
Bodde ikke sammen	100	25	16	28	15	17	210 700	113
Tid siden bruddet⁴								
Under 2 år	100	20	18	23	24	15	222 500	146
2 - 5 år	100	16	16	34	17	18	237 700	329
6 - 10 år	100	21	12	29	15	22	230 600	280
11+ år	100	19	16	29	21	16	227 300	157
Barnet har delt bosted⁵								
Ja	100	12	6	26	22	34	312 800	75
Nei	100	20	16	30	18	17	222 700	861
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	15	13	25	19	27	265 000	200
½ time eller mindre	100	18	15	33	18	16	225 100	409
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	18	19	26	19	19	230 200	177
2 ½ time eller mer	100	30	13	30	15	13	203 300	124
Besøk hos samværsforelder siste måned⁵								
0 dager	100	31	16	25	17	11	196 800	150
1 - 3 dager	100	27	14	25	26	8	200 500	62
4 - 7 dager	100	18	15	27	18	22	235 500	224
8 - 12 dager	100	14	18	34	15	19	232 200	321
13+ dager	100	14	8	31	23	24	270 700	157
Feriesamvær siste år⁵								
0 ferier	100	39	13	18	17	12	190 300	109
1 - 2 ferier	100	22	17	32	17	12	213 500	172
3 - 4 ferier	100	15	15	31	18	21	238 200	395
5 - 6 ferier	100	14	14	31	19	22	250 800	265

¹ Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.³ Samliv ved eldste barns fødsel.⁴ Tid siden barnets/ynge barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.⁵ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A5.4. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner¹

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle²	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle omsorgsforeldre	100	11	9	29	28	23	247 600	1 260
Alle omsorgsmødre	100	11	10	30	28	21	242 100	1 121
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	7	7	36	25	25	248 500	175
5 - 9 år	100	12	9	27	29	22	246 400	414
10 - 14 år	100	12	12	29	29	18	235 700	389
15 - 17 år	100	9	11	34	24	22	241 500	136
Antall barn								
1 barn	100	13	12	34	25	16	230 700	559
2 barn	100	8	7	25	32	28	259 800	422
3+ barn	100	3	2	16	36	43	283 300	140
Tidligere samliv mellom foreldrene³								
Bodde sammen	100	9	8	29	30	24	249 100	910
Bodde ikke sammen	100	17	19	34	18	13	217 300	202
Tid siden bruddet⁴								
Under 2 år	100	6	7	33	33	21	248 800	168
2 - 5 år	100	7	7	30	29	28	258 700	375
6 - 10 år	100	17	12	25	29	18	232 300	354
11+ år	100	12	15	35	21	17	228 500	200
Barnet har delt bosted⁵								
Ja	100	8	3	32	35	22	265 700	45
Nei	100	11	11	30	27	21	241 100	1059
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	6	6	27	33	28	264 100	207
½ time eller mindre	100	10	10	28	32	20	244 700	481
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	12	8	30	23	27	248 200	183
2 ½ time eller mer	100	14	14	37	19	15	221 100	147
Besøk hos samværsforelder siste måned⁵								
0 dager	100	15	16	36	19	14	217 000	300
1 - 3 dager	100	17	6	27	30	21	239 600	129
4 - 7 dager	100	10	9	28	29	24	249 300	275
8 - 12 dager	100	6	7	26	33	27	261 100	317
13+ dager	100	6	7	30	32	24	263 700	58
Feriesamvær siste år⁵								
0 ferier	100	15	18	33	19	15	219 100	231
1 - 2 ferier	100	11	8	30	25	26	247 000	363
3 - 4 ferier	100	8	6	29	35	22	255 300	399
5 - 6 ferier	100	10	13	28	29	19	236 000	128

¹ Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

³ Samliv ved eldste barns fødsel.

⁴ Tid siden barnets/ynge barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

⁵ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A5.5. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant samværsfedre gruppert etter kjenn tegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner¹

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle²	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle samværsforeldre	100	19	16	29	18	18	229 900	1 046
Alle samværsfedre	100	19	15	29	18	18	230 600	941
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	19	15	30	19	18	231 300	864
2+ relasjoner	100	33	15	23	10	19	218 600	77
Samliv i dag								
Enslig	100	22	16	31	17	15	223 700	517
Samboer	100	17	15	30	17	21	235 000	248
Gift	100	15	11	25	24	24	246 500	162
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	21	16	30	17	16	220 000	608
Ett annet barn	100	18	16	32	17	16	233 600	147
To eller flere andre barn	100	15	12	26	21	27	261 100	186

¹ Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A5.6. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant omsorgsmødre gruppert etter kjenn tegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle¹	100	15	12	29	23	20	236 300	2 306
Alle omsorgsforeldre	100	11	9	29	28	23	247 600	1 260
Alle omsorgsmødre	100	11	10	30	28	21	242 100	1 121
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	12	10	30	28	20	240 500	1 019
2+ relasjoner	100	1	13	27	26	33	266 800	102
Samliv i dag								
Enslig	100	6	9	30	29	26	253 900	666
Samboer	100	14	13	27	30	16	235 200	255
Gift	100	23	12	33	19	13	214 000	178
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	8	9	30	29	24	249 400	808
Ett annet barn	100	20	10	32	23	15	226 400	212
To eller flere andre barn	100	20	19	24	22	15	214 500	101

¹ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A5.7. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter egen alder og yngste barns alder. 2002. Prosent

Samværsfedre	Fars alder						Antall (N)
	Alle	18-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45 år og over	
Yngste barns alder							
0-4 år	100	34	30	20	7	9	148
5-9 år	100	9	25	31	18	18	335
10-14 år	100	0	7	25	32	36	334
15-17 år	100	0	2	14	35	50	124

Omsorgsmødre	Mors alder						Antall (N)
	Alle	18-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45 år og over	
Yngste barns alder							
0-4 år	100	47	30	17	5	1	175
5-9 år	100	19	32	28	15	5	414
10-14 år	100	3	21	29	30	18	389
15-17 år	100	0	5	27	36	32	136

Tabell A5.8. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus i dag og antall andre barn i husholdningen¹. 2002. Prosent

Samværsfedre	Antall barn i husholdningen				Antall (N)
	Alle	Ingen	Ett annet barn	To eller flere	
Samlivsstatus i dag					
Enslig	100	85	8	7	517
Samboer	100	39	29	32	248
Gift	100	31	25	44	162

Omsorgsmødre	Antall barn i husholdningen				Antall (N)
	Alle	Ingen	Ett annet barn	To eller flere	
Samlivsstatus i dag					
Enslig	100	91	6	2	666
Samboer	100	55	31	14	255
Gift	100	30	43	27	178

¹ Andre barn kan være fellesbarn med ny ektefelle/samboer, ektefelles/samboers særkullsbarn eller intervjupersonens barn sammen med en annen person (enn den personen som er trukket ut sammen med intervjupersonen til å være med i denne undersøkelsen) som intervjupersonen ikke bor sammen med.

Kapittel 6

Tabell A6.1. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjennetegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennom- snitt	
Alle³	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle samværsforeldre	100	30	19	26	14	11	203 900	1 044
Alle samværsfedre	100	30	19	26	14	11	205 900	940
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	46	22	17	10	5	175 800	60
30 - 34 år	100	29	17	33	16	5	192 800	145
35 - 39 år	100	29	21	24	16	10	202 200	231
40 - 44 år	100	25	17	25	17	15	217 800	241
45 år eller eldre	100	30	17	27	11	14	215 000	263
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ⁴	100	41	19	23	6	11	189 600	110
Videregående skole	100	30	20	27	16	8	198 800	654
Universitet/høgskole	100	15	14	26	18	27	261 200	168
Bosted								
Oslo og Akershus	100	24	16	29	13	17	231 700	198
Østlandet ellers	100	31	19	27	11	11	198 700	248
Agder og Rogaland	100	22	15	28	18	16	228 600	120
Vestlandet	100	36	20	23	16	5	187 100	166
Trøndelag	100	39	22	18	12	8	188 400	82
Nord-Norge	100	28	20	26	18	8	196 900	126
Hovedsakelig virksomhet⁵								
Yrkesaktiv	100	21	19	30	17	14	220 300	777
Ikke yrkesaktiv	100	70	18	8	4	0	137 800	158
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	61	15	16	4	3	159 700	37
31 - 40 timer	100	23	23	32	15	8	207 900	418
41 - timer	100	16	13	27	22	22	236 000	301
Ikke i arbeid ⁶	100	71	16	10	3	0	138 600	138
Hovedinntektskilde⁷								
Yrkesinntekt	100	21	20	29	17	13	215 400	800
Overføringer	100	81	10	7	2	0	127 600	133

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.⁴ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.⁵ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.⁶ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.⁷ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A6.2. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjennetegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Korrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle²	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle omsorgsførelde	100	39	25	25	7	3	178 200	1 251
Alle omsorgsmødre	100	41	26	25	6	3	174 400	1 113
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	54	29	14	2	1	156 900	142
30 - 34 år	100	42	25	26	4	2	167 700	263
35 - 39 år	100	39	25	25	8	3	176 800	320
40 - 44 år	100	38	26	26	7	4	180 200	253
45 år eller eldre	100	30	25	29	11	5	191 700	135
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ³	100	55	23	19	3	0	157 400	110
Videregående skole	100	46	27	21	5	2	167 100	710
Universitet/høgskole	100	17	23	40	13	7	206 100	285
Bosted								
Oslo og Akershus	100	21	25	34	13	7	203 900	227
Østlandet ellers	100	45	25	24	5	2	168 700	303
Agder og Rogaland	100	47	24	21	7	2	164 600	146
Vestlandet	100	42	28	24	5	1	168 500	179
Trøndelag	100	54	22	20	3	1	162 100	103
Nord-Norge	100	43	30	21	4	2	168 100	155
Hovedsakelig virksomhet⁴								
Yrkesaktiv	100	30	26	33	9	4	188 900	782
Ikke yrkesaktiv	100	66	26	7	1	0	141 600	327
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	55	26	16	3	-	156 000	259
31 - 40 timer	100	22	28	39	9	3	193 300	433
41 - timer	100	17	20	31	17	15	223 500	101
Ikke i arbeid ⁵	100	68	24	7	1	0	140 400	241
Hovedinntektskilde⁶								
Yrkesinntekt	100	29	26	33	9	4	189 400	754
Overføringer	100	66	27	6	1	0	140 100	352

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.² Alle samværsforeldre og omsorgsførelde.³ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.⁴ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.⁵ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.⁶ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A6.3. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert individuell inntekt etter skatt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle³	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle samværsforeldre	100	30	19	26	14	11	203 900	1 044
Alle samværsfedre	100	30	19	26	14	11	205 900	940
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	32	24	26	12	7	188 800	148
5 - 9 år	100	33	20	21	17	8	201 700	335
10 - 14 år	100	27	17	29	12	14	212 000	334
15 - 17 år	100	26	13	28	17	16	217 800	123
Antall barn								
1 barn	100	26	18	27	16	13	208 500	442
2 barn	100	34	19	26	10	10	206 800	368
3+ barn	100	43	22	18	14	3	178 700	130
Tidligere samliv mellom foreldrene⁴								
Bodde sammen	100	30	19	27	14	11	206 400	824
Bodde ikke sammen	100	31	17	23	16	14	201 500	113
Tid siden bruddet⁵								
Under 2 år	100	32	25	23	14	6	190 800	146
2 - 5 år	100	30	20	29	12	9	204 400	329
6 - 10 år	100	29	16	25	15	14	210 800	279
11+ år	100	27	16	26	18	13	212 100	157
Barnet har delt bosted⁶								
Ja	100	27	20	25	11	18	245 100	75
Nei	100	30	19	26	15	11	202 100	860
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	30	22	19	13	15	221 900	199
½ time eller mindre	100	29	17	32	12	9	199 300	409
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	28	20	22	17	13	212 000	177
2 ½ time eller mer	100	31	17	24	19	9	195 200	124
Besøk hos samværsforelder siste måned⁶								
0 dager	100	32	17	23	18	10	194 700	150
1 - 3 dager	100	29	18	24	22	7	195 300	62
4 - 7 dager	100	26	14	25	18	16	220 000	224
8 - 12 dager	100	30	21	27	11	11	200 900	321
13+ dager	100	32	22	29	10	8	209 400	157
Feriesamvær siste år⁶								
0 ferier	100	40	14	19	16	11	188 000	109
1 - 2 ferier	100	27	21	27	17	8	201 200	172
3 - 4 ferier	100	28	18	26	16	12	209 800	395
5 - 6 ferier	100	29	20	29	10	12	212 200	264

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.⁴ Samliv ved eldste barns fødsel.⁵ Tid siden barnets/ yngste barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.⁶ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A6.4. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle³	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle omsorgsforeldre	100	39	25	25	7	3	178 200	1 251
Alle omsorgsmødre	100	41	26	25	6	3	174 400	1 113
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	36	30	24	8	2	178 900	175
5 - 9 år	100	41	27	24	6	3	174 000	414
10 - 14 år	100	45	23	25	4	3	168 900	388
15 - 17 år	100	35	25	27	11	2	183 000	136
Antall barn								
1 barn	100	36	26	28	7	3	179 400	556
2 barn	100	47	26	21	5	2	167 500	418
3+ barn	100	60	26	12	-	1	151 900	139
Tidligere samliv mellom foreldrene⁴								
Bodde sammen	100	38	26	26	7	3	177 300	909
Bodde ikke sammen	100	49	26	19	3	2	164 100	202
Tid siden bruddet⁵								
Under 2 år	100	39	29	24	5	2	173 700	168
2 - 5 år	100	32	30	26	8	4	184 500	375
6 - 10 år	100	48	20	25	5	2	166 600	353
11+ år	100	43	25	24	6	3	171 600	200
Barnet har delt bosted⁶								
Ja	100	29	27	28	8	9	198 500	45
Nei	100	41	26	24	6	2	173 300	1058
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	30	27	31	7	5	188 200	207
½ time eller mindre	100	39	25	27	7	3	176 200	480
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	39	25	26	8	3	179 300	183
2 ½ time eller mer	100	56	25	13	6	0	157 500	147
Besøk hos samværsforelder siste måned⁶								
0 dager	100	52	26	17	4	1	157 900	300
1 - 3 dager	100	43	25	22	7	3	171 100	129
4 - 7 dager	100	39	26	27	6	2	176 400	275
8 - 12 dager	100	31	24	32	9	4	188 100	317
13+ dager	100	27	24	24	10	11	198 600	58
Feriesamvær siste år⁶								
0 ferier	100	52	26	17	5	2	160 600	223
1 - 2 ferier	100	38	27	24	9	2	176 000	363
3 - 4 ferier	100	33	27	30	6	4	183 200	399
5 - 6 ferier	100	47	20	26	3	3	171 000	128

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

⁴ Samliv ved eldste barns fødsel.

⁵ Tid siden barnets/ynge barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

⁶ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A6.5. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant samværsfedre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle³	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle samværsforeldre	100	30	19	26	14	11	203 900	1 044
Alle samværsfedre	100	30	19	26	14	11	205 900	940
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	29	19	26	15	11	206 100	863
2+ relasjoner	100	45	13	17	11	15	203 300	77
Samliv i dag								
Enslig	100	34	20	25	13	9	197 000	516
Samboer	100	26	19	30	12	13	211 600	248
Gift	100	22	14	25	23	17	225 900	162
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	32	19	25	14	10	197 700	607
Ett annet barn	100	28	19	30	14	9	210 200	147
To eller flere andre barn	100	23	18	27	16	17	228 000	186

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A6.6. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant omsorgsmødre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert individuell inntekt etter skatt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle³	100	34	22	26	11	7	190 300	2 295
Alle omsorgsforeldre	100	39	25	25	7	3	178 200	1 251
Alle omsorgsmødre	100	41	26	25	6	3	174 400	1 113
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	41	26	24	6	3	172 800	1 015
2+ relasjoner	100	27	25	31	12	5	199 600	98
Samliv i dag								
Enslig	100	35	28	28	7	3	182 200	665
Samboer	100	43	25	25	5	2	168 800	255
Gift	100	56	21	14	6	3	156 800	178
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	35	28	27	7	3	179 300	800
Ett annet barn	100	53	21	19	4	2	162 200	212
To eller flere andre barn	100	55	18	19	4	4	160 600	101

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A6.7. Samværsfedre og omsorgsmødre som bodde sammen og som ikke bodde sammen ved eldste barns fødsel etter hvor mange barn de har i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent

	Samværsfedre		Omsorgsmødre	
	Har bodd sammen	Har ikke bodd sammen	Har bodd sammen	Har ikke bodd sammen
Alle	100	100	100	100
Ett barn	58	92	59	90
Flere barn	42	8	41	10
Antall (N)	825	113	910	202

Tabell A6.8. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden brudd¹ og antall barn i bidragsrelasjonen. 2002. Prosent

	Antall barn i foreldrerelasjonen				Antall (N)
	Alle	1 barn	2 barn	3 barn og over	
Samværsfedre					
Tid siden brudd:					
Under 2 år	100	49	38	14	146
2 - 5 år	100	52	37	10	329
6 - 10 år	100	67	28	5	280
11 år og over	100	85	15	1	157
Omsorgsmødre					
Tid siden brudd:					
Under 2 år	100	55	31	13	168
2 - 5 år	100	57	34	9	375
6 - 10 år	100	66	30	4	354
11 år og over	100	85	14	1	200

¹ Tid siden barnets/ynge barnets fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

Tabell A6.9. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden brudd¹ og antall dager samvær mellom far og yngste barn siste måned.² 2002. Prosent

	Antall dager samvær siste måned							Antall (N)
	Alle	Ikke samvær	1 - 3 dager	4 - 7 dager	8 - 12 dager	13 dager og over	Uoppgitt	
Samværsfedre								
Tid siden brudd:								
Under 2 år	100	7	3	27	39	21	2	148
2 - 5 år	100	8	6	19	40	23	4	335
6 - 10 år	100	22	7	25	28	14	3	334
11 år og over	100	29	12	27	19	11	1	124
Omsorgsmødre								
Tid siden brudd:								
Under 2 år	100	15	8	23	46	5	3	175
2 - 5 år	100	20	8	26	32	12	3	414
6 - 10 år	100	32	12	27	25	2	2	389
11 år og over	100	51	16	16	12	2	3	136

¹ Tid siden barnets/ynge barnets fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

² I spørreskjemaet ble det presisert at en halv dag skulle telle som en dag.

Tabell A6.10. Samværsfedre og omsorgsmødre med og uten delt daglig omsorg etter hvor mange barn de har i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent

	Samværsfedre		Omsorgsmødre	
	Ikke delt omsorg	Delt omsorg	Ikke delt omsorg	Delt omsorg
Alle	100	100	100	100
Ett barn	65	51	67	44
Flere barn	35	49	33	56
Antall (N)	75	861	45	1 059

Tabell A6.11. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter reisetid mellom foreldrene og antall barn i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent

	Antall barn i foreldrerelasjonen				Antall (N)
	Alle	1 barn	2 barn	3 barn og over	
Samværsfedre					
Reisetid mellom foreldrene:					
Gangavstand	100	53	39	8	200
Inntil ½ time	100	60	32	7	409
½ - 2 ½ time	100	71	24	6	177
2 ½ time eller mer	100	73	21	7	124
Omsorgsmødre					
Reisetid mellom foreldrene:					
Gangavstand	100	50	41	9	207
Inntil ½ time	100	64	30	6	481
½ - 2 ½ time	100	73	21	6	183
2 ½ time eller mer	100	69	24	7	147

Tabell A6.12. Fordeling av reiseutgifter en veg ved barns besøk hos samværsforelder¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre. 2002. Prosent inklusive og eksklusive ubesvart²

	Reiseutgifter i kroner					Ubesvart	Antall (N)
	Alle	Ingen reise- utgifter	1 - 99 kr	100 - 499 kr	500 kroner og over		
Inklusive ubesvart							
Alle ³	100	43	31	11	9	6	2 295
Samværsfedre	100	40	33	13	10	5	940
Omsorgsmødre	100	48	29	9	7	8	1 113
Eksklusiv ubesvart							
Alle ³	100	46	33	12	9		2 148
Samværsfedre	100	41	35	13	10		898
Omsorgsmødre	100	52	31	9	8		1 021

¹ Utgifter en veg for barnet/alle barna og for den voksne som eventuelt måtte følge dem.

² Tallene i tabellen avviker noe fra tilsvarende tall i Sætre (2004a). En del uten reiseutgifter er der klassifisert som "Uoppgitt/ikke aktuelt".

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A6.13. Fordeling av reiseutgifter ved barns besøk hos samværsforelder mellom foreldrene. Svar fra alle¹, fra samværsfedre og fra omsorgsmødre. 2002. Prosent inklusive og eksklusive ubesvart²

	Hvordan reiseutgiftene deles mellom foreldrene							Ubesvart	Antall (N)
	Alle	Ingen reise- utgifter	Samværs- forelder betaler alt	Omsorgs- forelder betaler alt	Deler ut- gifter i forhold til inntekt	Deler ut- giftene på andre måter	Andre ordninger		
Inklusive ubesvart									
Alle ¹	100	42	22	5	2	18	5	7	2 295
Samværsfedre	100	40	34	1	1	16	4	5	940
Omsorgsmødre	100	45	12	8	2	19	5	9	1 113
Eksklusiv ubesvart									
Alle ¹	100	45	24	6	2	19	5		2 148
Samværsfedre	100	41	35	1	1	16	4		898
Omsorgsmødre	100	49	13	8	2	21	6		1 021

¹ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

² Tallene i tabellen avviker noe fra tilsvarende tall i Sætre (2004a). En del uten reiseutgifter er der klassifisert som "Uoppgitt".

Tabell A6.14. Fordeling av reiseutgifter ved barns besøk hos samværsforelder mellom foreldrene etter størrelsen på reiseutgiftene en veg.¹ Alle tilfeller med reiseutgifter.² 2002. Prosent

Størrelsen på reiseutgiftene en veg	Hvordan reiseutgiftene deles mellom foreldrene						Antall (N)
	Alle	Samværsforelder betaler alt	Omsorgsforelder betaler alt	Deler utgifter i forhold til inntekt	Deler utgiftene på andre måter	Andre ordninger	
Alle	100	44	8	3	35	10	1 157
Under 100 kr	100	46	10	3	31	10	708
100 - 499 kr	100	44	6	4	35	10	254
500 kr og over	100	33	5	4	50	8	195

¹ Utgifter en veg for barnet/alle barna og for den voksne som eventuelt måtte følge dem.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre hvor samværsforelder har besøk av barna og hvor vi vet at det påløper reiseutgifter ved besøket.

Tabell A6.15. Feriesamvær mellom samværsfar og barn etter reiseavstand mellom foreldrene. Opplysninger fra samværsfedre og omsorgsmødre. 2002. Gjennomsnittlig antall feriedager siste år.¹

Reisetid en veg	Opplysninger fra samværsfedrene			Opplysninger fra omsorgsmødrene		
	Gjennomsnitt	Standardfeil	Antall (N)	Gjennomsnitt	Standardfeil	Antall (N)
Gangavstand	27,3	1,2	197	19,6	1,0	206
½ time eller mindre	21,7	0,7	408	15,9	0,6	476
Mer enn ½ time, mindre enn 2 ½ time	23,7	1,3	176	14,8	1,0	183
2 ½ time eller mer	26,2	1,9	123	18,2	1,4	147

¹ Egentlig netter.

Tabell A6.16. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall dager samvær mellom far og barn siste måned og etter antall barn i foreldrerelasjonen. 2002. Prosent¹

	Antall barn i foreldrerelasjonen				Antall (N)
	Alle	1 barn	2 barn	3 barn og over	
Samværsfedre					
Antall dager samvær:					
Ikke samvær	100	78	19	4	150
1 - 3 dager	100	75	19	6	62
4 - 7 dager	100	64	29	7	224
8 - 12 dager	100	58	33	10	321
13 dager og over	100	51	43	6	157
Omsorgsmødre					
Antall dager samvær:					
Ikke samvær	100	78	17	5	300
1 - 3 dager	100	68	27	6	129
4 - 7 dager	100	63	32	5	275
8 - 12 dager	100	60	32	9	317
13 dager og over	100	41	52	6	58

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er < 100.

Tabell A6.17. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall ferier med samvær mellom far og barn siste år og etter antall samværsdager i ferien.¹ 2002. Prosent

Antall ferier med samvær	Opplysninger fra samværsfedrene			Opplysninger fra omsorgsmødrene		
	Gjennomsnitt	Standardfeil	Antall (N)	Gjennomsnitt	Standardfeil	Antall (N)
Ingen	0	0	107	0	0	220
1 - 2	13,4	0,7	172	11,7	0,4	363
3 - 4	26,4	0,6	395	23,5	0,6	399
5 - 6	36,3	1,0	261	28,6	1,3	126

¹ Egentlig netter.

Tabell A6.18. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall ferier med samvær mellom far og barn siste år og etter antall barn i foreldrerelasjonen. 2002. Prosent

	Antall barn i foreldrerelasjonen				Antall (N)
	Alle	1 barn	2 barn	3 barn og over	
Samværsfedre					
Antall ferier med samvær:					
Ingen ferier	100	80	17	3	109
1 - 2 ferier	100	73	21	6	172
3 - 4 ferier	100	62	30	9	395
5 - 6 ferier	100	51	42	7	265
Omsorgsmødre					
Antall ferier med samvær:					
Ingen ferier	100	80	16	4	231
1 - 2 ferier	100	64	27	8	363
3 - 4 ferier	100	59	35	6	399
5 - 6 ferier	100	60	34	6	128

Tabell A6.19. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus i dag og antall dager samvær mellom far og yngste barn siste måned¹. 2002. Prosent

	Alle	Ikke samvær	Antall dager samvær siste måned				Uoppgitt	Antall (N)
			1 - 3 dager	4 - 7 dager	8 - 12 dager	13 dager og over		
Samværsfedre								
Samliv i dag:								
Enslig	100	14	5	19	36	20	4	517
Samboer	100	19	10	27	27	13	3	248
Gift	100	25	7	29	25	13	1	162
Omsorgsmødre								
Samliv i dag:								
Enslig	100	27	10	25	29	6	3	666
Samboer	100	27	14	24	27	5	3	255
Gift	100	40	11	19	19	7	4	178

¹ I spørreskjemaet ble det presisert at en halv dag skulle telle som en dag.

Tabell A6.20. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter samlivsstatus i dag og etter antall barn i den brutte foreldrerelasjonen. 2002. Prosent

	Antall barn i foreldrerelasjonen				Antall (N)
	Alle	1 barn	2 barn	3 barn og over	
Samværsfedre					
Samliv i dag:					
Enslig	100	61	31	9	517
Samboer	100	59	36	6	248
Gift	100	77	20	3	162
Omsorgsmødre					
Samliv i dag:					
Enslig	100	65	28	8	666
Samboer	100	64	31	5	255
Gift	100	71	25	4	178

Tabell A6.21. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og antall nye barn i husholdningen¹. 2002. Prosent

	Antall barn i foredrerelasjonen				Antall (N)
	Alle	1 barn	2 barn	3 barn og over	
Samværsfedre					
Antall nye barn:					
Ingen	100	63	29	9	607
1 barn	100	68	28	3	147
2 barn og over	100	61	34	5	186
Omsorgsmødre					
Antall nye barn:					
Ingen	100	64	29	7	800
1 barn	100	65	30	5	212
2 barn og over	100	77	20	3	101

¹ Andre barn (som intervjupersonen bor sammen med) kan være fellesbarn med ny ektefelle/samboer, ektefelles/samboers særkullsbarn eller intervjupersonens barn sammen med en annen person (enn den personen som er trukket ut sammen med intervjupersonen til å være med i denne undersøkelsen) som intervjupersonen ikke bor sammen med.

Tabell A6.22. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall nye barn i husholdningen¹ og antall dager samvær mellom far og yngste barn siste måned.² 2002. Prosent

	Antall dager samvær siste måned							Antall (N)
	Alle	Ikke samvær	1 - 3 dager	4 - 7 dager	8 - 12 dager	13 dager og over	Uoppgitt	
Samværsfedre								
Antall nye barn:								
Ingen	100	16	7	23	37	14	4	607
1 barn	100	17	8	25	28	19	2	147
2 barn og over	100	22	6	24	20	25	3	186
Omsorgsmødre								
Antall nye barn:								
Ingen	100	27	10	24	29	6	4	800
1 barn	100	32	13	26	21	5	4	212
2 barn og over	100	41	15	16	23	3	2	101

¹ Andre barn (som intervjupersonen bor sammen med) kan være fellesbarn med ny ektefelle/samboer, ektefelles/samboers særkullsbarn eller intervjupersonens barn sammen med en annen person (enn den personen som er trukket ut sammen med intervjupersonen til å være med i denne undersøkelsen) som intervjupersonen ikke bor sammen med.

² I spørreskjemaet ble det presisert at en halv dag skulle telle som en dag.

Kapittel 7

Tabell A7.1. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjennetegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert ekvivalentinntekt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle³	100	28	21	26	15	10	207 000	2 296
Alle samværsforeldre	100	28	19	25	17	11	206 100	1 044
Samværsfedre	100	28	18	24	18	11	207 800	940
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	43	19	19	10	10	184 700	60
30 - 34 år	100	29	20	25	18	8	201 000	145
35 - 39 år	100	28	19	25	17	12	203 400	231
40 - 44 år	100	22	21	25	20	11	215 100	241
45 år eller eldre	100	31	14	24	17	13	216 000	264
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ⁴	100	36	18	25	10	11	193 700	110
Videregående skole	100	28	20	24	20	8	201 400	654
Universitet/høgskole	100	17	13	24	20	26	256 800	168
Bosted								
Oslo og Akershus	100	22	19	22	16	21	233 200	198
Østlandet ellers	100	25	19	27	21	8	206 400	248
Agder og Rogaland	100	25	13	24	24	14	223 600	120
Vestlandet	100	34	21	25	14	7	192 500	166
Trøndelag	100	43	19	20	11	7	180 600	82
Nord-Norge	100	29	18	24	21	7	197 100	126
Hovedsakelig virksomhet⁵								
Yrkesaktiv	100	21	19	27	20	13	218 700	777
Ikke yrkesaktiv	100	61	17	10	9	3	156 900	158
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	60	7	16	13	3	166 600	37
31 - 40 timer	100	23	21	27	19	11	210 600	418
41 - timer	100	17	15	27	24	18	231 200	301
Ikke i arbeid ⁶	100	62	15	15	7	2	156 500	138
Hovedinntektskilde⁷								
Yrkesinntekt	100	21	20	26	20	13	216 000	800
Overføringer	100	71	12	10	6	1	144 800	133

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforeldre. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

⁴ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.

⁵ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁶ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁷ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A7.2. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjenne­tegn. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner

	Korrigert ekvivalentinntekt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle²	100	28	21	26	15	10	207 000	2 295
Alle omsorgsforeldre	100	28	23	28	13	9	207 500	1 251
Omsorgsmødre	100	28	24	27	12	9	207 000	1 113
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	43	26	18	8	5	174 800	142
30 - 34 år	100	29	24	27	14	6	204 400	263
35 - 39 år	100	23	25	31	11	9	205 300	320
40 - 44 år	100	26	23	30	11	10	220 200	253
45 år eller eldre	100	25	19	24	16	16	229 500	135
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ³	100	41	27	17	8	8	200 600	110
Videregående skole	100	30	25	27	11	6	192 600	710
Universitet/høgskole	100	13	17	33	17	19	255 700	285
Bosted								
Oslo og Akershus	100	15	22	27	16	20	232 800	227
Østlandet ellers	100	30	25	23	15	7	222 000	303
Agder og Rogaland	100	32	29	24	7	7	190 300	146
Vestlandet	100	33	23	29	8	7	188 200	179
Trøndelag	100	34	21	36	7	2	181 700	103
Nord-Norge	100	31	21	28	12	7	197 800	155
Hovedsakelig virksomhet⁴								
Yrkesaktiv	100	18	21	33	15	12	218 400	782
Ikke yrkesaktiv	100	51	29	13	4	2	181 600	327
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	33	28	23	9	7	198 600	259
31 - 40 timer	100	14	20	38	18	10	218 100	433
41 - timer	100	19	16	22	15	28	242 800	101
Ikke i arbeid ⁵	100	52	29	12	4	2	186 100	241
Hovedinntektskilde⁶								
Yrkesinntekt	100	17	21	35	16	12	217 300	754
Overføringer	100	53	30	11	4	2	177 700	352

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

³ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.

⁴ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁵ Personer som ikke uførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁶ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A7.3. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert ekvivalentinntekt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 000 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle³	100	28	21	26	15	10	207 000	2 296
Alle samværsforeldre	100	28	19	25	17	11	206 100	1 044
Samværsfedre	100	28	18	24	18	11	207 800	940
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	33	22	19	13	13	198 100	148
5 - 9 år	100	33	18	22	19	8	200 800	335
10 - 14 år	100	25	17	27	18	12	211 600	334
15 - 17 år	100	19	19	27	22	14	222 700	123
Antall barn								
1 barn	100	24	19	25	20	11	210 500	442
2 barn	100	33	17	24	15	12	206 700	368
3+ barn	100	40	19	19	16	6	188 400	130
Tidligere samliv mellom foreldrene⁴								
Bodde sammen	100	27	19	24	18	11	209 200	824
Bodde ikke sammen	100	33	16	26	16	9	196 900	113
Tid siden bruddet⁵								
Under 2 år	100	34	25	20	10	11	192 700	146
2 - 5 år	100	32	18	21	17	11	204 300	329
6 - 10 år	100	24	16	28	20	12	216 000	279
11+ år	100	22	20	28	21	9	209 500	157
Barnet har delt bosted⁶								
Ja	100	39	17	18	11	15	218 700	75
Nei	100	27	19	25	19	11	206 800	860
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	31	22	14	19	14	217 000	199
½ time eller mindre	100	28	19	28	16	9	201 700	409
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	26	20	23	15	15	214 000	177
2 ½ time eller mer	100	28	10	27	24	10	207 100	124
Besøk hos samværsforelder siste måned⁶								
0 dager	100	31	13	31	17	8	195 000	150
1 - 3 dager	100	26	20	20	26	7	203 000	62
4 - 7 dager	100	24	18	23	20	15	220 100	224
8 - 12 dager	100	25	21	25	18	12	210 200	321
13+ dager	100	38	21	20	12	10	201 400	157
Feriesamvær siste år⁶								
0 ferier	100	33	16	26	15	10	190 500	109
1 - 2 ferier	100	29	17	29	19	6	198 800	172
3 - 4 ferier	100	25	19	23	20	14	208 000	395
5 - 6 ferier	100	30	20	22	16	12	219 200	264

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og alle omsorgsforeldre.

⁴ Samliv ved eldste barns fødsel.

⁵ Tid siden barnets/ yngste barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

⁶ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A7.4. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert ekvivalentinntekt						Gjennomsnitt	Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 000 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over		
Alle³	100	28	21	26	15	10	207 000	2 296
Alle omsorgsforeldre	100	28	23	28	13	9	207 500	1 251
Omsorgsmødre	100	28	24	27	12	9	207 000	1 113
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	37	29	20	9	5	182 500	175
5 - 9 år	100	31	23	25	13	9	204 000	414
10 - 14 år	100	27	22	31	11	9	217 000	388
15 - 17 år	100	17	24	30	15	14	215 300	136
Antall barn								
1 barn	100	25	24	27	14	11	216 900	556
2 barn	100	33	24	27	9	7	191 100	418
3+ barn	100	44	24	21	6	5	172 900	139
Tidligere samliv mellom foreldrene⁴								
Bodde sammen	100	25	25	27	13	10	213 200	909
Bodde ikke sammen	100	39	19	27	8	6	184 900	202
Tid siden bruddet⁵								
Under 2 år	100	37	32	20	8	3	178 100	168
2 - 5 år	100	25	27	24	13	11	214 000	375
6 - 10 år	100	30	18	31	12	8	213 700	353
11+ år	100	25	23	30	13	10	205 300	200
Barnet har delt bosted⁶								
Ja	100	17	20	31	11	20	228 100	45
Nei	100	29	24	27	12	8	206 000	1058
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	18	25	31	13	12	227 600	207
½ time eller mindre	100	29	25	26	12	8	200 500	480
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	25	20	30	15	11	232 200	183
2 ½ time eller mer	100	38	26	23	6	8	182 300	147
Besøk hos samværsforelder siste måned⁶								
0 dager	100	36	24	24	11	6	184 900	300
1 - 3 dager	100	26	25	26	11	12	203 600	129
4 - 7 dager	100	27	26	30	11	6	204 600	275
8 - 12 dager	100	23	21	29	14	12	233 300	317
13+ dager	100	20	24	22	13	20	216 100	58
Ferisamvær siste år⁶								
0 ferier	100	40	18	22	13	8	187 900	223
1 - 2 ferier	100	25	26	29	11	8	203 300	363
3 - 4 ferier	100	23	27	27	14	9	216 700	399
5 - 6 ferier	100	29	21	30	8	13	225 100	128

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og alle omsorgsforeldre.

⁴ Samliv ved eldste barns fødsel.

⁵ Tid siden barnets/ynge barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

⁶ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A7.5. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert ekvivalentinntekt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle³	100	28	21	26	15	10	207000	2 296
Alle samværsforeldre	100	28	19	25	17	11	206100	1 044
Samværsfedre	100	28	18	24	18	11	207800	940
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	28	19	24	18	11	208500	863
2+ relasjoner	100	35	12	29	18	7	195600	77
Samliv i dag								
Enslig	100	35	20	23	13	9	196000	516
Samboer	100	21	14	28	24	12	220200	248
Gift	100	16	20	24	24	17	227100	162
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	29	17	23	18	12	208300	607
Ett annet barn	100	25	20	28	20	7	206800	147
To eller flere andre barn	100	28	21	25	16	11	207100	186

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.6. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant omsorgsmødre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs/familiesituasjon. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

	Korrigert ekvivalentinntekt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle³	100	28	21	26	15	10	207 000	2 296
Alle omsorgsforeldre	100	28	23	28	13	9	207 500	1 251
Omsorgsmødre	100	28	24	27	12	9	207 000	1 113
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	27	24	28	12	9	207 800	1 015
2+ relasjoner	100	42	22	17	7	12	193 100	98
Samliv i dag								
Enslig	100	34	30	25	8	3	182 700	665
Samboer	100	22	12	29	17	20	246 100	255
Gift	100	17	19	29	19	16	238 200	178
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	27	24	26	13	9	211 800	800
Ett annet barn	100	29	20	31	10	9	198 600	212
To eller flere andre barn	100	34	28	23	9	6	186 600	101

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.7. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre gruppert etter ulike bakgrunnskjenneegn. 2002. Prosent²

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle³	100	-	4	96	100	8	92	2 306
Alle samværssforeldre	100	-	7	93	100	9	91	1 046
Alle samværsfedre	100	-	7	93	100	8	92	941
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	0	16	84	100	13	87	60
30 - 34 år	100	0	6	94	100	11	89	145
35 - 39 år	100	0	4	96	100	9	91	231
40 - 44 år	100	0	6	94	100	9	91	241
45 år eller eldre	100	1	7	93	100	3	97	264
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ⁴	100	0	6	94	100	15	85	110
Videregående skole	100	-	7	93	100	7	93	655
Universitet/høgskole	100	0	5	95	100	4	96	168
Bosted								
Oslo og Akershus	100	0	7	93	100	7	93	248
Østlandet ellers	100	0	6	94	100	5	95	198
Agder og Rogaland	100	0	4	96	100	12	88	120
Vestlandet	100	1	10	89	100	8	92	167
Trøndelag	100	0	6	94	100	10	90	82
Nord-Norge	100	0	6	94	100	9	91	126
Hovedsakelig virksomhet⁵								
Yrkesaktiv	100	0	4	96	100	4	96	777
Ikke yrkesaktiv	100	1	17	82	100	27	73	159
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	0	24	76	100	19	81	37
31 - 40 timer	100	0	3	97	100	4	96	418
41 - timer	100	0	4	96	100	1	99	301
Ikke i arbeid ⁶	100	0	16	84	100	29	71	138
Hovedinntektskilde⁷								
Yrkesinntekt	100	0	4	96	100	4	96	800
Overføringer	100	1	23	76	100	35	65	134

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

⁴ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.

⁵ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁶ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁷ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A7.8. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant omsorgsmødre gruppert etter ulike bakgrunnskjennetegn. 2002. Prosent

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle²	100	-	6	94	100	8	92	2 306
Alle samværsforeldre	100	1	5	95	100	7	93	1 260
Alle omsorgsmødre	100	1	4	95	100	8	92	1 121
Intervjupersonens alder								
18 - 29 år	100	1	9	90	100	17	83	143
30 - 34 år	100	1	5	94	100	6	94	265
35 - 39 år	100	-	4	96	100	7	93	321
40 - 44 år	100	1	3	96	100	6	94	256
45 år eller eldre	100	-	1	98	100	7	93	136
Utdanningsnivå								
Ungdomsskole ³	100	0	4	96	100	16	84	110
Videregående skole	100	1	5	94	100	9	91	717
Universitet/høgskole	100	-	4	96	100	1	99	286
Bosted								
Oslo og Akershus	100	1	2	97	100	8	92	305
Østlandet ellers	100	1	5	94	100	8	92	229
Agder og Rogaland	100	0	4	96	100	12	88	146
Vestlandet	100	1	6	93	100	5	95	182
Trøndelag	100	-	7	93	100	10	90	104
Nord-Norge	100	0	4	94	100	5	95	155
Hovedsakelig virksomhet⁴								
Yrkesaktiv	100	-	3	97	100	4	96	783
Ikke yrkesaktiv	100	0	9	91	100	17	83	327
Vanlig ukentlig arbeidstid								
- 30 timer	100	0	6	94	100	9	91	259
31 - 40 timer	100	-	2	98	100	2	98	434
41 - timer	100	0	1	99	100	1	99	101
Ikke i arbeid ⁵	100	0	9	91	100	20	80	241
Hovedinntektskilde⁶								
Yrkesinntekt	100	-	2	98	100	3	97	758
Overføringer	100	1	10	89	100	18	82	356

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

³ Inklusive de med lavere eller ingen utdanning.

⁴ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁵ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁶ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A7.9. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent²

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle³	100	-	4	96	100	8	92	2 306
Alle samværsforeldre	100	-	7	93	100	9	91	1 046
Alle samværsfedre	100	-	7	93	100	8	92	941
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	0	10	90	100	12	88	148
5 - 9 år	100	0	7	93	100	9	91	335
10 - 14 år	100	0	6	94	100	8	93	334
15 - 17 år	100	1	4	95	100	4	96	124
Antall barn								
1 barn	100	-	6	94	100	8	92	443
2 barn	100	0	7	93	100	7	93	368
3+ barn	100	0	8	92	100	15	85	130
Tidligere samliv mellom foreldrene⁴								
Bodde sammen	100	-	6	93	100	8	92	825
Bodde ikke sammen	100	0	7	93	100	8	92	113
Tid siden bruddet⁵								
Under 2 år	100	0	12	88	100	8	92	146
2 - 5 år	100	0	6	94	100	9	91	329
6 - 10 år	100	-	6	94	100	9	91	279
11+ år	100	0	5	95	100	6	94	157
Barnet har delt bosted								
Ja	100	0	7	93	100	9	91	75
Nei	100	-	6	93	100	2	98	861
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	1	8	92	100	7	93	200
½ time eller mindre	100	0	6	94	100	5	95	409
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	0	7	93	100	10	90	177
2 ½ time eller mer	100	0	6	94	100	15	85	124
Besøk hos samværsforelder siste måned								
0 dager	100	0	9	91	100	14	86	150
1 - 3 dager	100	0	11	89	100	14	86	62
4 - 7 dager	100	0	7	93	100	5	95	224
8 - 12 dager	100	0	5	95	100	6	94	321
13+ dager	100	0	6	94	100	4	96	157
Feriesamvær siste år								
0 ferier	100	0	12	88	100	21	79	109
1 - 2 ferier	100	0	7	93	100	8	92	172
3 - 4 ferier	100	0	4	96	100	5	95	395
5 - 6 ferier	100	1	7	93	100	6	94	265

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

⁴ Samliv ved eldste barns fødsel.

⁵ Tid siden barnets/ynge barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

Tabell A7.10. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant omsorgsmødre gruppert etter ulike kjennetegn ved bidragsrelasjonen. 2002. Prosent²

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle³	100	-	6	94	100	8	92	2 306
Alle omsorgsforeldre	100	1	5	95	100	7	93	1 260
Alle omsorgsmødre	100	1	4	95	100	8	92	1 121
Yngste barns alder								
0 - 4 år	100	0	6	94	100	13	87	175
5 - 9 år	100	0	5	95	100	8	92	414
10 - 14 år	100	-	4	96	100	6	94	388
15 - 17 år	100	0	4	96	100	5	95	136
Antall barn								
1 barn	100	1	3	96	100	8	92	556
2 barn	100	1	6	93	100	7	93	418
3+ barn	100	1	9	91	100	12	88	139
Tidligere samliv mellom foreldrene⁴								
Bodde sammen	100	-	5	95	100	7	93	909
Bodde ikke sammen	100	0	4	96	100	11	89	202
Tid siden bruddet⁵								
Under 2 år	100	0	6	94	100	14	86	168
2 - 5 år	100	0	4	96	100	7	93	375
6 - 10 år	100	-	4	95	100	6	94	353
11+ år	100	0	5	95	100	7	93	200
Barnet har delt bosted								
Ja	100	0	2	98	100	8	98	45
Nei	100	-	4	95	100	5	91	1058
Reisetid mellom barn og samværsforelder								
Gangavstand	100	0	2	98	100	4	96	207
½ time eller mindre	100	-	4	95	100	7	93	480
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	0	2	98	100	9	91	183
2 ½ time eller mer	100	0	7	93	100	11	89	147
Besøk hos samværsforelder siste måned								
0 dager	100	0	6	94	100	11	89	300
1 - 3 dager	100	0	3	97	100	8	92	129
4 - 7 dager	100	0	4	96	100	5	95	275
8 - 12 dager	100	0	4	96	100	7	93	317
13+ dager	100	0	4	96	100	5	95	58
Feriesamvær siste år								
0 ferier	100	3	6	91	100	11	89	223
1 - 2 ferier	100	0	4	96	100	9	91	363
3 - 4 ferier	100	0	5	95	100	5	95	399
5 - 6 ferier	100	0	3	97	100	7	93	128

¹ Andel under lavinntekstgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigeret for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

⁴ Samliv ved eldste barns fødsel.

⁵ Tid siden barnets/ynge barns fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

Tabell A7.11. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent²

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle³	100	-	4	96	100	8	92	2 306
Alle samværsforeldre	100	-	7	93	100	9	91	1 046
Alle samværsfedre	100	-	7	93	100	8	92	941
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	-	6	93	100	8	92	863
2+ relasjoner	100	0	9	91	100	15	85	77
Samliv i dag								
Enslig	100	-	9	91	100	10	90	516
Samboer	100	0	5	95	100	7	93	248
Gift	100	0	1	99	100	3	97	162
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	-	7	92	100	10	90	607
Ett annet barn	100	0	4	96	100	6	94	147
To eller flere andre barn	100	0	6	94	100	3	97	186

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.12. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant omsorgsmødre gruppert etter kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent²

	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Alle³	100	-	6	94	100	8	92	2 306
Alle omsorgsforeldre	100	1	5	95	100	7	93	1 260
Alle omsorgsmødre	100	1	4	95	100	8	92	1 121
Antall bidragsrelasjoner								
1 relasjon	100	-	5	95	100	8	92	1 015
2+ relasjoner	100	4	4	92	100	11	89	98
Samliv i dag								
Enslig	100	-	3	96	100	12	88	665
Samboer	100	0	9	91	100	4	94	255
Gift	100	0	2	98	100	0	100	178
Antall andre barn i husholdningen								
Ingen andre barn	100	1	4	95	100	9	81	800
Ett annet barn	100	0	6	94	100	6	94	212
To eller flere andre barn	100	0	7	93	100	4	96	101

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.13. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre gruppert etter samlivsstatus i dag og etter antall andre yrkestilknyttede¹ personer enn intervjupersonen i husholdningen. 2002. Prosent

	Antall andre yrkestilknyttede ¹ personer				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To	
Samværsfedre					
Alle	100	65	33	2	941
Enslige	100	94	4	1	517
Samboende eller gifte	100	27	70	3	410
Omsorgsmødre					
Alle	100	63	35	2	1 121
Enslige	100	95	4	1	666
Samboende eller gifte	100	16	80	4	433
Alle samværs mødre²	100	71	29	0	105
Alle omsorgsfedre²	100	70	29	1	139

¹ En person regnes som yrkestilknyttet dersom vedkommende har yrkesinntekt større enn minstepensjon for enslig, 95 460 kroner i 2002.

² Det er for få samværs mødre og omsorgsfedre i utvalget til at vi kan gi tall for enslige og samboende/gifte hver for seg.

Tabell A7.14. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. Bare de med en bidragsrelasjon. 2002. Prosent²

	Korrigert ekvivalentinntekt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle ³	100	27	21	26	15	10	207 800	2 101
Alle samværsforeldre	100	28	19	24	17	11	206 800	955
Alle omsorgsforeldre	100	27	23	29	13	9	208 500	1 146
Samværsfedre	100	28	19	24	18	11	208 500	863
Omsorgsmødre	100	27	24	28	12	9	207 800	1 015
Samværs mødre	100	31	22	28	11	7	191 800	92
Omsorgsfedre	100	23	14	36	18	9	212 700	131

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen) korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er < 100.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.15. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre etter om de har ny samboer eller ektefelle med særkullsbarn som bor i intervjupersonen husholdning. 2002 Prosent

	Samboer/ektefelle med særkullsbarn i husholdningen			Antall (N)
	Alle	Ja	Nei	
Samværsfedre	100	13	87	941
Omsorgsmødre	100	5	95	1 121
Samværs mødre	100	6	96	105
Omsorgsfedre	100	16	84	139

Tabell A7.16. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre etter om de har ny samboer eller ektefelle med særkullsbarn i annen husholdning. 2002 Prosent

	Samboer/ektefelle med særkullsbarn i annen husholdning				Antall (N)
	Alle	Ja	Nei	Ubesvart	
Samværsfedre	100	4	95	1	941
Omsorgsmødre	100	10	88	2	1 121
Samværs mødre	100	13	85	1	105
Omsorgsfedre	100	3	94	3	139

Tabell A7.17. Fordeling av ukorrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent

	Korrigert ekvivalentinntekt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle ²	100	25	20	28	16	12	213 700	2 277
Alle samværsforeldre	100	22	16	29	19	15	221 800	1 024
Alle omsorgsforeldre	100	28	24	28	12	8	205 900	1 253
Samværsfedre	100	21	15	29	19	16	224 200	921
Omsorgsmødre	100	29	24	27	11	9	205 100	1 114
Samværs mødre	100	26	24	27	14	9	201 600	103
Omsorgsfedre	100	21	18	36	19	7	211 900	139

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen) korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.18. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. Bare de tilfellene hvor vi er sikre på at vi har fullstendige opplysninger om husholdningsinntekt². 2002. Prosent

	Korrigert ekvivalentinntekt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle ³	100	26	21	27	15	10	209 200	2 226
Alle samværsforeldre	100	26	19	25	18	11	208 600	1 007
Alle omsorgsforeldre	100	26	23	28	13	9	209 600	1 219
Samværsfedre	100	26	19	25	19	11	210 100	907
Omsorgsmødre	100	27	24	27	12	9	209 000	1 086
Samværs mødre	100	28	23	31	11	8	195 700	100
Omsorgsfedre	100	21	15	37	18	9	214 000	133

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen) korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² 69 respondenter med antatt ufullstendige opplysninger om husholdningsinntekt er holdt utenfor.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.19. Andel inntektsfattige¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre. Bare de tilfellene hvor vi er sikre på at vi har fullstendige opplysninger om husholdningsinntekt². 2002. Prosent

	Inntektsfattige ¹				Antall (N)
	Alle	Uoppgitt	Ja	Nei	
Alle ³	100	-	5	95	2 226
Alle samværsforeldre	100	-	6	94	1 007
Alle omsorgsforeldre	100	1	4	96	1 219
Samværsfedre	100	-	6	94	907
Omsorgsmødre	100	1	4	96	1 086
Samværs mødre	100	-	4	95	100
Omsorgsfedre	100	-	5	95	133

¹ Andel under lavinntektsgrensen, det vil si andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle personer (under 104 000 kroner).

² 69 respondenter med antatt ufullstendige opplysninger om husholdningsinntekt er holdt utenfor.

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.20. Fordeling av ukorrigert ekvivalentinntekt (OECD-skalaen)¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødmødre og omsorgsfedre. 2002. Prosent

	Ukorrigert ekvivalentinntekt (OECD-skalaen)							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Alle ²	100	45	18	22	9	6	182 300	2 277
Alle samværsforeldre	100	35	17	26	13	9	197 500	1 024
Alle omsorgsforeldre	100	55	19	18	5	3	166 600	1 253
Samværsfedre	100	33	16	27	14	10	200 300	921
Omsorgsmødre	100	57	19	16	5	3	165 900	1 114
Samværsødmødre	100	47	20	22	6	5	174 700	103
Omsorgsfedre	100	41	23	29	3	4	172 100	139

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (OECD-skalaen). Det er ikke korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder.

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.21. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværsødmødre og omsorgsfedre etter om de samtidig innehar mer enn en foreldrestatus¹. 2002. Prosent

	Kombinasjoner av foreldrestatus ¹				Antall (N)
	Alle	Bare samværsforelder	Både samværsforelder og omsorgsforelder	Bare omsorgsforelder	
Alle ²	100	46	6	48	2 306
Alle samværsforeldre	100	87	13	0	1 046
Alle omsorgsforeldre	100	0	11	89	1 260
Samværsfedre	100	91	9	0	941
Omsorgsmødre	100	0	7	93	1 121
Samværsødmødre	100	57	43	0	105
Omsorgsfedre	100	0	66	34	139

¹ Omsorgsforeldre er foreldre som er registrert bosatt sammen med egne barn under 18 år, men ikke sammen med barnets/barnas andre forelder. Samværsforeldre er foreldre med barn under 18 år, men som verken er registrert bosatt sammen med barnet/barna eller den andre forelder. Noen foreldre er både omsorgsforelder og samværsforelder. I undersøkelsen er de imidlertid trukket ut enten i egenskap av omsorgsforelder eller samværsforelder (kolonnen lengst til venstre).

² Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Tabell A7.22. Samværsforeldre og omsorgsforeldre med mer enn en bidragsrelasjon etter om de samtidig innehar mer enn en foreldrestatus¹. 2002. Prosent²

	Kombinasjoner av foreldrestatus ¹				Antall (N)
	Alle	Bare samværsforelder	Både samværsforelder og omsorgsforelder	Bare omsorgsforelder	
Alle ³	100	36	20	43	198
Alle samværsforeldre	100	64	36	0	89
Alle omsorgsforeldre	100	0	31	69	109
Samværsfedre	100	71	29	0	77
Omsorgsmødre	100	76	24	0	102

¹ Omsorgsforeldre er foreldre som er registrert bosatt sammen med egne barn under 18 år, men ikke sammen med barnets/barnas andre forelder. Samværsforeldre er foreldre med barn under 18 år, men som verken er registrert bosatt sammen med barnet/barna eller den andre forelder. Noen foreldre er både omsorgsforelder og samværsforelder. I undersøkelsen er de imidlertid trukket ut enten i egenskap av omsorgsforelder eller samværsforelder (kolonnen lengst til venstre).

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100. .)

³ Alle samværsforeldre og omsorgsforeldre

Tabell A7.23. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre i grupper etter egen yrkesaktivitet og antall andre yrkestilknyttede¹ personer enn intervjupersonen i husholdningen. 2002. Prosent²

	Antall andre yrkestilknyttede ¹ personer				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Alle	100	65	33	2	894
Yrkespassiv/deltidsarbeidende ³	100	78	20	2	175
Heltidsarbeidende ⁴	100	61	37	2	719
Omsorgsmødre					
Alle	100	63	35	2	1 035
Yrkespassiv/deltidsarbeidende ³	100	64	34	2	500
Heltidsarbeidende ⁴	100	61	36	2	535
Alle samværs mødre⁵	100	70	30	0	99
Alle omsorgsfedre⁵	100	70	29	1	129

¹ En person regnes som yrkestilknyttet dersom vedkommende har yrkesinntekt større enn minstepensjon for enslig, 95 460 kroner i 2002.

² Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Personer som ikke uførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid. Personer som har slikt arbeid og som vanligvis arbeider 30 timer eller mindre per uke.

⁴ Personer som vanligvis arbeider 31 timer eller mer per uke.

⁵ Det er for få samværs mødre og omsorgsfedre i utvalget til at vi kan gi tall for enslige og samboende/gifte hver for seg.

Tabell A7.24. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre i grupper etter egen yrkesaktivitet og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent¹

	Antall andre barn				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Alle	100	64	16	21	894
Yrkespassiv/deltidsarbeidende ²	100	76	12	12	175
Heltidsarbeidende ³	100	61	17	23	719
Omsorgsmødre					
Alle	100	72	18	10	1 035
Yrkespassiv/deltidsarbeidende ²	100	69	19	12	500
Heltidsarbeidende ³	100	75	17	7	535
Alle samværs mødre⁴	100	55	30	16	99
Alle omsorgsfedre⁴	100	72	9	19	129

¹ Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Personer som ikke uførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid. Personer som har slikt arbeid og som vanligvis arbeider 30 timer eller mindre per uke.

³ Personer som vanligvis arbeider 31 timer eller mer per uke.

⁴ Det er for få samværs mødre og omsorgsfedre i utvalget til at vi kan gi tall for enslige og samboende/gifte hver for seg.

Tabell A7.25 Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter alder på yngste barn og antall andre yrkestilknyttede¹ personer enn intervjupersonen i husholdningen. 2002. Prosent

	Antall andre yrkestilknyttede ¹ personer				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Alle	100	65	33	2	941
Yngste barn 0 - 4 år	100	80	16	3	148
Yngste barn 5 - 9 år	100	68	31	1	335
Yngste barn 10 - 14 år	100	59	38	3	334
Yngste barn 15 - 17 år	100	55	44	1	124
Omsorgsmødre					
Alle	100	63	35	2	1 114
Yngste barn 0 - 4 år	100	88	12	1	175
Yngste barn 5 - 9 år	100	64	35	-	414
Yngste barn 10 - 14 år	100	56	41	4	389
Yngste barn 15 - 17 år	100	52	44	4	136

¹ En person regnes som yrkestilknyttet dersom vedkommende har yrkesinntekt større enn minstepensjon for enslig, 95 460 kroner i 2002.

Tabell A7.26. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent

Antall barn i bidragsrelasjonen	Antall andre barn				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
1 barn	100	63	18	20	443
2 barn og over	100	64	14	22	498
Omsorgsmødre					
1 barn	100	71	18	11	559
2 barn og over	100	75	19	6	562

Tabell A7.27. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og samlivsstatus idag. 2002. Prosent

Antall barn i bidragsrelasjonen	Samlivsstatus i dag					Antall (N)
	Alle	Enslig	Samboer	Gift	Uoppgitt	
Samværsfedre						
1 barn	100	52	23	23	1	443
2 barn og over	100	58	28	12	1	498
Omsorgsmødre						
1 barn	100	57	22	20	2	559
2 barn og over	100	59	24	15	3	562

Tabell A7.28. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall barn i bidragsrelasjonen og antall andre yrkestilknyttede¹ i husholdningen (enn intervjupersonen). 2002. Prosent

Antall barn i bidragsrelasjonen	Antall andre yrkestilknyttede				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
1 barn	100	64	34	2	443
2 barn og over	100	65	32	2	498
Omsorgsmødre					
1 barn	100	61	37	3	559
2 barn og over	100	68	31	1	562

¹ En person regnes som yrkestilknyttet dersom vedkommende har yrkesinntekt større enn minstepensjon for enslig, 95 460 kroner i 2002.

Tabell A7.29. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter tidligere samlivsstatus¹ og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent

Tidligere samlivsstatus	Antall andre barn				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Bodde sammen	100	65	16	20	825
Bodde ikke sammen	100	54	21	25	113
Omsorgsmødre					
Bodde sammen	100	74	17	9	910
Bodde ikke sammen	100	65	23	12	202

¹ Samlivsstatus ved eldste barns fødsel.

Tabell A7.30. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter tidligere samlivsstatus¹ og samlivsstatus i dag. 2002. Prosent

Tidligere samlivsstatus	Samlivsstatus i dag					Antall (N)
	Alle	Enslig	Samboer	Gift	Uoppgitt	
Samværsfedre						
Bodde sammen	100	56	25	19	1	825
Bodde ikke sammen	100	47	26	24	3	113
Omsorgsmødre						
Bodde sammen	100	57	25	17	1	910
Bodde ikke sammen	100	62	15	22	2	202

¹ Samlivsstatus ved eldste barns fødsel.

Tabell A7.31. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter tidligere samlivsstatus¹ og antall andre yrkestilknyttede i dagens husholdning² i husholdningen (andre enn intervjupersonen). 2002. Prosent

Tidligere samlivsstatus	Antall andre yrkestilknyttede				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Bodde sammen	100	65	33	2	825
Bodde ikke sammen	100	62	36	2	113
Omsorgsmødre					
Bodde sammen	100	62	35	2	910
Bodde ikke sammen	100	65	33	1	202

¹ Samlivsstatus ved eldste barns fødsel.

² En person regnes som yrkestilknyttet dersom vedkommende har yrkesinntekt større enn minstepensjon for enslig, 95 460 kroner i 2002.

Tabell A7.32. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden bruddet¹ og antall andre barn i husholdningen. 2002. Prosent

Antall år siden bruddet	Antall andre barn				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Under 2 år	100	76	12	12	146
2 - 5 år	100	67	14	19	329
6 - 10 år	100	56	20	24	280
11 år og over	100	57	17	25	157
Omsorgsmødre					
Under 2 år	100	88	8	3	168
2 - 5 år	100	80	17	3	375
6 - 10 år	100	62	24	15	354
11 år og over	100	66	18	16	200

¹ Tid siden barnets/ynge barnets fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

Tabell A7.33. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden bruddet¹ og samlivsstatus i dag. 2002. Prosent

Antall år siden bruddet	Samlivsstatus i dag					Antall (N)
	Alle	Enslig	Samboer	Gift	Uoppgitt	
Samværsfedre						
Under 2 år	100	86	11	2	1	146
2 - 5 år	100	61	27	10	2	329
6 - 10 år	100	42	30	27	1	280
11 år og over	100	41	24	35	1	157
Omsorgsmødre						
Under 2 år	100	89	7	2	2	168
2 - 5 år	100	66	23	10	1	375
6 - 10 år	100	45	30	24	1	354
11 år og over	100	46	22	30	2	200

¹ Tid siden barnets/ynge barnets fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

Tabell A7.34. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter antall år siden bruddet¹ og antall andre yrkestilknyttede i dagens husholdning² i husholdningen (andre enn intervjupersonen). 2002. Prosent

Antall år siden bruddet	Antall andre yrkestilknyttede				Antall (N)
	Alle	Ingen	En	To eller flere	
Samværsfedre					
Under 2 år	100	86	11	3	146
2 - 5 år	100	72	27	1	329
6 - 10 år	100	53	45	2	280
11 år og over	100	57	40	3	157
Omsorgsmødre					
Under 2 år	100	90	10	0	168
2 - 5 år	100	71	27	1	375
6 - 10 år	100	51	47	2	354
11 år og over	100	52	45	4	200

¹ Tid siden barnets/ynge barnets fødsel for dem som ikke har bodd sammen.

² En person regnes som yrkestilknyttet dersom vedkommende har yrkesinntekt større enn minstepensjon for enslig, 95 460 kroner i 2002.

Tabell A7.35. Samværsfedre og omsorgsmødre i grupper etter reisetid mellom barn og samværsforelder og samlivsstatus i dag. 2002. Prosent

Reisetid	Samlivsstatus i dag					Antall (N)
	Alle	Enslig	Samboer	Gift	Uoppgift	
Samværsfedre						
Gangavstand	100	68	18	13	1	199
½ time eller mindre	100	55	26	17	1	409
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	49	24	26	1	177
2 ½ time eller mer	100	38	33	27	1	124
Omsorgsmødre						
Gangavstand	100	62	19	15	4	207
½ time eller mindre	100	61	24	15	-	480
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	52	27	21	1	183
2 ½ time eller mer	100	50	24	26	0	147

Tabell A7.36. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Prosent og gjennomsnitt i kroner²

Samlivsstatus i dag	Korrigert ekvivalentinntekt							Antall (N)
	Alle	Under 160 000 kr	160 000 kr - 189 999 kr	190 000 kr - 239 999 kr	240 000 kr - 289 999 kr	290 000 kr og over	Gjennomsnitt	
Samværsfedre								
Enslig	100	35	20	23	13	9	196 700	512
Samboer	100	14	16	30	27	13	229 500	222
Gift	100	15	20	23	25	17	227 900	159
Omsorgsmødre								
Enslig	100	34	30	25	8	3	183 200	659
Samboer	100	17	14	31	18	21	256 700	235
Gift	100	17	19	29	19	16	238 200	178

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² 69 respondenter med antatt ufullstendige opplysninger om husholdningsinntekt er holdt utenfor.

Tabell A7.37. Andel inntektsfattige¹ og andel som mottar sosialhjelp blant samværsfedre og omsorgsmødre gruppert etter samlivsstatus i dag. 2002. Prosent²

Samliv i dag	Inntektsfattig ¹				Mottar sosialhjelp			Antall (N)
	Alle	Uoppgift	Ja	Nei	Alle	Ja	Nei	
Samværsfedre								
Enslig	100	-	9	91	100	10	90	513
Samboer	100	0	3	97	100	6	94	222
Gift	100	0	1	99	100	3	97	159
Omsorgsmødre								
Enslig	100	-	3	97	100	12	88	660
Samboer	100	0	7	94	100	4	96	235
Gift	100	0	2	98	100	0	100	178

¹ Andel under lavinntektsgrensen, dvs. andel med ekvivalentinntekt (husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen)) lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle husholdninger (under 104 000 kroner). Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/ besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² 69 respondenter med antatt ufullstendige opplysninger om husholdningsinntekt er holdt utenfor.

Kapittel 8

Tabell A8.1. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike bakgrunnskjennetegn. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent¹

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ²										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ³ lav, samv. ³ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	6	5	6	11	8	10	18	16	20	746	100
Kjønn											746	100
Oms. ³ kvinne, samv. ³ mann	100	6	5	6	11	9	10	18	16	20	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	6	2	2	14	5	7	25	21	18	75	9
Alder											746	100
Begge <40	100	10	7	8	14	8	9	17	13	15	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	3	4	5	5	10	9	20	19	25	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	8	3	6	12	15	14	9	16	15	45	6
Begge 40+	100	3	3	4	10	6	10	21	19	25	260	33
Utdanning⁴											734	100
Begge lav	100	9	7	5	23	10	5	19	13	9	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	9	5	10	6	9	20	11	11	20	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	5	6	7	13	9	6	24	19	13	142	18
Begge høy	100	3	3	4	3	6	9	18	21	33	280	33
Bosted											746	100
Begge Østlandet	100	4	6	4	7	7	7	20	18	26	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	6	5	8	20	9	4	16	19	12	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	0	8	6	37	4	18	6	6	16	16	3
Begge landet for øvrig	100	8	4	7	12	9	12	17	15	16	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁵											734	100
Begge yrkesaktiv	100	2	4	6	6	7	11	14	20	29	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	6	1	0	24	4	2	51	9	3	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	13	10	10	10	12	14	8	13	10	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	31	4	2	35	7	3	17	2	0	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid											651	100
Begge 1-30t	100	39	0	0	0	17	0	0	0	44	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	2	10	14	8	9	17	9	20	12	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁶	100	25	4	4	35	0	0	32	0	0	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	5	0	0	16	15	0	39	16	9	21	3
Begge 31t+	100	1	3	2	5	6	11	15	23	34	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	2	0	0	20	5	2	57	10	3	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	35	0	9	11	11	0	25	9	0	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	15	13	14	11	10	12	9	8	10	91	15
Begge ikke i arbeid	100	30	5	0	37	9	4	15	0	0	26	5
Hovedinntektskilde⁷											734	100
Begge yrkesinntekt	100	1	3	4	6	8	11	16	20	30	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	5	0	0	27	3	2	51	11	2	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	14	10	13	12	12	13	8	10	7	165	24
Begge overføringer	100	31	0	2	33	4	0	27	2	0	36	5

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁴ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, Statistisk sentralbyrå 2000). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

⁵ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁶ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁷ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A8.2. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent¹

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ²										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ³ lav, samv. ³ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	6	5	6	11	8	10	18	16	20	746	100
Yngste barns alder⁴											745	100
0-4 år	100	13	3	1	16	5	6	15	22	19	111	16
5-9 år	100	4	5	8	10	10	7	21	12	23	271	34
10-14 år	100	5	5	5	10	6	11	19	20	19	265	34
15-17 år	100	6	5	8	10	11	16	15	11	17	98	16
Antall barn⁴											746	100
1 barn	100	7	7	7	12	10	11	15	16	16	342	66
2 barn	100	6	2	5	8	6	8	23	15	28	295	27
3+ barn	100	2	0	1	9	4	4	32	24	24	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{4,5}											740	100
Bodde sammen	100	5	4	5	9	8	10	20	17	22	632	80
Bodde ikke sammen	100	11	8	12	18	10	7	11	13	11	108	20
Tid siden brudd/ylngste barns fødsel^{4,6}											733	100
Under 2 år	100	12	2	1	12	8	6	13	21	24	121	15
2-5 år	100	2	3	4	11	7	9	22	18	24	262	33
6-10 år	100	6	8	9	10	6	10	19	15	16	227	32
11+ år	100	8	5	8	12	12	12	15	11	17	123	21
Barnet har delt bosted^{4,8}											735	100
Ja	100	3	1	6	3	6	14	14	14	39	60	8
Nei	100	7	5	6	12	8	9	19	16	18	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁴											705	100
Gangavstand	100	7	3	2	5	5	12	17	19	29	166	21
½ time eller mindre	100	5	5	6	12	7	7	20	18	21	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	6	3	10	13	10	12	15	14	17	110	16
2 ½ time eller mer	100	8	6	5	14	13	12	18	14	11	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{7,8}											746	100
0 dager	100	10	7	5	18	10	12	17	9	12	94	14
1-3 dager	100	8	4	12	17	12	15	12	9	12	92	13
4-7 dager	100	9	4	6	11	6	10	20	19	15	195	26
8-12 dager	100	3	5	5	9	7	6	20	22	23	261	34
13+ dager	100	3	4	4	1	10	11	17	11	38	104	13
Feriesamvær siste år^{7,8}											746	100
0 ferier	100	10	5	13	25	12	9	12	9	7	50	8
1-2 ferier	100	10	5	3	16	8	10	18	15	16	143	21
3-4 ferier	100	5	5	5	9	8	9	19	18	23	409	54
5-6 ferier	100	3	7	10	5	8	11	20	18	22	144	17

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁴ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁵ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁶ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁷ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁸ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen

Tabell A8.3. Fordeling av ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent¹

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ²										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ³ lav, samv. ³ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	6	5	6	11	8	10	18	16	20	746	100
Antall bidragsrelasjoner											737	100
Begge har 1 relasjon	100	6	5	6	10	8	11	18	15	20	617	81
Oms. ³ har 1 relasjon, samv. ³ har 2 eller flere	100	14	6	3	26	9	1	16	15	11	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	0	2	11	10	8	2	20	25	23	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	0	4	0	0	12	23	22	22	17	15	2
Samliv i dag											720	100
Begge enslige	100	8	3	2	12	9	8	19	18	21	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	4	0	5	11	6	10	24	17	24	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	3	7	9	16	8	10	17	13	16	124	18
Begge gift/sambo	100	8	11	11	6	9	12	13	14	16	170	24
Antall andre barn i husholdningen											746	100
Begge ingen andre barn	100	6	3	3	14	10	9	19	17	18	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	8	2	6	6	5	8	21	16	28	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	6	8	11	12	5	9	16	14	19	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	3	13	10	8	11	15	14	13	14	90	13

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

Tabell A8.4. Ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike bakgrunnskjennetegn. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent¹

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ²				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ³ < samv. ³	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	30	17	53	0,08*	746	100
Kjønn						746	100
Oms. ³ kvinne, samv. ³ mann	100	31	17	52	0,09*	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	18	15	67	0,13 ^{i.s.}	75	9
Alder						746	100
Begge <40	100	31	16	52	0,12*	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	30	20	50	-0,02 ^{i.s.}	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	25	28	47	0,15 ^{i.s.}	45	6
Begge 40+	100	30	14	56	0,09 ^{i.s.}	260	33
Utdanning⁴						734	100
Begge lav	100	24	15	61	0,07 ^{i.s.}	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	44	22	35	0,08 ^{i.s.}	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	24	16	60	-0,02 ^{i.s.}	142	18
Begge høy	100	30	17	53	0,07 ^{i.s.}	280	33
Bosted						746	100
Begge Østlandet	100	28	14	57	0,11*	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	21	16	64	0,09 ^{i.s.}	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	44	19	37	0,08 ^{i.s.}	16	3
Begge landet for øvrig	100	31	19	49	0,00	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁵						734	100
Begge yrkesaktiv	100	32	19	49	0,06 ^{i.s.}	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	7	5	89	0,00	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	45	18	36	0,02 ^{i.s.}	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	12	13	75	0,05 ^{i.s.}	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid						651	100
Begge 1-30t	100	0	44	56	0,98*	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	48	15	37	-0,05 ^{i.s.}	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁶	100	11	7	82	-0,03 ^{i.s.}	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	5	15	80	0,14(*)	21	3
Begge 31t+	100	28	19	54	0,10(*)	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	5	6	89	0,02 ^{i.s.}	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	25	11	64	-0,09 ^{i.s.}	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	48	18	34	-0,03 ^{i.s.}	91	15
Begge ikke i arbeid	100	13	9	78	0,33(*)	26	5
Hovedinntektskilde⁷						734	100
Begge yrkesinntekt	100	29	19	52	0,11*	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	3	2	94	0,03 ^{i.s.}	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	46	20	34	0,01 ^{i.s.}	165	24
Begge overføringer	100	6	11	83	-0,01 ^{i.s.}	36	5

¹ Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁴ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

⁵ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁶ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁷ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.5. Ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent¹

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ²				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ³ < samv. ³	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	30	17	53	0,08*	746	100
Yngste barns alder⁴						745	100
0-4 år	100	23	15	62	0,42***	111	16
5-9 år	100	28	19	53	0,06 ^{i.s.}	271	34
10-14 år	100	33	11	55	0,08 ^{i.s.}	265	34
15-17 år	100	36	25	39	-0,01 ^{i.s.}	98	16
Antall barn⁴						746	100
1 barn	100	33	18	48	0,07 ^{i.s.}	342	66
2 barn	100	26	15	59	0,08 ^{i.s.}	295	27
3+ barn	100	13	13	74	0,12 ^{i.s.}	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{4,5}						740	100
Bodde sammen	100	29	18	53	0,08(*)	632	80
Bodde ikke sammen	100	33	13	53	0,10 ^{i.s.}	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{4,6}						733	100
Under 2 år	100	24	18	58	0,21*	121	15
2-5 år	100	25	16	60	0,10 ^{i.s.}	262	33
6-10 år	100	36	14	49	0,03 ^{i.s.}	227	32
11+ år	100	33	21	45	0,08 ^{i.s.}	123	21
Barnet har delt bosted^{4,8}						735	100
Ja	100	39	15	46	0,04 ^{i.s.}	60	8
Nei	100	29	17	54	0,08*	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁴						705	100
Gangavstand	100	26	18	55	0,06 ^{i.s.}	166	21
½ time eller mindre	100	27	15	57	0,09(*)	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	39	18	44	0,09 ^{i.s.}	110	16
2 ½ time eller mer	100	32	22	46	-0,10 ^{i.s.}	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{7,8}						746	100
0 dager	100	31	17	52	0,07 ^{i.s.}	94	14
1-3 dager	100	42	20	38	-0,02 ^{i.s.}	92	13
4-7 dager	100	28	15	57	0,03 ^{i.s.}	195	26
8-12 dager	100	25	13	62	0,10 ^{i.s.}	261	34
13+ dager	100	32	28	40	0,07 ^{i.s.}	104	13
Ferisamvær siste år^{7,8}						746	100
0 ferier	100	31	11	57	-0,01 ^{i.s.}	50	8
1-2 ferier	100	25	19	57	0,20**	143	21
3-4 ferier	100	30	17	53	0,09(*)	409	54
5-6 ferier	100	37	16	47	-0,03 ^{i.s.}	144	17

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁴ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁵ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁶ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁷ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁸ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.6. Ukorrigert individuell inntekt etter skatt blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent¹

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ²				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ³ < samv. ³	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	30	17	53	0,08*	746	100
Antall bidragsrelasjoner						737	100
Begge har 1 relasjon	100	32	17	51	0,09*	617	81
Oms. ³ har 1 relasjon, samv. ³ har 2 eller flere	100	21	20	60	0,38**	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	22	18	60	-0,08 ^{i.s.}	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	31	22	47	-0,43(*)	15	2
Samliv i dag						720	100
Begge enslige	100	24	16	60	0,16*	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	26	17	58	0,15*	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	35	16	49	0,03 ^{i.s.}	124	18
Begge gift/sambo	100	40	17	42	0,04 ^{i.s.}	170	24
Antall andre barn i husholdningen						746	100
Begge ingen andre barn	100	23	19	58	0,14*	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	31	16	53	0,10 ^{i.s.}	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	37	12	50	-0,01 ^{i.s.}	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	42	18	40	0,07 ^{i.s.}	90	13

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.7. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹. Bidragspar med ulike bakgrunnskjennetegn. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ³										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ⁴ lav, samv. ⁴ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	32	14	14	12	8	7	4	4	4	746	100
Kjønn											746	100
Oms. ⁴ kvinne, samv. ⁴ mann	100	32	14	15	12	8	8	3	3	4	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	33	8	7	18	9	1	11	9	5	75	9
Alder											746	100
Begge <40	100	37	17	14	13	6	7	2	3	2	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	28	12	15	14	9	7	5	3	6	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	46	15	17	7	4	0	2	3	5	45	6
Begge 40+	100	27	11	15	12	12	8	7	5	5	260	33
Utdanning⁵											734	100
Begge lav	100	48	13	10	13	7	1	3	2	2	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	34	12	28	7	9	9	0	1	1	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	34	14	11	13	7	9	9	2	2	142	18
Begge høy	100	18	16	12	15	10	9	4	8	8	280	33
Bosted											746	100
Begge Østlandet	100	27	13	12	17	9	6	5	5	6	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	38	16	12	4	9	4	0	11	5	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	45	14	24	0	4	13	0	0	0	16	3
Begge landet for øvrig	100	36	14	17	9	8	7	4	2	2	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁶											734	100
Begge yrkesaktiv	100	21	13	17	12	12	10	4	5	7	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	48	3	3	28	6	1	10	1	0	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	38	26	20	6	1	5	2	3	0	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	84	8	0	7	0	0	0	0	0	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid											651	100
Begge 1-30t	100	56	0	0	0	0	44	0	0	0	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	24	19	28	13	10	3	1	1	1	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁷	100	88	0	4	3	0	0	6	0	0	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	38	9	0	27	11	5	7	3	0	21	3
Begge 31t+	100	20	11	13	11	13	11	6	7	8	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	41	3	3	32	7	0	13	1	0	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	61	20	0	19	0	0	0	0	0	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	38	25	21	5	2	6	1	1	0	91	15
Begge ikke i arbeid	100	87	8	0	5	0	0	0	0	0	26	5
Hovedinntektskilde⁸											734	100
Begge yrkesinntekt	100	22	12	15	14	11	10	4	6	6	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	49	3	2	27	8	1	10	0	0	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	41	25	22	4	3	3	1	1	0	165	24
Begge overføringer	100	90	6	0	4	0	0	0	0	0	36	5

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁵ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunntdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

⁶ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁷ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁸ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A8.8. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ³										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ⁴ lav, samv. ⁴ midd.	Oms. lav, høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, midd.	Begge høy		
Alle	100	32	14	14	12	8	7	4	4	4	746	100
Yngste barns alder⁵											745	100
0-4 år	100	42	12	4	10	8	9	6	5	5	111	16
5-9 år	100	35	14	15	14	5	7	4	2	4	271	34
10-14 år	100	31	13	15	12	11	7	3	4	3	265	34
15-17 år	100	21	17	22	11	9	6	5	5	4	98	16
Antall barn⁵											746	100
1 barn	100	26	14	16	14	9	8	5	4	4	342	66
2 barn	100	42	13	13	9	8	5	3	3	3	295	27
3+ barn	100	60	17	7	7	3	3	1	1	1	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{5,6}											740	100
Bodde sammen	100	31	13	14	14	9	7	4	4	4	632	80
Bodde ikke sammen	100	36	17	16	6	8	7	5	2	3	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{5,7}											733	100
Under 2 år	100	41	12	8	12	7	6	5	3	6	121	15
2-5 år	100	32	13	12	13	9	6	6	5	5	262	33
6-10 år	100	32	15	17	11	11	7	3	2	3	227	32
11+ år	100	26	16	20	14	6	10	2	5	2	123	21
Barnet har delt bosted^{5,9}											735	100
Ja	100	18	12	11	20	7	5	8	6	14	60	8
Nei	100	33	14	15	12	9	7	4	3	3	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁵											705	100
Gangavstand	100	35	9	9	16	10	6	5	3	8	166	21
½ time eller mindre	100	30	15	13	14	10	7	4	4	3	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	34	11	20	7	8	8	4	4	4	110	16
2 ½ time eller mer	100	36	19	17	8	4	9	2	3	1	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{8,9}											746	100
0 dager	100	40	17	18	4	6	8	4	1	2	94	14
1-3 dager	100	33	23	27	6	2	6	2	1	0	92	13
4-7 dager	100	33	11	16	15	9	6	3	4	2	195	26
8-12 dager	100	30	13	8	13	12	8	5	5	6	261	34
13+ dager	100	28	11	10	20	7	6	5	5	8	104	13
Feriesamvær siste år^{8,9}											746	100
0 ferier	100	40	20	19	5	7	3	2	0	2	50	8
1-2 ferier	100	37	16	13	8	9	7	5	4	2	143	21
3-4 ferier	100	30	12	14	14	8	9	4	2	5	409	54
5-6 ferier	100	30	15	16	15	11	4	2	3	4	144	17

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.³ Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.⁵ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.⁶ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).⁷ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).⁸ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.⁹ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen

Tabell A8.9. Fordeling av korrigert individuell inntekt etter skatt¹. Bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ³										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ⁴ lav, samv. ⁴ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	32	14	14	12	8	7	4	4	4	746	100
Antall bidragsrelasjoner											737	100
Begge har 1 relasjon	100	33	15	15	11	8	7	3	3	4	617	81
Oms. ⁴ har 1 relasjon, samv. ⁴ har 2 eller flere	100	53	10	5	7	8	6	5	3	2	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	21	10	13	19	11	6	10	8	2	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	4	15	23	22	16	14	6	0	0	15	2
Samliv i dag											720	100
Begge enslige	100	38	12	10	11	8	6	5	5	5	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	26	8	15	17	13	10	5	2	4	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	33	12	20	14	6	6	3	2	3	124	18
Begge gift/sambo	100	29	23	16	9	7	5	2	5	4	170	24
Antall andre barn i husholdningen											746	100
Begge ingen andre barn	100	38	13	11	12	9	6	5	3	4	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	29	12	12	13	11	11	5	3	5	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	32	12	21	10	7	6	3	5	4	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	23	22	22	16	5	5	1	4	2	90	13

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosent presenteres i kursiv når prosenturingsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

Tabell A8.10. Korrigert individuell inntekt etter skatt¹. Bidragspar med ulike bakgrunnskjenneegn. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ³				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ⁴ < samv. ⁴	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	48	19	34	0,06(*)	746	100
Kjønn						746	100
Oms. ⁴ kvinne, samv. ⁴ mann	100	49	19	32	0,08*	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	32	15	53	0,03 ^{i.s.}	75	9
Alder						746	100
Begge <40	100	50	18	32	0,10(*)	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	48	16	35	-0,02 ^{i.s.}	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	54	26	20	0,05 ^{i.s.}	45	6
Begge 40+	100	44	19	37	0,06 ^{i.s.}	260	33
Utdanning⁵						734	100
Begge lav	100	40	18	42	0,02 ^{i.s.}	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	64	18	17	0,12 ^{i.s.}	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	43	17	40	-0,07 ^{i.s.}	142	18
Begge høy	100	47	20	34	0,08 ^{i.s.}	280	33
Bosted						746	100
Begge Østlandet	100	44	17	39	0,09 ^{i.s.}	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	46	15	39	0,20 ^{i.s.}	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	68	7	26	0,02 ^{i.s.}	16	3
Begge landet for øvrig	100	51	21	29	0,01 ^{i.s.}	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁶						734	100
Begge yrkesaktiv	100	50	22	28	0,04 ^{i.s.}	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	15	12	73	-0,04 ^{i.s.}	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	68	13	19	-0,01 ^{i.s.}	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	26	16	58	0,08 ^{i.s.}	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid						651	100
Begge 1-30t	100	65	35	0	0,99***	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	63	19	18	-0,12 ^{i.s.}	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁷	100	29	11	60	-0,01 ^{i.s.}	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	17	28	54	0,10 ^{i.s.}	21	3
Begge 31t+	100	45	22	34	0,09 ^{i.s.}	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	11	11	78	-0,08 ^{i.s.}	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	47	9	44	-0,14 ^{i.s.}	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	71	12	18	-0,05 ^{i.s.}	91	15
Begge ikke i arbeid	100	23	23	53	0,43*	26	5
Hovedinntektskilde⁸						734	100
Begge yrkesinntekt	100	46	21	32	0,10*	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	12	12	76	-0,07 ^{i.s.}	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	70	15	14	0,01 ^{i.s.}	165	24
Begge overføringer	100	20	19	61	-0,06 ^{i.s.}	36	5

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.³ Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.⁵ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).⁶ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.⁷ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.⁸ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.11. Korrigert individuell inntekt etter skatt¹. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ³				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ⁴ < samv. ⁴	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	48	19	34	0,06 ^{i.s.}	746	100
Yngste barns alder⁵						745	100
0-4 år	100	40	22	37	0,36***	111	16
5-9 år	100	45	22	33	0,00	271	34
10-14 år	100	48	16	36	0,09 ^{i.s.}	265	34
15-17 år	100	60	13	26	0,00	98	16
Antall barn⁵						746	100
1 barn	100	49	17	35	0,05 ^{i.s.}	342	66
2 barn	100	47	21	32	0,06 ^{i.s.}	295	27
3+ barn	100	46	22	32	0,08 ^{i.s.}	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{5,6}						740	100
Bodde sammen	100	48	17	35	0,06 ^{i.s.}	632	80
Bodde ikke sammen	100	48	24	28	0,07 ^{i.s.}	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{5,7}						733	100
Under 2 år	100	40	24	35	0,12 ^{i.s.}	121	15
2-5 år	100	41	23	36	0,10(*)	262	33
6-10 år	100	52	17	31	0,01 ^{i.s.}	227	32
11+ år	100	58	10	32	0,05 ^{i.s.}	123	21
Barnet har delt bosted^{5,9}						735	100
Ja	100	45	14	40	0,04 ^{i.s.}	60	8
Nei	100	48	19	33	0,06 ^{i.s.}	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁵						705	100
Gangavstand	100	40	23	37	0,04 ^{i.s.}	166	21
½ time eller mindre	100	43	19	38	0,06 ^{i.s.}	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	57	19	24	0,10 ^{i.s.}	110	16
2 ½ time eller mer	100	61	12	27	-0,02 ^{i.s.}	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{8,9}						746	100
0 dager	100	56	19	26	0,10 ^{i.s.}	94	14
1-3 dager	100	70	10	21	-0,01 ^{i.s.}	92	13
4-7 dager	100	50	18	32	0,03 ^{i.s.}	195	26
8-12 dager	100	37	21	41	0,11(*)	261	34
13+ dager	100	40	21	39	0,06 ^{i.s.}	104	13
Feriesamvær siste år^{8,9}						746	100
0 ferier	100	51	17	32	0,01 ^{i.s.}	50	8
1-2 ferier	100	50	18	32	0,20*	143	21
3-4 ferier	100	47	19	34	0,06 ^{i.s.}	409	54
5-6 ferier	100	46	19	35	-0,06 ^{i.s.}	144	17

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁵ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁶ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁷ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁸ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁹ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.12. Korrigert individuell inntekt etter skatt¹ blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ³				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ⁴ < samv. ⁴	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	48	19	34	0,06 ^{i.s.}	746	100
Antall bidragsrelasjoner						737	100
Begge har 1 relasjon	100	49	18	32	0,07(*)	617	81
Oms. ⁴ har 1 relasjon, samv. ⁴ har 2 eller flere	100	42	27	31	0,35*	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	39	15	46	-0,23(*)	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	55	16	29	-0,39 ^{i.s.}	15	2
Samliv i dag						720	100
Begge enslige	100	41	19	40	0,13*	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	43	22	35	0,06 ^{i.s.}	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	49	16	35	0,04 ^{i.s.}	124	18
Begge gift/sambo	100	60	15	25	0,03 ^{i.s.}	170	24
Antall andre barn i husholdningen						746	100
Begge ingen andre barn	100	43	21	36	0,16**	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	46	20	34	0,04 ^{i.s.}	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	52	16	32	-0,02 ^{i.s.}	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	60	12	27	0,02 ^{i.s.}	90	13

¹ Korrigert for kostnader ved barn. Se kapittel 4.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosenturingsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.13. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant bidragspar med ulike bakgrunnskjennetegn. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ³										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ⁴ lav, samv. ⁴ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	25	11	13	12	6	9	8	7	9	746	100
Kjønn											746	100
Oms. ⁴ kvinne, samv. ⁴ mann	100	25	11	13	12	6	10	8	6	8	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	24	11	7	20	6	4	11	8	9	75	9
Alder											746	100
Begge <40	100	28	12	15	12	7	9	8	4	6	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	19	11	9	16	10	8	11	5	11	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	34	16	13	6	3	8	2	8	11	45	6
Begge 40+	100	23	8	12	13	5	12	8	11	10	260	33
Utdanning⁵											734	100
Begge lav	100	41	12	10	10	4	5	7	6	5	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	25	10	21	9	7	13	3	4	7	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	20	13	9	14	6	11	14	5	7	142	18
Begge høy	100	14	10	12	15	8	10	9	10	13	280	33
Bosted											746	100
Begge Østlandet	100	21	12	10	13	5	8	10	8	13	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	32	3	10	10	10	5	10	4	15	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	25	18	25	9	4	20	0	0	0	16	3
Begge landet for øvrig	100	28	10	15	12	7	11	7	6	4	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁶											734	100
Begge yrkesaktiv	100	16	10	11	12	9	13	9	9	12	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	35	5	6	26	5	0	16	3	4	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	33	21	22	6	1	9	2	4	2	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	65	2	12	4	4	0	11	0	4	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid											651	100
Begge 1-30t	100	56	0	0	0	0	0	0	0	44	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	17	15	20	10	7	14	8	5	3	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁷	100	64	4	10	14	0	0	10	0	0	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	29	14	0	19	17	5	7	3	5	21	3
Begge 31t+	100	16	6	11	14	8	11	8	11	17	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	32	6	4	27	8	0	19	2	3	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	55	11	16	19	0	0	0	0	0	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	39	24	19	3	1	10	2	2	0	91	15
Begge ikke i arbeid	100	65	2	6	5	5	0	14	0	5	26	5
Hovedinntektskilde⁸											734	100
Begge yrkesinntekt	100	16	7	10	14	8	13	9	9	13	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	36	6	5	25	4	0	16	6	2	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	30	24	24	6	2	6	5	2	1	165	24
Begge overføringer	100	87	2	6	2	2	0	1	0	0	36	5

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁵ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

⁶ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁷ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁸ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A8.14. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ³										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ⁴ lav, samv. ⁴ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	25	11	13	12	6	9	8	7	9	746	100
Yngste barns alder⁵											745	100
0-4 år	100	36	15	9	12	4	6	10	1	7	111	16
5-9 år	100	26	12	14	12	4	8	9	6	8	271	34
10-14 år	100	21	7	14	15	10	9	7	8	8	265	34
15-17 år	100	21	13	10	7	6	16	6	10	11	98	16
Antall barn⁵											746	100
1 barn	100	23	11	12	11	6	11	9	7	9	342	66
2 barn	100	24	11	14	14	8	8	7	7	7	295	27
3+ barn	100	43	13	11	15	3	5	3	2	4	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{5,6}											740	100
Bodde sammen	100	23	9	13	13	7	10	9	7	9	632	80
Bodde ikke sammen	100	30	18	11	10	5	8	7	4	6	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{5,7}											733	100
Under 2 år	100	36	15	9	12	6	6	9	2	5	121	15
2-5 år	100	26	7	16	13	4	6	9	7	11	262	33
6-10 år	100	19	13	12	14	7	13	7	8	7	227	32
11+ år	100	23	11	12	9	10	12	9	7	8	123	21
Barnet har delt bosted^{5,9}											735	100
Ja	100	13	7	8	23	5	4	19	8	13	60	8
Nei	100	26	11	13	12	6	10	7	7	8	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁵											705	100
Gangavstand	100	25	6	10	18	5	7	9	7	13	166	21
½ time eller mindre	100	25	13	12	13	6	8	9	8	7	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	20	9	15	9	7	12	9	6	13	110	16
2 ½ time eller mer	100	30	6	22	6	11	15	5	1	4	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{8,9}											746	100
0 dager	100	24	14	11	10	12	10	9	3	7	94	14
1-3 dager	100	33	14	18	5	4	17	3	2	4	92	13
4-7 dager	100	28	11	16	12	5	8	4	8	9	195	26
8-12 dager	100	21	9	11	13	7	10	11	9	9	261	34
13+ dager	100	23	9	5	22	4	5	14	7	12	104	13
Feriesamvær siste år^{8,9}											746	100
0 ferier	100	31	23	4	10	4	9	5	6	7	50	8
1-2 ferier	100	32	11	12	8	9	6	8	7	7	143	21
3-4 ferier	100	23	8	14	13	5	12	10	6	9	409	54
5-6 ferier	100	22	13	13	19	7	6	4	8	10	144	17

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁵ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁶ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁷ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁸ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁹ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A8.15. Fordeling av korrigert ekvivalentinntekt¹ blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/ familiesituasjon. Gruppert etter partenes inntektsnivå. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes inntektsnivå ³										Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Begge lav	Oms. ⁴ lav, samv. ⁴ midd.	Oms. lav, samv. høy	Oms. midd., samv. lav	Begge midd.	Oms. midd., samv. høy	Oms. høy, samv. lav	Oms. høy, samv. midd.	Begge høy		
Alle	100	25	11	13	12	6	9	8	7	9	746	100
Antall bidragsrelasjoner											737	100
Begge har 1 relasjon	100	24	9	12	13	6	10	7	7	9	617	81
Oms. ⁴ har 1 relasjon, samv. ⁴ har 2 eller flere	100	36	10	6	4	5	7	16	8	8	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	24	19	19	12	6	4	12	3	2	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	18	31	16	8	8	6	6	0	8	15	2
Samliv i dag											720	100
Begge enslige	100	38	15	9	12	5	6	6	4	5	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	24	11	20	11	5	14	5	4	6	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	17	5	10	16	5	9	15	13	10	124	18
Begge gift/sambo	100	13	9	11	12	11	10	10	9	16	170	24
Antall andre barn i husholdningen											746	100
Begge ingen andre barn	100	29	9	12	11	6	9	8	8	9	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	19	11	7	16	7	11	14	8	7	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	23	15	19	8	4	10	5	3	12	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	24	13	17	16	9	8	4	5	5	90	13

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Lav: Under 190 000 kroner, midd.: 190 000-239 999 kroner, høy: 240 000 kroner og over.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

Tabell A8.16. Korrigert ekvivalentinntekt¹ blant bidragspar med ulike bakgrunnskjenne­tegn. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ³				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ⁴ < samv. ⁴	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	40	18	43	0,09*	746	100
Kjønn						746	100
Oms. ⁴ kvinne, samv. ⁴ mann	100	40	18	42	0,10*	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	31	17	52	0,02 ^{i.s.}	75	9
Alder						746	100
Begge <40	100	43	15	42	0,13*	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	35	20	45	-0,04 ^{i.s.}	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	53	18	19	0,37*	45	6
Begge 40+	100	35	18	47	0,10(*)	260	33
Utdanning⁵						734	100
Begge lav	100	36	17	47	0,14(*)	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	51	21	28	0,13(*)	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	35	15	50	0,00	142	18
Begge høy	100	38	18	44	0,08 ^{i.s.}	280	33
Bosted						746	100
Begge Østlandet	100	37	17	46	0,12*	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	34	32	35	0,23 ^{i.s.}	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	68	4	28	0,15 ^{i.s.}	16	3
Begge landet for øvrig	100	40	18	41	0,00	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁶						734	100
Begge yrkesaktiv	100	38	22	40	0,05 ^{i.s.}	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	17	14	69	-0,06 ^{i.s.}	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	62	10	28	0,15(*)	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	24	13	63	0,26 ^{i.s.}	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid						651	100
Begge 1-30t	100	0	83	17	0,99**	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	54	17	29	-0,05 ^{i.s.}	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁷	100	28	14	58	-0,29 ^{i.s.}	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	14	20	66	0,07 ^{i.s.}	21	3
Begge 31t+	100	34	20	46	0,13*	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	15	16	69	-0,06 ^{i.s.}	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	37	9	54	-0,28 ^{i.s.}	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	61	12	28	0,04 ^{i.s.}	91	15
Begge ikke i arbeid	100	20	15	65	0,42*	26	5
Hovedinntektskilde⁸						734	100
Begge yrkesinntekt	100	37	20	43	0,14**	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	15	15	70	-0,11 ^{i.s.}	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	61	13	26	-0,03 ^{i.s.}	165	24
Begge overføringer	100	18	19	63	0,03 ^{i.s.}	36	5

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder = samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁵ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

⁶ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁷ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁸ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.17. Korrigert ekvivalentinntekt¹ blant bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ³				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ⁴ < samv. ⁴	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	40	18	43	0,09*	746	100
Yngste barns alder⁵						745	100
0-4 år	100	42	18	40	0,21*	111	16
5-9 år	100	41	16	43	0,08 ^{i.s.}	271	34
10-14 år	100	35	19	47	0,04 ^{i.s.}	265	34
15-17 år	100	45	19	37	0,14 ^{i.s.}	98	16
Antall barn⁵						746	100
1 barn	100	39	17	44	0,08 ^{i.s.}	342	66
2 barn	100	38	21	41	0,09(*)	295	27
3+ barn	100	46	17	37	0,12 ^{i.s.}	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{5,6}						740	100
Bodde sammen	100	38	19	44	0,04(*)	632	80
Bodde ikke sammen	100	46	15	39	0,18(*)	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{5,7}						733	100
Under 2 år	100	40	21	39	-0,01 ^{i.s.}	121	15
2-5 år	100	36	16	48	0,22**	262	33
6-10 år	100	42	16	42	0,06 ^{i.s.}	227	32
11+ år	100	40	22	38	0,03 ^{i.s.}	123	21
Barnet har delt bosted^{5,9}						735	100
Ja	100	25	13	62	-0,03 ^{i.s.}	60	8
Nei	100	41	18	41	0,10*	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁵						705	100
Gangavstand	100	29	18	53	0,05 ^{i.s.}	166	21
½ time eller mindre	100	38	18	44	0,07 ^{i.s.}	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	46	18	36	0,19*	110	16
2 ½ time eller mer	100	53	16	30	0,11 ^{i.s.}	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{8,9}						746	100
0 dager	100	39	20	41	-0,02 ^{i.s.}	94	14
1-3 dager	100	58	12	31	0,20*	92	13
4-7 dager	100	43	19	38	0,24***	195	26
8-12 dager	100	34	19	47	0,05 ^{i.s.}	261	34
13+ dager	100	27	16	57	0,01 ^{i.s.}	104	13
Feriesamvær siste år^{8,9}						746	100
0 ferier	100	44	15	41	0,11 ^{i.s.}	50	8
1-2 ferier	100	38	21	41	0,10 ^{i.s.}	143	21
3-4 ferier	100	40	18	43	0,10*	409	54
5-6 ferier	100	39	15	46	0,04 ^{i.s.}	144	17

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder ≈ samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁵ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁶ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁷ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁸ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁹ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen

***: Signifikant på 0,1 prosentnivå. **: Signifikant på 1 prosentnivå. *: Signifikant på 5 prosentnivå. (*): Signifikant på 10 prosentnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.18. Korrigert ekvivalentinntekt¹ blant bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Gruppert etter relativ fordeling partene imellom. 2002. Prosent²

	Andel bidragspar etter partenes relative inntektsfordeling ³				Pearson corr	Uvektet N	Vektet prosent
	Totalt	Oms. ⁴ < samv. ⁴	Oms. ≈ samv.	Oms. > samv.			
Alle	100	40	18	43	0,09*	746	100
Antall bidragsrelasjoner						737	100
Begge har 1 relasjon	100	39	18	43	0,11*	617	81
Oms. ⁴ har 1 relasjon, samv. ⁴ har 2 eller flere	100	34	17	49	0,23 ^{i.s.}	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	46	19	36	-0,36*	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	51	12	37	-0,26 ^{i.s.}	15	2
Samliv i dag						720	100
Begge enslige	100	39	19	41	0,10 ^{i.s.}	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	51	16	32	0,12 ^{i.s.}	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	28	9	63	0,07 ^{i.s.}	124	18
Begge gift/sambo	100	38	22	40	0,14(*)	170	24
Antall andre barn i husholdningen						746	100
Begge ingen andre barn	100	38	18	44	0,13(*)	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	33	17	50	-0,01 ^{i.s.}	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	50	14	36	0,11 ^{i.s.}	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	44	22	33	0,11 ^{i.s.}	90	13

¹ Husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen). Korrigert for kostnader og besparelser ved barns besøk hos samværsforelder. Se kapittel 4 for nærmere redegjørelse.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Omsorgsforelder < samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er under 90 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder = samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er mellom 90 og 110 prosent av samværsforelders inntekt. Omsorgsforelder > samværsforelder: Omsorgsforelders inntekt er høyere enn 110 prosent av samværsforelders inntekt.

⁴ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

***: Signifikant på 0,1 prosentsnivå. **: Signifikant på 1 prosentsnivå. *: Signifikant på 5 prosentsnivå. (*): Signifikant på 10 prosentsnivå. i.s.: Ikke signifikant.

Tabell A8.19. Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene er inntektsfattige¹. Bidragspar med ulike bakgrunnskjenne-tegn. 2002. Prosent²

	Totalt	Begge inntektsfattige	Oms. ³ inntektsfattig, samv. ³ ikke inntektsfattig	Oms. ikke inntektsfattig, samv. inntektsfattig	Ingen inntektsfattig	Uvektet N	Vektet prosent
Alle	100	0	4	6	90	746	100
Kjønn						746	100
Oms. ³ kvinne, samv. ³ mann	100	0	4	6	90	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	0	7	9	84	75	9
Alder						746	100
Begge <40	100	0	6	6	88	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	1	2	6	91	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	1	0	1	98	45	6
Begge 40+	100	0	4	7	89	260	33
Utdanning⁴						734	100
Begge lav	100	0	5	7	88	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	0	3	7	90	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	0	7	7	86	142	18
Begge høy	100	0	3	4	92	280	33
Bosted						746	100
Begge Østlandet	100	0	4	7	89	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	0	6	7	87	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	0	8	0	92	16	3
Begge landet for øvrig	100	0	4	6	90	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁵						734	100
Begge yrkesaktiv	100	0	2	4	94	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	0	5	16	79	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	0	9	5	86	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	1	5	14	79	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid						651	100
Begge 1-30t	100	39	0	0	61	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	0	4	3	93	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁶	100	0	3	21	75	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	0	0	14	86	21	3
Begge 31t+	100	0	2	4	95	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	0	6	17	78	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	0	20	19	61	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	0	11	7	82	91	15
Begge ikke i arbeid	100	0	2	13	86	26	5
Hovedinntektskilde⁷						734	100
Begge yrkesinntekt	100	0	1	3	96	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	1	2	19	78	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	0	11	4	86	165	24
Begge overføringer	100	2	9	21	68	36	5

¹ Ekvivalentinntekt, dvs. husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen), lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle personer, dvs. lavere enn 104 000 kroner. Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁴ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

⁵ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁶ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁷ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A8.20. Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene er inntektsfattige¹. Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. 2002. Prosent²

	Totalt	Begge inntektsfattige	Oms. ³ inntektsfattig, samv. ³ ikke inntektsfattig	Oms. ikke inntektsfattig, samv. inntektsfattig	Ingen inntektsfattig	Uvektet N	Vektet prosent
Alle	100	0	4	6	90	746	100
Yngste barns alder⁴						745	100
0-4 år	100	0	4	11	85	111	16
5-9 år	100	1	5	4	90	271	34
10-14 år	100	0	2	6	92	265	34
15-17 år	100	0	6	7	88	98	16
Antall barn⁴						746	100
1 barn	100	0	4	6	90	342	66
2 barn	100	1	4	6	89	295	27
3+ barn	100	0	8	6	86	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{4,5}						740	100
Bodde sammen	100	0	4	6	89	632	80
Bodde ikke sammen	100	0	4	6	90	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{4,6}						733	100
Under 2 år	100	0	6	11	82	121	15
2-5 år	100	0	2	5	93	262	33
6-10 år	100	0	5	5	89	227	32
11+ år	100	0	4	6	90	123	21
Barnet har delt bosted^{4,8}						735	100
Ja	100	0	5	8	87	60	8
Nei	100	0	4	6	90	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder⁴						705	100
Gangavstand	100	0	1	6	92	166	21
½ time eller mindre	100	0	5	7	88	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	0	3	4	93	110	16
2 ½ time eller mer	100	0	6	7	88	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{7,8}						746	100
0 dager	100	0	4	5	91	94	14
1-3 dager	100	0	5	8	87	92	13
4-7 dager	100	0	6	8	86	195	26
8-12 dager	100	0	3	5	93	261	34
13+ dager	100	0	4	6	90	104	13
Feriesamvær siste år^{7,8}						746	100
0 ferier	100	0	5	1	93	50	8
1-2 ferier	100	0	5	10	85	143	21
3-4 ferier	100	0	4	5	91	409	54
5-6 ferier	100	1	4	6	90	144	17

¹ Ekvivalentinntekt, dvs. husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen), lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle personer, dvs. lavere enn 104 000 kroner. Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

⁴ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁵ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁶ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁷ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁸ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen

Tabell A8.21. Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene er inntektsfattige¹. Bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. 2002. Prosent²

	Totalt	Begge inntektsfattige	Oms. ³ inntektsfattig, samv. ³ ikke inntektsfattig	Oms. ikke inntektsfattig, samv. inntektsfattig	Ingen inntektsfattig	Uvektet N	Vektet prosent
Alle	100	0	4	6	90	746	100
Antall bidragsrelasjoner						737	100
Begge har 1 relasjon	100	0	4	6	90	617	81
Oms. ³ har 1 relasjon, samv. ³ har 2 eller flere	100	0	6	7	87	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	0	2	4	94	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	0	8	14	77	15	2
Samliv i dag						720	100
Begge enslige	100	0	4	8	88	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	0	3	6	92	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	0	3	8	90	124	18
Begge gift/sambo	100	0	7	3	89	170	24
Antall andre barn i husholdningen						746	100
Begge ingen andre barn	100	0	4	5	91	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	0	3	8	89	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	1	3	8	88	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	0	9	2	89	90	13

¹ Ekvivalentinntekt, dvs. husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skalaen), lavere enn 50 prosent av medianinntekten for alle personer, dvs. lavere enn 104 000 kroner. Ekvivalentinntekten er korrigert for kostnader/besparelser ved samværsforeldres samvær med barna.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

³ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

Tabell A8.22. Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene mottok sosialhjelp i 2002. Bidragspar med ulike bakgrunnskjennetegn. Prosent¹

	Totalt	Begge sosialhjelp	Oms. ² sosialhjelp, samv. ² ikke sosialhjelp	Oms. ikke sosialhjelp, samv. sosialhjelp	Ingen sosialhjelp	Uvektet N	Vektet prosent
Alle	100	2	5	8	84	746	100
Kjønn						746	100
Oms. ² kvinne, samv. ² mann	100	2	6	7	85	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	100	5	3	18	75	75	9
Alder						746	100
Begge <40	100	3	6	9	82	302	44
Oms. <40, samv. 40+	100	2	6	7	85	139	18
Oms. 40+, samv. <40	100	3	7	9	81	45	6
Begge 40+	100	1	5	6	88	260	33
Utdanning³						734	100
Begge lav	100	3	9	14	73	165	27
Oms. lav, samv. høy	100	3	7	5	86	147	21
Oms. høy, samv. lav	100	2	4	11	83	142	18
Begge høy	100	2	2	3	94	280	33
Bosted						746	100
Begge Østlandet	100	1	6	6	88	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	100	8	0	12	80	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	100	8	10	12	70	16	3
Begge landet for øvrig	100	3	5	9	83	359	50
Hovedsakelig virksomhet⁴						734	100
Begge yrkesaktiv	100	1	3	3	93	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	100	3	2	29	65	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	100	3	12	6	80	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	100	15	8	16	60	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid						651	100
Begge 1-30t	100	0	0	0	100	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	100	3	6	1	89	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁵	100	3	3	25	68	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	100	11	0	13	75	21	3
Begge 31t+	100	1	2	3	94	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	100	0	4	36	60	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	100	9	36	0	55	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	100	1	14	9	76	91	15
Begge ikke i arbeid	100	19	5	16	60	26	5
Hovedinntektskilde⁶						734	100
Begge yrkesinntekt	100	1	2	3	93	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	100	4	3	29	64	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	100	2	15	5	78	165	24
Begge overføringer	100	19	5	29	47	36	5

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.² Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.³ Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).⁴ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.⁵ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.⁶ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A8.23. Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene mottok sosialhjelp i 2002 . Bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet. Prosent¹

	Totalt	Begge sosialhjelp	Oms. ² sosialhjelp, samv. ² ikke sosialhjelp	Oms. ikke sosialhjelp, samv. sosialhjelp	Ingen sosialhjelp	Uvektet N	Vektet prosent
Alle	100	2	5	8	84	746	100
Yngste barns alder³						745	100
0-4 år	100	3	10	9	78	111	16
5-9 år	100	3	4	8	85	271	34
10-14 år	100	2	4	8	86	265	34
15-17 år	100	1	7	6	86	98	16
Antall barn³						746	100
1 barn	100	3	5	7	85	342	66
2 barn	100	2	5	9	85	295	27
3+ barn	100	1	8	16	75	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{3,4}						740	100
Bodde sammen	100	2	4	7	86	632	80
Bodde ikke sammen	100	3	11	10	77	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{3,5}						733	100
Under 2 år	100	4	11	5	80	121	15
2-5 år	100	3	3	8	85	262	33
6-10 år	100	2	4	10	85	227	32
11+ år	100	2	6	6	86	123	21
Barnet har delt bosted^{5,7}						735	100
Ja	100	0	0	4	96	60	8
Nei	100	3	6	8	83	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder³						705	100
Gangavstand	100	1	4	4	91	166	21
½ time eller mindre	100	3	4	9	84	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	100	1	8	2	89	110	16
2 ½ time eller mer	100	4	6	13	77	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{6,7}						746	100
0 dager	100	5	9	13	74	94	14
1-3 dager	100	1	9	13	76	92	13
4-7 dager	100	3	4	7	86	195	26
8-12 dager	100	2	4	5	88	261	34
13+ dager	100	1	2	6	91	104	13
Feriesamvær siste år^{6,7}						746	100
0 ferier	100	4	12	17	68	50	8
1-2 ferier	100	4	12	9	76	143	21
3-4 ferier	100	2	3	6	89	409	54
5-6 ferier	100	2	1	8	89	144	17

¹ Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

³ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

⁴ Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁵ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁶ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁷ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A8.24. Andel av bidragspar der begge parter, den ene parten eller ingen av partene mottok sosialhjelp i 2002. Bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon. Prosent¹

	Totalt	Begge sosialhjelp	Oms. ² sosialhjelp, samv. ² ikke sosialhjelp	Oms. ikke sosialhjelp, samv. sosialhjelp	Ingen sosialhjelp	Uvektet N	Vektet prosent
Alle	100	2	5	8	84	746	100
Antall bidragsrelasjoner						737	100
Begge har 1 relasjon	100	3	5	6	86	617	81
Oms. ² har 1 relasjon, samv. ² har 2 eller flere	100	0	4	16	80	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	100	3	8	11	78	58	10
Begge har 2+ relasjoner	100	0	16	26	59	15	2
Samliv i dag						720	100
Begge enslige	100	3	8	8	81	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	100	3	7	10	81	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	100	3	2	7	88	124	18
Begge gift/sambo	100	0	2	7	91	170	24
Antall andre barn i husholdningen						746	100
Begge ingen andre barn	100	2	8	7	82	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	100	2	1	8	89	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	100	5	7	4	84	124	17
Begge ett eller flere andre barn	100	0	3	14	83	90	13

¹ Prosentene presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

² Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

Tabell A8.25. Gjennomsnittlig inntekt for partene i bidragspar med ulike bakgrunnskjenne­tegn og forskjell i inntekt mellom partene i gjennomsnitt (omsorgsforelders inntekt minus samværsforelders inntekt). 2002. Kroner

	Gjennomsnitt for hver av partene			Forskjell i inntekt mellom partene			Uvektet N	Vektet prosent
	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert ekvivalent-inntekt	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert ekvivalent-inntekt		
	Alle	240 641	193 770	209 522	25 074	-22 197		
Kjønn							746	100
Oms. ¹ kvinne, samv. ¹ mann	239 678	193 597	210 192	20 176	-26 669	-733	671	91
Oms. mann, samv. kvinne	250 112	195 473	202 941	73 279	21 705	23 740	75	9
Alder							746	100
Begge <40	222 278	181 762	197 479	16 846	-26 095	-11 228	302	44
Oms. <40, samv. 40+	262 652	208 693	219 047	16 901	-25 054	12 727	139	18
Oms. 40+, samv. <40	239 790	189 489	205 347	22 801	-28 631	-27 403	45	6
Begge 40+	253 494	202 748	221 435	40 901	-14 269	17 769	260	33
Utdanning²							734	100
Begge lav	213 326	173 124	198 001	36 674	-9 471	20 733	165	27
Oms. lav, samv. høy	234 318	189 736	203 976	-14 722	-56 118	-32 356	147	21
Oms. høy, samv. lav	233 903	189 888	205 929	41 262	-9 935	14 794	142	18
Begge høy	270 211	215 459	224 846	29 974	-18 991	-851	280	33
Bosted							746	100
Begge Østlandet	255 356	202 861	220 387	34 160	-12 859	13 081	344	44
Oms. Østlandet, samv. landet for øvrig	230 351	191 835	198 985	36 647	-22 375	-2 477	27	4
Oms. landet for øvrig, samv. Østlandet	220 079	184 569	200 954	3 605	-49 357	-57 782	16	3
Begge landet for øvrig	229 503	186 398	201 178	17 371	-29 028	-5 387	359	50
Hovedsakelig virksomhet³							734	100
Begge yrkesaktiv	261 844	210 688	227 619	17 666	-29 144	4 988	462	60
Oms. yrkesaktiv, samv. ikke yrkesaktiv	207 010	163 190	180 488	109 940	49 971	54 817	98	13
Oms. ikke yrkesaktiv, samv. yrkesaktiv	219 095	179 270	188 664	-17 259	-56 487	-45 171	139	21
Begge ikke yrkesaktiv	174 056	139 670	165 054	51 814	7 489	11 675	35	5
Vanlig ukentlig arbeidstid							651	100
Begge 1-30t	217 652	175 058	183 763	13 110	-33 301	9 933	4	1
Oms. 1-30t, samv. 31t+	239 971	196 293	224 025	-35 513	-68 978	-8 387	124	20
Oms. 1-30t, samv. ikke i arbeid ⁴	186 982	142 787	164 781	73 905	17 089	29 838	22	3
Oms. 31t+, samv. 1-30t	254 872	197 817	201 266	113 031	59 045	39 503	21	3
Begge 31t+	267 600	214 209	228 453	35 876	-14 085	6 901	295	43
Oms. 31t+, samv. ikke i arbeid	212 536	166 766	180 118	125 257	63 351	62 879	60	9
Oms. ikke i arbeid, samv. 1-30t	181 604	137 560	158 964	19 926	-19 235	-26 531	8	1
Oms. ikke i arbeid, samv. 31t+	209 352	172 999	179 826	-19 232	-58 457	-38 188	91	15
Begge ikke i arbeid	173 195	141 284	168 039	50 582	3 554	22 664	26	5
Hovedinntektskilde⁵							734	100
Begge yrkesinntekt	260 128	208 978	224 182	28 547	-19 486	3 548	457	61
Oms. yrkesinntekt, samv. overføringer	204 412	160 084	179 768	125 472	63 116	64 718	76	11
Oms. overføringer, samv. yrkesinntekt	215 072	177 048	189 010	-29 967	-68 216	-47 952	165	24
Begge overføringer	177 993	136 645	142 227	71 465	16 277	11 748	36	5

¹ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

² Lav utdanning omfatter her personer uten utdanning, personer med utdanning på ungdomsskolenivå og videregående grunnutdanning (nivå 1-3 i Norsk standard for utdanningsgruppering, NOS C 676). Høy utdanning omfatter her personer med videregående avsluttende utdanning og høyere utdanning (nivå 4-8, op. cit.).

³ Intervjupersonens egen oppfatning av sin hovedsakelige virksomhet.

⁴ Personer som ikke utførte inntektsgivende arbeid av minst 1 times varighet siste uke og som heller ikke var midlertidig borte fra slikt arbeid.

⁵ Yrkesinntekten er hovedinntektskilde når den både er større enn overføringene og kapitalinntekten. Overføringene er hovedinntektskilde når de både er større enn yrkesinntekten og kapitalinntekten.

Tabell A8.26. Gjennomsnittlig inntekt for partene i bidragspar med ulike kjennetegn ved bidragsforholdet og forskjell i inntekt mellom partene i gjennomsnitt (omsorgsforelders inntekt minus samværsforelders inntekt). 2002. Kroner

	Gjennomsnitt for hver av partene			Forskjell i inntekt mellom partene			Uvektet N	Vektet prosent
	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert ekvivalent t-inntekt	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert ekvivalent -inntekt		
Alle	240 641	193 770	209 522	25 074	-22 197	1 529	746	100
Yngste barns alder¹							745	100
0-4 år	231 744	186 829	188 921	42 148	-3 634	-4 690	111	16
5-9 år	242 656	191 721	205 332	32 426	-15 886	-1 083	271	34
10-14 år	246 508	197 412	220 319	14 513	-32 307	12 205	265	34
15-17 år	232 532	196 973	215 189	15 413	-31 689	-9 546	98	16
Antall barn¹							746	100
1 barn	231 393	197 637	213 106	16 662	-20 969	6 085	342	66
2 barn	259 066	191 593	207 922	32 124	-27 126	-6 026	295	27
3+ barn	254 893	165 777	181 920	76 296	-14 329	-11 719	109	7
Tidligere samliv mellom foreldrene^{1,2}							740	100
Bodde sammen	245 374	195 220	213 015	27 811	-20 501	5 578	632	80
Bodde ikke sammen	221 428	187 902	195 263	12 636	-29 225	-15 076	108	20
Tid siden brudd/ynge barns fødsel^{1,3}							733	100
Under 2 år	241 790	190 079	191 670	38 116	-7 795	-3 312	121	15
2-5 år	251 394	197 550	210 724	41 191	-7 070	8 631	262	33
6-10 år	231 459	188 165	215 036	12 846	-34 672	583	227	32
11+ år	237 239	199 024	211 908	8 213	-37 314	-4 817	123	21
Barnet har delt bosted^{1,5}							735	100
Ja	289 754	226 973	227 950	19 104	5 816	49049	60	8
Nei	236 428	190 837	207 698	25 616	-24 118	-2339	675	92
Reisetid mellom barn og samværsforelder¹							705	100
Gangavstand	267 647	207 926	219 134	26 149	-12 753	8 706	166	21
½ time eller mindre	237 628	190 468	206 176	29 720	-16 070	10 358	340	49
Minst ½ time, under 2 ½ time	241 548	196 679	221 236	14 401	-36 257	-6 689	110	16
2 ½ time eller mer	221 366	184 829	196 868	21 531	-35 425	-26 808	89	14
Besøk hos samværsforelder siste måned^{4,5}							746	100
0 dager	215 017	183 283	197 250	26 627	-31 993	-6 379	94	14
1-3 dager	218 669	183 823	199 414	4 735	-51 436	-37 184	92	13
4-7 dager	233 170	188 846	203 704	29 955	-26 951	-9 898	195	26
8-12 dager	255 005	201 174	221 600	31 881	-12 784	16 678	261	34
13+ dager	270 440	207 282	214 439	16 326	5 658	36 100	104	13
Feriesamvær siste år^{4,5}							746	100
0 ferier	204 433	175 508	189 566	27 907	-27 762	-8 699	50	8
1-2 ferier	226 479	186 740	204 715	40 955	-14 206	15 179	143	21
3-4 ferier	249 272	199 298	214 705	27 361	-19 907	-2 070	409	54
5-6 ferier	248 717	194 132	209 031	-3 224	-36 675	870	144	17

¹ Opplysninger gitt av omsorgsforelder. Opplysninger om barn gjelder utelukkende barnet (barna) i bidragsrelasjonen.

² Samliv/ikke samliv ved eldste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

³ Hvis tidligere gift eller samboer med barnets andre forelder: tid siden brudd. Hvis partene ikke har vært gift eller samboere: tid siden yngste barns fødsel (i bidragsrelasjonen).

⁴ Gjennomsnitt av opplysninger fra begge parter.

⁵ Gjelder yngste barn i bidragsrelasjonen.

Tabell A8.27. Gjennomsnittlig inntekt for partene i bidragspar med ulike kjennetegn ved nåværende samlivs-/familiesituasjon og forskjell i inntekt mellom partene i gjennomsnitt (omsorgsforelders inntekt minus samværsforelders inntekt). 2002. Kroner

	Gjennomsnitt for hver av partene			Forskjell i inntekt mellom partene			Uvektet N	Vektet prosent
	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert ekvivalent -inntekt	Ukorrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert individuell inntekt etter skatt	Korrigert ekvivalent -inntekt		
Alle	240 641	193 770	209 522	25 074	-22 197	1 529	746	100
Antall bidragsrelasjoner							737	100
Begge har 1 relasjon	241 202	193 264	211 817	20 514	-25 902	3 005	617	81
Oms. ¹ har 1 relasjon, samv. ¹ har 2 eller flere	219 587	179 034	195 998	30 672	-20 408	11 989	47	7
Oms. har 2 eller flere relasjoner, samv. har 1	246 120	202 752	201 469	58 414	7 920	-8 586	58	10
Begge har 2+ relasjoner	261 960	220 019	203 659	3 746	-39 263	-30 043	15	2
Samliv i dag							720	100
Begge enslige	245 186	194 709	193 512	44 492	-4 800	-4 590	256	34
Oms. enslig, samv. gift/sambo	245 893	199 367	204 576	33 517	-17 128	-28 001	170	24
Oms. gift/sambo, samv. enslig	225 998	184 377	226 156	17 727	-24 901	56 013	124	18
Begge gift/sambo	237 976	192 712	224 263	-2 732	-46 832	1 204	170	24
Antall andre barn i husholdningen							746	100
Begge ingen andre barn	239 416	191 660	212 611	38 729	-13 265	7 129	348	46
Oms. ingen andre barn, samv. ett eller flere	251 730	201 085	211 482	19 757	-21 469	19 577	184	24
Oms. ett eller flere andre barn, samv. ingen	229 601	186 671	207 848	20 206	-26 524	-21 932	124	17
Begge ett eller flere andre barn	239 327	197 218	197 818	-5 632	-48 058	-18 800	90	13

¹ Oms.=omsorgsforelder, samv.=samværsforelder.

Teknisk vedlegg

B1 Opplysninger om betalt og mottatt bidrag

Betalt og mottatt bidrag

I det følgende skal vi se litt nærmere på en viktig utgiftskomponent for samværsforeldrene, betalt underholdsbidrag for barn (barnebidrag), og en viktig inntektskomponent for omsorgsforeldrene, mottatt barnebidrag. Først gis det en kort oversikt over reglene for betaling av barnebidrag, slik disse var før endringene i betalingsreglene som ble gjennomført høsten 2003. Deretter presenteres det bildet som henholdsvis registerbaserte opplysninger og spørreskjemabaserte opplysninger gir av omfanget av bidragsbetalingen.

Det er de registerbaserte opplysningene om betalt og mottatt bidrag som er nyttet i denne rapporten.

Bidragsreglene i 2002

Begge foreldrene har plikt til å bidra til barnas forsørgelse. For de av foreldrene som ikke bor fast sammen med barnet, består denne plikten i å betale faste pengetilskudd til forsørgelse og skolegang (barnebidrag). Bidragsplikten varer til barnet er 18 år. Dersom barnet fortsetter med vanlig skolegang ut over fylte 18 år, kan bidragsplikten forlenges.

Foreldrene sto, med visse begrensninger, i prinsippet fritt til å avtale bidragets størrelse. I tilfeller hvor foreldrene ikke ble enige, kunne den bidragsberettigede reise krav om at bidragsfogden fastsetter og krever inn barnebidraget. Dersom den bidragsberettigede mottok overgangsstønad for enslig forsørger, kunne bidragsfogden endre bidraget i henhold til barnelovens bestemmelser eller fastsette bidrag selv om den bidragspliktige ikke krevde offentlig bidragsfastsettelse. En eventuell overgangsstønad ble avkortet krone mot krone mot den delen av bidraget som oversteg minstebidraget (Barne- og familiedepartementet 2001).

Den som har rett til barnebidrag, kan søke bidragsfogden (trygdekontoret) om bidragsforskott der hvor den andre forelder ikke betaler fastsatt bidrag. Den bidragspliktige vil i slike tilfelle opparbeide en bidragsgjeld hos bidragsfogden. Bidragsforskott kan ytes selv om bidrag ikke blir fastsatt, på grunn av manglende økonomisk evne hos den bidragspliktige, eller der hvor farskap ikke er fastsatt.

I 2002 ble bidraget som hovedregel beregnet etter barnelovens regler som prosent av bidragspliktiges bruttoinntekt. Procentsatsen var 11 prosent der bidragspliktige hadde ett barn, 18 for to barn, 24 for tre barn og 28 prosent for fire eller flere barn. Verken bidragsmottakers inntekt eller omfanget av samvær mellom den bidragspliktige og barnet fikk konse-

kvenser for bidragsfastsettelsen. Som hovedregel skulle det ikke avtales et lavere bidrag enn bidragsforskottet (minstebidrag). Dette var i 2002 14 000 kroner per barn per år. Det var også fastsatt en øvre grense for bidragets størrelse tilsvarende fem ganger forskotteringsbeløpet (minstebidraget). Denne grensen var i 2002 på 70 000 kroner per barn per år. Denne hovedregelen kunne fravikes der hvor den bidragspliktige hadde svært lav inntekt eller hvor foreldrene delte den praktiske omsorgen for barnet.

Betalt bidrag var fradragspost for bidragspliktige og ble trukket fra i alminnelig inntekt (nettoinntekten) som beskattes med 28 prosent. Betalt bidrag fikk ikke konsekvenser for toppskatt eller trygdeavgift.

Mottatt bidrag ble skattlagt på bidragsmottakers hånd. Mottatt bidrag ble lagt til alminnelig inntekt etter at det først var fratrukket et eget "minstefradrag" på 23 prosent, dog minimum 4 000 kroner per barn og maksimum 43 000 kroner per barn (men begrenset av bidragets størrelse). Det ble ikke beregnet toppskatt eller trygdeavgift av mottatt bidrag.

Når barnet som det mottas bidrag for, er 13 år eller eldre og dette barnet har egen arbeidsinntekt, skal barnet betraktes som egen skattyter og levere egen selvangivelse. I slike tilfelle blir mottatt bidrag i inntektsstatistikken ført som barnets, og ikke som forelderens inntekt (Skattedirektoratet 2003).

Registeropplysninger om barnebidrag

I Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002 har man opplysninger om betalt og mottatt bidrag fra to kilder: registeropplysninger fra selvangivelsen og opplysninger fra spørreskjema (avsnitt 2.6). Først skal vi se på registeropplysningene.

I avsnitt 4.2, tabell 4.1a så vi at samværsfedrene i 2002 i gjennomsnitt betalte 30 300 kroner i underholdsbidrag for barna, mens omsorgsmødrene bare mottok 25 400 kroner. Andelen samværsfedre som betalte bidrag og andelen omsorgsmødre som mottok bidrag var den samme, 87 prosent. Hvordan henger dette sammen? I utgangspunktet ville vi ha forventet at omsorgsmødrene mottar mer enn samværsforeldrene betaler, siden det offentlige betaler eller forskotterer bidraget i en del tilfeller der samværsforelder ikke kan betale eller der hvor bidraget ennå ikke er fastsatt (se foran). I en del tilfeller betales bidraget direkte til barnet, og disse bidragene er ikke telt med i tabell 4.1a, som bare tar med omsorgsmoras egne inntekter. I tabell B1.1 ser vi hva som skjer dersom også de bidragene som betales direkte til barnet, tas med.

Tabell B1.1. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register¹. Gjennomsnitt² og andel som betaler eller mottar. 2002. Kroner og prosent

	Samværs- fedre	Omsorgs- mødre	Samværs- mødre	Omsorgs- fedre
Betalt bidrag				
Andel	87	4	39	29
Gjennomsnitt	30 300	600	7 600	5 700
Mottatt bidrag i alt				
Andel	5	90	27	57
Gjennomsnitt	900	27 000	6 100	10 600
Herav: Mottatt av forelder				
Andel	5	87	27	48
Gjennomsnitt	800	25 400	5 400	9 300
Mottatt av barn				
Andel	-	7	3	9
Gjennomsnitt	100	1 600	800	1 300
Antall (N)	941	1 121	105	139

¹ Opplysningene om betalt og mottatt bidrag er i all hovedsak hentet fra selvangivelsesstatistikken. Opplysningene om bidrag mottatt direkte av barn er imidlertid hentet fra inntektsstatistikken for personer og familier.

² Gjennomsnitt av alle, også av de som ikke betaler/mottar bidrag.

Tar vi med de bidragene som betales direkte til barnet, øker gjennomsnittlig mottatt bidrag per omsorgsmor med 1 600 kroner til 27 000 kroner, og andelen som mottar bidrag, øker fra 87 til 90 prosent. Til sammen hadde 7 prosent av omsorgsmødrene barn som var registrert bosatt hos dem, og som fikk utbetalt bidraget selv.

Også etter at vi i tabell B1.1 har tatt med bidrag som barnet mottar direkte, betaler samværsfedrene mer enn omsorgsmødrene (og barna) mottar. Hva skyldes dette? Registeropplysningene kan omfatte bidrag betalt til flere bidragsmottakere enn dem som inngår i utvalget, og de kan omfatte bidrag mottatt fra flere bidragsbetalere enn dem som inngår i utvalget. Det er imidlertid ikke flere samværsfedre enn omsorgsmødre som har mer enn én bidragsrelasjon (kapittel 3, tabell 3.5), og selv om vi holder dem med mer enn én bidragsrelasjon utenfor beregningene, endrer ikke det vesentlig på det bildet tabell B1.1 gir. Fortsatt betaler samværsfedrene mer enn omsorgsmødrene mottar, og samværs mødrene betaler fortsatt mindre enn omsorgsfedrene mottar (tabell B1.4 bak i vedlegget).

En annen mulig forklaring er at det store frafallet blant samværsforeldre med lav inntekt (avsnitt 2.4, vedleggstabell A2.1) har bidratt til å trekke opp gjennomsnittsinntekten blant samværsforeldre og dermed også betalt bidrag. Bidraget ble jo den gangen i hovedsak beregnet som en prosentandel av den bidragspliktiges inntekt. Riktignok har vi forsøkt å korrigere for denne skjevheten gjennom frafallsvektning (kapittel 2), men det er jo ikke sikkert at vektingen har rettet opp hele

skjevheten i nettoutvalget. Men selv om dette kan forklare hvorfor samværsfedrene i utvalget betaler mer bidrag enn omsorgsmødrene mottar, kan det ikke forklare hvorfor samværs mødrene betaler mindre enn omsorgsfedrene mottar. Frafallet var større blant samværs mødrene enn i alle de andre gruppene, og konsekvensene for inntektsfordelingen var omtrent som for samværsfedrene. Det var først og fremst de med inntekter under 170 000 kroner som falt fra. (vedleggstabell A2.1) Da skulle man ha forventet at samværs mødrene i utvalget i gjennomsnitt betalte mer bidrag enn omsorgsfedrene mottok. I stedet viser tabell B1.1 at det er motsatt. Samværs mødrene og omsorgsfedrene er imidlertid små grupper og tallene for disse gruppene er derfor usikre.

I tabell B1.5 bak i vedlegget har vi beregnet gjennomsnittlig betalt og mottatt bidrag bare for de intervju-personene som inngår i én bidragsrelasjon og som bare inngår i hele foreldrepar i undersøkelsen, det vil si der både mor og far har svart på spørsmålene og fått tilkoblet opplysninger om betalt og mottatt bidrag. Dermed vil en eventuell skjevhet i utvalget gjelde samværsforeldrene og omsorgsforeldrene i samme grad. Dersom hver enkelt samværsforelder betaler like mye eller mindre enn omsorgsforelder i bidragsparet mottar, skulle gjennomsnittlig betalt bidrag for samværsfedrene bli lik eller mindre enn gjennomsnittlig mottatt bidrag for omsorgsmødrene. Av tabell B1.5 ser vi at samværsfedrene fortsatt betaler 2 000 - 3 000 kroner mer i bidrag enn omsorgsmødrene mottar. En eventuell skjevhet i utvalget kan dermed ikke forklare at samværsfedrene betaler mer i bidrag enn omsorgsmødrene mottar, i hvert fall ikke hele forskjellen.

Før vi går videre og ser om opplysningene fra spørreskjemaet bekrefter det noe overraskende "funnet" at samværsforeldrene betaler mer bidrag enn omsorgsforeldrene mottar, skal vi se litt på et annet litt overraskende "funn" i tabell B1.1.

Tabellen viser at 5 prosent av samværsfedrene mottok bidrag og tilsvarende at 4 prosent av omsorgsmødrene betalte. Det kan være flere grunner til dette. Barnet kan ha flyttet hjem til far til tross for at det fortsatt står registrert bosatt på mors adresse (avsnitt 2.1). Men foreldrene kan også ha blitt enige om at den som etter skilsmissen har dårligst råd, skal betale bidrag til den andre. Der hvor barnet er registrert bosatt på farens adresse betalte 29 prosent av disse omsorgsfedrene bidrag, mens 57 prosent mottok. Bare 39 prosent av samværs mødrene betalte bidrag, mens 27 prosent mottok.

Når så vidt få samværs mødre betaler bidrag og så vidt få omsorgsfedre mottar bidrag, har trolig det sammenheng med at andelen som deler på den daglige omsorgen er spesielt høy i disse foreldregruppene. Mens under 10 prosent av samværsfedrene og

omsorgsmødrene oppgav at barna hadde delt bosted, gjaldt dette minst en firedel blant samværs mødrene og omsorgsfedrene (tabell 3.3). Videre oppgav 41 prosent av samværs mødrene og 32 prosent av omsorgsfedrene at barnet tilbrakte minst 13 dager hos mora siste måned (tabell 3.4). Når foreldrene deler den daglige omsorgen for barna tilnærmet likt, vil mange trolig avtale at bidrag ikke skal betales. 49 prosent av samværs mødrene og 37 prosent av omsorgsfedrene verken betalte eller mottok bidrag i 2002 (tabell B1.7). I tillegg var det 15 prosent av samværs mødrene og 23 prosent av omsorgsfedrene som både betalte og mottok bidrag. Dette kan dreie seg om barn som skiftet bosted i løpet av året, enten som ledd i at foreldrene delte den daglige omsorgen eller som en mer permanent endring.

12 prosent av mødrene som ikke hadde barna registrert bosatt hos seg, det vil si 12 prosent av samværs mødrene, betalte ikke bidrag, men mottok bidrag i stedet (tabell B1.7). På samme måten var det 6 prosent av fedrene som var registrert bosatt sammen med barna (omsorgsfedrene), som ikke mottok, men derimot betalte bidrag. I en del av disse tilfellene, og kanskje også i en del andre tilfeller, er trolig barna registrert bosatt på en annen adresse enn der de faktisk bor (avsnitt 2.1).

Spørreskjemaopplysninger om barnebidrag

I spørreskjemaet ble samværsforeldrene stilt følgende spørsmål: "Betaler du underholdsbidrag for barnet/barna til den andre forelderen?" Tilsvarende ble omsorgsforeldrene spurt: "Betaler den andre forelderen deg underholdsbidrag for barnet/barna?" Tabell B1.2 viser hvordan svarene på disse spørsmålene fordelte seg i de ulike foreldregruppene.

Tabell B1.2. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødrene og omsorgsfedre etter om de svarer at de har betalt/mottatt bidrag¹. 2002. Prosent

	Betalt/mottatt bidrag				Antall (N)
	Alle	Ja	Nei	Ubesvart	
Betalt bidrag					
Samværsfedre	100	90	10	-	941
Samværs mødrene	100	43	54	3	105
Mottatt bidrag					
Omsorgsfedre	100	45	53	1	139
Omsorgsmødre	100	85	13	2	1 121

¹ Samværsforeldrene ble spurt om de hadde *betalt* bidrag til den andre forelderen, omsorgsforeldrene om de hadde *mottatt* bidrag fra den andre forelderen.

Vi ser at 90 prosent av samværsfedrene svarte at de betalte bidrag til barnas mor, mens bare 85 prosent av omsorgsmødrene svarte at de hadde mottatt bidrag fra barnas far. Dersom vi holder dem som ikke svarte utenfor, blir andelen litt høyere, men likevel klart lavere enn andelen samværsfedre som svarte at de betalte bidrag (tabell B1.3). Registeropplysningene tyder på at det er langt færre samværs mødrene som

betaler bidrag (39 prosent) enn det er omsorgsfedre som mottar (57 prosent) (tabell B1.1). Ifølge opplysningene fra spørreskjemaet er det omtrent like mange samværs mødrene som betaler bidrag, som det er omsorgsfedre som mottar, men fortsatt er det relativt få i disse to gruppene som betaler og mottar bidrag, 40-45 prosent (tabell B1.2, jf. tabell B1.3).

Tabell B1.3. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødrene og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra spørreskjema¹. Gjennomsnitt² og andel som betaler eller mottar. 2002. Kroner og prosent

	Samværs- fedre	Omsorgs- mødre	Samværs- mødre	Omsorgs- fedre
Betalt bidrag				
Andel	89		43	
Gjennomsnitt	32 200		10 200	
Mottatt bidrag i alt				
Andel		86		42
Gjennomsnitt		26 400		8 900
Antall (N)	924	1 059	100	131

¹ Samværsforeldrene ble spurt om de hadde *betalt* bidrag til den andre forelderen, omsorgsforeldrene om de hadde *mottatt* bidrag fra den andre forelderen. I denne tabellen er de som ikke har svart, holdt utenfor (jf. tabell B1.2).

² Gjennomsnitt av alle, også av de som svarte at de ikke hadde betalt/mottatt bidrag.

Mens registeropplysningene tyder på at andelen samværsfedre som betalte bidrag, var noe lavere enn andelen omsorgsmødre som mottok, tyder altså svarene fra spørreundersøkelsen på at det motsatte var tilfellet, at det var flere fedre som betalte enn mødre som mottok bidrag. Hvordan henger dette sammen? Det er grunn til å tro at andelen omsorgsmødre som mottar bidrag, kan være noe for lavt anslått i tabell B1.2 og B1.3. I spørreskjemaet blir omsorgsforeldrene spurt om de har mottatt bidrag fra *samværsforelderen*. Det er ikke presisert at bidrag som betales av/via trygdekontoret, skal tas med (Sætre 2004a). En del omsorgsforeldre som mottok bidrag via trygdekontoret, kan ha vært uvitende om i hvilken grad barnefaren betaler. Noen omsorgsforeldre kan også ha unnlatt å ta med bidrag betalt direkte til barnet.

I tabell B1.3 er "uoppgitt" holdt utenfor. Prosenttallene avviker derfor noe fra de tilsvarende tallene i tabell B1.2. Tabellen tyder på at samværsforeldrene i gjennomsnitt betaler noe mer bidrag enn omsorgsforeldrene mottar. For samværsfedrene og omsorgsmødrene stemmer dette nokså godt over ens med det tabell B1.1 viser, selv om forskjellen mellom det fedrene og det mødrene oppgir i spørreskjemaet, er noe større enn forskjellen vi får når vi baserer oss på opplysningene i registeret. I det første tilfellet er gjennomsnittlig betalt bidrag beregnet til 32 200 kroner, mens gjennomsnittlig mottatt bidrag er beregnet til 26 400 kroner. Legger vi registeropplysningene til grunn, kan gjennomsnittlig betalt bidrag

beregnes til 30 300 kroner, mottatt bidrag til 27 000 kroner. Det er altså først og fremst opplysningene om hvor mye samværsfedrene betaler som varierer alt etter hva slags opplysninger som legges til grunn ved beregningene.

For samværs mødrene og omsorgsfedrene viser intervjuopplysningene et helt annet bilde enn registeropplysningene. Mens registeropplysningene tyder på at samværs mødrene i gjennomsnitt betaler mindre (7 600 kroner) enn omsorgsfedrene mottar (10 600 kroner), tyder intervjuopplysningene på at samværs mødrene betalte noe mer (10 200 kroner) enn omsorgsfedrene mottok (8 900 kroner). Tallene for disse to mindre foreldregruppene er imidlertid usikre. Det dreier seg om små grupper i utvalget.

Sammenfatning og konklusjon

Både registeropplysningene og opplysningene som er innhentet gjennom spørreskjema tyder på at samværsfedrene i 2002 betalte mer i bidrag enn omsorgsmødrene mottok. I utgangspunktet ville vi ha forventet at omsorgsmødrene mottar mer enn samværsforeldrene betaler, siden det offentlige betaler bidraget i en del tilfeller der samværsforelderen ikke kan betale. Det er vanskelig å si hvorfor samværsfedrene likevel betalte mer enn omsorgsmødrene mottok. Én mulig forklaring ligger i det forholdet at en del samværsfedre kan opparbeide til dels betydelig bidragsgjeld (tabell B1.6 bak i vedlegget). I en del tilfeller kan det dreie seg om en restanse som opparbeides før det er endelig avklart hvor mye den bidragspliktige skal betale. I slike tilfeller blir bidragsgjelden neppe svært høy. I andre tilfeller dreier det seg om bidragspliktige som ikke er betalingsdyktige eller betalingsvillige. Da kan bidragsrestansene for den enkelte etter hvert akkumuleres til betydelige beløp. Trygdeetaten vil prøve å få inndrevet det de har utestående etter å ha forskottet betaling av bidrag til bidragsmottakerne. I ett enkelt år kan summen av løpende betalte bidrag og inndrevne restanser dermed overstige mottatt bidrag, men neppe i flere år etter hverandre. Vi har imidlertid ingen holdepunkter for å kunne avgjøre om trygdeetatens inndrivning av bidragsrestanser var spesielt stor i 2002.

Verken registeropplysninger eller opplysninger gitt gjennom spørreskjema er, som vi har sett, fri for mulige feilkilder. Vi har vurdert registeropplysningene som de beste og har nyttet dem i inntektsanalysene i denne rapporten.

Tabeller

Tabell B1.4. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødrene og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register¹ for alle og for dem med bare en bidragsrelasjon.² Gjennomsnitt³ og andel som betaler eller mottar. 2002. Kroner og prosent⁴

	Samværs- fedre	Omsorgs- mødre	Samværs- mødre	Omsorgs- fedre
Alle⁵				
Betalt bidrag				
Andel	87	4	39	29
Gjennomsnitt	30 300	600	7 600	5 700
Mottatt bidrag i alt				
Andel	5	90	27	57
Gjennomsnitt	900	27 000	6 100	10 600
Antall (N)	941	1 121	105	139
Alle med bare en bidragsrelasjon				
Betalt bidrag				
Andel	87	3	26	36
Gjennomsnitt	29 700	400	7 000	4 800
Mottatt bidrag i alt				
Andel	4	90	22	55
Gjennomsnitt	700	26 100	5 100	10 200
Antall (N)	864	1 019	93	132

¹ Opplysningene om betalt og mottatt bidrag er i all hovedsak hentet fra selvangivelsesstatistikken. Opplysningene om bidrag mottatt direkte av barn er imidlertid hentet fra inntektsstatistikken for personer og familier.

² Fedre som har barn med flere enn en kvinne som de ikke bor sammen med, og mødre som har barn med mer enn en mann som de ikke bor sammen med, har mer enn en bidragsrelasjon.

³ Gjennomsnitt av alle, også av de som ikke betaler/mottar bidrag.

⁴ Prosent og kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

⁵ Alle, uansett hvor mange bidragsrelasjoner de inngår i.

Tabell B1.5. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødrene og omsorgsfedre gruppert etter betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register¹ for alle og bare for dem som inngår i et fullt par². Gjennomsnitt³. 2002. Kroner⁴

	Samværs- fedre	Omsorgs- mødre	Samværs- mødre	Omsorgs- fedre
Alle⁵				
Betalt bidrag	30 300	600	7 600	5 700
Mottatt bidrag i alt	900	27 000	6 100	10 600
Antall (N)	941	1 121	105	139
Alle som inngår i et fullt par				
Betalt bidrag	35 700	500	8 400	5 800
Mottatt bidrag i alt	600	32 900	5 400	10 400
Antall (N)	555	555	62	62

¹ Opplysningene om betalt og mottatt bidrag er i all hovedsak hentet fra selvangivelsesstatistikken. Opplysningene om bidrag mottatt direkte av barn er imidlertid hentet fra inntektsstatistikken for personer og familier.

² Bare de tilfellene hvor både far og mor i en og samme foreldre relasjon har svart på spørsmålene i undersøkelsen.

³ Gjennomsnitt av alle, også av de som ikke betaler/mottar bidrag.

⁴ Kronebeløp presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

⁵ Alle intervjupersoner, uansett om de inngår i et fullt par eller ikke.

Tabell B1.6. Samværsfedre og omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre etter om omsorgsforelderen har bidragsgjeld eller ikke¹. 2002. Prosent²

	Samværs- fedre	Omsorgs- mødre	Samværs- mødre	Omsorgs- fedre
Alle	100	100	100	100
Bidragsgjeld	26	20	20	17
Ikke bidragsgjeld	74	53	78	48
Vet ikke/ubesvart	..	27	2	35
Antall (N)	851	968	49	65

¹ Bare de som svarer at de faktisk betaler/mottar bidrag.

² Prosent presenteres i kursiv når prosentueringsbasis (uvektet N (uthevet)) er <100.

Tabell B1.7. Samværsfedre, omsorgsmødre, samværs mødre og omsorgsfedre etter ulike kombinasjoner av betalt og mottatt bidrag. Opplysninger fra register¹. Andel som betaler eller mottar. 2002. Prosent

	Samværs- fedre	Omsorgs- mødre	Samværs- mødre	Omsorgs- fedre
Alle	100	100	100	100
Verken betalt eller mottatt bidrag	13	10	49	37
Betalt, men ikke mottatt bidrag	82	-	24	6
Mottatt, men ikke betalt bidrag	-	86	12	34
Både betalt og mottatt bidrag	5	4	15	23
Antall (N)	941	1 121	105	139

¹ Opplysningene om betalt og mottatt bidrag er i all hovedsak hentet fra selvangivelsesstatistikken. Opplysningene om bidrag mottatt direkte av barn er imidlertid hentet fra inntektsstatistikken for personer og familier.

B2. Beregningsforutsetninger. Kostnader ved barn

Formålet med beregningene

I våre analyser av foreldrenes inntekt og økonomiske velferd har vi hatt behov for å beregne 'kostnader ved barn' for hver av partene etter et samlivsbrudd, både for omsorgsforeldrene, som i de fleste tilfellene har hovedomsorgen for barnet, og for samværsforeldrene, som først og fremst har utgifter til barna i forbindelse med besøk.¹⁴

Vi valgte å ta utgangspunkt i et relativt begrep for barnekostnaden, det vil si at foreldrenes kostnader ved barna varierer med deres inntekter (kapittel 4, avsnitt 4.3 - 4.6). I beregningene er altså ikke barnekostnaden satt til et fast kronebeløp, men til en fast andel av familiens eller husholdningens forbruk. Et hovedpoeng for oss har vært å fordele denne barnekostnaden mellom foreldrene alt etter hvor mye av tiden barnet tilbringer sammen med omsorgsforelderen og hvor mye av tiden det tilbringer sammen med samværsforelderen. Jo mer barnet er sammen med samværsforelderen, desto mer av den samlede barnekostnaden

faller på ham/henne, og desto mindre på omsorgsforelderen. I beregningene har vi forsøkt å ta hensyn til at omsorgsforelderen har en del faste utgifter knyttet til barnet, utgifter som ikke påvirkes av omfanget av samværet mellom barnet og den andre forelderen. Når foreldrene har delt den daglige omsorgen og barnet bor like mye hos hver, vil foreldrenes samlede kostnader ved barnet trolig være høyere enn om begge foreldrene og barnet hadde bodd sammen. Også dette har vi prøvd å ta hensyn til i beregningene.

Opplysningene om samvær i spørreskjemaet

I spørreskjemaet ble samværsforeldrene spurt hvor mange dager og netter de hadde tilbrakt sammen med barnet/barna siste 30 dager, hvilke ferier de hadde vært sammen siste 12 måneder og hvor mange netter de var sammen med barnet/barna i hver av disse feriene. De aktuelle spørsmålene som ble stilt til samværsforeldrene er gjengitt bak i vedlegget. Omsorgsforeldrene ble stilt et tilsvarende batteri av spørsmål om hvor mye barnets andre forelder (samværsforelderen) hadde vært sammen med barnet (Sætre 2004a). Spørsmålsteksten i spørreskjemaet som ble sendt til omsorgsforeldrene, er gjengitt bak i dette vedlegget.

Det er svarene på disse spørsmålene som har dannet grunnlaget for våre beregninger av omfanget av samværet mellom samværsforeldrene og deres barn og dermed av de kostnadene hver av foreldrene har ved felles barn. I skjemaet ble det spurt om samvær med yngste, nest yngste og tredje yngste barn foreldrene hadde sammen. For å forenkle beregningene har vi bare nytt opplysningene om samværet med det yngste barnet og *forutsatt* at samværet med eventuelle eldre barn er helt likt samværet med det yngste barnet. Dette trenger ikke være riktig. Kitterød (2004b) viste at samværet er høyest når barna er små, lavere når de er eldre. Hennes analyse baserer seg på opplysningene bare om det yngste barnet. Vi vet ikke i hvilken grad samværet med eldre barn påvirkes av om de har yngre søsken eller ikke.

Det er en tendens til at omsorgsforeldre oppgir mindre samvær enn det samværsforeldrene selv gjør. Det er flere grunner til denne forskjellen i svar mellom foreldregrupper som man skulle tro ville svare likt om det samme saksforholdet. Frafallet er en del større blant samværsforeldre enn blant omsorgsforeldre (kapittel 2). Mye kan tyde på at frafallet blant samværsfedrene er størst blant dem som har hatt minst kontakt med barnets mor og har vært minst involvert i barnets oppvekst (se foran). Men det er også slik at mødre og fedre i ett og samme tidligere parforhold svarer forskjellig (Kitterød 2004a og 2004b).

Vi har lagt til grunn samværsforeldrenes opplysninger om samværets omfang når vi beregner samværsforeldrenes kostnader ved samværet og omsorgs-

¹⁴ Betalt barnebidrag betraktes i denne sammenhengen ikke som utgift på samværsforelderens hånd. Det er allerede trukket fra samværsforelderens inntekt (se nedenfor).

foreldrenes opplysninger om omfanget av samværet mellom barnet og den andre forelder (samværsforelder) når vi beregner omsorgsforelderens besparelser på grunn av samværet mellom barnet og den andre forelder. Dette er gjort både i analysene med individer som enheter (kapittel 6 og 7) og i kapittel 8 hvor analysene er basert på hele par av samværsforeldre og omsorgsforeldre.

Beregning av hver enkelt forelders samvær med barnet

Vi har beregnet samværsforelderens gjennomsnittlige månedlige samvær, s , etter følgende formel:

$$s = s_m + ((s_f/12) \times (1 - (s_m/30)))$$

der s_m = antall dager/netters samvær siste 30 dager og s_f = antall netters feriesamvær siste 12 måneder. Vi forutsetter at samværet siste 30 dager representerer samværet i en 'normalmåned' uten feriesamvær. Leddet bak pluss-tegnet, $((s_f/12) \times (1 - s_m/30))$, har fått denne formen for å unngå at vi teller ordinære månedlige samværsdager som faller i et feriesamvær, to ganger. Samværsforelderens og omsorgsforelderens andel av den totale tiden sammen med barnet, henholdsvis s_1 og s_2 , er da gitt ved følgende enkle formler:

$$s_1 = s/30 \text{ og } s_2 = 1 - s_1$$

Forutsetningen om at samværet siste 30 dager representerer en normalmåned kan diskuteres. Data-innsamlingen startet 6. november 2002 (Sætre 2004a). Noen av dem som var raske til å fylle ut og sende inn skjema, kan ha hatt høstferie i løpet av de siste 30 dagene. Noen (63 respondenter) sendte ikke inn skjema før på nyåret 2003 (samme sted). Dermed kan juleferien ha vært inkludert i de siste 30 dagene. Disse utgjør bare ca. 3 prosent av nettoutvalget og påvirker neppe resultatene i betydelig grad. I den grad det i en del av skjemaene har kommet med noe feriesamvær i det vi har forutsatt å være en normalmåned uten feriesamvær, bidrar dette til å overvurdere omfanget av samværet.

Samværsforelders samvær med barnet siste måned, s_m , har vi beregnet som gjennomsnittet av antall dager og antall netters samvær siste 30 dager. Begrunnelsen for dette valget er at vi, dersom vi hadde valgt å ta utgangspunkt i antall dager alene, ville ha overvurdert omfanget av samværet og kostnadene og besparelsene knyttet til det. Siden en del av samværet kan være uten overnatting, og halve dager i følge instruksjon i spørreskjemaet blir telt som hele dager (Sætre 2004a, se bak), vil det i mange tilfelle være flere samværsdager enn samværsnetter i en normalmåned. Kostnadene ved å ha et barn en halv dag, hvor barnet hentes i barnehagen og skysses hjem til sengetid, er neppe like høye som når barnet tilbringer et helt døgn hos samværsforelder, for eksempel i forbindelse med

et helgebeseøk. På den andre siden ville valg av oppgitt antall netters samvær i normalmåned som beregningsforutsetning undervurdere det faktiske samværet, siden besøk uten overnatting da ikke teller med i det hele tatt. Vi har derfor valgt å ta midt på treet ved å summere antall dagers og antall netters samvær siste 30 dager og dele på to.

Feriesamvær vil i større grad være et sammenhengende samvær med overnattinger. Der vil vi uten alt for store feil kunne forutsette at antall dagers samvær er tilnærmet lik antall netters samvær.

Det er en del partielt frafall i svarene på spørsmålene om samvær. I beregningene har vi nyttet antall dager som en tilnærming til antall netter når vi mangler opplysninger om antall netter siste måned. Dette gjelder relativt mange tilfeller. Og omvendt: når vi mangler opplysninger om antall dager siste måned, har vi benyttet antall netter som en tilnærming til antall dager. Dette gjelder relativt få tilfeller.

I de tilfellene hvor vi fortsatt mangler opplysninger om antall besøksdager eller besøksnetter, har vi definert som missing, bare de som har missing både på en normalmåned og på alle ferier. Ellers har vi satt antall dager = 0, der hvor opplysninger mangler.

Beregning av barnekostnad

I utgangspunktet er barnekostnaden definert ved forbruksvekten 0,3. Dersom den ene forelder ikke har samvær med barnet, faller hele kostnaden på den andre forelder. Når foreldrene deler den daglige omsorgen med barnet og er like mye sammen med det, er den totale barnekostnaden 0,4 og foreldrene deler kostnaden med 0,2 på hver. Vi forutsetter altså at den totale barnekostnaden er høyest (0,4) når samværet er likt fordelt, lavest (0,3) når den ene forelder er alene om den daglige omsorgen for barnet og det ikke er noe samvær mellom barnet og den andre forelder (se avsnitt 4.6 for nærmere begrunnelse).

Videre forutsetter vi at når det er litt samvær mellom barn og forelder, forutsettes utgiftene å øke med økende samvær, men ikke like raskt som samværet. Dette gjelder fram til vedkommende forelder har barnet 25 prosent av tiden. De fleste samværsfedrene vil befinne seg i dette området. Når forelder har barnet minst 25 prosent av tiden, men mindre enn halvparten av tiden, forutsettes utgiftene å øke noe raskere enn samværet, helt til utgiftene er likt fordelt mellom foreldrene ved likt samvær. Når forelder har samvær med barnet mer enn halvparten av tiden, øker utgiftene raskere enn samværet til et gitt punkt (barnet er sammen med forelder 75 prosent av tiden), for deretter å øke saktere enn andelen av samværet. I dette siste området, hvor forelder har barnet mer enn 75 prosent av tiden, befinner de fleste omsorgsmødrene seg. Når det ikke er samvær mellom barn og samværsforelder, og barnet tilbringer all tid hos

omsorgsforelder, har omsorgsforelderens hele barnekostnaden, representert ved forbruksvekten 0,3.

Den enkelte forelders kostnad per barn, k , beregnes ved hjelp av følgende formel/dataprogram:

$$\text{IF } 0.00 \text{ LE } s_i \text{ lt } 0.25 \text{ THEN } k_i = (s_i - ((s_i \times 0.08)/0.25)) \times (0.30 + ((s_i \times 0.1)/0.50)),$$

$$\text{IF } 0.25 \text{ LE } s_i \text{ lt } 0.50 \text{ THEN } k_i = (s_i - (((0.5 - s_i) \times 0.08)/0.25)) \times (0.30 + ((s_i \times 0.1)/0.50)),$$

$$\text{IF } 0.5 \text{ LE } s_i \text{ le } 0.75 \text{ THEN } k_i = (s_i + (((s_i - 0.5) \times 0.08)/0.25)) \times (0.3 + (((1 - s_i) \times 0.1)/0.5)) \text{ og}$$

$$\text{IF } 0.75 \text{ LE } s_i \text{ le } 1 \text{ THEN } k_i = (s_i + (((1 - s_i) \times 0.08)/0.25)) \times (0.3 + (((1 - s_i) \times 0.1)/0.50)).$$

Det er denne beregningen som er framstilt grafisk som alternativ D i figur 4.2 i kapittel 4. Dersom foreldrene har flere enn ett barn sammen, multipliseres barnevekten, k_i , med antall barn.

Spørsmål om samvær i spørreskjemaet for samværsforeldre:

Spørsmål 17 besvares av de som ikke har vært gift eller samboende med barnets/barnas andre forelder. De som var gift eller samboende med barnets/barnas andre forelder går til spørsmål 18.

17. Har du noen gang vært sammen med barnet/barna?

- Ja → hopp til spørsmål 19
 Nei → hopp til spørsmål 33

18. Har du vært sammen med barnet/noen av barna etter samlivsbruddet?

- Ja
 Nei → hopp til spørsmål 33

19. Har du vært sammen med barnet/noen av barna i løpet av siste 12 måneder?

	Yngste barn	Nest yngste barn	Tredje yngste barn	
Ja ☐	☐	☐	
Nei ☐	☐	☐	
Husker ikke	☐	☐	☐

Hvis nei, eller husker ikke på alle barna i spørsmål 19, hopp til spørsmål 33. Ellers fortsett til spørsmål 20.

20. Har du vært sammen med barnet/noen av barna i løpet av siste 30 dager?

	Yngste barn	Nest yngste barn	Tredje yngste barn	
Ja ☐	☐	☐	
Nei ☐	☐	☐	
Husker ikke	☐	☐	☐

21. Hvor mange dager og hvor mange netter tilbrakte du sammen med barnet/barna i løpet av siste 30 dager? En halv dag skal telle som en hel dag. Dersom for eksempel barnet er sammen med deg etter at det har vært i barnehagen/på skolen og frem til sengetid, skal dette telle som en hel dags samvær.

	Yngste barn	Nest yngste barn	Tredje yngste barn	
Antall dager.....	☐	☐	☐
Antall netter.....	☐	☐	☐

24. Om vi ser på de siste 12 måneder, var du da sammen med barnet/noen av barna i noen av følgende perioder? Hvis ja sett kryss.

Yngste barn	Nest yngste barn	Tredje yngste barn	
Jula 2001	☐	☐	☐
Vinterferien 2002	☐	☐	☐
Påska 2002	☐	☐	☐
Sommerferien 2002	☐	☐	☐
Høstferien 2002	☐	☐	☐
Andre ferier i løpet av siste 12 måneder.....	☐	☐	☐

Hvis du ikke har hatt noen feriesamvær med barnet/alle barna, hopp til spørsmål **26**. Ellers, fortsett til spørsmål **25**.

25. Hvor mange netter var du sammen med barnet/barna i hver av disse feriene?

Yngste barn	Nest yngste barn	Tredje yngste barn	
Antall netter	Antall netter	Antall netter	
Jula 2001	_____	_____	_____
Vinterferien 2002	_____	_____	_____
Påska 2002	_____	_____	_____
Sommerferien 2002	_____	_____	_____
Høstferien 2002	_____	_____	_____
Andre ferier i løpet av siste 12 måneder.....	_____	_____	_____

Tidligere utgitt på emneområdet*Previously issued on the subject***Notater**

- 2003/84: Dahl, Grete: Enslige forsørgere med overgangsstønad: Økonomisk situasjon etter avsluttet stønad.
- 2004/6: Sætre, Aina Helen: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002. Dokumentasjons- og tabellrapport.
- 2004/25: Vedø, Anne: Vekter i undersøkelsen om samvær og bidrag 2002.
- 2005/41 Skaare, Sven m.fl.: Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004. Dokumentasjonsrapport.

Rapporter (RAPP)

- 2001/9: Epland, Jon: Barn i husholdninger med lav inntekt: Omfang, utvikling og årsaker.
- 2002/20: Andersen, Arne S., Eva Birkeland, Jon Epland og Mads Ivar Kirkeberg: Økonomi og levekår for ulike grupper trygdemottakere, 2001.
- 2003:8: Kirkeberg, Mads Ivar, Jon Epland, Nina Hagesæther, Alice Steinkellner: Barnefamiliers inntektsutvikling 1990-2000.
- 2003/12: Lyngstad, Jan og Jon Epland : Barn av enslige forsørgere i lavinntektshusholdninger. En analyse basert på registerdata.
- 2004/6: Kitterød, Ragni Hege og Randi Kjeldstad: Foreldres arbeidstid 1991-2001 belyst ved SSBs arbeidskraftundersøkelser, tidsbruksundersøkelser og levekårsundersøkelser.
- 2004/15: Kitterød, Ragni Hege: Foreldreskap på tvers av hushold. Ansvar og omsorg for barn blant foreldre som ikke bor sammen. Resultater fra Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002.
- 2004/28: Statistisk sentralbyrå: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2004.
- 2005/7: Elisabeth Ugreninov: Levekår blant alenemødre.
- 2005/16: Jon Epland: Veier inn og ut av fattigdom: Inntektsmobilitet blant lavinntektshushold.
- 2005/22: Kitterød, Ragni Hege: Når mor og far bor hver for seg. Omsorg og ansvar for barna før og etter bidragsreformen.

Sosiale og økonomiske studier (SØS)

- 100: Kjeldstad, Randi (1998): Enslige forsørgere: Forsørgelse og levekår før og etter overgang til en ny livsfase.

Statistiske analyser (SA)

- 1: Dahl, Grete: Enslige forsørgere. I Sosialt utsyn 1993.
- 49: Kjeldstad, Randi og Marit Rønsen (2002): Enslige forsørgere på arbeidsmarkedet 1980-1999. En sammenligning med gifte mødre og fedre.

Samfunnsspeilet (SSP)

- 1993/1: Flittig, Else og Jorunn Lajord: Store levekårsforskjeller mellom grupper av enslige forsørgere.
- 1995/4: Kjeldstad, Randi og Kari-Mette Roalsø: Enslige forsørgere - trygd, arbeid eller begge deler?
- 1997/1: Melby, Ingrid: Etter samlivsbruddet: Far har best økonomi.
- 1997/1: Kjeldstad, Randi: Solid bakgrunn for egen forsørgelse?
- 1998/1: Kjeldstad, Randi: Enslige forsørgere og arbeidslinja
- 2000/5: Kirkeberg, Mads Ivar og Vidar Pedersen: Mottakere og ytere av barnebidrag. Hvem har best økonomi?
- 2001/3: Jensen, An-Magritt: Barn bor med far når far bor med mor.
- 2003/6: Ugreninov, Elisabeth: Hvorfor jobber så få alenemødre?
- 2003/3: Jensen, An-Magritt: Flere barn bor med far - mot et vendepunkt?
- 2004/2: Sætre, Aina Helen: Endringer i foreldreansvar, daglig omsorg og samvær: Far er blitt viktigere, men mor er fortsatt viktigst.
- 2004/2: Lyngstad, Jan: Samværsforeldres kontakt med sine barn: Mer faktisk enn avtalt samvær.
- 2004/2: Kitterød, Ragni Hege: Samvær med barn etter samlivsbrudd: Hva svarer far og hva svarer mor?
- 2005/2: Jensen, An-Magritt: Barn som bor med far bor også med mor.

Documents

- 1999/22: Kjeldstad, Randi: Lone Parents and the "Work Line": Changing Welfare Schemes and Changing Labour Market.
- 2002/7: Kjeldstad, Randi and Marit Rønsen: Welfare Rules, Business Cycles and the Employment of Single Parents.

Reprints

- 190: Kjeldstad, Randi: Employment Strategy Policies and Lone Parenthood: The Case of Norway.
- 204: Kjeldstad, Randi og Marit Rønsen: Enslige forsørgere på arbeidsmarkedet. Virkninger av stønadsendringer og skiftende konjunkturforhold.
- 277: Kjeldstad, Randi and Marit Rønsen: Welfare Rules, Business Cycles, and Employment Dynamics Among Lone Parents in Norway
- 283: Kjeldstad, Randi og Anne Skevik: Enslige forsørgere - en sosialpolitisk kategori utgått på dato?

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2004/28 M.I. Kirkeberg og J. Epland: Økonomi og levekår for ulike grupper, 2004. 2004 99s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6708-0
- 2004/29 R. Kjeldstad og E.H. Nymoen: Kvinner og menn i deltidsarbeid. Fordeling og forklaringer. 2004. 126s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6710-2
- 2005/1 J.E. Finnvold, J. Svalund og B. Paulsen: Etter innføring av fastlegeordning-brukervurderinger av allmennlegetjenesten. 2005. 91s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6716-1
- 2005/2 D. Fredriksen, K. M. Heide, E. Holmøy og I. Foldøy Solli: Makroøkonomiske virkninger av pensjonsreformer. Beregninger basert på forslag fra pensjonskommisjonen. 2005. 50s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6719-6
- 2005/3 E. Eng Eibak: Konsumprisindeks for Svalbard 2004. 2005 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6722-6
- 2005/4 B. Olsen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2003. 2005. 30s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6724-2
- 2005/5 T.P. Bø. Ulike arbeidskontrakter og arbeidstidsordninger. Rapport fra tileggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelse (AKU). 2. kvartal 2004. 2005. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6735-8
- 2005/6 G. Berge, T. Kirkemo, R. Straumann og J.K. Undelstvedt: Ressursinnsats, utslipp og rensing i den kommunale avløpssektoren 2003. 2005. 82s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6737-4
- 2005/7 E. Ugreniov: Levekår blant alenemødre. 2005. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6745-5
- 2005/8 B. Halvorsen, B.M. Larsen og R. Nesbakken: pris- og inntektsfølsomhet i ulike husholdningers etterspørsel etter elektrisitet, fyringsoljer og ved. 2005. 38s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6752-8
- 2005/9 T. Skardhamar: Lovbruddskarrierer og levekår. En analyse av fødselskullet 1977. 2005. 47s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6760-9
- 2005/10 R.H. Kitterød: Hun jobber, de jobber. Arbeidstid blant par av småbarnsforeldre. 2005. 60s. 180 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6775-7
- 2005/11 M. Mogstad: Fattigdom i Stor-Osloregionen. 2005. 47s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6777-3
- 2005/12 Å. Cappeelen, F. Foyn, T. Hægeland, K.A. Kjesbu, J. Møen, G. Petterson og A. Raknerud: Årsrapport for skatteFUNN-evalueringen - 2004. 2005. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6780-3
- 2005/13 M. Greaker, P. Løkkevik og M. Aasgaard Walle: Utviklingen i den norske nasjonalformuen fra 1985- til 2004. Et eksempel på bærekraftig utvikling? 2005 44s. 155 kr inkl.mva. ISBN 82-537-6789-7
- 2005/14 D. Ellingsen og V. Sky: Virksomheter som ofre for økonomisk kriminalitet. 2005. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6805-2
- 2005/15 O.F. Vaage: Tid til arbeid. Arbeidstid blant ulike grupper og i ulike tidsperioder, belyst gjennom tidsbruksundersøkelsene 1971-2000. 2005. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6807-9
- 2005/16 J. Epland: Veier inn i og ut av fattigdom: Inntektsmobilitet blant lavinntektshushold. 2005. 36s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6812-5
- 2005/17 A. Thomassen: Byggekostnadsindeks for veganlegg. Kostnadsundersøkelsen. Vekter og representantvarer 2004. 2005. 45s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6813-3
- 2005/18 B.M. Larsen og R. Nesbakken: Formålsfordeling av husholdningenes elektrisitetsforbruk i 2001. Sammenligning av formålsfordelingen i 1990 og 2001. 41s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-6816-8
- 2005/19 B.Olsen og M. Thi Van: Funksjonshemmede på arbeidsmarkedet. Rapport fra tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 4. kvartal 2004. 71s. 180 kt inkl. mva. ISBN 82-537-6818-4